

SAİT AKSON 'un YARIŞÇILIK ANILARI

Türkiye Jokey Klübü Yayınları

ÖNSÖZ

Kulübümüz kurucularından Sait Akson'u bir yıl evvel kaybetmiştik, bu anıları Sayın atçılara sunmakla modern Türk yarışcılığının her yönünde emeği bulunan rahmetli Akson'un gelecek kuşaklara da bu eserle hitap edeceğinden eminiz.

Türkiye Jokey Klübü

Türkiyede At Yarışlarının Tarihi

At yarışlarının tarihi Türkiyede eski değildir. Organize yarışların başlangıcı eski bir tarihe gitmez, kökleri bu asırdadır, fakat geçirdiği safhalar çok enteresandır.

Dikkate değer bir tarihi tekamüle malik olan at yarışlarımızın geçirdiği muhtelif safhaları her birinin kendine has karakteristik vasıfları ve her birinde kaydedilen terakki ile tetkikten geçirmek yarış meraklıları için alaka çekici bir mevzu olacaktır.

Yarışçılığımızın tarihi tekamül ve inkişafını gözden geçirirken eski zamanların maruf simalarını, atçılık alemimizin müstesna şahsiyetlerini de tanıyacağız. Keza, bu muhtelif atları da bilmiş olacağız. Sahalarımızda nam yapmış bu atların bazıları şayanı dikkat performansları ile menkibeler yaratmış yarışsever halkımızın nazarlarında birer idol olmuşlardır.

At yarışlarımızın tarihi tekamül devirlerini beş bölüme ayırabiliriz.

Bunlar:

- (1) Ondokuzuncu asır sonu ile Yirminci asır başını ihate eden devir,
- (2) Birinci Cihan Harbi ve mütareke seneleri,
- (3) Restorasyon seneleri,
- (4) Yarış ve Islah Encümeni devri
- (5) Türkiye Jokey Kulübünün teessüsü ile başlayan devir.

İzmir Yarışları

Türkiyede ilk organize yarışları Mr. Patterson'un İzmir'de bazı arkadaşları ile kurduğu "Smyrna Races Club" adlı, kulüp tarafından tertiplenmiş yarışlardır. Bu yarışların tertip ve tanziminde Bay Refik Evliyazade mühim bir rol oynamıştır.

Races Club senede bir yarış yapardı. Bu maksatla, Paradisu (şimdi Şirinyer) namıyla maruf mahalde İzmir yarış yeri kurulmuş ve halen aygır deposu olarak kullanılan Buca istasyonu arkasındaki ahırlar da Patterson tarafından inşa ettirilmiştir. Bu ahırlar bilahere Yarış ve Islah Encümeni zamanında yarış atlarına tahsis edimiştir. Bu müddet zarfında burada Avrupa sahalarının tanınmış atları kalmışlardır.

Races Club'ün yarışlarından evvel Türkiye'de belli başlı organize yarışlar yapılmıştır. Ancak, Osmanlı hanedanı himayeleri altında zaman zaman yarışlar tertip edilmiştir. Fakat, münferit ve müteferrik yarışlar olup, iddia ve at zevkine dayanmakla beraber, eğlence kabilinden yapılmış mesire yarışlarıdır, yarış ve yetiştiriciliğimiz üzerinde bir tesir bırakmamıştır.

Races Club'ün yarışları, yarış nizamnamesi ile ve yarış nizam ve ahkamına uygun şekilde yapılmış ilk yarışlardır. Bu böyle olmakla beraber, "Races Club" senede bir defa yarış yapardı, bunlar bir festival havası içinde yapılan yarışlardı.

Şirinyer yarış yeri koşu günü sabahdan dolardı, pekçok kimseler çamlıkta piknik yapmaya gelirlerdi. Koşu sabahtan başlar ve öğleden sonra devam ederdi. Şimdi de aza tribünü olan bina klüp azalarına mahsustu. İzmir eşrafının ve mühim şahsiyetlerin davet edildiği bu binada öğleyn koşulara ara verildiği sırada mükellef sofralar kurulu ve mükellef ziyafetler verilirdi.

İzmir’de at yarışları, ananesine uygun şekilde, aristokratik bir spordu. Mr. Patterson sırf zevki için bir yarış ahır kurmuş ve amatörce yarışlar ihdas etmişti. Fakat, bunlar çok popüler olmuştu. İzmir ve civar vilayetlerin ileri gelenleri bununla yakından ilgili idi, halk bu spora büyük bir alaka gösteriyordu. İzmirde at yarışları bir bayram günü gibi beklenir, büyük şenlikler içinde icra olunurdu.

Buca güzel parkları, şirin evleri ile sevimli bir yarışçı köyü olmuştu. Bu meyanda, yakın zamanlara kadar yarış atlarının durduğu eski ahırlar o devirde burada ata verilen ehemmiyeti göstermekteydi.

Buca’nın sakin, asude bir havası ve romantik cazibesi vardır. İstasyon caddesinin ucunda, yarış ve İslah Encümeni, zamanında Bay Fevzi Lütüf Karaosmanoğlu’nun atlarının durduğu ahırlar bir zamanlar Lord Byron’un Child Herolde isimli meşhur eserinin bir kısmını yazdığı bahçenin içinde idi. Byron burada, sonradan kesilmiş olan, sıra sıra servi ağaçlarının altına oturup eserini yazmış. Buca ile yarış yeri arasında küçük bir çam korusu içinde, ahırları ve müstemilatı ile şatoya benzeyen bir ev vardır. Burası Forbes’in köşküdür. Bunun civarında bir sırtta bağların ortasında metruk bir değirmen vardır. Byron’un değirmeni olarak tanınan bu harabe şahane manzaraya sahiptir. Kendi seyahatnamesi olan manzum hikayeyi yazarken büyük şairin Buca ve etrafının müstesna güzelliklerinin tesiri altında kalmış olduğu muhakkaktır.

At yarışları Buca’da mükemmel bir zemin bulmuş ve İzmir Races Club yarışları olarak bilinen bu yarışlar yarışçılık tarihimizin önemli bir safhasını teşkil etmiştir.

Mr. Patterson bu yarışlar için İngiltere’den atlar ve jokeyler getirtmiş, modern yarışçılık tekniği ile yapılan bu yarışlar bu muhitte büyük tepki yaratmıştır. Bu yarışlar Türkiye’de modern yarışçılığın tesisine amil olmuş ve yarışçılığımızın müstakbel inkişafında tesirleri görülmüştür. Hatta bu yarışçılık buradan Yunanistan’a intikal etmiştir. Zira, Yunanistan’da at yarışları İzmirden giden atçılar tarafından kurulmuştur.

Buca’nın eski sakinleri arasında Badi ve Vahan isminde iki atçı vardı. Yarış meraklıları yakın zamanlara kadar Buca’da bunların evlerini bilirlerdi, burayı ziyaret eden yarışçılara gösterirlerdi. Bunlardan Badi, kısa zamanda devrin baş jokeyi oldu. Badi, Birinci Cihan Harbi esnasında İstanbul’da Sipahi Ocağının tertiplemediği yarışlarda Enver Paşa’nın atlarına binerdi. Vahan Balyozoğlu da seferberlikte asker olmuş ve İstanbul’da şehzade Abdülhalim Efendi’nin ahırına girmişti. Bu ahıra gelen askerler arasında Bekir de vardı. Koşucu Bekir, Yörükçü Bekir olarak tanıdığımız bu atçı, genç yaşta binicilik kabiliyeti ile dikkati çeken, Salihli’de doğmuş bir Çerkez çocuğu idi. İzmir yarışlarından evvela Manisa’da yarışlara iştirak eden Bekir binliğini çok inkişaf ettirmiş, harikulade bir öğrenme ve temesül kabiliyeti olan Bekir, burada Mathews ve Rose isimdeki İngiliz jokeylerini örnek tutarak biniciliğini ilerletmiş. Kısa zamanda temayüz eden Bekir Şehzade Abdülhalim Efendi’nin baş jokeyi olduğu vakit Badi’nin de en kuvvetli rakibi olmuştur. Bekir Badi’den üstün bir jokeydi, fakat Badi daima daha üstün atlara binmek avantajına malikti, çünkü Enver Paşa’nın ahırında çok kuvvetli atlar, bir de Übeyyan vardı. Bekir evvel emirde doğuştan kabiliyetli bir binici idi ve sonra bu istidadını inkişaf ettirerek üstün kabiliyetli bir jokey olmuştur. Her jokey binici değildir, fakat olanlar muhakkak daha çok muvaffak olan ve mesleklerinde ileri giden jokeylerdir. Bekir, çocukken hayatı at üstünde geçmiş, pek çok köy yarışlarında çıplak ata binmişti. İstanbul yarışlarında eysersiz ata binmesine müsaade etmeleri için izin istihsal etmesini Akif (Akif Akson) Bey’den rica ederdi.

İzmir’de Races Club’ın yarışları iki genç amatör binicinin yetişmesine saik olmuştur. Devrin büyük atçısı Refik Bey (Refik Evliyazade) atlarıyla koşulara iştirak ederdi, oğulları Nejat Evliyazade ve Sedat Evliyazade de genç yaşta biniciliğin zevkini tatmışlar, Races Club yarışlarında büyük kabiliyet gösteren amatör biniciler olarak tanınmışlardır.

Races Club’ın yarışları asrın başında en parlak devrini yaşamış ve Birinci Cihan Harbi ile sona ermiştir. Fakat o sırada bunun bir devamı sayılabilecek yeni bir devir başlamıştır. İstanbul’da Sipahi Ocağı namıyla bir sportif kulüp kurulmuş, aynı zamanda İslahı Nesli Feres Cemiyeti namı altında bir de cemiyet teessüs etmiştir. Bu iki toplumun gayesi memlekette at sporlarını geliştirmek ve at yetiştiriciliğini teşvik etmektir. Bu hareketin önderi Enver Paşa ve arkadaşları idi, fakat fikri veren Refik Evliyazade idi. İstanbul’da bir yarış yeri tesis edilecek ve burada at yarışları yapılacaktı...

Şark’i Roma İmparatorluğu’nun Merkezi, Bizans ve Osmanlı İmparatorluğu’nun payitahtı olarak İstanbul asırlar boyunca dünyaya nam salmış, fakat bütün zenginlikleri ve harika eserleri arasında bir yarış yerine malik değildi. Eskiden burada Şar yarışları yapılmış, bunlar için Sultanahmet’te bir hipodrom varmış. Osmanlı padişahları mesire yerlerinde at yarışları tertip ettirmişler. Fakat bir yarış yeri yapmayı düşünmemişlerdir.

At yarışları yapmak için evvela akla gelen şey bir yarış yeridir. Böyle bir fikir, bir hipodrom tesisi o devirde, henüz zihinlerde tekevvün etmemiş... Büyük bir şehir! Büyük bir ülkenin başkenti... Eşsiz bir tabiat güzelliğine malik bir şehir... İstanbul!

Lamartine İstanbul için “İnsanlar ve tabiat, gayretlerini birleştirerek dünyanın en büyük eserlerini yaratmış”, demekle insanları ebedi güzelliği ile sihirleyen bu müstesna beldenin arzettiği cazibeyi mükemmel bir lisanla ifade etmiş. İstanbul şehrinin etrafında birçok güzel mesire yerleri var. Veliefendi, Çırpıcı, Beykoz, Küçüksu, Göksu, Sultan Suyu, Kağıthane vesaire... bu mahaller eski zamanlarda parlak devirler yaşamış... Mütenevvi manzaraları, asude havasının dinlendirici hassası ile bu yerler saray mensupları ve etrafını çekmiş, kibarların gezinti ve gösteri mahalli olmuş... En şık arabalar ve özenilerek süslenmiş kayıklarla buraları adeta devrin birer “elegance” meşheri, zevkte rekabet mahalli olmuştur.

Enver Paşa Alman mütehassıslardan müteşekkil bir fen heyetine şehre en yakın ve yarış yeri olmaya en müsait düzlük saha seçmenlerini emredince, mütehassıslar bütün İstanbul civarını gezdiler ve Veliefendi üzerinde karar kıldılar. Bir yarış yeri yapılacak büyüklükte düz saha buradan daha yakın bir yerde yoktu. Veliefendi yarış yeri sahası olarak seçildi. Bunun üzerine iki pist çizildi, iki adet ahşap tribün ile güzel bir hakem kulesi yapıldı.

Yarışlar için hazırlıklar ilerliyordu. Keçecizade İzzet Fuat Paşa ve İmrohör, Miralay Şeref Bey teknik işlerin tedviri ile meşguldüler. Bir yarış programı hazırlandı. Programda dört yaşlı safkan Araplara mahsus bir büyük koşu yer almıştı. Bu en mühim koşu idi ve bunu kazanan at o senenin en iyi dört yaşlı atı addolunurdu. Bu suretle bu koşu bir nevi Arap Derby’si mahiyetinde idi. Arap atlarının tardif oluşu nazarı itibare almırsa, dört yaşında bir arap atı üç yaşlı bir İngiliz atı gibidir. O zamanlar arap atları Arabistandan getirilirdi. Arap ülkeleri Osmanlı İmparatorluğuna dahildi, bilhassa Musul ve Halep’ten çok nefis arap atları gelirdi. Bunlar çöl şartları altında büyütülmüş atlardı. Binanaleyh, Arabistandan gelen ırkın mümeyyiz vasfı olan geç meşvü numa bulmak hassasına malik oldukları gibi, bugün haralarımızdaki yetiştirme şartları altındaki gıda rejimleri ile arap atlarında elde edilen bir miktar “précocite”den de mahrum idiler. Bu şartlar altında tabii atlar dört yaşında koşturulmaya başlanıyordu, programda bugünkü

gibi üç yaşlı koşular mevcut değildi. Bu devir Arap atının altın devri idi, çünkü menba elde idi. Arap atının en kıymetli kaynaklarına sahipti. Stud-Book'da görülen Türk isimleri de Arap memleketlerinin Türkiye hudutları dahilinde oluşundan ileri geliyordu.

Safkanların ecdadı arasında Byerley Turk, Place's White Turk, Newcastle Turk, Helmsley Turk, Selaby Turk, Paget Turk, Darcy's Yellow Turk, Darcy's White Turk, Hales Bay Turk, Belgrade Turk, Lister Turk, The Brownlow Turk ve Alcock's White Turk isimlerine bunların Türkiyeden gitmiş atlar olmaları dolayısıyla rastlanmaktadır. Bunların hepsi de Arap atlarıydı. Fakat, buradan giden atların bazıları "Arabian" (Arap) bazıları "Barb" (Berberi) sıfatıyla tanınırken, bazılarının isimlerinin yanına "Turk" (Türk) kelimesi ilave edilmiştir.

Üç büyük "Chef - de - Race"dan Darley Arabian Halep'den, Godolphin Arabian Fas'dan gitmişlerdi. Byerley Türk'ün ise, İzmir civarında bir yerden gitmiş olduğu söylenmektedir.

İşte birinci cihan harbi esnasında İstanbul'a Macaristan'dan gelen atlar safkanların formasyonunda yer alınıp bulunan bir çok arap atları gibi evsaf arz eden atlardı.

Bu meyanda Enver Paşa'nın ahırında Mesut, Süleyk, Maşallah, Şehzade Abdulhalim Efendi'nin ahırında Geyik Reyhan, Akif Bey'in ahırında Merzuk ve Meşkur gibi atlar vardı. Meşkur'u Ahmet İzzet Paşa Musul'dan getirtmiş ve Akif Beye satmıştı. Bu at ilk Arap Derby'sini kazanmıştır. Meşkûr bu büyük muvaffakiyeti Bekir ile kazanmıştır. Bu koşuda Nejat Evliyazade'nin bindiği Küheylan ikinci olmuştur. Küheylan Çifteler Harasından getirilip bu koşuya iştirak ettirilmiştir. Çiftlikâtı Hümayuna getirilmiş güzel damızlıklardan yetiştirilmiş güzel bir kır attı. Meşkûr üstün sürat ve nefes kabiliyeti göstererek sekiz boy farkla koşuyu kazandı ve senenin atı oldu. Meşkûr Arabistan'dan gelen atların çoğundan büyüktü ve kalın yapılı kestane doru güzel bir attı.

Bu koşuda ikinci gelen Küheylan sonra Çifteler Harasında damızlık kariyerinde Kır Küheylan olarak tanınan aygırdır. Bu harada o zaman bir de Doru Küheylan vardı.

Enver Paşa'nın ahırında, yukarıda adı geçen güzel atların yanında, bir de Übeyyan isminde kuvvetli bir at vardı. Übeyyan mütevazi bir at olarak yarış sahasına gelmiş, fakat yakın zamanda temayüz ederek baş at olmuştu. Badi bunu her zaman ahırın diğer baş atlarına tercih ederdi, Übeyyan da daima rakiplerinden bir baş, bir boyun kurtararak potoyu başta geçerdı. İlk nazarda cazip bir at da değildi. Übeyyan, fakat derli toplu, muntazam bir attı, muazzam bir metanet ve mücadele kabiliyetine malikti.

Bir gün Meşkûr ile Übeyyan arasında mükemmel bir koşu oldu. Meşkûr'a, bilahare Macaristan'ın şampiyon jokeyi olan Scheibal binmişti. Mesafe 1.600 metre idi. İki rakip bir birinden ayrılmıyordu, aslında koşu bir maç da değildi, fakat o gün hiç bir at Meşkûr ve Übeyyan ile boy ölçüşmek cesaretini gösterememişti. "Ligne droite"a sıkı bir mücadele ile girdiler. Scheibal'ın çalışması harikûlade idi, fakat bütün gayretlerine rağmen Übeyyan koşuyu kazanmıştı. Hakem kulesinde de Keçicizade İzzet Fuad Paşa vardı, Übeyyan'ı bir baş farkla birinci ilân etti. Hakikati halde Übeyyan bir boyun ileride idi. Fakat, fark daha az göründü. Herkes Scheibal'ın binişinin tesiri altında idi. Bu büyük bir hayranlık uyandırmıştı. Hatta bir aralık Meşkûr koşuyu kazanıyor gibi göründü. Fakat, Übeyyan Badi'nin çalışmasına kuvvetle cevap veriyordu. Badi de iyi bir biniciydi. Stili olan bir jokey olmamakla beraber "pace" bilirdi, iyi taktik kullanırdı ve finişte kuvvetli idi. Maçlar yahut tek rakibe karşı koşulan maç şeklindeki koşular en zor koşulardır. Bunlarda muvaffak olabilmek için bir jokeyin usta bir taktisyen ve "science du train"a sahip

olması lazımdır. Buna sürati hissetme kabiliyeti, koşunun hızını tayin edebilmek melekesi de diyebiliriz. Badi de, Scheibal da bu tarihi koşuda büyük meharet gösterdiler, o gün yarış meraklılarına müstesna bir gün yaşattılar.

Übeyyan, zamanımızın atları arasında Adalı'nın şöhretine benzer bir şöhret yapmıştı. Koşu karakteri de ona benzerdi. Übeyyan geçilmezdi, çünkü bir çeyrek İngiliz kanına sahipti. Bu atı yarış yerine Enver Paşa'nın maiyetinde çalışan Naşit Efendi isminde bir zat getirmişti, Enver Paşa atı beğenip satın almıştı. Naşit Efendi Übeyyan'ı İzmir'den getirmişti. Yetişmiş olduğu örekte. Mr. Patterson'un eski İngiliz atlarından biri ağırlık yapmış ve Übeyyan bu atın orada yetişen bir kızımdan doğmuştu. Bu kudretli ve cevherli at bilâhare M. R. S. Makrikoy Racing Syndicate tarafından tertiplenen yarışlarda yarım kanlara mahsus koşularda da rakiplerini egale etti, sonra yeni sahibi Hancı Hasan bununla pek çok köy koşuları kazandı. Bu koşularda Übeyyan'ı sıkıştırabilecek ancak bir tek at çıkmıştı. Hasan Efendi'nin Üsküdar'da büyük bir hanı vardı. Hanecî lâkabı oradan geliyordu Hancı Hasan hakiki bir at meraklısı idi. Attan anlardı. İyi ata binerdi.

Bir gün Kısıklıda, bir kaç gün evvel o civarda koştuğu bir koşuyu anlatıyordu. Hasan Efendi çok heyecanlı idi. "Übeyyan ile paçayı zor kurtardım" diyordu ve geçtiği atı çok methediyordu. Übeyyanın zorlukla geçebildiği bir at? Herkes bunu merak etmeğe başladı. Her halde iyi bir attı. Buna Ermeninin al atı deniliyordu. Al at aşağı, al at yukarı... Bir müddet Hancı Hasan'ın hikâyesi bir efsane gibi ortalıkta dolaştı. Nihayet at meydana çıktı. Bu, bilâhare Al Mesut olarak tanınan attı. Al Mesut hakikaten güzel bir attı... Sonra İhsan Bey (Bay İhsan Atçı) bununla birçok koşu kazandı Sahibi Kırkor Efendi ata çok meraklı idi. Daha sonra başka atlar da aldı.

Veliefendi de yarışlar yüksek bir atçılık muhitine hitab eden bir spor olmuştur. Aynı zamanda memleket atçılığının ilerlemesi yolunda gayret sarfedilmesi ve gerekli tedbirlerin alınması için bir dernek de kurulmuştu. At yarışları hakikaten aristokratik bir camia yaratmıştı. Nezih bir hava içerisinde icra olunuyordu. İki mütevazî tribün yarış meraklıları ile dolardı, ayrıca yarış günleri büyük çadırlar kurulur, ve bunlar Sipahi Ocağı azayı Kirâmı ve davetlileri için lokanta ve koşular arasında istirahatgah olarak kullanılırdı. Sarandi, Sipahi Ocağının lokantasını idare ederdi. Yarış günleri Veliefendi de zevkle hazırlanmış sofralarda yenen yemekleri kusur bulunamayacak "Cordon Blue"lerin ellerinden çıkmış yemeklerdi.

Yarışlar Padişahın himayesinde idi, hanedan bunlara yakın alâka gösterirdi. Sadrazam, Nazırlar, Devlet ricali de yarış meraklısı idi, yarışlara muntazaman gelirlerdi. Şehzadelerin ve Nazırların yarış atları vardı. Yarışçılık camiası bunlarla ve İstanbul'un eski aileleriyle teessüs etmişti. Veliefendi yarışları aynı zamanda halk arasında da popüler bir spor olmuştur ve her sınıf atçısı cezbediyordu. "Pe-louse" - karşı taraf her zaman dolu idi. Sirkeçiden yarışlar için hususi trenler kalkardı ve Şirketi Hayriye yarış günleri Boğaziçi'nden Veliefendi'ye gidiş dönüş vapur seferleri tertip etmişti.

Pistler, biri düz koşular, biri manili koşular için kullanılmak üzere iki tane idi. Düz koşu pisti yeni çim ve kum pistler yapıncaya kadar üzerinde koştuğumuz pistti. Ancak, o devirde ve Yarış ve İslah Encümeni yarışları başlıncaya kadar bu pist tabii bir çim pistti, fakat sonra çim muhafaza edilemedi. Düz pistin içinde bir steeple-chase pisti yapılmıştı ve bu pistte manili koşular koşulurdu. Bunlara iştirâk etmek üzere Avusturya - Macaristan İmparatorluğundan Graf (Kont) Pejakehevich altı at göndermişti. Bunlara subaylar binerlerdi. Avusturya - Macaristan'ın tecrübeli amatör binicilerinin karşısına burada çok kuvvetli bir rakip çıktı: Mülazım Cevdet Bey (General Cevdet Bilgişin). Dışardan gelen atlar mükemmel mani atlıyorlardı.

Bunların en iyisi Hindenburg idi. Cevdet Bey Melodie isminde kır bir atla bu koşulara iştikâr ederdi. Melodie güzel bir attı, fakat deliydi. Eyerlenmesi ve üzerine binilmesi bir mesele oluyordu ve rakipleri uzun müddet bunu beklemek zorunda kalıyorlardı. Bir gün Melodie hırçınlığı yine üzerinde iken eyerleme mahallindeki köşkün balkonundan bu manzarayı seyreden Akif Bey: “Cevdet, bu kadar da olur mu? Bak, onlar ne çabuk hazırlandılar, Ayıp! Sonra bize gülecekler,” dedi, Cevdet Bey telaş içinde atın etrafında dönüyor, eyerlenmesini bekliyordu. Huysuzluktan su içinde kalmış olan ve bir türlü mukavemeti kırılmayan Melodie’ye doğru kollarını uzatarak, “İşte şu halimize bak, ne yapayım? İsterlerse gitsinler. Ben koşuya girmekten vazgeçeyim”, diyordu. Tam o sırada, ağır siklet pehlivan olabilecek iki iri nefer Melodie’nin kulaklarına asılmışlardı. At başını aşağı aldı, şuursuzca hareketleri bir an durur gibi oldu, Birisi de o anda sırtına eyeri koyuverdi ve kolanları çekti. Cevdet Bey hemen üzerine atladı ve piste çıktılar. Kırmızı yeşil atlas forma güneşte parlıyordu. Yarış formaları en iyi atlastan yapıldı. Bunlar Hacıopul’dan alınır. Bakırköy de tren yolu boyundaki güzel bir köşkü de vardı. Akif Bey’in atları buradaki ahırlarda dururdu. Melodie’yi Avusturya - Macaristan’dan Şeker Ahmet Paşa’ya hediye göndermişlerdi. Bunu gönderenler çok isabet etmişler. Çünkü, burada o zaman Kont Pejakhevich’in atları ile koşabilecek hiç bir at yoktu. Cevdet Bey gibi kabiliyetli bir binicinin altında Melodie buna muvaffak oldu.

Scheibal da o zamanlar Kont Pejachevich’in ahırında apranti idi ve diğer bir apranti Szoholay ile birlikte bir seyis başının nezaretinde bu atları buraya getirmişlerdi. Szoholay da bilâhare Avusturya-Macaristan’ın baş jokeylerinden biri oldu. Bunun, sonra buraya Yunanistan’dan gelen ve son zamanlara kadar burada ata binen, atçılarımızın tanıdığı Szoholay ile bir ilgisi yoktur.

İlyas Bey’in Mahbup’u Meşkur’dan sonra Arap Derby’sini kazandı. Mahbup müşekkel bir Arap atıydı. Faik Bey’in Züt isimli atı da bu devrin tanınmış atları arasında idi. Fakat bunların isimleri sonra işitilmedi. Bu devrin namdar, fakat talihsiz atlarından biri de Reyhan’dı. O zamanlar programda Mısır’da ve Irak’ta olduğu gibi “pony” sınıfı atlara mahsus koşular vardı. Reyhan “pony” idi, fakat o kadar klası olan bir attı ki, antrenörü bunu “at” sınıfına dahil etmek istedi, ve iki santim kalınlıkla nallar çıkartarak tasnif heyetinin huzuruna getirmişti. Bu cevherli at bir çok koşular kazandı. Sonra, her nasılsa Talimhane’de kiralık atlar arasına düşmüştü. Reyhan’ın ne olduğunu bilmiyen bir İngiliz bahriye eri bir gün gezerken topuklarını karnına deydirmiş. Reyhan ve binicisi Kasımpaşa sırtlarından aşağı uçmuşlar. Nereye kadar gittikleri, nerede durdukları malum değil.

Bu devirde modern Avrupa yarış tekniği henüz yarışçılık alemimize girmemişti. İdman usulleri eski ampirik şekillerini muhafaza ediyordu. Atlara çullar kapatılır, terleri alınır. Esasen atlar yarışlara yakın bir tarihte idmana başlatıldıkları için kondisyona gelmeleri için isticâl gösterilirdi. Uzun kapalı “canter”ler ile çalışmalarla atlar eritmeye çalışılır, haftada bir kaç sefer “uçurtma” tabir edilen çabuk işler verilirdi. “Canterbury” kelimesinden gelen çok eski bir tabir olan “canter” kelimesi o zamanlar henüz yarışçılık lisanımıza girmiş değildi. Bunu yalnız İngilizce bilen atçılarımız, meselâ Cemil Münür Bey, Vahan Balyozoğlu bilirlerdi. Eskiden İngiltere’de “Canterbury” şehri atla ziyarete geline bir ibadet yeri idi. Bir nevi hac seferleri gibi buraya at üzerinde kısa dört nalla seyahatler yapılırmış, bu yürüş vezni kararının adı “canter” kalmış. Aslında bu “canter” bugün varış atlarının idmanda gittikleri sürat değildir. Canterbury’ye geliş sürati bundan çok daha yavaşmış. Bugün buna verilen isim “hack canter”dir. Fransızca “galop de chasse”dir. Bu ancak yearling’lere yaptırılır ,yahut çok hafif çalıştırması istenen atlara “hack canter” - “galop de chasse” yaptırılır. Bunun diğer bi ismi de “canter de santé”dir. Bunun bir ata yaptırılacağı zamanlar ancak bir istirahat devresinden sonra yeniden işe başlatıldığı günlerdir. Yahut işe ihtiyacı olmayıp iştihâ, hazım ve “circulation” için çok hafif çalıştırılması istendiği günlerdir. Bu yürüyüşün adı arapça ilgardır. Çölde saatlerce bu vezni karar ile giderler. Bu, binicilik tabiriyle, bizim bildiğimiz kısa dörtnaladır. Atı hiç yormaz, bu tempo ile uzun müddet gitmek mümkündür.

Yarış atının idmanında biz buna hafif “canter” diyoruz “hafif” burada “yavaş” manasına kullanılmıştır. Sonraları memleketimize Macar jokeyler geldikleri zaman, eski gelenekle atlara uzun mesafeler üzerinde iş verenlerin çalışmalarına “uzun yavaş” ismini takmışlardı.

Birinci Cihan Harbi esnasında tesadüfen Romanya’dan buraya gelen bir atçı at yarışlarımızın modernleşmesinde mühim rol oynamıştır. Bu atçı Sabri Bey idi. Sabri Bey (Sabri Tulça) Akif Bey’in yakın arkadaşıydı, Merzuk, Zühre ve diğer atlarına binerdi. Romanya’da Süvari Zabiti olan ve Kraliçe’ye yaverlik yapan Sabri Bey orada bir çok centlemen koşuları kazanmıştı. Buraya gelince ilk nazarı dikkatini çeken şey ampirik idman sistemi olmuştur, ve atlardan eski, iptidai usuller ile çalıştırılmalarına, ter alınmasına şiddetle itiraz etti. Bundan maada, Sabri Tulça safkan İngiliz atının üstünlüğüne atçılarımızı inandırmaya çalışan ilk atçıydı. Bir çok koşuya bindikten sonra, bu tecrübeli atçı ve usta binici safkan İngiliz, atı ile safkan Arap atı arasında mukayese yapmak imkânını bulmuş, hakiki manasiyle yarış atının safkan İngiliz atı olduğunu anlatmaya çalışmıştır. Bunu yaparken atçıların hissiyatını da rencide etmemek lazımdı. O devirde arap atı bir şiir, bir efsaneydi. Bundan daha üstün bir ırk olduğunu tasavvur etmek imkânsızdı. Bu yüzden hararetili münakaşalar olurdu.

1920 senesinden itibaren yarışçılık tarihimizde mühim inkişaflara yol açan tesadüfler oldu, bunlar yarışçılık alemimizde büyük tesirler yarattı.

Bu olaylar yeni konsepsiyonlar getirmiş, yeni ufuklar açmıştı. Bu intibalar ve ilerleme yoluna girilebildi.

Yeni Fikirler, İleri Görüşler

Birinci Cihan Harbinden sonra yarışçılık alemimiz büyük bir istihale geçiriyordu. Bazı tesadüfler, bunlara bağlı müşahedeler yeni fikirlere yol açmıştı. Eski inançlar kıymetten düşmeye, yerlerini yeni kanaatlere terk etmeye başlamıştı. Yeni düşünce tarzı ileride memleket atçılığında büyük tesirleri görülecek bir teceddüd devrinin başladığına alametti. Bu yenilik devri bu seneler bilfiil başladı.

Tesadüfler hayatta mühim rol oynar. İnsanların hayatlarında olduğu gibi “institution”ların (müesseselerin) hayatlarında da bazı olaylar müessir olmuş ve mukadderatlarını değiştirmiştir. Birinci Cihan Harbi sona ererken Vrangal Ordusu ile Kırım’a rical edip, oradan memleketimize iltica eden iki atçı yarışçılığımızın inkişafında büyük rol oynamıştır. Bunlar yarışçılık alemimizin unutulmaz simaları Arcady ve Dr. Seferof’tu. Bu kardeşlerin yarışçılık tarihimizde mühim yerleri vardır.

Kelimenin tam manasiyle atçı olan bu iki kardeşin buraya gelmeleri tamamen bir tesadüf eseri idi. Bunların burada buluşmaları ve atçılık muhitimize girmeleri de bir tesadüf eseri olmuştur. Vrangal Ordusu Kırım’dan tahliye olurken ordı mensupları ve bir çok asilzadeler İstanbul’a gelmiş ve bir kısmı buradan başka yerlere dağılmıştı. Muhtelif birlikler ayrı ayrı gemilerle yola çıkmışlardı ve nereye gideceklerini bilmiyorlardı. İstanbul birdenbire Rus mültecileri ile dolmuştu. Bu meyanda buraya Rusya’dan at meraklısı bir genç de gelmiş bulunuyordu. Bu, yarışçılık alemimizin yakın zamana kadar tanıdığı Arcady idi. Arcady harp içinde “Daravşına” isimli safkan kısrakı ile orduya iltihak etmiş ve Çarlık Ordusu ihtilâl kuvvetlerine mağlup olunca Kırımdan tahliye edilen birliklerden biriyle İstanbul’a gelmiş.

İstanbul’a gelince ne yapacağını bilmiyen ve Beyoğlu sokaklarında avare dolaşan Arcady’nin yolu birgün Petro’nun ahırına düşmüş. Burada bir atçılık muhiti bulunca, Arcady, Petro’nun ahırına gelip

gitmeye başlamış. Bir gün Akif Bey buraya uğradığı zaman bir yarış atı resmi görüyor. Petro'ya bunu nereden bulduğunu soruyor. Petro bunu bir Rusun bıraktığını ve satılık olduğunu söylüyor. Akif Bey resmi alıyor, Petro'ya "Bu zat parasını almaya geldiği vakit burada beklet, ben kendisini görmek istiyorum", diyor.

Akşam evde güzel bir at resmi gördüm. Sulu boya ile yapılmış bir al kısraktır. Bu İngiliz gravürlerinde gördüğümüz George Stubbs'ın, Herring'in, Alfred Munnings'in tablolarındaki mübalağalı hatlarla ira'e edilmiş bir at resmi değildi, fakat bildiğimiz, alışıık olduğumuz at tiplerine de benzemiyordu. Üzerinde leylâk rengi ve beyaz yarış forması taşıyan bir binici vardı. Sonradan bunun Seferof'ların yarış renkleri olduğunu ve bu resimdeki atın da bunların yarış atlarından "Zazula" isimli bir safkan İngiliz, kısağı olduğunu öğrendim. Bu resmin gelişi bende büyük bir tesir ve sevinç yaratmıştı. Yatak odasında başucumdaki komodinin üstüne koydum ve uzun müddet resme baktım. Babam, "Bunu, bir Rus yapmış, Petro'nun ahırında buldum. Kendisini görmek istediğimi ve tekrar geldiği zaman kendisine söylemelerini tenbih ettim", dedi.

Bir sabah, resim hocası geldi dediler. Arcady'nin eve gelip, bana resim dersi vermesi kararlaştırılmış. Aşağı indim, salonun kapısından baktım. Köşedeki koltukta, ayak ayak üstüne atmış, vucudu bir az öne doğru eğilmiş vaziyette bir genç oturuyordu. İlk nazarda buna sempatim uyandı. Rahatça içeri girdim, konuşmaya başladık. Konuştuğumuz lisan Fransızca idi. Odanın bir köşesine resim şöalesi kurulmuştu. Üzerindeki kâğıdın yarı kısmına Arcady, jokeyi ile hareket halinde bir at resmi çizdi ve sulu boya ile boyadı. Bana da kâğıdın diğer yarısına bunun aynını yapmamı söyledi. Bu benim için çok zevkli bir şeydi. Arcady yaptığım resmi beğendiğini de izhar etti. Çok sevindim. O zaman Namık İsmail'den resim dersi alırdım. Kara kalem "füzen" ile çalışıyorduk, heykellerden, vazolardan resim yapıyor, resim tekniğini öğreniyordum. At resmi yapmaya başlamak benim için memnuniyet bahş bir yenilikti. Sabahları derse neşe ile inerdim ve ders saatleri çok hoş geçerdi. Fakat, bir gün Arcady çok korku geçirdi. O sabah geç kalmıştım, kahvaltı etmeden aşağı inmiştim. Birden bire midem bulandı, kanapenin üstüne yattım. Arcady şaşırđı, ne olduğunu bilemedi. O anda rengim de solmuş. Sonra kendisine kahvaltı etmediğimi söyledim. Hemen çaylar geldi, kahvaltı ettik ve kendime gelebildim.

Bir müddet sonra Arcady, Beyoğlu'ndaki odasını bırakıp bize geldi, kendisine konakta bir oda tahsis edildi ve bahçede ata binmeye başladık.

Arcady'nin odası bir kaç günde resim sergisi gibi olmuştu. Duvarlar resimle doldu. Evde atçılar bunları temaşa ederlerdi.

Öğleden sonraları atların istirahat saatlerinde Arcady Beyoğluna çıkardı. İngilizce ve Fransızca mecmualar alır gelirdi. Bunların benim üzerimde büyük tesiri oldu. O zaman Sporting and Dramatic News isminde mükemmel bir İngiliz mecmuası çıkardı. Bir de Fransızca le Sport Universel Illustre vardı. Bunda çok nefis yarış fotoğrafları vardı. Haftalık ve günlük gazete ve mecmualar da alırdık. All Sports, Weekly Times, Daily Mirror'den yarışları takip ederdik, klasik koşulardan evvel bunlarda çıkan fotoğrafları görmek bizim için çok mühim idi. Artık İngiltere'nin baş atlarını tanımaya başladım. Dünya yarışçılığı ile temastaydık. Amerika, Avusturalya vesair ülkeler bu yönden bize yabancı gelmiyordu. Arcady İngilizce bilmezdi, İngiltere'ye de gitmemişti. Fakat İngiliz, yarışçılığının hayranı idi. Bir insanın lisanını bilmeden memleketini görmeden bir camianın atmosferine böylesine girmesi ve o havayı teneffüs etmesi şayanı hayretti. Arcady her şeyin iyisinin İngiltere'de yapıldığına, İngilizler'in seleksiyon ve yetiştirme metodlarının mükemmelliğine kani idi, İngiliz atının meclubu idi.

Arcady bir gün Tepebaşı'nda dolaşırken büyük bir süprizle karşılaştı, karşısına ağabeyi Dr. Seferof çıkmıştı. O da orduda başka bir birlikte doktorluk vazifesiyle tavgiz edilmiş ve birliğı ile İstanbul'a gelmiş. İki kardeşin tesadüfen burada buluşmaları büyük bir şans eseridir.

Arcady'nin buraya gelişini aynı zamanda burada tarihi bakımdan çok alaka çeken enteresan bir vakayı ortaya çıkardı.

Eskidenberi Rusya'ya çok kıymetli aygırlar giderdi. Bu meyanda Minoru ve Aboyeur de Rusya'ya gitmişler ve orada aygırlık yapıyorlardı. İhtilalde bu atlar diğer safkan aygırlarla beraber ortadan kayboldular. Nereye gittikleri bilinmiyordu. Haradaki bakıcıları bunları birer çift olarak yük arabasına koşup kendisine bir çiftlik işçisi süsü vererek Odesa Limanına kadar getirmiş ve oradan Vrangeli Ordusunu tahliye eden raporlardan birine råkiben buraya gelmişler. Bakıcı bunlara yer ararken Petro'nun ahırını bulmuş ve bunları buraya yerleştirmiş.

Petronun ahırını yarışçılık tarihimize mühim bir yerdir. Burada Minoru ve Aboyeur bir müddet kalmışlar, buradan bilinmeyen bir yere götürmüşlerdir. Bunların yanında iki safkan aygır daha vardı. Bunlar da Saltpeter ve Teseli idi. Bu atların kim oldukları Arcady'nin burada bulunması sayesinde meydana çıkmıştır. Abdullah Efendi lokantasının arkasındaki sokakta, şimdi garaj olarak kullanılan yerde bir zamanlar bütün dünyaca tanınan 1909 Epsom Derby'si galibi Minoru'nun misafir olduğunu bilen pek az kimse vardır. Aboyeur de Epsom Derby'si galibidir. Bu atların Rusya'dan buraya kaçırıldıkları biliniyordu. Fakat buraya geldikten sonra ne oldukları bilinmiyordu. Burada teşhis edilebilmelerini de Arcady'ye medyunuz. O bunların Rusya'da olduklarını biliyordu ve bunları buraya getiren haracı ile konuşarak bunların Minoru ve Aboyeur olduklarını tesbit etti.

Bu atlar bambaşka tipte atlardı, bu dört atın safkan İngiliz atları olduğu anlaşılınca bu keyfiyet hayretle karşılandı. Atlar çok güzeldi, fakat arap atından çok daha kuvvetli, muntazam yapıli mütenasip atlardı. Akif Bey bu atları Petronun ahırında kaldıkları müddetçe gidip tetkik edermiş ve bunların hüviyetlerini öğrendikten sonra safkan İngiliz atına büyük kıymet vermeğe başlamıştır. "Bu atlar, bize başka mahluklar gibi göründüler, ne olduklarını anlayamadık. Arap atı değildiler, fakat çok da güzeldiler", diye Akif Bey bu atları her zaman anlatırdı.

O tarihten, senelerce sonra Minoru'nun kanını taşıyan dünyaca maruf atlar çıkacağını ve bunların zürriyetini saharamızda göreceğimiz aklımdan geçmezdi. Fakat bu atların yarattığı intiba ve hayranlık safkan İngiliz atının mevcudiyet ve kıymetini ortaya çıkardı.

Minoru İrlanda'da Tuly'deki Milli Hara (National Stud)'da yetiştirilmişti. Bu hara Col. Hall Walker (sonra Lord Wavertree) tarafından içindeki meşhur damızlıkları ile İngiltere Hükümetine hediye edilmişti. Bilâhare, Milli Hara İngiltere'ye taşındı, bunun olduğu yerde de İrlanda Milli Harası kuruldu. Burada pek çok meşhur atlar yetişmiştir ve bugün harayı ziyaret edenlere haranın görülecek güzellikleri meyânında bir Japon bahçesi gösterilmektedir. Bu nefis bahçeyi yapmak için haranın sahibi Japonya'dan bir bahçıvan getirmişti. Bunun adı Minor idi. Prince de Galle (sonra VII. Edward)'ın renkleriyle 1909 senesi Epsom Derby'sini kazanan Minoru'nun ismi bu bahçıvanın ismi idi. Minoru dünya yarışçılık aleminde tanıtan kızı Serenissima'dır. Gondolette'in doğurduğu bu kısrağı Chaucer'den Selene'i dünyaya getirmekle cihanşumul bir şöret kazanmıştır. Zira, Selene, Sickie, Pharamond ve Hyperion'un anasıdır. Serenissima Buchan'dan da Composure'i dünyaya getirmiştir. Bu kısrağı da Fair Copy'nin anasıdır. Bundan maada, Serenissima, Son In Law'dan Bosworth'u doğurmuştur. Minoru bir müddet İngiltere'de aygırlık yaptıktan sonra Rusya'ya gitmişti. Buradan Türkiye'ye gelmesi büyük bir şans eseridir. Mühim bir tarihi kıymet taşıyan bu olay yarışçılığımızın inkişafına hizmet etmiştir.

Arcady'nin buraya gelmesi ve burada bulunduğu kardeşi Doktor Seferof'u Türkiye'ye yerleşmesi yarışçılık tarihimize mühim bir olaydır. Bunlar memleketimizde modern yarışçılığın inkişafına ışık tutmuş ve bu gelişmeye büyük hizmetleri dokunmuş insanlardır. Doktor Seferof'u tanımış olan atçılarımız kendisini at sevgisi, yarış merakı ve centilmenliğin timsali olarak anarlar.

Dr. Seferof evvela Tepebaşı'nda ufak bir muayenehane açtı, sonra Beyoğlu'nda İstiklâl Caddesi'nde Tokatlıyan'ın yanındaki bütün atçıların her fırsatta ziyarete geldikleri apartmana taşındı. Dr. Seferof'un burada beraber çalıştıkları Tevfik Bey isminde bir meslektaşı vardı. Dr. Tevfik atçı değildi, fakat Bay Mustafa Dinkçi'nin dayısı idi. Mustafa Dinkçi buranın en hararetli müdavimlerindendi, buradaki atçılık sohbetlerini tatlı mubahaseleri dikkatle takip ederdi. Dinkçi, aklına geldikçe Dr. Seferof'u büyük takdirle yadeder, "Onun gibi atçı görmedim" der.

Dr. Seferof da Arcady gibi resime meraklıydı, atçılar onun yaptığı yağlı boya tabloları ve sulı boya resimlerini zevkle seyredilerdi.

Harp Sonrası Seneleri

Birinci Cihan Harbini takip eden seneler yarışçılık için boşluk ve tereddüt seneleriydi. Bu müddet içinde atçılık faaliyeti daha ziyade ata binmek, atlı gezintiler ve köy koşuları tertiptlemkti.

Akif Bey Meşkur ve Ceylân'ı Kanlıca'ya getirmişti. Bir de Route isminde yarım kan bir kısrağı vardı. Sabri Bey de bizde kalırdı, bunları Göksu çayırında çalıştırırdık. Atla Göksu'ya gidip gelme ve çayırda çalışmaları çok zevkli olurdu. Yaz aylarını böyle geçirirdik.

Bu devirde Kıbrıslıların Kandilli'deki yahılarında çok güzel arap atları vardı. Kıbrıslılar eski bir atçı ailedir.

Bu sırada Akif Bey Nazım Bey'den Zülşemrak ve El Kamre isminde iki kısrağı aldı.

Nazım Bey Albay Emin Dirvana'nın ve Bay Maid Dirvana'nın dayısıdır. Kendisi süvari subayı idi ve zamanın tanınmış binicilerindendi.

Zülşemrak nefis bir kısrağı. Kandillide bunu ilk gördüğüm zaman çok beğenmiştim, günlerce bunun tesiri altında kaldım. Bize geleceğini duyunca çok memnun oldum. Zülşemrak Beşiktaş'a geldi, sevinç ve heyecan içinde boks'unun yanına gittim, bir müddet oradan ayrılmadım. Zülşemrak'ı gören atçılar da ona hayran olurlardı. Bundan sonra enteresan bir hikâye başladı. Bir gün İsmail Ağa geceleri Zülşemrak'ın boksuna bir peri geldiğini ve yelesini örüp gittiğini söyledi. Peri masalları dinlemeye çok alıştık. İsmail Ağa'nın hikayesi üzerinde kimse ehemmiyetle durmadı. Fakat Zülşemrak'ın saçlarının da her sabah örülü bulunduğu bir hakikatti. Bazı sabahlar da kısrağı terli idi. İsmail Ağa'nın iddiasına göre, Peri kızı bunun üstüne de binip koşturuyor, sonra da getirip ahıra bırakıyordu. Buna kimse inanmamakla beraber Zülşemrak'ın saçlarının nasıl örüldüğü de bir muamma idi. Bunu çözmek ve peri masalına bir nihayet vermek lazımdı. Seyisler gece nöbet tutmaya başladılar, hiç bir şey göremediler. Fakat kısrağın saçlarının örülme hadisesi devam ediyordu. Evden birisinin bunu yapmış olması, bunun İsmail Ağa'ya karşı hazırlanmış bir tertip olması ihtimali de ortadan kalktı. Çünkü, gece ahıra birisi girse nöbet bekleyen seyis görecek. Binanaleyh seyislerin nöbet tutmasına artık lüzum kalmamıştı. Fakat ahıra gece hakikaten peri geldiği fikri bir kısım ev halkı arasında yavaş yavaş revaç bulmaya başladı. Buna inananların sayısı gittikçe artıyordu.

Bu esrarlı hava içerisinde bir akşam geç vakit İsmail Ağa koşarak yukarı geldi, nefesi tutulmuş gibiydi. “Yakaladım! Peri Kızını yakaladım! Elimden kaçtı, ama aşağıda duruyor, çabuk aşağı gelin”, diye bütün evi ayağa kaldırdı. Ahıra gittik baktık, Zülsemrak gayet sakin duruyordu. Her gece ziyaretine gelen Peri Kızından eser yoktu. Bu hikâye böyle kapandı. Bundan sonra Zülsemrak Beyoğlu’nda Petro’nun ahırına gönderildi, ve bir müddet orada kaldı. Bu ahırda da Zülsemrak’ın saçları örülürdü. Bu basit bir mesele idi. Bu kısırağın çok ince ipek gibi saçları vardı. Bir az sürtünmekle bunlar spiral harekete geçiyorlardı, uçlarından çıkan vücuttaki elektrik emanasyonu telleri bir birine yaklaştırıp bağlıyordu. Bu suretle, gayri muntazam olmakla beraber, elle örülmüş bukleler hissini veren örgüler meydana geliyordu. Bu teknik izahla Zülsemrak’ın saçlarının bir Peri Kızı tarafından örülmediği anlaşıldı. Fakat bu hikâye bir hayli heyecan yaratmıştı.

At yarışlarının inkitaa uğradığı ve yeniden başlatılmasının bir çok müşküllere arzettiği bu devirde atçılık muhitimizde toplanıp görüşmek, atçılık hikâyeleri ve mübahaseleri ile vakit geçirirdik.

Yarışların ne zaman ve nasıl başlatılacağı belli değildi. Maçlar ve hususi mahiyette tertiplenmiş yarışlar kâfi değildi. Atçılar programlı resmî yarışların yeniden ihyasını sabırsızlıkla bekliyorlardı.

At yarışları için 1920-1921 seneleri tam duraklama devri idi. Bununla beraber, tırıs yarışları meraklısı Ruslar beraberlerinde getirdikleri “trotteur” (trotörleri) ile araba yarışları tertip etmişler, bu arada bir miktar düz yarışlar da yapılmıştı.

Bunlara Fransızca “Trot” yarışları denir. İngilizcesi “Trotting” dir. Bizde bu yarışlar tırıs yarışları olarak bilinen, arabalı yarışlardır. Fransada bir de binili tırıs yarışları vardır. Bu suretle tırıs yarışları orada “trot attelé” (koşulu tırıs) ve “trot monte” (binili tırıs) olarak iki kısma ayrılır.

Tırıs yarışlarının en çok teammüm ettiği memleketler Rusya ve Amerikadır. Avrupa’da Fransa başta olmak üzere, Almanya’da, İtalya’da ve Scandinav memleketlerinde de inkişaf etmiştir.

“Trotteur”lerin menşei Rusya ve Amerika’dır. Rusya’da çok iyi “trotteur”ler yetişmiştir ve yetişmektedir, fakat Amerikalılar bu hususta daha ileri gitmişlerdir. Amerikan “trotteur”leri dünyanın en süratli “trotteur”leridir. Amerikan “trotteur”lerinin Rus “trotteur”lerine üstünlüğü bunların safkan İngiliz ile islah edilmiş olmalarıdır. Amerikan “trotteur”lerinin ceddinde meşhur Dollar hattının banisi The Flying Dutchman’n zürriyeti mevcuttur.

Fransa’da, Paris’in Vincenne Hipodromu “trot” yarışlarının merkezidir ve burada Grand Prix d’Amerique (Amerika Büyük Mükafatı) namıyla büyük bir koşu koşulur.

Fransız “trotteur” lerinde pek çok Amerikan kanı mevcuttur. Bu itibarla Fransa’da çok üstün evsafda “trotteur” yetişmektedir.

Rusya’dan buraya mültecilerin getirdikleri “trotteur” ler içinde o devirde Rusya’nın tanınmış “trotteur” leri de mevcuttu. Bunlar meyanında Dinazavr, Zabava, Dahot, Ostroga, Don Carlos, Satrap, Jmurga vesaire vardı.

Ruslar evvelâ Taksim’de tırıs yarışları tertip ettiler, sonra Veliefendi’de bunlara bir müddet devam ettiler.

Şimdiki Taksim Gezisinin yerinde o zaman eski bir kışla vardı, bunun ortasındaki saha stadyum olarak kullanılırdı. Burada futbol maçları yapılırdı. Sahanın dışında bir yaya koşu pisti vardı. Tribünler bu pistle kışlanın iç duvarları arasında idi. Ruslar bu pisti islah ederek burada tırıs yarışları tertip ettiler. Pistin çok küçük olmasına rağmen burada arap atlarıyla bir düz koşu da tertip edildi ve bunu Arcady kazandı.

Tırıs yarışlarını organize edenler arasında General Sokulutshy vardı. Bayan Sokulutshy'nin Centurion isminde iyi bir atı vardı. Bu arada tırıs yarışlarına merak saran atçılarımız çıktı. Ali Muhittin Bey (Hacı Bekir Zade Ali Muhittin) bir çok "trotteur" aldı. Galip Bey ve Melâhat Hanım (Galip Atakul ve Melâhat Atakul), Selâhaddin Bey, Kâzım, Mehmet ve Mustafa kardeşler ve Camfesci Ali Bey "trotteur" leri olan ve Veliefendi'deki yarışlara atlarını iştirak ettiren at sahipleriydi.

Ruslar içinde olduğu gibi Türkler arasında kendileri "driveur" lük yapan, yâni arabaları kendileri kullanarak koşulara iştirak eden at sahipleri vardı. Bu koşucular arasında Bayan Çernoviç çok iyi tanınmıştır. Atlarını kendi idman eder ve koşulara kendisi iştirak ederdi.

Ruslar iki türlü araba getirmişlerdi. Rus tipi "kaçalka"lar ve Amerikan tipi araba vardı. Amerikan arabaları yerden daha yüksek ve ata daha yakın arabalardı. Sürat için bunlar daha müsait arabalardır. Bayan Çernoviç'in arabaları bu tiptendi.

Rusya'dan gelen tanınmış koşucular (driveur) ler arasında Ligor ve Simion vardı. Veliefendi'de tırıs yarışları için içeride ufak bir kum pist yapılmıştı. Bu pist üzerinde arap atlarıyla düz koşular da yapıldı.

Bu devrin en maruf atı Kırkor Efendi'nin Al Mesut'u idi. Bu at Merzuk'un yavrusu idi. Merzuk Şerif Cafer Paşa Hazretlerinin atıydı, ender rastlanan güzel bir arap atı idi. Mahdumları Damadı Şehri Yari Şerif Abdülmecit Bey ve Şerif Muhiddin Bey çok at meraklısıydılar. Kısıklı'daki köşklerinde bir çok arap atları vardı. Fakat Merzuk müstesna bir attı ve hafızamda böyle kaldı. Aradan seneler geçti. Şerif Abdülmecit Bey Ürdün'ün Büyük Elçisi olarak Ankara'ya geldi. Bir gün ahırları gezip atlara bakarken bir çok arap atını eşkâl bakımından tenkit etmişim. Bu arada Merzuk'dan da pek çok bahsettik. Şerif Abdülmecit Bey bana "Senin zihninde Merzuk'un klişesi kalmış, onun için şimdi bir at beğenmen zor oluyor" dedi, fakat gördüğümüz arap atlarının çoğu hakkında yaptığım tenkitleri de yerinde buldu. Gene böyle bir mevzuu görüşürken bana "Sen at eşkâlinden çok iyi anlıyorsun. Kabail arasına girip at seçmelisin, dedi. Hakikaten arap atı nesli çok kolay bozulabilen bir at. Tâ haclı seferleri zamanında Avrupa'dan şövalyelerin Ehli Salip Ordusu ile getirdikleri soğukkanlı ağır atlardan Arabistan'da kalanlar bazı yerlerde arap ırkını bozmuş ve bilâhare yakın zamanlara kadar Mısır ve Bombay yarışları arap atlarının safkan İngiliz ile karıştırılarak koşularda faikiyet temini maksadiyle ortaya yarımkanların çıkmasına saik olmuştur. Mısır'da yapılan hilelerin bazı arap atlarının gösterdiği fevkâlade kuvvet dolayısıyla hasıl olan şüphe üzerine bu atların menşesine kadar gidilerek bunların Mısır'dan çöle götürülmüş bir safkan İngiliz atının yavruları olduğu tesbit edilmiştir. Bu çok ustalıklı yapılmış, fakat Mısır'daki tasnif heyeti bunu yutmamış ve aynı maharetle hakikati ortaya çıkarmıştır. Çöle götürülen safkan ufak ve arap karakteristikleri irae eden bir attı. Buna arap tuvaleti ile arap dekoru içinde tam bir arap süsü verilmiş. Heyet atın bulunduğu vahaya gelince, bir çadırın başında reşme, ayakları köstekli, gözlerinin altı ve burun deliklerinin üstü dağlanmış bir arap atı görmüşler. Fakat bu kamuflaj dahi safkan İngiliz'in hatlarını gizliyememiş ve atın menşei tetkik edildiğinde nasıl buraya intikal ettiği ve bir kabilenin çok eski bir arap seceresine dayanan aygırı olarak burada kullanıldığı ve mahsullerin buradan Mısır'a nasıl arap kisvesi altında getirilip koşulara koşturuldukları meydana çıkmıştır.

Bizde ilk hileli arap atları 1925 senesinden sonra zuhur etmiştir. Bunu başka bir fasılda göreceğiz. Mevzuumuz Al Mesut idi ve dolayısıyla bunun babası Merzuk'dan bahsettim. Bu bahse de tekrar başka bir konu ile avdet edeceğiz.

Rus'ların Veliefendi'de tertip ettikleri yarışlarda Al Mesut arap atları arasında baş oldu. Bunu İhsan Bey (İhsan Atçı) idman eder ve koşularda binerdi. Bu devrin muvaffak olmuş atları arasında Mazhar Bey'in Poyraz'ı vardı. Bu kuyruğu ve yelesi açık güzel bir al attı. Camfesci Ali Bey'in Memduh isminde güzel bir kır atı vardı. Bu da o zamanın en muvaffakiyetli koşu galiplerinden biriydi. Akif Bey bu sıra Yegane ve Bedre isminde iki kısrağ almıştı. Bunlar Hasan Fehmi Bey'in (General Hasan Atikkan) kısraqlarıydı. Yegâne kuvvetli yapılı açık doru bir kısrağı, fakat koşularda muvaffak olmadı. Bedre daha iyi evsafli kır bir kısrağı. Bunda aranılan arap havası vardı, fakat koşu kabiliyeti mahduttu.

Bu devirde Kadıköy taraflarında koşular tertip edilirdi. Bunlar bildiğimiz köy koşuları idi. Ziver Bey yokuşu, Erenköy, Kayışdağ bu gibi mahalli "point-to-point" koşuları için tanınmış yerlerdi. Bunların köy koşularından farkı binicilerin üzerine çıplak bağlanmış köy çocukları olmayıp eyer, başlık, tam teçhizatla binen biniciler, atların da İstanbul ve civarındaki atçılara ait arap atları oluşuydu. Bunların arasına bazı yerli yarımkanlar da katılırdı, fakat ekseriyette bu koşular iyi evsafatlar ile yapılırdı.

Bu sırada İzzet Bey atlarını ortağı Bahriyeli Ali Bey'in Kısıklıdaki köşkünün ahırına nakletmişti. Akif Bey'in alları da burada bir yaz geçirmişlerdi. Kısıklı'daki kahvede atçılar toplanır, civardaki at yarışlarının neticeleri görüşülür ve münakaşası yapılırdı.

O zamanlar Şeref Bey (eski Establi amire) Müdürü Şehri yarı emrehor Miralay Şeref Bey Erenköy'de otururdu. Kır bir yarımkan kısrağı vardı, buna biner ve tay da yetiştirirdi. Bu kısrağ bir Anglo-Norman idi. Bunu bir arap aygırına çekerek Şeref Bey iri, kuvvetli bir tay yetiştirmişti. Bu tay üç yaşına geldiği zaman Akif Bey'in ahırına geldi ve sonra Perihan ve Reyhan ile beraber Büyükdere yarışlarına iştirak etmek üzere Büyükdere Çayırındaki ahıra gitti. Adı Ferhan idi. Şeref Bey'in tayı Beşiktaş'ta dururken çok enteresan bir hâdise cereyan etti. Burası tam manasıyla atçıların içtima yeri idi. Konağın altında ahır, bahçesinde de bir manej vardı. Atçılar akşamları burada toplanırdı. Maiyeti Seniye Bölüğü Yıldız Sarayının kapısında idi. Kumandan Ekrem Recep her akşam konağa gelirdi. Bu bölüğün diğer subayları da burada idi. Bunlar meyânında Yüzbaşı Saim (General Saim Önhon) de vardı. Behçet Bey burada İzzet Paşa'ya Avusturya - Macaristan'dan hediye edilmiş iki kısrağ çalıştırdı.

Buraya gelen yarışçılar pek çoktu. Bu meyanda İhsan Bey (İhsan Atçı), Bekir (Koşucu Bekir), Vahan Balyosoğlu vesair atçılar vardı. Tabii, Sabri Bey (Sabri Tulça) da her zaman burada idi.

Bir gün Sabri Bey bir münakaşa esnasında Şeref Bey'in tayı ile Reyhan arasında bir maç yapmayı teklif etti. Ben buna şiddetle itiraz ettim. Şeref Bey'in tayı güdük kuyruklu yarımkan bir kısrağın yavrusu idi. Babası bir arap atı olması hasebiyle baş ve boyun kısmında biraz evsaf görülüyordu. Fakat vücutça iri, kaba yapılı bir attı, biz buna bir kıymet vermezdik. Reyhan'ın asil olmıyan bir atla maç yapması fikri bana çok sevdiğim bu ata bir hakaret gibi geldi. "Hayır, ben buna razı değilim" diye ısrar ettim. Poniye binmek devrini geçirmiş ve artık büyük ata binmeye başlamıştım, Reyhan ilk bindiğim attı. Bundan daha üstün bir at olabileceğini tasavvur edemiyordum. Sabri Bey ise "Ben Şeref'in tayı ile bu atı geçerim", diye iddia ediyor ve "İsterseniz bir maç yapalım, görün", diye ısrar ediyordu. Nihayet bundan kaçınmanın imkânsız olduğunu anladım. Reyhan'ın bu maçı kaybedebileceğini aklımdan geçirmiyordum, sadece yorulacak diye üzülüyordum. Fakat maçı yapılması kararlaştırıldı.

Sabri Bey büyük iddiasını ispat edeceğinden emindi, bu karardan dolayı çok sevinmişti. Mesele, İngiliz atının arap atından üstünlüğü idi. Sabri Bey bize “Sizin hayran olduğunuz arap atından çok daha üstün ve mükemmel bir at vardır. Bu Safkan İngiliz atıdır”, diyordu. Şeref Bey’in tayının Macaristan’dan gelmiş yarımkan kısraktan İngiliz kanı almış olduğunun farkında idi, bu bir nebze İngiliz’liğin buna vermiş olacağı koşu kuvvet ve kabiliyetine güveniyordu.

Ertesi gün Sabri Bey Şeref Bey’in tayına, Arcady Reyhan’a bindiler ve Maslak istikametinde yola çıktılar. Biz de daha sonra araba ile hareket edip maç yerinde onlarla buluştuk. Maç sahası, eski Büyük dere yolunun yanındaki Ayazağa Kasrından Levent’e doğru uzanan ve at gezintisi için kullanılan toprak yoldu. Atlar Ayazağa Kasrının methalindeki koruya doğru gittiler. Start buradan verilecekti. Biz maçın biteceği mahalde, takriben şimdi Nejat Eczacıbaşı fabrikasının olduğu yerde durduk. Şeref Bey bu münakaşalara ve iddialara karışmamıştı. Maçı seyretmeye bile gelmedi, Süleyman Asaf Bey ve bir kaç atçı daha vardı. Herkes heyecanlı idi. Starter atlarla beraber gitmişti. Startın nasıl verildiğini görmedik. Koşu başladı diye bir ses bütün seyircilerin nazarlarını koruya doğru çevirtti. İki at büyük bir süratle bize doğru ilerliyorlardı. Yaklaştıkları zaman Arcady ve Sabri Bey in kuvvetle çalıştıkları görüldü. Arcady daha ziyade elleriyle çalışıyordu. Sabri Bey daha çok kamçı kullanıyordu. İki at kimin önde bulunduğu tefrik edilemeyecek kadar biri birine yakındı ve bu vaziyette maç bitti. Heyecandan hiç kimse maçı kimin kazandığının farkında değildi. Hakem de mütereddit idi. Biz Reyhan kazandı diyorduk. Süleyman Asaf Bey bu kanaatte idi. Diğer atçılar buna iştirak ettiler. Halbuki biz şosenin kenarında atların koştuğu toprak yolun dış tarafında duruyorduk. Şeref Bey’in tayı bizim tarafta, Reyhan iç tarafta idi. Biz bütün yol atları bize doğru gelirken cepheden seyrediyorduk, tabii zaviye itibariyle içeride bulunan atı önde görüyorduk. Bunun neticesi de Reyhan’ın maçı kazandığı tesiri altında idik. Aslında biz muvasalat hattında değildik ve maçın neticesi hakkında sıhhatli bir karara varamazdık. Heyecan da bizi şaşırtmıştı. Umumî sempati Reyhan’ın tarafında idi. İddia çözülmez bir mesele halini alıyordu. Bu esnada, tesadüfen oradan geçen bir atçı imdadımıza yetişti. Uzunca boylu, esmerce, çok sempatik bir Bey bize doğru geldi ve “Maçı ben de seyrettim, çok heyecanlı oldu”, dedi ve hakikaten bunu seyretmiş olmanın zevki çehresinde görülmüyordu. Münakaşayı, dinledikten sonra “Ben üveyk kır atı ileride gördüm. Sabri Bey’in bindiği at arayı kapatıyordu, fakat başa geçemedi” dedi. Ekseriyet bu görüşe meyyaldi, Reyhan’ın maçı kazandığı kabul edildi. Bu zat Şehzade Osman Fuat Efendi idi. O sırada orada gezintiye çıkmış, uzaktan atların geldiğini görünce durup maçı seyretmişti. Osman Fuat Efendi bizi köşküne davet etti. Burada altın yaldızlı zarflar içinde nadide porselen kahve fincanlarından nefis kahveler içilirken, maçın münakaşası yapılıyordu. Reyhan’ın maçı kazandığı kabul edildiği için seviniyordum. Uzun ve tatlı bir sohbetten sonra nazik ve misafirperver ev sahibine teşekkür edip köşkten ayrıldık. Arcady ve Sabri Bey atlara bindiler ve Yıldız’dan Beşiktaş’a indiler. Eve dönerken arabada hep düşünüyordum “Reyhan’ı geçebilecek at olabilmemiş.” “İngiliz atı mı, arap atı mı?” Bu sualler ve Sabri Bey’in iddiası zihnimden silinmiyordu.

Son zamanlarda Ayazağa’daki Atlı Spordan çıkıp golf sahasının etrafında atla gezinti yaparken, şimdi yalnız duvarları ve temeli kalmış bir binanın yanından geçiyordum. Burası tanıdığım bir yerdi. Bir gün Ali Çavuş’a “Burasını bilir misin?” diye sordum. Bana, “Burası Perili Köşktür. Buranın ismi böyledir”, dedi. Bu hikâyeyi kim uydurmuştu, ne zamandan beri buraya Perili Köşk deniyordu, bilmiyorum. Muhayeseli kuvvetli birisi bunu icadetsiz olsa gerek. Fakat buradan geçerken her zaman bir şey hatırlıyorum. O maç gününün heyecanlı sahneleri canlanıyor. Şimdi esrar havası içine bürünmüş bu duvarların içindeki salondaki görüşülenler kulağıma geliyor. Osman Fuat Efendi bir koltukta oturmuş, gördüklerini anlatıyor. Karşısındaki koltuklarda oturmuş dinliyoruz. Maçın münakaşası yapılıyor. Reyhan çok süratli idi. İlk iki yüz metrede bir ara yapmış, fakat Ferhan tedricen arayı kapatıp son ikiyüz metrede buna yetişmiş idi. Son elli metre içinde de boyun alıp bu farkla önde bitirdiğini Sabri Bey iddia ediyordu. Koştukları mesafe 600

metre idi. Ayazağa Kasrının önünden başladılar. Şimdiki Golf Klubüne yakın bir yerde durdular. Ondan sonra Büyükdere’de yaptığımız yarışlarda Reyhan ile Ferhan tekrar karşılaştılar. Bu sefer mesafe 1200 metre idi. Reyhan’a’ Doktor Seferof binmişti. İlk altıyüz metre başta idi, fakat sonra Ferhan büyük bir kolaylıkla koşuyu kazandı.

Reyhan ile beraber Perihan da vardı. İkisi de Merzuk’un yavruları idi ve babaları gibi kırdılar. Reyhan üveyk kır, Perihan kızılıkır. Her ikisi de Merzuk’un baş ve boyun hatlarını almışlardı. Bunlara baktığınız zaman kendinizi Alfred de Dreux’nün bir arap atı tablosu karşısında zannederdiniz.

Bir gün akşam üstü yemek odasında oturuyordum. Babam ve Süleyman Bey geldiler. Süleyman Bey “Hemen Aga Khan’a bir mektup yazacağız ve burada Mümtaz’dan daha mümtaz bir kısırak olduğunu kendisine bildireceğiz. Aga 7.000 Sterling’e Mümtaz isminde bir kısırak almış. Gelsin de burada Perihan’ı görsün bakalım onun Mümtaz’ından da güzel değilmi”, dedi. Biraz sonra Arcady geldi. Bu mevzu kendisine anlatıldı. Arcady güldü. Gitti odasından bir İngilizce gazete getirdi. İçerisinde bir fotoğraf vardı. Bunda kır bir at uzak ara ile potoya gelirken görülüyordu. Arkasında hiç bir at yoktu. “İşte Mümtaz Mahal. Bu İngiliz atıdır”, dedi. Filvaki Aga Khan bir sene evvel Honorable George Lambton’dan kendisine bir dişi yearling almasını rica etmişti. Lambton 7.000 Guineas’ye The Tetrarch ile Lady Josephine’in mahsulü bir kır dişi almıştı. Resim Mümtaz Mahal ismi verilen bu tayı bir kaç gün evvel Ascot’da Queen Mary Stakes’i kazanırken gösteriyordu.

Süleyman Bey bunu gazete havadisi olarak bir yerde okumuş, fakat Avrupa yarışları hakkında bilgisi olmadığı için bunun safsan İngiliz atı olduğunun farkına varmadan, böyle yüksek bir fiata satın alınmış olan “Mümtaz Mahal”ı zihninde Perihan ile mukayese etmiş ve bunun Perihan’dan daha güzel olamayacağına karar vermiş. Süleyman Bey çok heyecanlı idi. Burada bu kadar paraya satın aldığı kısıraktan daha güzel bir kısırak bulunduğunun kendisine duyurulmasını istiyordu. Arcady’nin izahatı kendisini çok sükûtu hayale uğrattı.

M. R. S. Yarışları

1922 senesi M.R. S. (Makrikeny Racing Syndicate) Veliefendi’de yarışlar tertip etmeye başladı. M. R. S. bir İngiliz şirketi idi. Bakırköy’ün ismi o zaman Makriköy idi. Şirketin ismindeki “Makrikeny” bunun Fransızca yazılış şekli idi. Bu şirketin başında Sir Loftus Bates vardı. Bu zat İskoçya’da Hamilton Park hipodromunun müdürü idi. Majör Barker ve Captain Goodehild Sir Loftus Bates’in muavinleri durumunda idiler ve yarışları bilfiil idare eden şahıslardı.

M. R. S. hemen bir tribün inşa ettirdi. Bu geçen seneye kadar kullanılan beton tribündü. Bu tribün ve etrafı pöraj mevki olarak kullanılmak üzere yapıldı. Eski ahşap tribünler ise “pavillon” oldu, pistin ortasına duhuliye ile “pelouse” halkı giriyordu. Şimdi aygırların durduğu ahır ortadan koridorlu yirmi dört boksluk bir ahır olarak inşaa ettirilmişti, M. R. S.’in atları burada dururdu.

Pistler olduğu gibi muhafaza edildi. Ancak içerdeki manili koşu pisti, maniler kaldırılarak idman pisti olarak kullanılmaya başlandı. Bu pistin üzerine kuru gübre serilirdi ve bütün atlar burada çalıştırılırdı. Giriş kapısı şimdiki oto parkın kapısıydı. Koşu pisti haftada bir gün galoplar için de açılırdı ve ücrete tabi idi.

M. R. S. zengin koşular tertip ediyordu. Bin liradan aşağı koşu pek azdı. Her haftanın programında bir İngiliz koşusu vardı. Bu koşuya M. R. S.’nin dışardan getirdiği atlar iştirâk ederdi.

Fakat, koşularda “safkan İngilizlere mahsus” diye bir kayıt olmadığı için, safkan İngilizlerden başka atlar da bunlara girebilirdi. Bir kerre Hancı Hasan bunlardan birine Übeyyanı yazdı. Fakat Übeyyan arap atlarına karşı kazandığı zaferlerin aksine burada tam bir hezimete uğradı. En geri geldi. 5 at koştu 4 üncü oldu ve hemen arkasından yarım kanlarla koştu ve kazandı. Buna mukabil Übeyyan yarımkan koşuların kralı idi. Programda her zaman yarımkanlara mahsus bir koşu vardı. Bunların hepsini Übeyyan kazanırdı. Bu heyet Meşkûr’a bile evvelâ itiraz etmişti, fakat sonradan araplığını kabul etti.

Arap koşuları arap ve yerli atlara mahsus koşular olarak tarif edilirdi. Yerli tabirinin kullanılması her atın arap olarak safiyetinin ispatındaki güçlükten ileri geliyordu. Fakat, ecnebi kanı taşımadığına kanaat getirilen atların araplarla koşmasında bir mahzur görülüyordu. M. R. S. ‘nin kuvvetli bir klasifikasyon heyeti vardı. Bu heyet ilk muayenede hatta Meşkur’un bile arap olduğundan şüphe etmişti. Meşkur çok kuvvetli yapıya malik bir attı. Araplığında hiç şüphe yoktu. Ahmet İzzet Paşa bunu Musul’dan getirmişti.

M. R. S. yarışlarının en meşhur atı Tayyar idi. Tayyar Erenköylü Hüseyin Bey’indi. Bay İhsan Atçı idman eder ve binerdi. Bu arada Meşkûr ve Süleyk’i İzzet Bey almıştı ve bunlar da büyük muvaffakiyetler kazanıyorlardı. M. R. S. Mısır’ dan arap atları getirmişti. Bu meyanda Şerif Abdülmecit Bey’in aldığı Küheylan isminde güzel bir arap atı vardı. Biraderi Şerif Muhiddin Bey’in de Nemir ismin de kuvvetli bir koyu doru atı vardı. Küheylan iyi bir attı, bir çok muvaffakiyetler kazandı. Mısır’dan gelen atlar arasında Maniton isminde kuvvetli bir kır at vardı. Bu ata çok ehemmiyet veriliyordu. Maniton dört yaşında idi. Büyük atlarla henüz boy ölçüşemiyordu. Abdu isminde iyi bir at da gelmişti. Bir de Miramar vardı. Bu da kuvvetli ve güzel bir al attı, fakat deli idi. İmkân bulursa binicisini aşağı alıp on ayaklariyle vurmaya ve ısıрмаğa çalışırdı. Bir gün Peggot idmanda bundan düştü, fakat Miramar’ın bir şey yapmasına vakit kalmadan iç bariyerlerin altından geçip kendini tehlikeden kurtardı. Fakat Tayyar bunların hepsine tefevvuk ediyordu. Tayyar kuvvetli yapıya malik güzel bir kır attı.

Hancı Hasan’ın Doğan isminde ufak bir kır atı ve Ferhan isminde de güzel bir al atı vardı. Bunlarla baş atların girmedığı koşuları kazanırdı. Yüzbaşı Favr’ın da birkaç atı vardı. Touch Me Not ismindeki demiri kır küçük bir atı vardı. Bununla vasat koşular kazanıyordu. Hancı Hasan oldukça iyi ata binerdi. İnce, orta boylu bir zattı. Biraz uzun üzengiyle binerdi, fakat oturuşu güzeldi. Bir gün Doğan ile iştirak ettiği bir koşuda Touch Me Not’ın yolunu kesti ve sıkıştırdı. Bu hareketten yanlarındaki atlarda mutazarrır oldu. Touch Me Not’ın binicisi Mülazım Jaquier derhal protesto etti. Doğan derhal diskalifiye edildi ve muvasalat sırası değişti. Koşuyu başka bir at kazanmıştı. Fakat Doğan’ın yerine Touch Me Not ikinci, dördüncü gelen at da üçüncü ilan edildi. Hayatında ilk defa böyle bir hadise ile karşılaşan Hancı Hasan şaşırıldı. Tribünün altındaki tartı mahallinin önünde kazanan ve plase atların eyerlerinin alındığı yere gelip bağırırmaya başladı. Koşu Komserleri tartı mahallinin yanındaki odada müzakere edip kararlarını verirlerdi. Hancı Hasan’ın ne söylediğini anlamıyorlardı. Hasan Efendi “Bu ne kepezelik, böyle şey olurmu?” diye bağırıyordu ve gür sesi gittikçe yükseliyordu. Hasan Efendi, ikinciliğini nasıl elimden alırsınız diye direniyordu. Major Goodwhild hemen odanın penceresini kapadı, Hancı Hasan bağırmanın faydasız olduğunu anladı ve oradan çekildi. Az sonra da burada şimdiye kadar alışmış olduğu köy koşularından farklı bir nizamın hüküm sürdüğünü idrak etti. Koşu Komiserleri ikinci bir karar ilan etmişlerdi. Hasan Efendi sükun ve nizami ihlal için ayrıca para cezası ödeyecekti.

Bu yarışçılık tarihimize o zamanlar ender rastlanan “foul” vakalarından biriydi, yarış nizamının tesisi için nasıl tereddütsüz hareket edilip zecri tedbirler alınması lazım geldiğini göstermişti.

Koşucu Bekir İzmir’de Races Clup yarışlarında ve Manisa’da bindiği koşularda nasıl “foul” yaptığını anlatır ve bununla övünürdü. Bir gün İngiliz jokeylerini Rose ile Mathews’ü öyle bir sıkıştırmışki, bunlar pistin içindeki hendeğe düşmemek için atlarını tutmak mecburiyetinde kalmışlar, sonrada biz bir daha bu adamları ata binmeyiz diye şikâyetle bulunmuşlar.

Fakat Bekir bu şekilde binmenin hatalı olduğunu öğrenmekte gecikmemiş ve kısa zamanda tam manasıyla “dissipline” bir jokey olmuştur. Birinci Cihan Harbi esnasında Bekir’in binişi kusursuzdu ve bundan sonra da jokeylere daima koşuda dürüst hareket etmelerini, “foul” yapmaktan kaçınmalarını telkin ve tavsiye ederdi.

Birinci Cihan Harbinde İstanbul yarışlarındaki binicilik standardı yüksek idi. M. R. S. zamanında bu seviye yoktu. Yarışlara pek çok amatör binici iştirâk ediyordu, Cemil Münir Bey ve Yüzbaşı Schiappini müstesna olmak üzere, bunların çoğu iyi binici değillerdi.

Cemil Münir Paris Sefiri Münir Paşa’nın oğlu idi. Bu suretle Atıf Esenbel’in de yeğeni idi. Münir Bey gençliğinde Pariste yaşamış, Avrupaya modern yarış biniciliğini (Amerikan Binişini) sokan Tod Sloane ile tanışmış ve James Winkfield ile beraber ata binmiştir. Cemil Münir uzun boyuna göre çok kısa üzengi ile binerdi. Dünya yarışlarını yakından takip eden Cemil Münir’ü Pariste çıkan Le Jockey gazetesiz göremezdiniz. Komple bir binici, hakiki bir yarış meraklısı ve tam manasıyla bir “connaissanceur” (bilgin) olan Cemil Münir çok neşeli, hoş sohbet ve hareketli bir zattı. İhlamur Caddesindeki evinde rakı masası başında ve Konağa geldiği zaman anlattıkları hikâyeler ve atçılık bahisleri büyük alaka ile dinlenirdi. Cemil Münir aynı zamanda iyi bir yazar ve münekkitti. Günün ileri gelen gazetelerinde makaleler yazar, yarışların icmal ve tenkidini yapardı. Afrika’da sipahiler alayında bölük kumandanlığı yapmış olan Schiappini çok yarış tecrübesi olan olgun ve kuvvetli bir binici idi. Süleyk çok sevdiği bir attı ve bununla kazandığı muvaffakiyetler de biniş tarzı ve kabiliyeti, taktirle karşılanırdı. Schiappini kısa üzengi ile binerdi ve kuvvetli finiş vardı.

M. R. S.’in getirdiği İngiliz Jokeyleri Wales, Palmet ve Peggot çok vasat jokeylerdi. Wales M. R. S.’in atlarına ve Şerif Abdülmecid Bey’in Küheylanına binerdi ve bir çok muvaffakiyetler kazanırdı.

M. R. S.’in getirdiği safsanlara her programda bir koşu vardı. Bunların bir kaç tanesi burada bazı at sahiplerine satılmıştı, diğerleri şirketin malı idi. Satın alınan atlar koşulara sahiplerinin nam ve hesabına iştirâk ederlerdi, kazandıkları ikramiyeler bedelleri ödönceye kadar şirkete kalırdı. Şirket bu sistemle istediği kimselere at verirdi. Bedellerine karşılık kazandıkları ikramiyeleri alkoymak suretiyle bu zevatı at sahibi yapardı. Böylece yeni at sahipleri meydana çıkarmak imkânına sahipti. Bu getirilen safsanların hepsi kısraktı ve ikisi burada kaldı. Diğerleri buradan Mısıra gönderildi.

Vexed ve bunun bir yaş küçük öz kardeşi Quarrelsome burada kaldılar. Vexed Şehzade Ömer Faruk Efendi’nin idi, bir kaç koşu kazandı ve M. R. S. yarışları bittikten sonra Dolmabahçe’deki hasahıra geldi. Vexed hasahırda iken Perihan ile trampa edilmesi teklif olundu. Ben buna katiyen razı değildim. Arcady de taraftar olmadı. Benim hareketim tamamen hissi idi. Arcady’ye ademi muvaffakiyetinin sebebi sorunca, “Vexed gibi İngiliz kısrakı pek çoktur. Bir Vexed her zaman bulunabilir. Fakat Perihan gibi bir arap kısrakı bulmak kolay değildir”, dedi

Bilahere Vexed Karacabey Harasında damızlık oldu. Burada Vexed, Onyx II’den Toraman isminde bir tay doğurdu ve bu Mithat Yalım tarafından yearling olarak satın alınarak Yarış ve Islah Encümeni koşularına iştirâk etti. Vexed’in öz kardeşi Quarrelsome buraya iki yaşlı olarak gelmiş ve Hacı Bekirzade Ali Muhittin Bey tarafından satın alınmıştı. Bu kısrak 1927 senesi Yarış ve Islah Encümeninin Programında ilk Gazi Koşusunu kazanan Neriman’dır. Vexed ve Neriman (ex Quarrelsome) Vexillum ile Quarrel’in mahsulleriydiler.

Şehzade Ömer Faruk Efendi'nin Şahap isminde bir kısrakı daha vardı. Bunun asıl ismi Little Rojal idi. Bu da bir kaç koşu kazandı, fakat burada kalmadı, diğer atlarla beraber Mısır'a gönderildi.

M. R. S.'in getirdiği atlardan Vinion isimli bir kısrakda İzzet Melih Bey (Devrim) namına koşulara iştirak etti. Bu da sonra Mısır'a gitti. Burada M.R.S. yarışlarında en çok koşu kazanmış kısraklar Peggv Stanton, Tolentind ve Prediction isimindeki kısraklardı. M. R. S. in yarışları hitam bulunca bunların hepsi Mısır'a gönderildiler. M.R. S. mütenevvi şekilde yarışlar yapmıştı. Bu meyanda zabıtana mahsus koşular ve yarımkan koşularda yapıldı. Yarımkan koşularını daima Übeyyan kazanırdı. Übeyyan'a Bay İhsan Atçı binerdi. Bay Cemil Münir, Şükran isminde bir kır kısrakla ikinci olurdu.

Programlarda tenevvüü temin için her türlü şartta koşular yapılmıştır. Bu meyanda Arabacılar 'Mükâfatı' altında bir koşuda yapılmıştır. Bu koşuya arabada çalışan atlar iştirâk etmiştir. Bu koşuyu "Talep" isminde güzel bir atla Arcady kazandı. O zamanlar kiralık faytonlarda çok güzel arap atları vardı. Dr. Seferof'un oturduğu Balo Sokağında bir sıra araba vardı. Bunların içinde bir arabada büyük evsaf gösteren koyu doru bir at vardı. Arcady bunun ismini "Ormonde" koymuştu. Arabayı ne zaman orada görsek durup "Ormonde"u seyrederdik.

M. R. S.'in arap ve yerli atlarına mahsus koşulara Doksanbir isminde bir at da iştirak etmiştir. Bu arabadan çıkarılmış müşekkel bir arap atı idi, ve ismi faytonun numarasından alınmıştı.

M. R. S. Veliefendi'nin vechesini değiştirmişti. Yeni beton tribünün altındaki bar ve büfe şehrin en müstesna lokalleri ile kıyas edilebilecek durumda idi. Pöraj ansenti ter temizdi, zümrüt gibi çayırklar üstünde geziliyordu. Toz topraktan eser yoktu, her şey pırıl pırıl parlıyordu. Yarışlara büyük bir rağbet vardı, hususi trenler Veliefendi de durur, Şirketi Hayriye Vapurları Boğaziçi'nden koşu yerine kafilelerle seyirci getirirlerdi.

Bu yarışlar kolonial bir programa müstenitti, yarış ve yetiştiriciliğimizin inkişafında geçici bir safhadır. Fakat bu yarışlar tanzim, tertip ve yarışların intizamı bakımından numune teşkil etmiştir. Bu bakımdan M. R. S. yarışları yarışçılık tarihimizde ehemmiyet taşımaktadır.

M. R. S. yarışları ile ilk defa Türkiye'de start makinası kullanılmıştır. Bu "Starting Gate"ler M. R. S. yarışlarından sonra kullanılmadı ve startlar bayrakla verilirdi. Sonra Ankara Şehir Hipodromu yapılıncaya buraya aynı tip "Australien" (Avustralya) starting - gate'leri tesis edildi. İstanbul'da yeni pistler yapılıncaya bunlardan Veliefendi'ye de yeniden kuruldu ve "Starting box"lar gelinceye kadar kullanıldı.

1923 senesi yarışçılık tarihimizde Büyükdere yarışlarıyla hatırlanan senedir. M. R. S. yarışları bir sene devam etmişti. İnkitaâ uğrayan yarışları yeniden başlatmak lazımdı. Fakat nasıl ve nerede? Büyükdere çayırı eskiden beri ata binilen bir yerdı. Eski diplomatlar burada polo oynarlarmış. Akif Bey Hacı Bekirzade Ali Muhiddin Bey'e burada yarışlar tertiplemeyi teklif etti ve Ali Bey bunu kabul etti. Büyükdere çayırında bir pist çizildi. Bu ufak pisti ve pistle kuru arasında ufak bir dere vardı. Seyirciler için derenin gerisinde ağaçlar arasında oturacak yerler yapılmıştı.

Büyükdere yarışları eskiden İngiltere'de yapılan maçlar veya hususi "sweepstake" ler şeklinde idi, yâni ikramiyesi iştirâk eden atların sahipleri tarafından temin edilen koşulardı. Sportif ve samimi bir hava içinde cereyan eden bu koşulara ufak ve selekt bir at meraklısı gurubu gelirdi. Fakat Boğaziçi'ne mesire yerlerine eğlenmek, vakit geçirmek için gelen kimseler de yarışlarla ilgilenmeye başladı.

Bu suretle küçük bir seyirci kitlesi teessüs etti ve muhitte at yarışları alâka ile takip ediliyordu.

Burada yapılan koşularda en büyük muvaffakiyet kazanan Perihan idi. Bunun en büyük rakibi de Hacı Bekirzade Ali Muhiddin Bey'in (Şark) Mısırdan gelen atlardan Kral Sülünü idi. Reyhan burada Şeref Bey'in yarımkan tayı ile koşturuldu. Bu sefer bu tay Reyhan'ı maslak maçındakinden çok daha kolay geçti. Burada mesafe uzamıştı. Maslakta bu taylar 600 metre üzerinde koşturulmuşlardı. Büyükdere de 1.200 metre üzerinde Şeref Bey'in yarımkanı daha büyük üstünlük gösterdi. Bu koşu koşulduktan sonra Atıf Bey (Atıf Esenbel) Büyükdere çayırına geldi. Şeref Bey gitmişti, orada yoktu. Atıf Bey, "Şeref'in tayı koşu mu kazandı? Ah, bunu çok görmek isterdim", dedi. Bu tayın koşu koşması ve kazanması hakikaten mühim bir olaydı. Yarımkan bir kısrakın mahsulü koşu koşuyor ve çok gözde bir arap atını geçiyordu. Bu yarışçılık hayatımızda büyük bir hadise idi.

Büyükdere yarışlarında bir miktar "trot" yarışları da yapıldı. Bunlarla Hacı Bekirzade Ali Muhiddin Bey, Nemlizade Mithat Bey, Sabri Bey ve diğer bazı "trotteur" meraklıları alakalanıyorlardı. Sabri Bey bir müddet Rusyaya gitmiş ve Novrskisi'de Başşehbenderlik vazifesi görmüştü. Dönerken "Tanya" isminde bir kısrak getirmişti. Bununla bir çok koşu kazandı.

Büyükdere yarışları bir mevsim devam etti. Ertesi sene Veliefendide yarışlar yapılmaya başlandı.

Restorasyon Devri

Restorasyon devri toparlanma ve yeniden bir şey kurmak için gayret sarfedilen teşebbüslere girilen devirdir. Bu devir M. R. S. yarışlarının hitama ermesi ile başlayan; Yarış ve Islah Encümeninin teessüsüne kadar devam eden zamandır.

İstanbul Sipahi Ocağı Birinci Cihan Harbinin sonunda hemen hemen dağılmış vaziyette idi. Mevcut azaları bir araya toplamak ve yeniden at yarışlarını ihdas ve canlandırmak işi Akif Bey'e düşmüştü. "Racing Syndicate" yarış yerinin kapılarını kapatmış ve gitmişti. Yarışların yeniden başlatılması bir çok problemler arz ediyordu. Racing Syndicate mukavelesini devamı davet edildi. Bu davete memnuniyet verici bir cevap alındı. Mektupta, Kıbrıs'ta bulunan Captain Knapp'ın yakında İstanbul'a gelerek at yarışlarının devamı için Sipahi Ocağı ile müzakereye başlayacağı bildiriliyordu. Bu memnuniyet bahş bir haberdirdi. Racing Syndicate İstanbul'da varış yapmak arzusundan vaz geçmemişti. Binanaleyh yapmayı tasarladıkları büyük plan tatbik edilecek, İstanbul mükemmel bir hipodroma malik olacaktı.

Fakat aradan bir hayli zaman geçtiği halde M. R. S.'in Kıbrıs'taki mümessili Captain Knapp'dan bir haber çıkmadı. Sipahi Ocağı bir karar vermek mecburiyetinde idi. Veliefendi bu şirketin icarında idi. Fakat, şirket yarışları paydos etmişti, aradan uzun bir zaman geçtiği halde yarışları yeniden başlatacağına dair bir emare yoktu. Yarış yeri M.R.S.'in bıraktığı bekçi Aziz'in nezareti altında kapalı duruyordu. M. R. S.'in gelip gelmeyeceğinin kati olarak bilinmesi lazımdı. Zira, Veliefendi ilânihaye kapalı ve İstanbul yarışsız kalamazdı. Nihayet, bir müddet tayin edilerek bunun hitamında gelmedikleri takdirde mukavelelerinin münfesihih addedileceği kendilerine bildirildi, bu müddetin hitamında yarış yerine vaziyet edildi.

İstanbul Sipahi Ocağının eski azalarından Akif Bey diğer mevcut azaları bir araya toplayarak klubü faaliyete geçirdi, yarışların ihyası için hazırlıklara başlandı. Bu sırada Sipahi Ocağının faal üyeleri meyanında Keçecizade İzzet Paşa, Miralay Şeref Bey, eski Maliye Nazırı Cavit Bey vardı. Adnan Bey (Adnan Adivar) ve Halide Edip Hanım (Halide Edip Adivar) da yarışlara meraklıydılar. Halide Edip Hanım her hafta Veliefendiyeye gelirdi.

1924 senesi yarış programı ilân edildi, kuvvetli bir teknik kadro ile ilk bahar yarışlarına başlandı.

Koşu Komiseri Keçecizade İzzet Fuad Paşa, Şükrü Naili Paşa, Sami Sabit Paşa, Zeki Paşa, Miralay Mehmet Ali Bey ve Binbaşı Şerafeddin Bey idi. Hakem, Reşid Ben Ayyat Bey, Tartı Komiserleri Binbaşı Ferhad Bey, Sabri Bey, Starter, Yüzbaşı Saim Bey (General Saim Önhon), Pist Komiseri Binbaşı Ahmet Nuri Bey, Ring Komiseri Binbaşı Şükrü Bey Muayene Komiseri, Binbaşı Şükrü Bey, zootechnist veteriner İhsan Abidin Bey.

Bu programda dört yaşlı araplara 1.600 metrelik bir koşu ve bunu müteakip 2.400 metrelik bir koşu vardı. Bunlar 2.000 Guineas ve Derby ye tekabül etmek üzere konmuş koşulardı. Derby olarak koşulacak koşu Reiscicumhur Koşusu idi. Ancak, arap atlarına mahsus olmaları itibariyle bu koşular üç yaşlılar değil, dört yaşlılar için tertip edilmişti. Bu suretle eski klasik sisteme dönülmüş ve dört yaşlıların arap Derby'sine ilâveten klasiklerden 2.000 Guineas de programa girmişti.

Bu ilk klasîği Perihan kazandı. Perihan'ın en büyük rakibi Hamda idi. Bunların arasındaki rekabet sahipleri arasında büyük bir dostluk kurulmasına vesile oldu. Hamda Fikret Bey'in idi. Bu devirde Fikret Yüzatlı ile tanıştık. Hamda Fikret Yüzatlı'nın harp sonrası sahaya getirdiği ilk yarış atıydı. Ufak doru bir kısraktı ve eşkâli de güzel değildi. Fakat Fikret Bey buna çok güveniyordu ve çok iddialı idi. Bizde Perihan'a çok kıymet veriyorduk. Böylece, Perihan mı daha iyi, Hamda mı? konusu hararetili ve çok zevkli münakaşalara yol açardı. Fikret Bey çok şen ve şakacı idi, bu mevzuu konuşmaktan çok zevk duyardı, çünkü ben Perihan'ın başka bir atla mukayese edilmesine hiç tahammül edemezdim. Bu münakaşalar çok tatlı sohbetlere yol açardı ve muhtelif atçılık konuları üzerinde görüşürdük. Bunlar hakikaten enterasan ve çekici mevzulardı. Fikret Bey'in binicilik tarafı da kuvvetli idi. Bir gün bu mevzuda ortaya bir nazariye koydu. Fikret Yüzatlı "Kamçı atı ileri götürmez. Finişte elle çalışmak ata yardım eder" dedi. Konağın üst katında bir odada oturuyorduk. Etrafta pek çok sandalye vardı. Fikret Bey bu teoriyi isbat için bir sandalyeye ters oturdu. Ben ve Arcady aynı vaziyette sandalyelere oturduk. "Şimdi sandalyenin ayaklarına ayaklarınızı takın ve ellerinizle üst taraftan tutup ileriye doğru itiniz" dedi. Üçümüz odanın bir başından start alır gibi hareket ettik. Sandalyeler ayakları yerden kesilerek havada bir kavis yapıp yere iniyor ve tekrar havalanıyordu. Böylece odanın öbür başına kadar geldik. Bu binicilik dersini son zamanlara kadar hatırlar ve bunu Fikret Bey ile konuşurduk. Bu hakikaten orijinal bir buluştu ve at üzerinde finişte çalışmak prensibi bakımından bundan çok istifade etmiştik.

Tarihin muhtelif devirlerinde büyük jokeyler, meselâ ondokuzuncu yüz yılın meşhur şampiyonu Ferd Archer, asrımızın as jokeyleri Steve Donoghue, Joe Childs, Harry Wrag pek az kamçı kullanırlardı. Daha yakın zamanların ve bugünün tanınmış binicilerinin kamçı kullanışlarını tetkik edersek, bir çoklarının kamçıya çok sık müracaat etmediklerini görürüz. Kamçı hakkında bir çok fikirler ileri sürülmüş, nazariyeler yürütülmüştür. Bütün bunlardan beliren hakikat kamçının zamanında ve yerinde kullanılması lüzumudur. Kamçının yanlış kullanılmasından ve suistimalinden büyük zararlar doğabileceği muhakkaktır. Kamçı bir terbiye aletidir. Aynı zamanda bu bir teşvik ve teşci vasıtasıdır. Koşu esnasındaki istimali bunun içindir. Fakat bu maksada hizmet edebilmesi için bunu ustalıkla kullanmak, yanlış ve ifrat şeklinde istimalinden kaçınmak şarttır. Atın dört nalda bir uzanma ve bir toplanma hareketi vardır. Binici atı iterken kolları atın uzanma hareketine uygun olarak, atın boynu hizasında ileriye doğru uzanır ve atın ayakları toplandığı vakit binicinin kollarıda geriye gelmiş vaziyettedir. Ata kamçı vurulacak zaman bu an, yani atın toplu olduğu zamandır. At uzanmışken, bilhassa sağrısı üzerine kamçı vurmamak hiç bir fayda sağlamaz. Fakat, atın açılıp kapanma hareketine kendisine uyduramayan ve kamçıyı bununla senkronize şeklinde hareket ettirip darbeleri zamanında indiremeyen jokeyler vardır. Bu daha ziyade apranti ve acemi jokeylerde görülen bir vaziyettir. Esasen bu hatayı tashih etmezlerse hiç bir zaman iyi bir binici olamazlar.

Bu hatalı biniş, kamçının yanlış kullanılmasıdır. Bir de kamçının suistimali vardır. Bu ifrat derecede kamçı kullanmak veya kamçının atın maneviyatı üzerinde menfi tesirler yapacak şekilde kullanılmasıdır. Meselâ, hassas bir at kamçının tazyiki altında “rogue” olabilir, yâni koşudan yılabilir. Bu gibi atlarda bilhassa hazır olmadıkları zaman kamçının menfi tesiri olabilir. Bazı atlar kamçıdan hoşlanmaz. Bu tabir yarışçılık aleminde pek çok kullanılır. Aslında bu tabir yanlışdır. Bunun farkında olmayarak bu tabiri kullananlar hatalarını tashih edebilirler. Birgün Atina’da Marcel Scillag ile konuşurken, bir jokey bir at için kamçı sevmeyi dedi. Scillag “Hiç bir at kamçı sevmeyi, kamçıyı seven at yoktur, kamçıya tahammül eden, ve edemeyen atlar vardır”, dedi. Bu çok doğru bir müşahadedir, bu şampiyon jokeyin bu isabetli görüş ve mütelaasında çok mühim bir hakikat vardır. Bir ata tahammül edemeyeceği birşeyi yaparsanız onun moralini bozabilirsiniz, onu koşudan yıldırabilirsiniz. Bir çok “rogue”lar bu şekilde “rogue” olmuştur. Binanaleyh, kamçının lüzumsuz ve fazla istimalinden kaçınmalıdır.

Atların mizaçları insanlarınki gibi değişiktir. Her atın tabiatını bilmek ve ona göre hareket edip edememek bir çok hallerde muvaffakiyet veya mağlubiyete müncer olur. Son zamanlarda Ribot’un mahsullerinin hassas atlar oldukları ve kendilerine has bir karakter taşıdıkları anlaşılmıştır. Bunu bulup bundan istifade eden Lester Piggott’dur. Bu atlar koşunun bir safhasına kadar yürütüyor, tembel ve avare bir halde gidiyor, sonra bir an geliyor, derhal uyanıyorlar ve işleri ile alakadar olmaya başlıyorlar. Bu safhaya girdikleri zaman bunlara ayak uydurmanın ne kadar zor olduğunu Ribocco’nun ve Ribero’nun klasik zaferleri göstermiştir. Gitmek istemedikleri zaman yapılacak bir şey yoktur. Lester Piggott büyük maharet ve soğukkanlılıkla bindiği St. Leger’de Ribero’yu gitmek istemediği zaman zorlamaya kalksaydı ve bu kritik anda heyecana kapılıp bir kamçı vursaydı bu hareketi ademi muvaffakiyetle neticelenirdi. Halbuki Lester Ribero’yu kendi haline bıraktı, bu müddet zarfında çok buhranlı anlar geçirdi, fakat sabrını kaybedip atın gidiş tarzına müdahale etmedi. Neticede, Ribero’nun gitmek arzusu uyanınca uçmaya başladılar, ufak bir telaş ve tedbirsizlikle geçilmesi muhakkak olan Ribero St. Leger galibi oldu.

Bazı atlara veya bazı hallerde, kamçısız binmenin şayanı tavsiye olunduğunu ve daha iyi neticeler verdiğini gördük. Horvath haşin bir jokey idi, çok sert kamçı vururdu. Andronicus’e bindiği zaman bu şekilde hareketin bu ata hiç uygun olmadığını müşahade ettik, son zamanlarda Andronicus’e binerken kamçıyı elinden alırdık. Bu, Horvath’ın hiç hoşuna gitmezdi, fakat kamçısız koşularda çok daha muvaffak oldu.

İntikal Devresi Muvaffak Komitesinde yeni bir Yarış Nizamnamesi ve Yarış Programlarını yaparken iki yaşlı koşularında kamçı kullanılmamasını teklif etmiştim. Fikret Yüzatlı, “Size bir at terbiyecisi olarak şunu söyleyim ki kamçı lüzumludur. Bir iki yaşlıya binerken de jokeyin elinde kamçı bulunmalıdır” dedi. Fikret Bey bunda da haklı idi. Kamçı kullanmasını bilmiyen veya bunu suistimal eden jokeyleri iki yaşlılara bindirmemek icabeder. Fakat, intihap sahası geniş olmayan yerde bu kolay değildir ve bir çok iki yaşlılarımız fazla kamçı kullanma yüzünden bozulmuş ve koşu kariyerleri verimsiz olmuştur.

Fazla kamçı kullanan jokeyler iyi jokeyler arasında da mevcuttur. Cockrane tanınmış bir jokey idi. Lâle’ye iki yaşlı koşularında bu binmişti. İlk koşusundan evvel antremanda bir galopta tayı kamçıya alıştırmak doğru olmaz mı, bir iki defa kamçıyı dokundurur, alışsın, dedik. Cockrane, “Ben iki yaşlılarda asla kamçı kullanmam” dedi . Fakat, buna rağmen koşuda Gözdem ile baş başa geldikleri zaman bir kaç defa kamçısını kullandı. Cockrane iyi bir jokey olmakla beraber ilk koşusunu koşan bir iki yaşlıya bu şekilde binişini hiç tasvip etmedik. Koşudan sonra, kamçı kullanmayacağını söylediği halde neden bu kadar çok kamçı vurduğunu sorduk. “Koşuyu kazanabileceğimi zannettim, yan yana geldiğimiz zaman aynı kuvvete maliktik, onun için bir kaç defa kamçı vurdum”, dedi. Cockrane’in vuruşları da sertti. Fakat Lâle metanetli, cesur bir taydı. Bu koşudan sonra uzun müddet koşu koşmadı, bu ilk koşusunda yediği kamçıların tesirini unuttu.

Kamçı bahsi bizi mevzuumuzdan bir hayli uzaklaştırdı. Şimdi 1924 senesi koşularına dönelim. Bu seneyi Perihan - Hamda senesi olarak vasıflandırabiliriz. İlk karşılaşmaları Perihan'ın muvaffakiyeti ile neticelendi .Bu 1.600 metre üzerinde idi, Perihan rahat kazandı. Hamda ikinci idi, diğer rakipler çok geri kaldılar.

Veliefendi'de M. R. S.'in yaptırmış olduğu beton tribündeki büfe ve bar teşkilâtı devam ediyordu, at yarışları gene yüksek mehafili toplamaya başlamıştı. Perihan'ın muvaffakiyeti mutantan şekilde tespit edildi. Gazetelerin baş sahifelerinde yarışların resimleri çıkar ve koşuların izah ve tenkidi yapılarak neticeleri verilirdi. Bu koşuyu müteakip Tevhidi Efkâr gazetesi, 31 Mayıs 1924 günkü bir makalesinde uzun boylu yarışlardan bahsetmişti. Bu makalenin bir yerinde şöyle bir bahis geçiyordu. "Yarıştı kimler vardı?". Hava güzel fakat fazla sıcak idi. Yarış mahalline saat ikiden itibaren otomobillerle bir çok kimseler gelmeye başladı. Bu meyanda bilhassa şık tuvaetli Türk hanımları, refikatları ile birlikte gelen ricali meşhure Rus kadınları, bir çok ecnebiler nazarı dikkati celbetmekteydi. Hakem mevkiinde süvari kıtası Müfettişi Umumisi Sami Sabit Paşa genç ve çevik vücut ve nazarlarıyla yarışları takip ediyor, yarışa mübaşeret kampanasını bizzat vuruyordu.

Memleketimizin meşhur at yarışı mütehasıslarından Keçecizade İzzet Fuat Paşa asri püskülsüz fesi ve tek gözlüğüyle bastonuna dayanmış bir vaziyette duruyordu. At sahiplerinden Akif Bey'e hitaben. "Akif Bey (dondurma, şampanya) gönder" diye feryat ediyordu. Mumaileyhin bu feryadına sebep Akif Bey'in Musul Heyeti Murahhasımızı büfede şampanya içmeğe davet etmesinden, fakat Paşa'yı çağırmasından neşet ediyordu. Gene Hakem Heyetinden sabık Erkanı Harbiye Reisi Zeki Paşa mütevazi ve sessiz duruyor. Cavit Bey kazanacak atları intihapta istihrazlar ahtindeki isabet ve sürati intikali gösteremiyordu.

Bir zamanlar Romanya'da at koşularında epey para kazanmış olan Reşit Ben Ayyad Bey ile İzmir'e ilk giren süvari binbaşı Şerafettin Bey ve Binbaşı Cevdet Beyler de hep birlikte Hakem Heyetine mahsus kulede ahzı mevki etmişlerdi.

Seyirciler arasında Hariciye Murahhası Adnan Bey, Halide Edip Hanım, Nakiye Aliye Hanım, Hilâliahmer Reisliğinden müstafi Hamit, Reji Komiseri Seyfeddin Beylerle, sabık Üçüncü Ordu Müfettişi Tatar Osman Paşa ile bir çok mütekaît Paşalar ve Merkez Kumandan Atıf Bey bulunuyordu.

Dördüncü Ordu Kumandanı Kemalettin Sami Paşa, Avukat Haydar Rıfat Bey'in anlattıklarını dinleyerek geziniyordu. Pek şık bir surette liva üniforması giymiş olan Rafet Paşa hazirunun arasında ahzı mevki etmişti. Ecnebiler meyanında Japon Sefareti erkanı, Japon Ateşe Militeri, Rus Heyeti, Banka Direktörlerinden bazıları, Yunan Konsolosu vardı. Halk arasında bir çok Türkler ve ecnebiler vardı, Heyeti Murahhasa Reisi Fethi Bey (sayın Fethi Okyar) ile refikası hanım ve Heyeti Murahhasadan Fevzi Bey ikinci yarıştan sonra geldiler.

Bu neşriyat o tarihte İstanbul yarışlarının yüksek standardını, ne kadar elit bir zümrenin bu sporla alakalandığını göstermektedir. Mevkiler, hususi, pozaj, pavyon ve pölüz olarak ayrılmıştı, ve yarışlar çok rağbette idi.

İlkbahar mevsimin sonunda dürt yaşlıların büyük koşusu koşulacaktı. Perihan bu büyük rakibi Hamda'yı ilk klasikte rahatça geçtiği için bu koşunun en gözde namzedi, idi. Fakat mesafenin uzaması Hamda'nın lehinde olabilirdi. Onun için Hamda'nın taraftarları da bu koşudan ümitli idiler. Bilhassa, Fikret Bey'in jokeyi Fahri bu koşuda Hamda'ya çok güveniyor. Fakat, Perihan'da, Hamda'da bu koşuda geçildiler.

Koşuyu Sayyad kazandı. Sayyad koyu doru kuvvetli bir attı. Bu muvaffakiyetinden sonra daha bir çok koşular kazandı, ve müteakkip seneler İzmir yarışlarında da Sayyad büyük muaffakiyetlere mazhar oldu.

Bu senenin enteresan bir olayı Emin Bey'in Felah isimli atıyla ortaya çıkması oldu. Felah demiri kır, muntazam yapılı bir attı. Abraş oluşu güzelliğini bozuyordu, fakat abraşsızda aman ne güzel arap atı denilecek bir at değildi, ne de büyük bir kudret ve kabiliyete malik idi. Bunu biz biliyorduk amma Emin Bey eksantrik ve muhayyele kuvveti çok geniş bir zattı. Felah onun için büyük bir şampiyonu. Bununla burada bütün koşuları toplayacağını zannediyordu. Bu kazandığı ikramiyeleri yol parası yaparak Felah'ı Mısır'a, orada kazanacağı ikramiyeler ile Bombay'a götürmeyi düşünüyordu. Bombay da kazanacağı ikramiyeler ile de bir gemi alacaktı. Emin Bey Veliefendiye gelirken her ne zaman Galata rıhtımında bir yolcu gemisi görürse, Felah'ın kazançları ile böyle bir gemi alabileceğine kani olarak bu hikâyeyi anlatırdı. Bu Emin Bey'in ideali idi. Yolcu salonu önünde gördüğü gemilerin birine sahip olmak. Bunlar ucuz gemiler değildi, Loyid Tniestino'nun muazzam yolcu gemileri yahut Romen hatlarının İmparator Trojan veya Rejina Carol gibi lüks yolcu gemileri idi. Bu mevzu ile en çok koşucu Bekir'i eğlendiriyordu. Bekir, Felah'ın daha burada doğru dürüst bir koşu kazanabileceğinden emin değildi, Emin Bey'in bu hayelleri nasıl kurabildiğine şaşar, hayretler içinde "Şu Bombay'a gidecek atı görüyor musunuz? Bununla Emin Bey bir yolcu gemisi alacakmış" diye alay ederdi.

Birgün Emin Bey gene Felah'ı metetmeye ve atının çok üstün kuvvet ve kabiliyetli bir at olduğundan bahsetmeğe başladı. Akif Bey bir maç yapmayı teklif etti Perihan ile 600 metre üzerinde bir maç yapılması tekrarrü etti. Emin Bey Felah'a binici olarak jokey Apdullah'ı seçti. Maç günü tesbit edildi. Sabah idman saatinde Perihan ve Felah 600 metre üzerinde deneneceklerdi. Herkes bu denemeyi merakla bekliyordu. Felah hakikaten böyle fevkaalede bir at mıydı? Yoksa bu maçta Emin Bey'in Bombay seyahati ve gemi satın almak projesi suya mı düşecekti? Maç sabahı atlar dolaşıyorlardı. Abdullah meydanda yok. Herkes sabırsızlıkla maçın yapılmasını bekliyordu. Nihayet Abdullah geldi. Bir vapur kaçırmış, Erenköy'den Veliefendiye gelmek kolay değil. Neyse, Abdullah'ın gelmesi maçı bekleyenlerde sevinç uyandırdı. Maç yapılabilecekti. Fakat Abdullah elindeki çantaya ne koymuşsa koymuş, külot ve çizmesini unutmuş. Şimdi ne olacak Abdullah etrafına bakfı, ve hemen pantolonunu çıkardı. Bir saniyede don gömlekle eyere oturmuştu ve atlar starta gittiler. Bu hafif olmak için bir tedbir mi idi, yoksa bunu pantolonun ütüsü bozulmasın diyemi yaptı, bilmiyorum. Fakat jartiyerleri ve üzengi kayışları her halde baldırlarını acıtmıştır. Bazan, yanımda külot çizme olmadığı zaman bir canter veya galop yapmak fırsatını kaçırmamak için pantolonla ata bindiğimi, ve üzengi kayışlarının terki teması ile baldırlarımın sıynılıp günlerce acıdığını hatırlıyorum.

Felah-Perihan maçının heyecanı atlar starta gittiği zaman son haddine varmıştı. Çünkü Emin Bey'in Mısır-Hindistan yolculuğu hikayesini herkes biliyordu. Maç tescil edilmiş maç değildi, jokeyler tartılmadı. Abdullah Arcady'den çok daha hafifti. Bu surette, Perihan kısarak farkı ile Felah'a takriben altı kilo veriyordu iki rakip bütün yol mücadele ettiler. Son anda Felah bir baş farkla maçı kazandı Herkes Emin Bey'i tebrike koştu. Emin bey çok heyecanlıydı. Büyük projenin tahakkuku yolunda bir adım atılmıştı. Tebessümle tebrikleri kabul eden Emin Bey'in zihninde herhalde almayı tasarladığı gemi tecessiim ediyordu. Bunu takip eden günlerde Bekir bir sabah yarış yerine geldiği zaman Emin Bey'in yanına gitti. "Beyefendi Galata Rıhtımını geçtinizmi? Büyük bir yolcu gemisi bağlı duruyor. Bunun için bir pazarlığa girişseniz. Başkalarıda galiba gemiye talip imiş, gemi çok güzel" diye alay etti. Bekir böyle şeylerden çok zevk alırdı. Arcady ile Yula da Mısır-Hindistan seferi hikâyesi dolayisiyle Emin Bey'i çok alaya alırlardı.

Felah başka bir koşuda geçildi, sonra büyük koşuda da hiç bir varlık gösteremeyince Mısır-Hindistan seyahati ve Emin Bey'in bir yolcu gemisine salıp olmak emeli yavaş yavaş unutuldu.

O sene yaşlı atlar meyânında Veteriner Selim Bey'in Ferhan'ı, Haydar Bey'in Muhib'i nazarı dikkati çeken atlardı. Ferhan güzel doru bir attı ve müteakip seneler İzmir yarışlarında da bir çok koşular kazanarak muvaffakiyetli bir koşu kariyeri yaptı.

Bu devirde her ırka açık koşular da vardı. Bunlara tek tük yarımkan atlar iştirâk ederdi. Bu meyanda Dr. Seferof Moonlight isminde bir kısrağ aldı. Orijini malum değildi, fakat yarımkan olduğu belli idi. Dr. Seferof bu ismi kendi koymuştu, koşularda buna kendisi binerdi. Bir gün Moonlight ile Ferhan arasında çok enteresan bir koşu oldu. Ferhan'a Bekir binliyordu. Moonlight koşuyu rahat kazanıyordu, fakat son ikiyüz metrede Ferhan arayı kapadı, koşuyu kazanabilecek gibi güründü. Bekir kuvvetle çalışıyordu. Fakat, Moonlight bir kaç fulede üstünlüğü sağladı ve iki boyla koşuyu kazandı.

Yarışlar o sene muvaffakiyetle yapıldı, fakat Sipahi Ocağı büyük mali imkânlarla malik değildi. Sene sonunda ertesi sene için imkanlar aramak, yarışların idamesi için tedbirler almak lazımdı. Bu sırada Ziraat Vekaleti Karacabey Harasına Macaristan'dan Baron Hepes isminde bir mütehassis getirmişti. Bu mütehassis bi müddet harada çalıştıktan sonra bu işten ayrıldı, İstanbul'a geldi. Burada yarışçılık alemi ile temasa gelen Baron Hepes Akif Bey ile tanıştı. Yarışlara alaka gösteren Baron Hepes'e Akif Bey bir şirket kurup at yarışları tertip etmeyi teklif etti. Baron Hepes'in bu mevzu ile ilgilenebilecek arkadaşları vardı. Akif Akson, Sabri Tulça ve Baron Hepes ile arkadaşları arasında bir şirket kuruldu. Macar ortaklar Hepes'ten maada, Benjamin, Roger ve Tot idi. Veliefendide yeniden hazırlıklara geçildi ve 1925 senesi yarışları başladı.

Bu senenin başında Akif Bey Macaristan'dan altı tane safkan İngiliz atı getirtti. Bunlar Baratome, Bollandist, Freda, Fama, Kokato ve Bovardia isminde üç at ve üç kısrağı. Bunlarla beraber, Morris isminde eski bir jokey antrenör olarak gelmişti, Arcady ile Yula bununla çalışmaya başladılar. Yula bir sene evvel Baron Hepes ile beraber gelmiş ve kısa bir müddet Karacabey Harasında kaldıktan sonra İstanbul'a gelerek jokeyliğe başlamıştı.

Akif Bey Macaristan'dan getirttiği safkan İngiliz atlarından birini kendisine alakoyarak diğerlerini ahabplarına dağıttı. Baratome Akif Bey'in idi. Bollandist'i Sabri Bey aldı. Freda Bay Lieznef'in renklerini taşıyacaktı. Kokato Doktor Seferof'un, Fama Mr. Bins'in idi. Bouvardia'yı da Şeref Bey aldı.

1925 senesi yarış programı her yarış günü bir safkan İngiliz koşusu ihtiva ediyordu. Bu koşulara bu altı attan başka iştirak edebilecek bir tek safkan vardı. Bu da Hacı Bekirzade Ali Muhiddin Bey'in Neriman'ı idi. İlk karşılaşma da Neriman rakiplerini geçti. Macaristan'dan gelen atlar henüz aklimate olmamışlardı. Sonra formlarını buldukları zaman Barotome temayüz etmeğe başladı.

O sene Fikret Bey yarışlara Sülün isminde bir at getirdi. Arap koşularında o sene en parlak muvaffakiyetleri kazanan at Sülün'dü. Buna Burhan Işıl binerdi. Sonraki koşularında Yula bindi. Yaşlı atlar meyânında kuvvetli atlar topçu Şevket Bey'in Duman'ı ve Binbaşı Rifat Bey'in Çakal'ı idi.

Burada Übayyan ile Dumanın yarışı çok meşhurdur. Tatar Hüseyin Koşuyu kazanmak üzere iken kasketi ile halkı selamlamaya kalktı ve arkasından gelen Übeyyan ani bir hücumla koşuyu kazandı.

1925 senesi programında memlekette doğmuş üç yaşlı her ırka mahsus koşular vardı. Bu koşuları My Star kazanırdı. Bu kuvvetli bir yarımkanı. Ekrem Rüştü Bey bu tayı İzzet Paşa'ya hediye edilen bir safkan İngiliz kısrağını bir arap aygırına çekerek yetiştirmiş ve Akif Beye satmıştı. My Star 1926 senesi sonuna kadar koştu ve bir çok koşu kazandı.

1925 senesi tırıs yarışları da yapıldı. Bu tarihte Bay Lieznez, Zloi Geni isminde bir trotör getirmişti. Bu at karşılaştığı rakipleri büyük bir üstünlükle geçiyordu. Zloi Geni bundan evvel gelmiş trotörlere karşı sağladığı bu üstünlüğü Amerikan kanına medyundu. Amerikan trotörleri bu sırada Paris'in "trot" hipodromu Vincennes'de teveffuklarını gösteriyorlardı. The Flying Dutchman'ın zürriyeti Fransada da muvaffakiyetten muvaffakiyete koşuyorlardı.

Sabri Bey'in Tanya'sını Zimin isminde bir Rus driver idman ediyordu ve koşularda sürüyordu. Zimin çok kültürlü ve spiritüel bir adamdı. İdmanlarda saat tutanlar ile alay ederdi, kendisine neye saat tutarak prova yapmadığı sorulduğu zaman "Provada para varmı? Varsa rekor yapayım", derdi. Sonra Zimin Fransa'ya gitti, orada yarıştan çekilerek dansör oldu.

Zimin'den çok mühim bir şey öğrenmiş olduk. At at ile koşar, at saat ile yarışdırılmaz. Rekor alma merakı bizde ne zaman başladı bilmiyorum, Eski olan Bekir, Badi, Balyozoğlu saate düşkün değildiler. Bunların kronometreleri vardı, fakat bunu bir galop esnasındaki "pace"- "train" (vezni karar) hakkında fikir edinmek için kullanırlardı.

1925 senesinden sonra Macarlarla kurulan şirket yarış yapmaya devam edemedi. O tarihte yalnız spora bağlı kimseler rağbet ederlerdi. Yarış günleri Veliefendide oldukça kalabalık bir topluluk vardı, fakat bunlar at meraklıları ve yarışlara sırf sportif zevk ve hevesle gelen şahıslardı. Müşterek bahis henüz yarışlara bir gelir sağlayacak durumda değildi. M.R.S. bunu sağlam bir temele oturtmuştu, fakat oyun oynayanların miktarı azaldı. Bu itibarla müşterek bahislerden kesilen yüzdeler ve kapı hasılatı devamlı surette yarışları beslemeye kafi değildi. 1926 senesi gene İstanbul Sipahi Ocağı mahtut imkanlarla yarışlar tertip etti. Bu seneler zarfında İzmir yarışları devam ediyordu. İlkbahar ve sonbahar meetingleri muntazaman yapılıyor, bu yarışlara İstanbul'dan ve diğer yerlerden atlar geliyordu. Bu yarışların tanzim ve tertibinde Evliyazade Refik Bey'in teşviki ve tükenmez enerjisi en mühim rolü oynuyordu. İzmir'de at yarışları büyük bir anane idi. Bunun idamesi için ne yapmak lazımsa yapılmalıydı.

Muhasebei Hususiye her sene İzmir ilkbahar ve sonbahar yarışları için bütçesine para koyardı ve bu usul yarış ve Islah Encümeni yarışlarına kadar devam etti. Bu devirde İzmir yarışlarında temayüz eden atlar arasında çok mühim bir at vardı. Bu at Kapani Zade Reşat Bey'in Mebrûk'u idi. Mebrûk Türkiye'de yetişmiş müstesna arap atlarından biriydi. Bekir bu ata bir harika nazariyle bakardı, hayatında gördüğü en kuvvetli arap atı olarak tasvir ve tavsif ederdi. Mebrûk hakikaten harikulade bir attı. Burada kazandığı mufakkıyetlerden başka Yunanistan ve Mısır'da da top-weight olarak büyük koşular kazandı.

Mebrûk Reşat Kapani'den Bay Yantes'e geçti. Bu atın üstün kuvvetini gören Bay Yantes Atina yarışlarında şansını denemeğe karar verdi. Burada muvaffak olunca Mebrûk'u Mısır'a gönderdi, orada bu müstesna at muvaffakiyetin zirvesine çıktı. Mısır yarışlarında Mebruk'un yaptığı performans ile ancak Sergeant Majör gibi atların icraatı mukayese edilebilirdi.

İzmir o tarihte Yunanistan yarışlarının kurulmasında mühim rol oynadığı gibi yarışlarında koşu kuvvet ve kabiliyetini ispat etmiş bir atın ilk defa Türkiye'yi haricte parlak şekilde temsil etmesi keyfiyeti ile de iftihar edebilir.

Yarış ve Islâh Encümeni Yarışları

1926 senesinde yarışçılık için yeni bir ufuk açıldı. Yarış ve Islah Encümeni teessüs etmiş ve 1927 senesi için senelik bir yarış programı neşretmişti. Atçılar arasında bu büyük bir sevinç yarattı.

Artık gelecek sene yarışlar yapılabilecek mi, ne gibi yarışlar yapılacak, mükâfat ne olacak? düşünceleri ortadan kalkmış, herkes ileriye doğru emniyetle bakıyordu.

Yarış ve Islah Encümeni Başvekaletle bağlı bir teşekküldü. Ona Yüksek Yarış ve Islah Encümeni denirdi, Reiscumhur'un himayesinde ve Başvekilin Riyasetinde idi. Yarış ve Islah Encümeninin azaları General Fahreddin Altay, Ali Rıza Bey ve İhsan Abiddin Bey idi.

İşin mucidi ve ruhu, o zaman Başvekâlet Başyaveri olan Bnb. Atıf Esenbel'di. Burada Atıf Bey'in mühim bir rolü vardı. At yarışlarının ehemmiyetini devlet ricaline anlatmak ve hükümetin bu büyük sporu maddi ve manevi muzahareti ile desteklemesini sağlamak.

Yarış ve Islah Encümeninin senelik yarış programında İstanbul ve İzmir ilkbahar ve sonbahar yarışları vardı. Tabii, Ankara başkent olarak en mühim ve zengin koşuların koşulacağı merkezdi. Burada da ilkbahar ve sonbahar meetingleri vardı. Daha, bir çok vilayetlerde yarışlar tertip edilmişti. Bunlar arasında Bursa, Adana ve Konya yarışları province yarışları olarak en mühimleriydi, burada ilk defa safkan İngiliz koşuları yapılacaktı. Bu koşular safkan İngiliz atının kuvvetini taşra atçılarına gösterme bakımından ehemmiyet taşımaktaydı.

1927 senesi Yarış ve Islah Encümeninin yarışları başladı ve Ankara İlkbahar yarışlarında ilk Gazi Koşusu koşuldu. Bu koşu 2.000 metre üzerinde koşulacak 2.000 TL: ikramiyeli üç ve daha yukarı yaşlı safkan İngiliz at ve kısraklarına mahsus bir handicap idi. Buna iştirak edecek pek az safkan vardı. Hacı Bekirzade Ali Muhittin Bey'in Neriman'ı yedi yaşına gelmişti, fakat sağlamdı ve koşu kabiliyetini kaybetmemişti. Akif Bey'in iki sene evvel Macaristan'dan getirttiği safkanlardan Baratom'u İzmitli Osman Bey, Fama'yı İzzet Paşa, Bolladnist'i Dr. Seferof almıştı. Bu dört attan yalnız Fama Ankarada idi. Diğerleri İstanbul'da aranıp bulundu, Ankara'ya getirildi. Bunların Ankara'ya gelişi bir bayram gününün tesidi gibi oldu. Neriman'ı İhsan Bey (İhsan Atçı), Baratom'u Hakkı Bey (Hakkı Eray), Balandist'i sahibi getirdiler. Gazi Koşusuna iştirak edecek atlar istasyonda davul zurna ile karşılandı. Bu merasimin tertipleycisi Faik Bey (Çingene Faik) idi, fakat fikir onun değildi. Atıf Bey, Fethi Bey (Fethi Yaman) ve kardeşi Fahri Bey yarışlara halkın alakasını çekmek için bunu düşünmüşler ve Faik Bey'e böyle bir tören hazırlaması emredilmişti. Faik Bey bu tarihten itibaren ring memurluğu vazifesini deruhte etmiştir. O tarihlerde Ankara at yarışlarına gidenler Faik Bey'i gri jaket atayı ve silindir şapkası ile atları ringten alıp piste çıkardığını hatırlarlar. Elinde bir baston da taşırdı. Bunu da Faik'in Pariste bu vazifeyi gören meslekdaşından hiç bir noksanı kalmaması için Atıf Bey temin etmişti.

Yarışlar eski hipodromda yapılırdı. Burası İmalatı Harbiye'nin (şimdiki Makina Kimya Enstitüsü) arkasında Muhafız Alay erlerinin talim yaptığı ufak bir saha idi. Bu sahaya 1.800 metrelik bir pist sığdırılabiliyordu. Çok basit bir ahşap tribün ve tahta barakalar halinde tartı mahalli, müşterek bahis gişeleri, büfe inşaa edilmiş ve Yarış ve Islah Encümeninin yarışçılık tarihimizde yeni bir çığır açan, büyük bir devir yaratan yarışları böyle basitti, fakat idare mükemmeldi, yarışlar çok kaliteli ve yüksek seviyede idi.

Bu ilk Gazi Koşusunu Neriman kazandı. Neriman Vaxillum ile Quarell'in mahsülü idi. Asıl ismi Quarrelsome idi. Bu suretle Neriman, Karacabey Harasına gitmiş olan Vexed'in öz kardeşi idi.

Yarış atları istasyon civarında eski ahırlarda dururdu, sabahları idmana gelirken tren yolu geçitinde bazen uzun zamanlar beklenirdi. Burada yük arabaları, kağnılar sırtlarında küfeler ve çuvallar yüklü merkepler de sabırla sıra beklerlerdi. Bazı atlar bu beklemeden sinirlenirlerdi, trenin düdüğünün ortalığı

iyice karıştırdığı zamanlar da olurdu. O vakit oturuşu biraz zayıf olanlar paniğe tutulup manevra memuruna, her biri kendi lisaniyle, içinde geçeni söylerken, daha iyi biniciler atlarına hakim oldukları için gülerек etrafındaki pandomimi seyredip eğlenirlerdi. Çünkü, bu gibi sıkışık vaziyetlerde vukua gelen karışıklıkta kağı arabaları da birbirine girer, eşeklerin yükleri devrilir, hayvanlar kaçar, sahipleri de bunları yakalamak, katarlarını tanzim edip yollarına devam edebilmesi için sağa sola koşuşurlardı. O zaman Ankara büyük bir inşaat faaliyeti içerisinde idi. Şimdi, bunlara sahne olan geçidin yerinde Bahçelievler'e gidip gelirken altından geçtiğimiz köprü vardı.

Ankara'nın eski pisti sol yanla koşulan 1.800 metrelik oval bir pistti. İlk viraj İmalat'ı Harbiyenin duvarı dolayısıyla daha dardı. Ligne Droite sonuna doğru biraz yokuş yukarı çıkardı, sonra Gazi Muallim Kolejine doğru hafif bir iniş vardı. Oldukça keskin bir virajla doğru yola çıkılırdı ve bundan sonra dört yüz metrelik bir "Ligne Droite" vardı. Karşı düzlüğün sonundaki çıkış nefes kabiliyeti az olan atları oldukça zorlardı. Pistin bu kısmına arap yokuşu denirdi, koşuyu önde götüren bir geriledimi, karşıdan arap çıktı derlerdi. Son virajın adı da atçılar arasında "tutun ha" idi. Bu isimleri Bekir (Bekir Yörükçü) bulmuştu. Bekir Patterson zamanında Mathew ve Rose ile beraber koşulara iştirak ettiğinden beri İngiliz yarışçılığına hayrandı. Avrupaya atı bir laf geçse, hemen cebinden bir not defteri çıkarır, bunu yazardı. Zaman zaman, fırsatı geldikçe bu deftere yazdığı notlar hakkında daha fazla izahat ister, bunların münakaşasını yapardı. Bekir zeki ve çok sprituel bir adamdı. "tutun ha" tabirini Bekir bu notlarından çıkarmıştı. Bir gün Epsom Derby'si görüşülürken "Tattenham Corner" lafı geçti. Bekir dünyanın en büyük klasiğinin koşulduğu hipodromun hususiyetleri ve son virajı hakkındaki izahları dikkatle dinledi, "Burası Tattenham Corner değil, Tutun Ha'dır dedi. Hakikaten Bekir'in buluşu çok yerinde idi. Çünkü, Epsom Derby'sinde Tattenham Corner'e gelirken ilk beş at içinde olmak şarttı. Bütün jokeyler buna inanmışlardı, Tattenham Corner'e gelirken iyi bir pozisyonda bulunmanın Epsom Derby'sinde muvaffakiyet için bir "sine qua non" (lazımı gayri müfarık) olmuştu. Kaide haline getirilmiş olan, 1938 senesi arkadan gelip Derby'i kazanan Bois Roussel'in zaferine kadar, bu inanç kuvvetli bir kaziye gibi hüküm sürmüştür. "Tattenham Corner'in bu hususiyeti göz önünde turalacak olursa, Bekir'in nükteli buluşu çok yerinde'dir. Bundaki mana, "Burada sıkı tutun, bu viraj da yerini muhafaza et, aksi taktirde koşuyu kaybedersin", demekti. Bekir bunu böyle izah ederdi ve bu çok doğru idi. Derby'yi kazanabilmek için bir atın süratli olup koşunun başlarında ön saflarda bulunması, Tattenham Corner'e gelmeden çıkılan yokuşu o süratle çıkabilmesi, yokuş aşağı bu keskin viraja inebilecek muvazeye sahip bulunması, buraya ilk dört beş at içinde geldikten sonra da, son 200 metresi gene çıkışlı olan 8.000 metre "Ligne Droite" da eforuna devam edebilecek rösur'a malik olması lazımdı.

İşte Yarış İslah Encümeninin yarışları zamanın sportif ruhu ile at yarışlarının geleneksel esprisi içinde böyle başladı, başladıktan sonra ilerledi. Ankara'nın iptidai yarış yeri ve Epsom arasında paraleller çizilmeye müsait bir meseret havası esiyordu. Herkes mutmain ve memnundu. Asil spor at yarışları artık Türkiye'ye yerleşmiş bulunuyor ve atisinden endişe edilmiyordu.

1927 senesi hariçten safkan İngiliz atları getirilmeye başlandı. Akif Akson Macaristan'dan Freudnaw, Mavzika ve Guryad'ı getirdi. Aynı sene içinde Atif Esenbel Fransa'dan Olgo, Primerole, Miss Yynguett, Nona, Aigrette, Gran Bonete ve Veilleur de Nuit'yi getirdi.

Bu iki kafile arasında ilk karşılaşma Ankara'da oldu, Freudnaw ve Mavzika Fransa'dan gelen rakiplerini egale ettiler. Bunda kondisyon ve aklimatasyonun mühim rolü vardı. Macaristan'dan gelen atlar Avrupada at naklinde kullanılan büyük lüks vagonlarla da ve seri postalar bağlanarak birkaç gün içinde geliyordu. Halbuki Fransadan gelen atlar boks içinde uzun bir deniz seyahatından sonra buraya gelebiliyorlardı.

İdmanda bir atın nisbeten hareket serbestine malik olabileceği bir vagon içinde seyahat etmesi ile uzun müddet bir boks içinde hareketsiz halde deniz aşırı seyahatı arasında çok büyük fark olduğu malumdur. Bundan maada, deniz yolculuğunda seyahatın rahat olup olmaması hava şartlarına bağlıdır. Bir fırtına ve hatta sert hava ile dalgalı deniz bir yarış atının idmanını çok geri atabilir. Diğer taraftan bir yarış atının gittiği memlekette koşu koşabilmesi aklimatasyon ile de çok yakından ilgilidir. Aklimatasyon bir yere gidildiği zaman muayyen bir müddet geçtikten sonra başlar ve iki memleketin iklimi arasındaki farklara ve atların bünyesine göre kısa veya uzun müddetler sürer. Koşu koşmak için bir yerden bir yere giderken bu hususa çok dikkat edilirdi. Aklimatasyon devresi başlamadan atın koşuyu koşmuş olması matluptu. Şimdi tabii uçak yolculuğu bunu haletmiş bulunuyor. Memleketler arasında, hatta kıtalar arasında bir yarış atının koşudan bir gün evvel bir yere gelmesi ve koşuyu koşup ertesi günü ahırına dönmesi bugün mümkündür.

Modern seyahat şeklinin yarış atları üzerinde tesiri yok değildir. İnsanlarda olduğu gibi atlarda seyahatten hoşlanmayan, yahut seyahat yorgunluğuna daha az veya daha çok tahammülü olan atlar vardır. Seyahat kısa da olsa uçağa binmek, bir müddet havada kalmak, ahırından çıkıp başka bir yerde kalmak atların sinir sistemleri üzerinde mizaçlarına göre derece, derece tesir yapan faktörlerdir. Onun için şimdi uçakla seyahatın konfor ve kolaylığına rağmen “iyi seyahat” eden, yani yolculuktan az veya hiç müteessir olmayan ve “iyi seyahat etmeyen” atlar vardır. Bir yolcuya, “seyahatımız nasıl geçti” diye sorulduğu gibi yarış atlarına bir yerden bir yere gittikleri zaman böyle bir sual tevcih edilebilseydi, çok değişik cevaplar alınırdı. Fakat netice itibariyle uçakla nakliyat yarış atlarının yabancı ülkelerde koşu koşmalarını çok kolaylaştırmıştır. Aklimatasyon mevzuunun arzettiği kompleks meseleler ortadan kalkmıştı. Eskiden yarış atlarımız dışardan gelirdi, aklimatasyon büyük müşküller yaratırdı.

Bazı atlar çabuk aklimate olur, yâni yeni karşılaştıkları iklimin tesirlerinden kısa zamanda kurtulurlardı, bazıları ise bunun için daha uzun zaman isterlerdi. Jimmy Clark dışardan gelen atlar için bir sene beklenmesini tavsiye ederdi. Yâni, bir atı geldiği sene içinde koşu koşturmayıp ertesi yılı beklemeyi doğru bulurdu. Bu tecrübeli jockey buraya gelmeden evvel Mısır ve Yunanistan’da da ata binmişti. O zamanlar bu memleketlere de dışardan çok yarış atı gelirdi ve antrenör aklimatasyon mevzuuna çok ehemmiyet verirlerdi. Oradaki iklim şartları da gayrı müsait olduğundan aklimate olmak için çok uzun zaman almışlar, bazı da hiç aklimate olamamış, yani Avrupa’daki performansları yapamamışlardır. Bizde de erken koşturulan ve bu yüzden hakiki kuvvetini gösteremeyen atlar olmuştur.

Bu bahis Fransa’dan gelen atların burada ilk sene uğradıkları mağlubiyetten çıkmıştır. Bu atların hepsi de o sene koşuya iştirâk ettirilmemişti. Bunların en iyisi Olgo esasen iki yaşlı idi, bunun koşabileceği koşu yoktu. Primerole, Freudnaw ve Mavzika’ya geçildikten sonra istirahatı çekildi ve ertesi seneye kadar koşu koşmadı.

1928 senesi Gazi Koşusu’na gene dört at girdi. Primerole aklimate olmuş ve formunu bulmuştu. Atıf Bey’in renkleri ile bu büyük koşuyu kazandı. Primerole hafif yapılı güzel bir kısırağı. Babası Odol çok müşekkel bir attı, büyük bir stayerdi. Prix du Cadran’ı kazanmıştı. Anası Ma Payse, Maximumun kızıydı, ve böylece meşhur Dollar hattından geliyordu. Primerole tipik bir stayerdi ve çamurda çok daha iyi koşardı. Atlar arasında ağır pist specialistleri vardır. Odol da bunlardan biri idi ve Prix du Cadran’ı çok yağmurlu bir günde kazanmıştı. Tabii, Longchamp’ın ağır pisti ile Ankara’nın balçık çamuru bir değildi. Bu eski hipodromda ata binmiş olanlar çok iyi bilirler. Eski yarışyerinde pist topraktı. Buna tabii çim demeğe imkân yoktu, çünkü üzerindeki pek az miktardaki seyrek nebat zeminin rengi yeşermeye bile kâfi değildi. Fakat zemin yumuşak ve sathı düzdü. Pek az at topal olurdu.

Yarışçılık muciti İstanbul Pastahanesi ve Macar lokantaları idi. Bu pastahane idman ve ahır saatleri haricinde yarışçıların toplandığı merkezdi, burada çok vakit geçirilirdi. Hergele Meydanı (şimdi Opera Meydanı) denilen yer ufak bir atçı kasabası gibiydi. Burada yeni yapılmış bir iki otel ve Macar lokantaları vardı. Bazı evlerin altı ahırdı ve yarış atlarının bir kısmı buralara yerleşmişti. Ankara yeni baştan kuruluyordu. Yeni binalar inşaa ediliyor, Yenişehir genişliyordu. İnşaatlarda pek çok Macar işçi çalışırdı, hepsi yarış meraklısıydı. Macar lokantaları çok rağbette idi. Bunların en popüler simaları jockeyler ve artistlerdi. O zamanlar Ankara'da çok yüksek seviyede barlar vardı, bunlara ekstra kaliteli artisler gelirdi. Gulaş, çirke paprikaş, palaçinka o devirde tanınmış, meşhur olmuş yemeklerdi. Ankara'da tatlı bir hayat vardı. Yarışlar ilerliyor, her sene daha iyiye doğru gidiyordu.

Sosyete ve Kordiplomatik yarışlarla yakından alakalı idi. Fransa'dan gelen atlar içinde Aigrette isminde bir kısrak vardı. Bu Atatürk'ün idi. O sıra Afgan Kralı Amanullah Han Ankara'yı ziyaret etmişti. Atatürk Amanullah Han'ı yarışlara getirdi. Aigrette koşuya kayıtlı idi. Primerole gibi kuvvetli bir rakiple karşılaşacaktı. Aigrette koşuyu kazandı. Amanullah Han çok memnun oldu ve Atatürk'ü hararetle tebrik etti.

Aigrette Fransa'da epey koşu kazanmış bir kısraktı, fakat tandonları zayıftı ve sene sonunda haraya çekildi. Ukko ile Ailiance'in kızı olan Aigrette çok muvaffakiyetli bir damızlık oldu. Karacabey Harası'nda Cumulus'ten doğurduğu Çankaya isimli ilk tayı, Atatürk o zamanlar Türk Konkur Ekibinin as binicilerinden Saim Polatkan'a hediye etmişti.

1927 senesi Fransa'dan gelen atlar içinde Sans le Sou'nun iki yavrusu vardı, bunlar Celal Bayar'ın Veilluer de Nuit'sı ile Hamdi Avunduk'un Nona'sı idi.

Daha mütevazı bir performansa sahip olan Nona ise burada Güzel İzmir Koşusunu kazandı. Nona ufarak güzel yapılı bir kısraktı. Anası Rakiova, Spring Night gibi Chesterfield'in kızıydı.

1928 senesi yarışlar daha alâka çekici olmaya başladı. Dışardan safkanların ithali devam ediyordu. Bu sene Akif Akson Echo, Eladlany ve Classicus'ü getirdi. Classicus, Adam ile Clara'nın mahsulü idi, Macaristan'ın en iyi atlarından biriydi. Prince Festetich'in Harası'nda yetiştirilmiş olan bu klasik at, Teddy ile bütün dünyaya nam salmış olan Flying Fox - Bend Or hattının Türkiye'de yegâne mümessilidir. Adam Teddy'nin babası Ajax'ın öz kardeşidir. Edmon Blanc bunu kazandıktan sonra Avusturya Macaristan'a salmıştı ve Adam burada büyük bir aygır olmuştu. Classicus Baden de büyük bir koşuda düşmüş ve sağ kolunda daimi bir arıza kalmıştı. Bu sebeple burada pek az koşabilmiştir.

Macaristan'dan ertesi sene Prens Halim Said, Alinari'yi getirmişti. Bu at o zaman Orta Avrupa'nın en iyi atlarından biriydi. Bu atı almak için Ali Haydar Bey gitmişti ve Alinari'nin buraya gelişi büyük tepki yaratmıştı.

Alinari iyi yapılı güzel doru bir attı. Babası Linght Hand, Lord Astor tarafından yetiştirilmiş ve Newmarket'de Craven Stakes'i kazanmıştı. Anası Alani, The Story ile Aveline'den doğmuş klasik bir kısraktı. Alinari'nin buradaki koşu kariyeri uzun sürmedi, fakat kazandığı koşuları empresyonan bir stilde kazandı. Eski bir tırnak arızasının nüksetmesi yüzünden Alinari ertesi sene haraya çekildi, harada Romance gibi büyük bir şampiyon verdi. Romance Gazi Koşusu'ndan maada iki defa Reisicumhur Koşusu'nu kazanmıştır. Yarışçılık tarihimizde buna muadil performansı yalnız Adalı yapmıştır.

1929 senesi hariçten gelen yarış atları bakımından hakikaten entresan bir seneydi. Bu senenin ilk ayında Andronicus gelmişti. Bu at Edouard Martinez de Hoz ahırının en kuvvetli atlarından biriydi. Üç yaşlı kariyerinin sonunda buraya gelen Andronicus, Kircubbin ile William the Third'ün kızı Altea'nın mahsulü idi. Andronicus kazandığı koşulardan birinde Mourad'ı geçmişti ve Türkiye'ye gelişi yarışçılık alemimizde büyük tepki yarattı.

Andronicus yağıza yakın koyu doru güzel bir attı. İzmir'e geldiği zaman oldukça uzun bir vapur yolculuğuna rağmen Frank Carter'in idmanın eseri üzerinde görülüyordu. O zaman yarış meraklıları arasında ve hatta yarışçılık camiamız içinde Avrupa yarışlarını takip eden pek az kimse vardı. Fakat Martinez de Öz ahır, Frank Carter, C. H. Semblat tanınmış isimlerdi. Bir sene evvel bunlar Mon Talisman ile Prix du Jockey Club'ü kazanmışlardı. Sonra Mon Talisman Grand Prix'de Fite Rari'ye geçildi. Bir kere daha bu rakibine Royal Oak'da mağlup olduktan sonra Arc de Triomphe'da bunu kolayca geçerek büyük bir zafer kazandı. Bu iki "crack" arasındaki büyük mücadeleyi o sırada Pariste bulunan Sedat Evliyazade seyretmiştir. Andronicus'un tanınmış bir ahırdan gelişi, senenin baş üç yaşlılarından Leon Mantacheff'in Mourad'ını geçmiş olması da bunu bilenler arasında büyük tepki yaratmıştı.

Andronicus klasi olan bir attı, fakat çok "capricieux" kaptısı bir attı. "Capricieux" kelimesi en hafif tabiri idi. Andronicus Cabochard koşardı, "Rogue" dediğimiz, kendisini tam manasiyle koşuya vermeyen bir attı. Bu biraz da atavik olarak babası Kircubin'den tevarüs edilmiş bir karakterdi. Nitekim, Chateau Bouscaut da böyle idi. Keza, o zamanlar Andronicus'un ahır arkadaşı olan Camors da "Regue" idi. İsteddiği zaman çok büyük koşu kabiliyeti gösteriyordu.

Andronicus, Patterson'un itina ile yapılmış ahırının konforlu boks'una gelince yerini hiç yadırgamadı. Bu ahırın içinde gezinti yapılabilecek kadar geniş bir koridor olduğu malumdur. Yağışlı havalarda atlar dışarı çıkmadan burada gezdirilirdi. Yol yorgunluğunu giderinceye kadar Andornicus bu gezintilerle iktifa etti. Kapalı koridorda rahat ve sakin dolaşıyordu. Buraya kadar her şey iyiydi. Hayatından memnundu. Fakat artık işe çıkmak icabediyordu. Kışın ortasıydı, İzmir ilkbahar yarışları yaklaşıyordu. Bir sabah diğer atlarla beraber Andronicus ahırdan çıktı. Atlar Buca İstasyon Caddesi'nden aşağı inip Forbes'in köşkünün altındaki kestirme yoldan yarış yerine giderlerdi. İşte bu dönemde, Andronicus'un üzerinde bulunan Gyula büyük bir sürprizle karşılaştı. Andronicus yıldırım süratiyle ters yüzü dönmüş ve yan sokağa girmişti. Ne olduklarını bilemediler.

Meğerse, karşıdan bir deve kafilesi geliyormuş. O zamanlar, bu Buca ve civarında çok sık rastlanan bir manzara idi. Andronicus bunu uzaktan görmüş, tabii ilk defa karşılaştığı bu garip mahluklardan korunmak için bu ani dönüşü yapmıştı. Gyula atın üstünde zor tutunabildi. Bunda Hermes'ten gelmiş mükemmel bir iş yerinin de yardımı olmuştur. Bundan sonra artık develere rastlamamak için ellerinden geleni yaparlardı, fakat bu çok zor işti. Bilhassa kış ayları develerle büyük bir kömür trafiği vardı. Bunlara tesadüf etmeden yarış yerine gidip gelmek imkansızdı.

Andronicus'un develerden korkusu bir türlü geçmedi ve itiyat haline gelen bu sert ani dönüşler Gyula'nın büyük sabır ve metanetiyle arızasız, vukuatsız geçirtilirdi. Romalılar zamanındaki bir kumandanın ismini taşımakla beraber Andronicus cesur bir at değildi. Ama Normandiya'da doğmuş, Chantilly'de idman edilmiş ve hususi van ile yalnız Paris hipodromlarına gelip gitmiş bir atın develerle yıldızının barışmamasını tabii görmek lâzımdır.

Fransadan 1928 ve 1929 seneleri iyi performansla malik iki mühim at daha gelmişti. Bunlar Celal Bayar'ın Cap Gris Nez ve Maraşal Çakmak'ın Inorest'i idi. Cap Gris Nez, Stephan the Great'in oğlu idi. Anası Choice da Chaucer'in kızıydı. 1928 senesi ilkbaharda gelmişti fakat Cap Gris Nez tabanlarından bir arıza geçirdiği için koşulara iştirak edemedi. Fakat, 1929 Cap Gris Nez'in senesiydi. Gazi Koşusu Cap Gris Nez'in zaferiyle neticelendi, ondan sonra Cap Gris Nez İstanbul yarışlarında bir seri muvaffakiyetler daha kazandı.

Andronicus bu sene koşulara iştirâk edemedi, zira ilkbaharda İzmir yarışları başlarken Andronicus'e 2.400 metre üzerinde bir tecrübe galopu verildi. Bu galop da kendisine üç at refakat ediyordu. Son 1.200 metrede bekleyip galopa katılan at Freudnau idi. Bu çok çabuk bir kısraktı ve Andronicus bu denemeden muvaffakiyetle çıkmıştı, Güzel İzmir Koşusu'na iştirâk edecekti. Fakat atlar işten döndükleri zaman ahırda bir telaş oldu. Andronicus'un bir tandonu kavis yapmıştı. Bu, tabii büyük teessür yarattı, kendisinden çok şeyler beklenen bu baş atın koşu kariyeri tehlikeye düşmüş, belki kapanmıştı. Sonradan atın bir suros (kemik) çıkardığı anlaşıldı. Bunun tedavisi bir sene sürdü. Fransa'dan tantana ile gelen baş atı ertesi sene sahalarımızda görmek mümkün oldu.

1929 senesi Cap Gris Nez'in senesi idi, fakat Cap Gris Nez formunu bulmadan evvel çok fena bir koşu koştu ve yarış meraklılarını büyük sukutu hayale uğrattı. Bu koşu Gazi Koşusu'ndan onbeş gün evvel koşulan bir centilmen koşusu idi. Bu koşuya üç at iştirâk etti. Bunlardan biri Cap Gris Nez idi. Cap Gris Nez çok tembel, ağır kanlı bir attı. İşinin noksan olduğunu hiseden antrenörü Nejat Evliyazade atı bu koşuya koşturmaya karar verdi. Rakipleri Primerole ile Rejane idi. Cap Gris Nez için bunlar rakip de sayılmazdı. Sedat Evliyazade bütün bir hafta hamama gitti, yemek yemedi ve 68 kiloya indi. Cap Gris Nez Sedat Evliyazade, Rejane Abdurrahman Atçı, Primerole Sait Akson ile piste çıktılar. Koşu 1.600 metre idi ve "Ligne Droite'in sonunda atlar dış bariyerin önünde sıralanarak start verilirdi. Atif Esenbel Ali Raik'in elinden bayrağı alıp start mahalline gelmişti.

Atlar bir hizada duruyordu. "Ben faux depart istemem", dedi ve derken bayrağı indirdi. Bu tarihi koşuya binenler için bu unutulmaz bir hatıradır. Atif Esenbel'in bu koşuda starterlik işini bizzat kendisinin deruhte etmesi, bu büyük atçının bu koşuya verdiği ehemmiyeti gösteriyordu. Koşuyu Rejane kazandı. Cap Gris Nez ikinci oldu. Sedat Evliyazade yaptığı şiddetli kürün tahribatını ancak İsviçre'de bir sanatoryomda giderebildi, fakat Cap Gris Nez bu koşudan çok istifade etmişti, onbeş gün sonra Gazi Koşusunu rahatça kazandı. Bitirişteki fark bir boyundu, fakat Jimmy Clark Cap Gris Nez ile koşularını hep böyle kazanırdı. Aynı stilde bindiği ve bir çok koşular kazandığı bir at da Stradivarius idi. Stradivarius Maraş Mebusu Mithat Bey'in idi. Bu atı Sedat Evliyazade 1929 senesi Yunanistan'dan Estafette, Mispickel ve Siberiane ile birlikte getirmişti. Stradivarius'ün orijini Souvingny-Cocasse idi, eşkâl itibariyle alımsız bir attı, hatta çirkindi. Atif Bey bunu hiç beğenmedi. Bir "Patlıcana dört deynek sokulmuş" gibi dedi.

Bekir "Patlıcan değil, kabağa" diye Atif Bey'in tenkidini tashih etti. Fakat bu atın iyi bir at olduğu anlaşıldı. Stradivarius Fransa'dan zayıf bir performansla çıkmıştı. Yunanistan'da da parlak bir şey yapmamıştı. Fakat, Sedat Evliyazade bu attı bir cevher görerak bunu almıştı. Belki de Pirocaco bu atı iyi idman edememişti.

Burada Stradivarius baş at oldu. Bir kere Ankara'da bir başla Olgo'yu vurdu, fakat hakem dead-heat ilân elti. Stradivarius bir çok mühim koşular kazandı. Fakat, en büyük zaferi Andronicus ile yaptığı maçtı.

1930 senesi Andronicus koşulara iştirâk etmeye başladı. Ankara ilkbahar yarışlarında Gazi Koşusu'nda Olgo ile karşılaşacaktı. Koşu bu iki kuvvetli rakip arasında gibi görünüyordu. Fakat, Olgo büyük koşudan onbeş gün evvel 1.200 metrelik bir koşuda Stradivarius'e geçildi, Stradivarius 8 boyla rahat kazanmıştı. Bu netice Gazi Koşusu namzeti olarak Olgo'yu gözden düşürmüş, buna mukabil Stradivarius'in şansı artmıştı. Koşudan sonra Olgo'nun bir ayak arızası olduğu ve sol tandonunun sıcaklık yaptığı söyleniyordu. Albay Cemal Bey (General Cemal Büke) çağrıldı, Olgo tedavi edilmeye başlandı. Cemal Bey onbeş gün Çankaya Köşkü'nden ayrılmadı. "Irrigation Continue" (devamlı duş) ve ilaçlarla tedavi edilen Olgo, Cemal Bey'in ihtimamı ile ve Fikret Yüzaltı'nın maharetli antremanı sayesinde koşu günü sahaya çıkabildi.

Fakat onbeş gün evvel sekiz boy farkla Stradivarius'e geçilen ve koşudan üç ayakla çıkan Olgo'nun bir Gazi Koşusu kazanabileceği zannedilmiyordu.

Bu fikirde olanlar çok yanılmışlardı. Çünkü, Olgo şahane bir koşu ve doğru yolda Andronicus ile kafa kafaya çetin bir mücadeleden sonra bir başla birinci oldu. Stradivarius dört boy geride üçüncü idi. Bu muvaffakiyeti hiç bir an ümidini kesmeden beklemiş olan Fikret Yüzaltı'nın azim ve sebatı yarışçılık aleminde büyük taktirle karşılandı. İsmet Paşa'nın bu mühim koşuyu kazanmış olması da büyük memnuluk yarattı. İsmet Paşa vekilleri, mebusları ve maruf şahısları at almaya teşvik ederdi. Bu muvaffakiyeti hararetle tebrik edildi. At almak hevesi yayılmaya devam etti.

O sene İstanbul yarışları Andronicus ile Stradivarius'ün hakimiyeti altında geçti. Bir gün Andronicus bir koşu kazandı. Stradivarius bu koşuya iştirak etmemişti. Koşuyu müteakip, hakem kulesinin üstünde oturlurken Mithat Bey Akif Bey'i tebrik etti ve "yazık Stradivarius yoktu", bu koşuda dedi. Akif Bey bunu bir "challenge" telâkki etti ve Mithat Bey'e "Pek iyi bu mükâfat kalsın, ben bunu almıyorum, hafta içinde bir maç yapalım", dedi Mithat Bey bunu kabul etti. İkisi de kumarı çok severlerdi. Maç "enregistré" edildi, yâni yarış Nizamnamesi hükümlerine göre resmi maç olacaktı. Hakem ve Starter tayin edildi. Bir galop günü idi. Yâni, Perşembe. Yarış yeri otomobillerle doldu. Bir yarış gününden farksızdı. Bütün yarış meraklıları orada idi. Saat üçte Andronicus (Paul ile), Stradivarius (Clark ile) piste çıktılar, maç 2.000 metre idi. "Epinard" ile "Sir Paul Gallahad"ın henüz hafızalarda taze olan meşhur maçı gibi bu maç yarışçılık alemimiz de alâka yaratmıştı ve iki rakip startla dizildikleri zaman seyircilerin heyecanı son seviyesine varmıştı. İstanbul Veteriner Müdürü Abdülkadir Bey Andronicus ile Stradivarius'ü baş başa getirip bayrağını indirdi. Maç başladı. Clark jokeylik ustalık ve maharetini ortaya koydu. Stradivarius büyük "Point de Yitesse"i olan bir attı. Clark bundan istifade etmek için koşuyu yavaşlatmak, rakibini uyutmak çaresine başvurdu. Bu anda Paul'den, zekası bir şimşek çakar gibi işleyip alürü forse etmesi, yani tempoyu hızlandırarak rakibini zorlaması beklenirdi. Fakat Paul bunu yapamadı, düşünemedi ve Clark'ın taktiğini egale etti. Stradivarius maçın sonunda rakibinden ayrılarak iki boy farkla birinci oldu.

Kazanan ve kaybeden taraflar çok heyecanlı anlar yaşamışlar ve yarış meraklıları güzel bir gün geçirmişlerdi. O zamanlar bu gibi maçlar çok revaçta idi, pek çok maç yapıldı.

1930 senesi ilkbaharında Sedat Evliyazade Paristen Celal Bayar'a üç at getirdi. Bunlar Vrais Gascon, Fol Espoir ve Drocourt idi. Vrais Gascon yıldırım süratine malik bir attı. İki yaşında Fransa'nın baş tayları ile koşmuş, kazanmış ve bu karşılaşmalarda iyi atları geçmişti. Vrais Gascon'un babası Guemul, anası Vache â Lait idi, bu kısrağın Rabelais'in kızıydı. Vrais Gascon espesi olan müşekkel kır bir attı. Tabii kırılık babasından geliyordu. Bu aygır Isard II'nin oğlu idi ve donu bunun gibi kırdı. Isard II o zaman bizde 1923 senesi Paris Grand Prix'si galibi Filibert de Savoie'nin babası olmak dolayısıyla tanınıyordu. Prens Halim Said bu sırada Mısır'dan Filigrane isminde bir kır kısrağın getirmişti. Bu kısrağın Filibert de Savoie'nin kızıydı.

Vrais Gascon çok iyi bir attı, fakat çok fena bir huyu vardı. İdmanda bunu tutmak mümkün değildi. Fransa'da idmanlarda buna antrenörü Wallon binermiş, zira bir kaç aprantiyi ormana kaçırdıktan sonra Wallon bundan başka çare bulamamış.

İki yaşında yaptığı performans dolayısıyla Vrais Gascon'un buraya gelişi büyük bir alaka uyandırmıştı. Sedat Evliyazade bu atı aldıktan sonra başka talipler de çıkmış ve bunlar Vrais Gascon'u almak için İtalya hududuna kadar gelmişler, hadise Clark'a atı geri almak için hududa kadar gelmişler diye anlatıldı. Clark "Evet hududa kadar gelmişlerdir... Bunu, fakat bu deli attan hakikaten kurtuluyorum diye hududu geçip gittiğini görmek için", dedi. Clark'ın ahıra iyi bir at geldiğinden şüphesi yoktu. Fakat, Vrais Gascon'un kötü karakteriyle başına gelecekleri de biliyordu.

O zamanlar Vrais Gascon'un süratiyle boy ölçüşebileceği zannedilen Rejane vardı. Bu çok çabuk bir kısraktı, fakat Ankara'da ilk karşılaşmalarında Vrais Gascon'a ayak uyduramadı ve Vrais Gascon koşuyu on boy önde uçarak kazandı.

Vrais Gascon'un programında o sene Atina Grand Prix'si de vardı. Türkiye'den bu koşuya iştirâk edecek diğer bir at da Gossaert idi.

Gossaert, Federico Tesio'nun meşhur Domello Harasında yetiştirdiği bir attı. O sene İtalya Derby'sinde Oberon'ın arkasında ikinci gelmişti. Bunu buraya Bay Joe Allioti getirmişti ve bu klasik at burada İzmir'de Ankara'da büyük yarışlar kazandı. Gossaert, babası Golden Myth gibi çok iri bir attı, ve kaba idi. Anası Gianpetrina Michelangelo idi. Tesio kısraklarını İngiltere ve Fransa'daki ağırlara gönderirdi. Bu meyanda Gianpetrina Ascot Gold Cup galibi Golden Myth'e çekilmiş ve bu birleşmeden Gossaert çıkmıştır. Gossaert çok cüsseli ağır bir at olmasına rağmen İzmir ve Ankara pistlerinde bir zorluk çekmedi. Virajları dönerdi, babası gibi ittikçe giden bir attı. Bekir'in ortodoks idman metodu ile hazırlanan Gossaert, Kâmil'in kuvvetli finışı ile bir çok güzel muvaffakiyetler elde etti.

Yunanistan'da at yarışları bizimle beraber başlamış, bunda İzmir'den Yunanistan'a hicret eden Vahan Balyozoğlu ile Badi'nin çok mühim rolü olmuştur. Vahan, Birinci Cihan Harbinde Şehzade Abdülhalim Efendi'nin ahırında antrenör-jokey olarak çalışmıştır. Fasılda adı geçen Vahan, Badi de o devirde Enver Paşa'nın ahırının baş jokeyi olan ve aynı fasılda adı geçen Badi'dir.

İzmir Türkiye'de modern at yarışlarının beşiğidir denilebilir. İşte buradan çıkan atçılar Yunanistan'da da at yarışlarını kurmuşlardır. Vahan Balyozoğlu Yunanistan'a gelince at yarışları yapmanın lüzum ve ehemmiyetini Yunanistan'ın yüksek mehafilinde anlatmaya çalışmış ve bu fikri kabul ettirmekte pek zorluk çekmemiştir. Vahan bu teşebbüsünde tabii, uzun zamandan beri İzmir'de yaşamış bir İngiliz ailesinin at meraklısı bir ferdinin yardımından faydalanmış ve bu suretle Yunanistan'da at yarışları tesis edebilmiştir.

Rees'lerin evi Buca da tren istasyonunun yanında idi. Patterson'nun ahırının çıkış kapısı ile bu köşkün bahçe kapısı karşı karşıya idi. Bu civardan geçerken parktaki kumruların gürültüsünü dinlemek ve karacaların seri hareketler ve ürkek sıçramalarla nadide ağaçlar arasında zümrüt çayırar üzerinde koşmalarını seyretmek büyük bir zevk idi.

Yunanistan'da yarışlar böylece üç İzmirli'nin teşebbüsü ile kurulmuştur. William Rees, Vahan Balyozoğlu bir at yarışları şirketi kurmuşlar, bunların teşebbüsü ile birde Jokey Clup kurulmuştur.

Yunanistan'da at yarışları başladığı zaman halk bu spordan o kadar bihabermiş ki, ilk defa Phaleron Hipodromu'na geldikleri zaman ahali, "aslanlar kaplanlar nerede?" diye sormuşlar. Sonra bunun bir Roma arenası olmadığı, burada at yarışları seyredecekleri kendilerine anlatılmış, seyirciler oturup koşuları sabırsızlıkla beklemeye başlamışlar. Birinci koşu başlayınca atlar ilk defa tribünlerin önünden geçerken hepsi ayağa kalkıp alkışlamışlar ve yerlerine oturmuşlar. At yarışlarıyla bu kadar az ilgisi olan bir muhitte bunları ihtas etmek, tutundurmak ve kısa bir zaman da büyük bir inkişaf seviyesine ulaştırmak şerefi bir kaç İzmirli atçındır. İzmir Türkiye'de at yarışlarının beşiğidir denilebilir. Burada doğan büyüyen modern yarışçılık, atıcılığın inkişafına hizmet etmiş, bu kaynaktan alınan kuvvet ve feyizle Yunanistan yarışları vücut bulmuştur. Memleketimizle yakın bağları olan Yunanistan yarışlarına at götürüp koşturmak atçılarımız için elbette büyük bir zevk olacaktı.

Bu teşebbüs ilk defa Nejat Evliyazade tarafından yapıldı. Nejat Evliyazade büyük at duygusu olan bir atçıydı. O sıra da elinde muazzam bir yarış ahırı vardı. Elindeki atları kıymetlendirmesini çok iyi bilen bu üstad antrenör Vrais Gascon'u Atina Grand Prix'sine götürmeye karar verdi. Bundan daha isabetli bir karar olamazdı. Vrais Gascon dehşetli sürati olan bir attı. Atina Grand Prix'i 2.200 metre üzerinde koşuluyordu. Phaleron Hipodromu'nun turnike pisti üstünde bu mesafe 1.600 metre demektir. Vrais Gascon için bu mesafeyi tutmak bir mesele değildi. Esasen Vrais Gascon'un mesafe tutmayacağı da söylenemezdi. Zira büyük babası Isard II Grand Prix galibi Filibert de Savoie'nin ve Prix du jockey Clup galibi Belfond'un babasıydı. Diğer taraftan anası Vache á Lait, Rabelais'in kızıydı, binaenaleyh buradan ilaveten nefes kabiliyeti alıyordu. Binaenaleyh, Vrais Gascon mesafe tutmaması bahis mevzuu değildi, fakat bu gibi pistler süratli atları nefesli atların aleyhine olarak koruyan pistlerdir. Bu itibarla çabuk bir atın bunlar üzerinde kendisinden daha çok nefes kabiliyeti olan bir atı geçmesi melhuzdur. Meselâ, Coquin'in antrenörü Divald bu yüzden bu kuvvetli atı Atina'da hiç bir koşuya koşturmamıştır. Divald, "Süratçe üstün olan bir at burada Coquin'i geçer", diyordu. Filvaki, Coquin surati olan bir attı, fakat aksiyonuna girip uzanabildiği zaman kuvvetini gösterebilen bir attı, bu bakımdan bunda 1930 Romanya Derbys'i'ni ve Romanya'da diğer mühim koşular kazanmış olan antrenörü bu klasik atı burada koşturmaktan imtina etmekte çok haklı idi. Çünkü, Baneasa'nın büyük, rahat çim pisti ile Phaleron'un avuç içi kadar, dönemeçli kum pisti arasında çok fark vardı.

Hipodrom müsait olmamakla beraber, Atina Grand Prix'si cazip bir koşu idi. O tarihte Mısır yarışlarında muaffakiyetin zirvesinde idi. Avrupa'nın baş jokeyleri kış Mısır'da geçirirlerdi. Mısır'ın büyük at sahipleri İngiltere'den, Fransa'dan kuvvetli atlar getirirlerdi, Atina Grand Prix'si bu ahırların rağbetine mazhar oluyordu. O sene Lady Chester, Beaty Reineata isimindeki kısrığın bu koşuya koşturmaya karar verdi ve Atinaya gönderdi.

Türkiye'den Vrais Gascon'dan maada Gossaert de bu mühim koşunun namzetleri arasında idi. Gossaert Kâmil ile Atina'ya gitti. Aliotti'nin ahırında Flying Top ile Masked Manequin isminde iki kısrak vardı. Fakat bunların burada mühim angajmanları yoktu, Kâmil gidebildi. Fakat, Vrais Gascon için jokey problemi vardı. Nejat Evliyazade'nin elinde Celâl Bayar'ın, Mithat Yalım'ın Suphi Paşa'nın ve Refik Evliyazade'nin atları vardı. Nejat Evliyazade bunları büyük ustalık ve maharetle idman ediyor, dahiyane bir his ve irade ile her ata göre koşu seçiyordu. Böyle bir ahırın sevk idaresi kolay bir iş değildi. Ahırda Jimmy Clark gibi usta jokeyin bulunması, tabii, antrenör için büyük bir yardımdı. Clark, bilhassa, galoplarda vezni kararı tanzim etmek ve galoptan sonra antrenörüne bindiği at ve yanındaki ahır arkadaşları hakkında izahat verebilmesi ile faydalı oluyordu. Bunu her jokey yapmaz. Bu kabiliyeti olan bir jokeyin bulunması bir ahır için bir mazhariyettir.

Nejat Evliyazade atlarını çok iyi hazırlardı, atlar büyük koşulara fit çıkardı, fakat galoplarda hiç zaman atları ezmezdi.

Vrais Gascon'un idmanı bir hayli güçlük arz ediyordu. Çok çeken bir at olduğu için her gün hızlı iş yapmak temayülünde idi. Bu suretle antrenörü "alternance" sistemi ile bunu hazırlamağa çalıştı, muvaffak oldu. Vrais Gascon Atina'ya çok iyi kondisyonda gitti ve koşu günü tam hazır vaziyette idi. Fakat, Vrais Gascon ile problem bir tane değildi. Birde jokey meselesi vardı. Jimmy Clark Gazi Koşusu'nda ahırın namzetine binmek üzere burada kalmıştı. Binanaleyh Atina Grand Prix'sinde Vrais Gascon'a binebilecek iyi bir jokey lâzımdı. Fransa'dan bir iokey angaje edildi, fakat bu jokey gelemedi. Koşudan bir kaç gün önce düşmüş ve arızalanmıştı. Bunun yerine gönderilen ve koşudan bir gün önce Atinaya vasıl olan jokey tatminkar görünmüyordu. Vrais Gascon'da tanımadan binilebilecek kolay bir at değildi.

Bu suretle Santour'un gelmemesi büyük koşunun arifesinde nahoş bir buhran yaratmıştı. Bu müşkül vaziyet karşısında Nejat Evliyazade hiçte kolay olmayan bir karar almak zorunda idi. Nihayet, atı Atina'ya geldiğinden beri çalıştıran Lambert'i bindirmeye karar verdi. Lambert tanınmış bir jokey değildi, fakat hiç olmazsa atı tanıyordu, aralarında bir anlaşma olmuş ve binici işlerde at üzerinde bir hâkimiyet tesis etmişti. Bu husus Vrais Gascon'un karakterinde bir at için mühimdi.

Reinetta Mısır'dan büyük şöhretle gelmişti, çok iddialı idi. Atina'daki atlara pek ehemmiyet vermiyorlardı, fakat Vrais Gascon'dan çekiniyorlardı. Bir taktik hatası yapılmazsa çok şansı olabileceğini biliyorlardı.

Vrais Gascon, yıldırım süratına malikti, starttan ok gibi fırladı, uzun fuleleriyle aksiyonuna büyük ara yaparak rakiplerinden uzaklaştırdı. Bütün mesele bunu ilk çıkışta hızı kesmemek aksiyona girip muvazenelendikten sonra da kendini bitirmemesine dikkat etmekte. Bu sürette rakipleri üzerinde tesis ettiği avansla Vrais Gascon sonuna bir rezerv saklayıp koşuyu kazanabilirdi. Fakat, bunu yapabilmek için ince ve artistik bir binici olmak lazımdı. İnce bir binici, yâni atı duyan, atın ne istediğini bilen, yapmaması lazım gelen şeyi yapmamayı ve yapılacak şeyi yapmayı ona telkin edebilen jokeydir. Buna muvaffak olan jokey sanatkâr bir jokeydir. Her sanat kabiliyeti gibi, bu da fitridir. İnsan doğuştan buna sahip olarak doğar veya bundan mahrumdur. Tabiat bu imkânı bir jokeye bahşetmiş ise o jokey sanatkâr bir jokeydir, ata incelle biner ve onu artistik bir şekilde sevkî idare eder. Bunu yapabilen jokey atından azamî randımanı alır.

1931 Atina Grand Prix'si büyük bir kalabalık huzurunda koşuldu, yarışların ihtasından beri Yunanlılara yarış zevki aşılarmış ve bu spora merak ve alâka son derecede artmıştı. Beynelmilel mahiyet almış olan Grand Prix bilhassa herkesi ilgilendiren bir koşu olmuştu, bunu seyretmek için Atinalılar hipodromu doldurmuştu.

Startta Vrais Gascon başa geçti ve iyi bir ara yaparak koşuyu götürmeye başladı. Toplu bir gurup onu takip ediyordu. Reinetta bu gurubun en sonunda ve dışında idi. Gossaert gurubun içinde iyi bir pozisyonda gidiyordu Tribünlerin önünden bu vaziyette geçtiler. İlk virajı dönüp karşı yola geldikleri zaman Vrai Gascon arayı açmaya başladı, son viraja yaklaşırlarken hiç bir rakibinin bunu yakalamak ümidi kalmamıştı. Nitekim, buna hiç biri muvaffak olamıyordu. Ancak Reinetta son ikiyüz metrede yavaşlamaya başlayan Vrais Gascon'a yetişebildi. "Resource"u tükenmiş olan rakibini iki boyla geçerek koşuyu kazandı. Diğerleri çok geride idi. Reinetta muvaffakiyeti çok popüler bir muvaffakiyetti. Herkes Lady Chester Beaty'nin bu sportif hareketini taktirle karşıladı, bu cevherli kısrakını çok alkışladı. Bu arada Vrais Gascon'un şayanı dikkat koşusu da büyük bir tesir yarattı. Vrais Gascon klasını göstermiş ve as bir jokeyin altında bu koşuyu kazanabileceği intibamı vermişti.

Bu suretle, Türk yarışçılık tarihinde memleket dışında bir koşuya iştirak etmek teşebbüsü iyi netice vermişti. Bu neticede biraz şans ile tam bir muvaffakiyet de olabilirdi. Fakat, o kadar zor şartlar içinde böyle bir koşuda ikincilik de mühim bir başarı idi. Vautour'un son anda düşüp Atina'ya gelmemesi belki Celal Bayar'ın renklerinin Atina Grand Prix'sinde zaferine mani oldu, Nejat Evliyazade'nin çok iyi intihap ettiği ve atını şayanı dikkat bir "precision" ile hazırladığı bu büyük koşunun galibi idman etmiş olmak şerefinden mahrum etmişti, fakat yarışta sansın da mühim bir faktör olduğunu unutmamalıdır. At yarışlarında muvaffakiyet de mağlubiyet de güler yüzle karşılanmalıdır. Talihsizlik yüzünden muhakkak kazanılacak bir koşu da kaybedilmiş olabilir. Bunu da filozofâne bir tavırla kabul etmek lazımdır.

Vrais Gascon ile Gossaert'in Atina Grand Prix'sine iştirakleri tabii o sene "Turf"ümüzü çok meşgul etmiş ve bütün dikkati bu mühim koşu çekmişti. Bununla beraber Ankara'da 1931 senesi Gazi Koşusu'da enteresan olmak istidadını gösteriyordu, koşu yaklaştıkça yarış meraklılarının heyecanı artıyordu. Bay Yantes'in Bay Giffre ile müştereken Fransa'dan getirttikleri Young Turc İzmir İlkbahar Yarışlarında kazandığı muvaffakiyetlerle Fransa'dakine nazaran çok terakki etmiş bir at olduğunu gösteriyordu. Bunların biri Andronicus'e karşı kazanılmıştı ve Young Turc'ün Fransa'daki performansında böyle bir kuvvete sahip bir at olduğunu gösteren bir şey yoktu. Young Turc ufak bir attı ve atı buraya getiren jokey Bonjour bunun büyümeyeceğini zannederek sattıklarını, haddizatında Young Turc'ün iyi bir at olduğunu ve memleketinde kalsaydı, orada da dört yaşında daha iyi koşular yapacaktı derdi. Filhakika, Young Turc buraya geldikten sonra büyümüşü. Andronicus de buraya geldiği zaman dört yaşının başında 1.'58" irtifaa malikti, fakat beş yaşının sonunda 1.'63" olmuştu. Bunlar, memleketimizde safkan İngiliz atlarının iyileşip inkişaf ettiğini gösteriyordu, bu safkan yetiştiriciliğimiz için iyi bir emare idi.

Young Turc'ün Gazi Koşusunda karşılaşacağı rakipler meyanında Frig vardı. Bu, at bir sene evvel Romanya St. Leger'inde iyi bir performans yapmış ve bundan maada koşular kazanmış güzel eşkâlli koyu doru bir attı. Akif bunu bu koşuyu müteakip Romanya'dan getirmişti. Fikret Yüzatlı bu ata ortak olmuştu, Frig Gazi Koşusunda Fikret Yüzatlı'nın siyah beyaz renklerini taşıdı. Bu renkler 1924 senesinde Yüzatlı'nın renkleri olarak taşımaya başlamıştı ve daha sonra sarı lacivert olarak tescil ettirilmişti. Siyah beyaz renklerin Lord Derby'nin renkleri olduğu malumdur. O zaman Fikret Yüzatlı'ya Lord Derby'nin renklerini almışsın diye takılırlardı. Yüzatlı, "Ben ne yapayım, benim binicim başka renkte forma giymeyi katiyen kabul etmiyor", derdi. Hakikaten 1924 senesi Yüzatlı'nın jokeyi Fahri yakası kapalı bir siyah gömlek giyerdi. Bu kafaşyalıların çoğunun giydiği gömlekti, fakat Fahri Bey'in bundan başka bir kıyafette görüldüğü vaki değildi, onun ısrarı ile Yüzatlı siyah beyaz renkleri almıştı. 1931'de Fahri Bey artık Fikret Yüzatlı'nın jokeyi değildi ve Frig'e Akif Akson ahırının Cızsar'ı yerine baş jokeyi Horvath bindi.

Gazi Koşusu günü sabahtan müthiş bir yağmur yağmaya başladı, pist bir hayli ağır olacaktı, bunun Young Turc'e yarayacağı söyleniyordu. Bay Allioti bu durumdan hiç memnun görünmüyordu. Çünkü Flying Top, Flying Orb'un kıızıydı. Büyük sürate malikti, mesafe kabiliyeti mahduttu. Pistin bir çamur deryası haline gelmesi pek tabii bunun şansını arttırmıyacaktı.

Yağmur kısa fasilalarla devam etti, yarış saati yaklaşmıştı, atçılar ve seyirciler tribünleri doldurmaya başlamışlardı. O sırada İsmet Paşa hipodroma teşrif ettiler. Seyahatte veya hasta değilse Sayın İnönü hiç bir yarış gününü kaçırmazdı. O gün yanında Hariciye Vekili Sayın Tevfik Rüştü Aras vardı. Tribünlerin önünde gezmeye koyuldular. O zaman Gazi Koşusu'na jaket atay ve hot form ile gelinirdi. Yağmur durmadan yağıyordu. Aras'ın elindeki şemsiye bundan korunmalarına kâfi değildi, silindir şapkalarından sular akarak, çamur içinde uzun müddet dolaştılar. Tribünlerden herkes Başvekil'in ve Hariciye Vekili'nin bu meşakkatle gezintilerini seyrediyordu. Her halde mühim bir mesele görüşüyorlardı. Ama bunu tribünde de oturup görüşebilirlerdi. Pek tabii, fakat bu gezintinin başka bir manası vardı. At yarışları ciddi bir iştir. Bunu herkes bilmelidir. At yarışları yağmur altında da yapılır. Bunda her hangi bir şüphe varsa, bunun izale edilmesi lazımdı.

Bir hafta evvel vilâyetlerin birinde bir az fazlaca yağmur yağmış, vali de yağmur yağıyor diye yarışları iptal ettirmiş. Bu hadisenin neye müncer olabileceği aklından geçmemiştir. Fakat, at yarışlarını bu kadar az ciddiyette telekki eden vali bey ertesi gün yaptığı hatayı anlamıştı. Vali azledilmişti. İşin ehemmiyetini anlatmak için 1931 Gazi Koşusu günü yağan yağmur da iyi bir vesile teşkil etmişti. Gazi Koşusu koşulurken yağmur durmuştu, fakat hava kapalı ve bulutlu idi.

Tribünlerin önünden geçerlerken Frig iyi bir tempo ile koşuyu götürüyordu, son viraja kadar başta gelebildi. Bunu Drocourt takip ediyordu. Burada, Young Turc ilerlemeye başladı, doğru yolda kısa bir mücadeleden sonra Frig'den ayrıldı ve dört boyla koşuyu kazandı. Drocourt da Frig'in dört boy gerisinde üçüncü oldu. Frig her ne kadar 2.800 metre üzerinde bir klasik koşuda plase olmuş ise, Lobogo'nun oğlu olması hasebiyle nefes kabiliyeti bu ağır pist üzerinde noksan gelmişti. Lobogo The Story'nun oğlu idi. Bu at Baratom'un da babası olduğu gibi, Alinari'nin anası Alanı de The Story'nin kızıydı. The Story Sundridge'in oğludur.

Young Turc hafif vücudu ile çamurda daha kolay seyredebilmiş, koşunun sonunda her zaman gösterdiği cesaret ve metanetle mücadele ederek rakibini mağlup etmişti. Koşunun üçüncüsü Drocourt idi. Bay Yantes koşudan çok memnundu. “Bu ufak atta bir arslan yüreği var”, dedi. Bu doğru idi. Young Turc çok yürekli ve mücadeleci bir attı. Babası Juveigneur Negofol'un oğlu idi. Bu Childwick St. Simon'un oğludur. Young Turc'ün anası Persian Rose idi.

Bu suretle, dışardan ithal edilmiş safsanlara açık olarak koşulan son Gazi Koşusu koşulmuştu. Zira, 1932 senesi Gazi Koşusu memlekette doğmuş üç yaşlı yerli safsan İngilizlere mahsus olarak koşulacaktı.

1931 senesi yarışlarının arzettiği büyük bir yenilik iki yaşlı koşularının programda ilk defa yer almasıdır.

1929 doğumlu yerli safsan İngilizlerin sahada görünmeleri büyük alaka ve merakla bekleniyordu. Bunlar, 1928 senesi Karacabey Harası'na Fransa'dan getirilmiş damızlık kısırakların doğurduğu mahsullerdi. Bir de Yugoslavyadan gelen Hercegnö'nün Gascony'den doğurduğu Gözdem vardı. Bu kısraklı bir veteriner getirmiş ve Ali Haydar Barşal'a satmıştı. Bilahere Ali Haydar Barşal bunu Prens Halim Said'e sattı ve Hercegnö Baltacı Çiftliğinde Romance, Seigneur ve Abime pour Eux'yü dünyaya getirerek, yarışçılık tarihimizde mühim bir mevki kazandı.

Gözdem iyi büyümüş iri bir taydı. Babası Gascony, Kendal'in mahsulü olup Macaristan'ın tanınmış bir aygırdı. Bend Or ile Windermere'in mahsulü olan Kendal İngiltere'de tanınmış bir aygırdır, Ascot da Gold Cup ve Eclipse Stakes galibi ve Golden Myth'in de babasıdır.

Bunun “Triple Crown” galibi oğlu Galtee More Avrupada nam yapmış bir aygırdır. Bunu Rusya damızlık olarak satın almış ve bu büyük aygırın Rusyada verdiği klasik yavruardan maada Polonya, Almanya ve Macaristanda da muvaffak olmuş mahsulleri vardır.

İstanbulda iki yaşlıların en mühim koşusunda Gözdem Lâle'yi yarım boy farkla geçti. Lâle iki yaşında henüz zayıf çelimsiz bir taydı. Karacabey Harası'ndan bir sene evvel Veliefendi'deki yearling satışlarına gelen bütün taylar da bu durumdaydı. Burası henüz safsan yetiştiriciliğinin icabettirdiği şartlara göre hazırlanmış bir hara değildi. Taylarda bilhassa “gourme” (sakâ) büyük telefatı sebep olurdu, bu hastalıktan kurtulanlar da hasara uğramış olarak ve bünyevi zafiyet içinde yaşarlardı.

Lâle gevgeş kulaklı idi. Bu babası “Efcouen”dan gelen karakteristik bir vasıftı.

İngilizler buna “lop earned” derler ve bu atları çok yürekli ve dürüst (kendinde olan kuvveti son katresine kadar veren) atlar olarak kabıl ederler. Bunlardan bir tanesi de yukarıda adı geçen Stradivarius idi. O da gevgeş kulaklı bir attı, koşularında gösterdiği cesaret ve mücadele kabiliyeti ile bu nazariyenin doğruluğunu isbat etmiş atlardan biriydi.

Gevgeş kulaklı atlar bu bakımdan makbul atlar sayılmakla beraber, bu düşük, yana meyil kulakların hoş bir manzara ifade etmediği de malumdur. Bundan maada, Lale'nin bir kulağının ucu da geçirdiği şiddetli "gourme" dolayısıyla kopmuş ve kollarında da bu yüzden açılan yaralardan büyük "sikatrisler" (izler) kalmıştı. Bunlara rağmen, yearling satışlarında Akif Akson bu tayı almaktan çekinmedi, buna gösterdiği alaka dolayısıyla Lâle satışın en pahalı yearlinglerinden biri olarak satıldı.

Gözdem iki yaşlı koşularında hakimiyet tesis etmişti. Bunda Baltacı Çiftliği'nin bakım şartları da mühim rol oynamıştır.

İki yaşlı koşularının alâka çekici bir olayı da Lâle ile Candemir arasındaki maçıdır. Candemir yearling satışlarında Hacıbekir Zade Ali Muhittin Bey tarafından alınmıştı. İstanbul Yaz Yarışlarının sonuna doğru bir gün bu taylardan hangisinin daha süratli olduğu hususunda bir münakaşa oldu, 1.000 metre üzerinde bir maç yapılması kararlaştırıldı. Bir yarış günü koşulardan sonra Lale ile Candemir piste çıktılar. Lale üzerinde Horvath, Candemir'de Gyula vardı. Start verildi. Eski pist üzerinde 1.000 metre iki viraj üzerinde idi. Eski Sipahi Ocağı yarışları zamanından kalan ve M. R. S. (İngiliz Şirketinin) yarışları zamanında da muhafaza edilen pist beton direklerle sınırlandırılmıştı.

Bu beton direkler "ligne droit"da üstten beton hatla bir birine bağlanmış ve araları demir çubukla kapatılmıştı. Virajda ise bu beton direklerin üzerine ip çekilirdi. Fakat sonradan bu adet bırakıldı, direklerin arası açık kalırdı. Start numarası bir olan Candemir ile Gyula starttan az sonra direklerin arasından geçerek bir müddet pistin içinden gittikten sora tekrar piste çıktı ve böylece daha kısa bir mesafe katederek bir boyun farkla maçı kazandı. Bu gibi durumdaki mutad yaygarası ile Horvath maçıdan sonra bu hadiseyi protesto etti. Fakat, maç mühim değildi, tescil de ettirilmemişti. Bu itibarla, Horvath'ın telaşına ehemmiyet verilmeyerek Gyula'nın kurnazlığı metedildi. Netice her iki tayın da birbirine yakın kuvvette olduklarını göstermişti. Lale sonbahardaki muvaffakiyetleri ile üç yaşlı kariyeri için ümit vermeye başladı. Gözdem bu koşulara iştirak etmedi, fakat Lale günden güne terekki ediyordu ve üç yaşlı olarak Gözdem ile tekrar karşılaşmaları merakla bekleniyordu.

1931 senesi Avrupa'dan tanınmış atların gelmesi devam etti. Bir yaz günüydü. Galata rıhtımında yolcu salonu önünde yarış meraklıları toplanmış, heyecanla bir şey bekliyorlardı. Buraya her hafta İstanbul ile Köstence arasında işleyen Romen yolcu gemilerinden biri gelecekti. Yarışçılar bu geminin İstanbul'a gelişini sabırsızlıkla bekliyorlardı. Saat 3 civarında gelmesi beklenen lüks yolcu gemisi görüldü. Beyaz silüetiyle Boğazın Temmuz güneşi altında parıldayan sularında süzülüp rıhtıma doğru yol alırken herkesin nazarları güverte üzerine toplanmıştı. Burada beş tane boks vardı, bunların birinin içinde Derby galibi Bar le Duc vardı. Akil Akson o sene Romanya Derby'sini kazanan bu atı almıştı. Yanında Romanyanın baş atlarından Ketje de Bruxelles vardı. Diğer atlar Jean Hableur, Morava ve Plata idi.

Rıhtım görülecek bir manzara idi. Zira, Romen vapuru buraya yanaşırken, Atina'dan da bir vapur geldi, bu da geniş bir kafile yarış atı getirmişti. Yunan vapurunun güvertesindeki bokslarda Country Girl, Stromboli, Rosebelle ve Vin de Roi vardı. Bunları Sedat Evliyazade Yunanistan'dan almıştı, güzel bir tesadüf eseri iki ayrı memleketten gelen ve az zaman sonra Veliefendi'de karşılaşacak olan bu safkanlar aynı anda İstanbul'a vasil olmuşlar ve karaya çıkmışlardı. O sene Roseocle ile Ket je de Bruxelles arasında Boğaziçi Koşusu'nda şahane bir koşu seyrettik. Fakat, Jimmy Clark göz kamaştırıcı finişlerinden biriyle potodan Rosebelle'i bir baş farkla önde geçirdi. Cockrane son dört yüz metrede elektrikli finiş ile Ketje de Bruxelles'i Rosebelle ile kafa kafaya getirdi.

Rosebelle Suphi Paşa'nındı. Bu güzel kısrak Rabelais'in aristokratik hatlarını taşıyordu. Babası bu meşhur aygırın oğlu Master Good idi, anası Rosefocks ise Verwood'un kızıydı.

Country Girl Celal Bayar'ındı Bilhâre ismi Kezban olmuştu. Bu kısarak İstanbul'da mevsim sonu koşulan ve şimdiki Fatih Koşusu'nun yerini alan 1.800 metrelik mühim bir koşuyu kazandı.

Ankara sonbahar yarışları büyük alaka ile bekleniyordu. Bar le Duc İstanbul yarışları esnasında koşu koşturmuş, Ankara yarışları için hazırlanmıştı. Bunu Romanya'daki Derby galibiyetine hazırlanan İskoçyalı antrenör Sandy Romanes idman ediyordu. Fakat, Romanes İstanbul yaz yarışları için gelmişti, mevsim sonu gitti. Bundan sonra Bar le Duc'ün antrenörü Herbert Earl idi. Bu antrenör bir sene evvel Türkiye'ye Frig ile gelmiş ve burada Akif Akson'un ahırının antrenörü olmuştu.

Romanes'in getirdiği Jean Hableur ve Morava, Hacı Bekirzade Ali Muhittin Bey'in ahırına, antrenörü ve jokeyi de Csiszar olmuştu, Csiszar kardeşler Macarista'nın tanınmış jokeyleriydi. Janos ve Lajos'tu. Akif Akson bunu ahırına baş jokey olarak getirmişti, yanında da yamağı olarak Horvath gelmişti. Horvath Macaristan'da henüz iki koşu kazanmış bir apranti idi. Fakat, burada Horvath binişini çok ilerletti. Buna mukabil Csiszar kariyeri ile mütenasip bir durum arz etmiyordu. Bu meslekteki birçok büyük şöretler gibi içki yüzünden yıpranmış ve gittikçe biniş kabiliyetini kaybetmişti. Prens Halim Said ahırında da bir müddet çalışan Csiszar nihayet jokeyliği terkedip ahçı oldu. Tesadüfen çok iyi yemek pişirirdi.

Ankara sonbahar yarışları o sene Bar le Duc, Kctje de Bruxelles, Jean Hableur, Country Girl (Kezban) ve Rosebelle'in mevsimin büyük koşulara iştirakiyle çok alâka çekici olmuştu.

Bar le Duc'ün sahada görülmesi heyecanla bekleniyordu. İlk koşusunu Horvath ile çok rahat bir şekilde kazandı. Herkes çok memnundu. Bu Earl için büyük bir muvaffakiyetti, zira Bar le Duc idmanı zor olan bir attı. Büyük bir attı, çok süratliydi. Bu iki faktör birleşince ufak pistler ve sert virajlar üzerinde bir atın koşu kariyerinin ne kadar tehlikeye gireceği malumdur. Bar le Duc'ün iştirâk ettiği ikinci koşu karşı düzlüğün sonuna doğru viraja yakın bir yerden başlıyordu. Bu koşuda ona yakın "faux depart" oldu. O zamanlar daha "starting-gate" start makinası yoktu. Startlar bayrakla verilirdi. Şerit ile start ilk defa Ankara'da yeni hipodromda başladı ve sonra İstanbul'da Veliefendi ve bilâhare İzmir'de Şirinyer hipodromlarında "starting-gate"ler kuruldu.

"Starting-gate" in mucidi Avustralyalılardır. Onun için start makinalarına Avrupa'da "Australian" ismi verilmişti. İngiltere'de, Fransa'da bu makinaların tesisinden evvel startlar bayrakla verilirdi. Bayrakla startlarda, tabii, pek çok "faux- depart" olurdu. Ondokuzuncu asır İngiliz gravürlerinde zamanın meşhur ressamlarının tablolarında bu start sahnelerinin mükemmel bir şekilde ifade edildiğini görmekteyiz. Her yerde bozuk startlar olmuştur; starter atları geri çağırıştır. Tekrar start vermeye teşebbüs etmiştir ve gene start bozuk olmuştur. Bunlar iyi bir start verilinceye kadar tevali edip gitmiştir. Fakat, herhalde Ali Raik Bey'in o günkü "faux-depart" ları her nerede olursa olsun bir rekor teşkil ederdi. Esasen, Ali Raik Bey hiç de iyi bir starter değildi. Bir gün yeni hipodromda Reisicumhur Koşusu'nun startında, Pike, starting-gate'den çok uzakta iken bunun farkına varmadan makınayı açması ve Pike'nin startta kalması Nuri Oğlakçı'ya ahırını dağıttırılmıştır. Bu şayanı teessüf bir hâdise idi. Fakat dolayısıyla yeni bir ahırın kurulmasına yol açtı. Nuri Oğlakçı'yı verdiği karardan hiç bir kuvvet vazgeçirmedi. Nuri Oğlakçı bütün atlarını toptan satışa çıkardı. O zaman Ankara yarışlarına Yılmazruşen'i göndermiş olan Şadi Eliyeşil, Nuri Oğlakçı'nın atlarını satın aldı. Bunlar Karabayır, Karatepe, Mine ve Pike idi. Bu suretle, Ali Raik'in hatası büyük bir ekürinin ve bilâhare, memleket atçılığının ilerlemesinde büyük tesirleri ve hizmeti götürmüş bir elevajın teessüsüne sebep olmuştu. Dünya yarışçılık tadili bu gibi olaylarla doludur. Tesadüfler, şans bir çok defa "Turf" ün tanınmış simalarının mukadderatını çizmiştir. Bazı tesadüfler bazı at sahiplerini, yetiştiricileri hayatlarının en büyük emeline ulaşmaktan alıkoymuş, büyük hüsrana uğratmıştır. Bazılarını ise muvaffakiyetin zirvesine çıkarmıştır.

Lord George Bentinck, Başvekil Disraeli (Earl of Beaconsfield) nin ısrarı ile siyasete girmiş ve bu meşguliyeti dolayısıyla atlarını satmıştı. Bunlardan biri Epsom Derby'sini kazandı. Disraeli'nin "Turf"ün "Mavi Kirdelâsi" ismini verdiği bu koşuyu kazanamamak Lord Bentinck'i fazlasıyla bedbin etmişti. Onun için bu kendi tabiriyle "Hayatın Mavi Kirdelâsi" idi.

Jefferson Cohn hayatı boyunca bir klasik koşu kazanmaya çalışmıştır. Buna muvaffak olamadı, fakat bu ademi muvaffakiyetin yegâne saiki şanssızlığı idi. Çünkü, bu atçı Bois Roussel Harası'nda Sir Gallahad, Bull Dog, Athelstan gibi atlar yetiştirmişti. Sir Gallahad üstün kabiliyette bir attı. Fransa'nın 1923 jenerasyonu üstün bir jenerasyondur. Bu, Sir Gallahad'dan maada Epinard, Le Capuecin Filibert de Savoie ve Massine gibi atlar ihtiva ediyordu. Sir Gallahad Grand Prix'yi kazanabilirdi, fakat müteaddit "faux-depart"lar bu yüksek tamperamanlı atı delirtti ve nihayet at kendisini göle atmak suretiyle bu sıkıntıdan kurtuldu. Koşuda buna liderlik yapacak olan ahır arkadaşı Checkmate az farkla Filibert de Savoie'nin arkasında ikinci oldu. Bu vaziyet, Jefferson Cohn'un büyük bir talihsizlik eseri olarak Grand Prix zaferinden mahrum kalmış olduğunu gösterdi. Zira Sir Gallahad'ın ahır arkadaşı Checkmate'ten çok daha yüksek klasta bir at olduğu biliniyordu. Sir Gallahad muhakkak o senenin en iyi atıydı. Nitekim, Amerika'da aygırlık kariyerine başladıktan sonra orada bütün dünyaya nam salan dünya çapında bir aygır oldu. Keza, bunun öz kardeşi Bull Dog da Amerika'da buna benzer bir damızlık kariyeri yapmıştır. Bunların anaları Plucky Liege bunlardan sonra Craig an Eran'dan Admiral Drake'i ve Vatout'dan Bois Roussel'i doğurdu ve bunlar Paris Grand Prix'sini ve Epsom Derby'sini kazandılar. Fakat, Jefferson Cohn 1934 senesi bütün atlarını ve bilâhare Epsom Derby'sini kazanacak atın ismini taşıyan harasını toptan satmıştı. O sene bu haranın mahsullerinden Duplex, Prix du Jockey Club'ü (Fransız Derby'si) kazandı.

Arkasından Admiral Drake aynı sene Paris Grand Prix'sini kazandı. Bois Roussel Harası'nda yetişen bu klasik koşu galipleri bu büyük muvaffakiyetleri Leun Voltera'nın renkleri ile kazandılar. Jefferson Cohn için büyük bir talihsizlik eseri idi. Kazanmasını bu kadar çok arzu ettiği koşuları kazanacak atları yetiştirmişti, fakat bunlar büyük zaferden evvel elinden çıkmıştı. Sonra 1938 senesi Mr. Peter Beaty Ali Khan'dan kendisine Derby'yi koşabilecek bir at bulmasını rica ettiği zaman, Ali Khan Bois Roussel'i seçmişti. Bu at o sene Epsom Derby'sini kazandı. On sene sonra My Love aynı klasiği kazandı. My Love da bu harada yetişmişti. Fakat Aga Khan bu ata Leon Voltera ile ortaklı ve Derby'de onun renklerini taşıdı. Daha sonra Phidrake, Me.Suzy Voltera'nın renklerini 1956 senesi Epsom Derby'sinde muvaffakiyete ulaştırdı. Bu suretle, Jefferson Cohn harasını sattıktan sonra burada bir Fransız Derby'si, iki Paris Grand Prix'si (Phidrake Epsom Derby'sine ilâveten bunu kazanmıştır) ve üç Epsom Derby'si kazanan at yetiştirmiştir .

Şadi Eliyeşil, Nuri Oğlakçı ahırının bütün atlarını aldıktan sonra Nuri Midilli'den de Adalı'yı aldı ve bu at üçüncü defa kazandığı Reiscumhur Kupası Koşusunda Şadi Eliyeşil'in renklerini taşımıştır. Eliyeşil ekürisinin bundan sonraki inkişafı ve bunun neticesi kurulan harada yetişen atların kazandıkları muvaffakiyetler malumdur. Yarışçılık tarihimizin bu parlak sahifeleri bir "faux-depart" ile başlamıştır. Bu sayıyı dikkat bir tesadüf eserdir. Şadi Bey bu ekürî ve elevajı nasıl olsa kurardı, çünkü büyük bir at sevgisi ve yarış merakı vardı. Fakat, memleketimizin en büyük haralarından birini teessüne bir start hatasının saik oluşu da tarihi bir vak'adır ve "Turf" de bu gibi hadiselerin nelere yol açabileceğini göstermesi bakımından enteresandır.

Evet, bir "faux-depart" nelere yol açabilir? Bir çok şeylere sebebiyet verebilir. Ali Raik Bey'in eski Ankara yarış yerinin keskin virajına yakın start mahallinde yaptırdığı "faux-depart"lar Barc le Duc'ün koşu kariyerine mal olmuştur.

Zira Horvath bunlardan son derece sinirlenmiş ve viraj üzerinde ani duruşlarla start mahalline geri gelmeye başlamıştı. Bu sert duruş ve dönüşler Bar le Duc gibi cüsseli ve uzun fuleli bir at için hiç de uygun bir hareket değildi. Start verilebildiği zaman Bar le Duc geride idi. Fakat bir iki hatve ile başa geçti ve uzak ara ile koşuyu kazandı ama içeriye topallıyarak girdi. Basış tarzı bir “entorse” şüphesi uyandırıyor. Cemal Böke akşam ahırlara geldi ve bu teşhisi koydu. Bar de Duc tedaviye alındı ve bileğine vezigatuar çekildi. İlkbabarda ayağı düzelmiş ve idmana başlamıştı. Fakat sıkı işlere dayanabileceği şüpheli idi. Böyle klas bir atın, bir Derby galibinin iyice hazırlanmadan koşu koşturulması doğru olmazdı. Şöhretini risk etmektense Bar le Duc’ü haraya göndermek tercih olundu ve Türkiye’ye gelmiş, kalmış yegâne Derby galibi 1932 senesi aygırlık kariyerine başladı.

1932 senesi Gazi Koşusu yerli safskanlara tahsis edilmişti, fakat diğer mühim koşular dışardan gelen atlara açıktı ve Avrupa’dan yarış atları getirmeye devam olunuyordu. Bu senenin en mühim ithalâtı Betyar idi. Macaristan’da bir sene evvel jenerasyonun baş atları arasında yer almış olan Betyar aynı zamanda Macaristan’ın en güzel iki atından biriydi. Bu husus Betyar’ın ne müşekkel ve mütevazi bir at olduğunu anlatmaya kâfidir.

Betyar İstanbul yaz yarışları esnasında gelmişti. Sirkeci garında, at nakline mahsus büyük vagonun içinde gümrük muamelesinin bitip Bakırköy istasyonuna gitmesini beklerken Betyar’ı görmeye gelen atçılar hayran kalmışlardı. Bu atı ilk gören Arcady güzelliğiyle mestoldü. Arcady ve ağabeyi Dr. Seferof at eşkalinden çok iyi anlarlardı. Dr. Seferof da bunu görünce büyük bir sururla hayranlığını izhar etti. Güzel bir at görmek, bunlar için her zaman büyük bir zevk olmuştur ve böyle bir at karşısında fevkalâde bir memnurluk duyarlardı.

O sene gelen Avrupa’da nam yapmış atlardan biri de Nansuc idi. Bu da güzel bir attı. Fakat Sarı Vasil’in tabiriyle daha ziyade alay atı tipinde idi. Nansuc bir sene evvel Romanya’da Bar Le Duc’dan sonra gelen en iyi attı. Derby ve bunun arkasında ikinci olmuştu ve Bar le Duc buraya geldikten sonra Romanya’nın en mühim koşularını Nansuc kazanmıştı. Bu itibarla, Nansuc’un gelişi büyük tesir yaptı.

Sabri Bey’in antrenörü Verdier’nin reaksiyonu “C’est un bon cheval” “Bu iyi bir at” demek oldu ve keyfinin kaçmış olduğu Arcady’nin gözünden kaçmadı. Tabii bu Nansuc için çok mühim bir rakip olarak ortaya çıkmıştı. Aynı sene Prens Halim Said, Mısır’dan Akhnaton’u getirdi. Bu at İngiltere’de iki koşu kazanmış ve Royal Ascot Meeting’inde Royal Hunt Cup’a koşmuştu.

Betyar’da Macaristan’dan gelmiş olmakla beraber İngiltere’de doğmuş ve bu memleketten “foal” (tay) olarak ithal edilmişti. Betyar ve Akhnaton, tesadüfen Tracery’nin torunlarıydı. Metyar Obliterate’in, Akhnaton Papyrus’un oğlu idi. Fakat Akhnaton Betyar’ın güzelliğine malik değildi. Bu güzellik Tracery’nin babası Rock Sand’dan geliyordu. 1903 senesi “Triple Crown” galibi harikulade güzel bir attı. Tracery ve Papyrus da güzel atlardı, fakat bu vasıf Akhnaton’a intikal etmemişti.

Rock Sand’ın zürriyeti amerikada kuvvetli hatlar kurmuşlardır. Tracery’in de kızı Teresina’nın Hyperion’dan doğurduğu Alibhai ile Amerika’da bugün muazzam tesirleri görülmektedir.

Betyar Ankara sonbahar yarışlarında koşmaya başladı, ilk koşusunda Piper ve Nansuc’u geçerek çok rahat bir muvafakiyet kazandı. Jimmy Clark binmişti, çok memnundu. “Bu at akimate olduktan sonra gelecek sene baş at olur, hiç geçilmez” dedi. Bu doğru bir tahmindir, zira Betyar ertesi sene İstanbul yaz yarışlarında formuna girdi, geçilmez oldu.

Bu mevsim Boğaziçi Koşusu'nu 2.'29" kazanarak 2.400 metrenin rekorunu tesis etti. Bu rekor daha egale edilememiştir. Ancak, İstanbul'un o zamanki toprak pisti çok sert ve hafif bir pistti ve rekor yapmaya çok müsaitti. Şimdi pist ufalmıştır, ne kadar sert olsa çimde bir elastikiyet vardır. Bu itibarla şimdi İstanbul'da yapılan rekorlar eski rekorlar ile mukayese edilince durum şimdiki atların lehinedir, bu safkan yetiştiriciliğimiz için şayanı dikkat ve iftihar edebileceğimiz bir husustur.

Sonbahar yarışlarında Betyar İstanbul'daki performansını yapamadı, 1934 senesi de Betyar için iyi geçmedi. Bu arada Betyar Atina'da üç yarışa iştirak etti ve bunlarda da muvaffak olamadı.

1934 senesi Boğaziçi Koşusu'nu Ronflon kazandı. Bu at 1932 Prix du Jockey Club de (Fransız Derby'si) mükemmel bir koşu koşmuştu. Büyük ara ile son virajı dönen Ronflon doğru yolda eforunu devam ettiremedi ve Strip the Willow, Shred ve Gris Pearl'ün arkasında az farklarla dördüncü oldu. Bundan evvel Ronflon yarı klasiklerden Prix Daphnis'i kazanmıştı. Prix du Jockey Club'deki performansı ile Paris Grand Prix'sinin en gözde namzetleri arasına girmişti, fakat bu koşuyu koşamadı. Sonra Mısır'a gitti ve oradan buraya geldi. Bu atı yetiştiricisi ve sahibi Monsieur Jean Pratt'dan Prens Ömer almış ve bilâhare Prens Halim Said'e satmıştı. Ronflon Ankara'da girdiği koşuları kazandı, fakat koşmak istemezse bunu hiç bir kuvvet koşturamazdı. Boğaziçi Koşusu'ndaki muvaffakiyeti büyük bir tesir yarattı. Muazzam fulelerle potonun önünden geçen Ronflon o gün klasını göstermişti, bu kuvvet ve kazanış tarzı karşısında Sabri Bey "Ne Scirba Mica, ne Scirba Mare. Bu atı hiç biri geçemez, ben vazgeçtim", dedi. Bunlar o sene Romanya'nın baş atları idi, Sabri Tulça bunlardan birini buraya getirmeyi düşünüyordu, Roflon'un bu kudret ve azamet dolu muvaffakiyeti cesaretini kırmıştı.

Bir sene sonra Roflon'un Boğaziçi Koşusu'nu ikinci defa kazanması bekleniyordu. Bu koşu, bu sene son derece de cazip ve alaka çekici bir koşu olmuştu. Betyar iki sene evvel bunu çok rahat kazanmıştı, bu sene koşu yaklaştıkça iyileşiyor ve ikinci bir muvaffakiyet şansı muhtel görülüyordu.

Diğer taraftan Macaristan'dan Essex gelmişti ve Boğaziçi Koşusu'na iştirak edecek gözde bir namzettti. Essex o sene Macaristan'ın en iyi atlarından biriydi ve Sir Colville Barclay Koşusunu kazanmıştı.

Bu sene Akif Bey Yunanistan'dan Kasbah Dahlia isminde bir kısarak getirmişti. Bununla beraber Yana isminde bir Romen jokey gelmişti ve ahırın baş jokeyi idi. Davut da bu ahırda çalışıyordu. O zaman Akif Bey Fikret Bey ile bir ortaklık tesis etmişti, Betyar'ı Fikret Bey idman ediyordu. Fikret Bey Yana'nın binişini beğenmiyordu. Betyar'a bu koşuda çok güveniyordu. Son anda jokeyi değiştirdi ve Betyar'a Davut'u bindirdi.

Davut Fikret Bey'in verdiği talimatı harfiyen tatbik etti ve başta çıkıp sonuna koşuyu götürerek şahane bir muvaffakiyet kazandı.

Bu koşu Davut'u meşhur bir jokey yaptı. Her jokeyin kariyerinde bu "lance" edilen bir at, bir koşu vardır. Betyar'ın ikinci Boğaziçi Koşusu muvaffakiyeti de Davut'u baş jokey seviyesine yükseltti.

1936 senesi ithalatta gevşeme başladı ve müteakip seneler yarış atı ithali tamamen durdu. Bunun sebebi daha fazla koşuların yerleştirilmiş olmasıydı. Bu vakitsiz bir tedbirdi. Yerli elevaj henüz yerleşip yayılmamıştı. Memlekette yetişen safkan adedi pek mahduttu ve safkan popülasyonu henüz istenilen adede varmadan programdaki istikamet değişimi menfi tesirlerini göstermeye başladı. Memlekette yetişen mahdut miktardaki safkanlardan ancak bir kaç dışardan gelmiş atlarla boy ölçüşebiliyordu. Avrupanın muhtelif yerlerinden kuvvetli atların akımı durmuş ve geçmiş senelerin büyük koşularında namlı atlar arasındaki heyecanlı, alaka çekici karşılaşmalar sona ermişti.

Bu dairede dışardan gelen başlıca atlar Sun and Air, Copain ve Dandy idi. Bunların en mühimi, tabii, Dandy idi. Ankara'nın yeni hipodromu açılmıştı. Burada ve İstanbul'da Dandy'nin kazandığı parlak muvaffakiyetler bunu sahalamızın baş atı yapmıştı.

Dandy Romanya'da doğmuş, oradan Yunanistan'a gitmiş ve Asım Çırpan tarafından buraya getirilmişti. Burada Asım Çırpan bunu bir müddet sonra Hasan Alankuş'a sattı ve Dandy en büyük zaferlerini bunun kavuniçi ve filizi renkleriyle kazandı.

Dandy vesair klasik koşu galiplerinin babası olan Favara ile Castlemein'in mahsulü idi. Romanya'nın baş aygırlarından biri olan Favara İngilrete'de Duke of Westminster'in harasında, "Triple Crown" galibi Pommern ile Favorita'dan yetiştirilmişti. Favorita, St. Leger galibi Troutback'ın kızıdır. Dandy'nin anası Castlemein de İngiliz orijinli bir kısraaktır. Castlemein Sunslar'ın oğlu Alan Breck ile Son In Law'un kızından doğmuştur.

Bu müddet zarfında Türkiye'ye "Turf"ümüzde iz bırakan iki kısraak gelmişti. Bunlar Garrigili ve Sprinboard'dur. Bu kısraklar 1937 senesi Türkiye'ye Sefir tayin olunan Britanya Büyük Elçisi Sir Percy Loraine tarafından getirilmişlerdi. Bu büyük atçının buraya gelişi yarış ve yetiştiriliciliğimizin inkişaf ve ilerlemesinde çok mühim rol oynamıştır.

1934 senesi Bay Binns Macaristan'dan Barcs ve Salvator isminde iki at getirdi. Bunlarla beraber Tackacz Pista da bir kaç koşuda Bay Binns'in atlarına binmek üzere buraya gelmişti. Tackacz o zaman Macaristan'ın baş jokeylerindendi ve çok güzel bir stille ata binerdi. Yaz yarışları sonunda Tackacz Macaristan'a döndü. Ondan sonra Bay Binns ahırına baş jokey olarak Alphonse Philips geldi.

Bay Binns Dr. Seferof'un çok yakın dostu idi, onun telkin ve teşviki ile at yarışlarına heves etmişti. Bay Binns'in ilk yarış atı Sunlight isminde yarımkarı bir kısraaktı. Sonra Dr. Seferof ile ortak Kokato ve Bollandist'i koşturdular ve daha sonra bir müddet Akif Bey ile ortak olmuştu. Freudinau, Mavzika, Echo ve Eladolany bu ortaklığa dahil edilmişti. Bilâhare Bay Binns, Macaristan'dan Flash Light ile Cifra'yi, bunu müteakip Barcs ile Salvator'u getirdi.

Bares'in babası Pek Güzel isminde bir attı. Bu at Reşit Ben Ayyad Bey'in atı idi. Mumaileyhin Avusturya - Macaristan'da atları koştuğu zaman "Pek Güzel" bunlardan biriydi. Reşid Ben Ayyad Bey'in Ankara Palastaki odasında Pek Güzel'in resmi asılıydı, Barcs, Ankara yarışlarına geldiği vakit bunla alâkadar oldu. Barcs, Pek Güzel'e benziyormuş. Onun için Reşid Ben Ayyad Bey'in bu ata çok sempatisi varmış.

Bay Binns, kısa zamanda at yarışlarına derin bir alaka ile bağlandı. Sabahları idmanlara gelirdi. Boş zamanlarında hafta da bir kaç gün Dr. Seferof'u muhakkak ziyaret eder veya Tokatlıyan'a yemeğe davet edip at ve yarış mevzuunda uzun saatler görüşürdü. Bu sohbet ve hasbıhaller onun için artık bir ihtiyaç haline gelmişti. Ancak Bay Binns boş saatlerinin bir kısmını da tenise ayırmak mecburiyetinde idi. Bay Binns o devirde Türkiye'nin tanınmış tenisçilerindendi.

Prens Halim Said'in İdman Usulu ve Ronflon

Prens Halim Said İstanbul'da atlarını kendi idman ederdi. Atlar Ankara yarışlarına geldikleri zaman antrenörleri çalıştırırdı. Muhtelif devirlerde Prens Halim Said ahırının jokeyleri Czsizar, Paul, Davut ve Horvath idi. Evvelâ, Ankara yarışlarına atları Naşit Bey getirirdi. Naşit Bey Prens'den aldığı talimatla atları idman ederdi. Ronflon ile bir hayli müşkülata uğrardı. Ronflon hakikaten güç bir attı. İdmanı güçlü, çok iş isterdi, binişi güçlü. Bazen starttan çıkmaz, dururdu. Nallanması ise büyük bir mesele idi.

Nallanma hususunda Ronflon'un arzettiği müşkülât Nalbant Mehmed'in ustalığı sayesinde bertaraf edildi. Ronflon boksunun duvarlarına tekme atardı. Arka ayaklarına nal tutturmak çok zor olduğu gibi ani bir asabiyete kapılıp nalbantı da yanına sokmazdı. Buraya geldiği zaman arka ayaklarında nal yoktu. Macaristan'dan da getirdiğimiz atların arka ayaklarında nal yoktu. Bunlar memleketlerinde pamuk gibi sahalarda koşukları için arka ayakları nallanmaz tırnaklarına bir zarar gelmeden orada nalsız idman yapıp, hatta koşu bile koşabilirlerdi. Bizim yollarımızda ve pistlerimizde, tabii, buna imkân yoktu.

Ronflon, evvelâ Nalbant Mehmed'i yanına sokmak istemedi. Fakat, Mehmed bu mümanaata aldırış etmedi. Birincisinde ısrar da etmedi. Fakat, bir kaç tecrübeden sonra sabırla, temkinle Ronflon'u yola getirdi. Ronflon arka ayaklarının nallanmasına müsaade etti. Bu Mehmet için büyük bir muvaffakiyet idi. Atıf Bey, Mehmed'in nalbantlığını çok beğenirdi. Bu hadiseden sonra Mehmed'e daha çok kıymet verirdi. Mehmed mesleğinde hakikaten çok ileri gitmiş, takdir edilecek bir sanatkârdı. Avrupa'da nalbantlar tek başına at nallar. Bir meşin önlüğü vardır. Atın ayağını dizleri arasına alıp rahatça çalışır. Bizde ise nalbantlar muavinsiz çalışmazdı. İcabında seyisin yardımına, hatta yavaşa gibi işkence aletlerine başvurmak da lazımdır. Mehmed yardımsız tek başına at nallayabilen yegane nalbattı. Ayak bozukluklarına sebep olan hatalı nallamalar, tırnaklarda "aplomb" (muvazene) temini, "encasteleure" (ökçe darlığı), "seim" ve "bleim" (maya bozuklukları) gibi tırnak kusurları ve hastalıklarının giderilmesi Mehmed için basit işlerdi. Ardıç katranı, balmumu vesair maddeler ile bir tırnak merhemi yapardı. Bu hem tırnakların hıfzıssıhası için faydalı bir merhemdi, hem de tırnakları cilalar, parlak tutardı. Büyük ahırlardan tırnakları cilalanmadan hiçbir at yarışlara getirilmezdi. Mehmed'in Birinci Cihan Harbi seneleri Gümüşsuyunda Alman Sefareti'nin yanındaki sokağın köşesinde ufak bir dükkânı vardı. Yarış ve İslah Encümeni Yarışları başladıktan sonra Mehmed Ankara'da çalışmaya başladı. Yarış Atları Pansiyonu Atlıspor Klübü'nün sahasında dere kenarında bir nalbanthane kurmuştu. Akşamları Mehmed buraya uğrayan atçılara konyak ve badem şekeri ikram ederdi.

Ronflon'un nallanma hikayesi Mehmed'in maharetiyle halledilmişti. Naşit Bey biraz nefes alabildi. Fakat, işinin tanzimi meselesi vardı. Prens'in yazdığı mektuplarda Ronflon'un idman tarzı hakkında, "İş, iş, gene iş" yazılı idi. Prens yarış atının idmanı hususunda İngiliz yarışçılık literatüründe "Orthodox Preparation" diye geçen tam zecri bir hazırlık manasına gelen kuvvetli idman sistemine taraftardı.

Ronflon çok iş isteyen bir attı. Fakat, çok iş işin ölçüsü ne idi. Bunu hakkıyla tayin ve tesbit kolay değildi. Bu yüzden Naşit Bey'in uykuları kaçardı. Naşit Bey, Ali Haydar Bey'in üvey kardeşi idi, fakat onun gibi atçı değildi. Daha ziyade, av merakı vardı. Ankara'da oturduğu günler Yeşilköy'deki muhitini ve eğlenceli hayatını özlemeye başladı, nihayet Prens Halim Said ahırının "menager" liğinden kendisini affettirdi.

Prens'in vekili umumisi Müderris Burhaneddin Bey idi. Burhaneddin Bey dolayısıyla atlarla da meşgul olurdu, Prens'in kendisine verdiği atları koşulara koşmuştu.

Prens'in elevaj ve ekürisi ile en yakinen ilgilenen ve bunların muvaffakiyetinden en çok memnuniyet duyan Prens'in yeğeni Sancar Bey idi. Sancar Bey yarış ve yetiştiricilik işlerine vukufu olan ve bundan zevk alan bir atçıdır.

Prens'in Şükrü Efendi isminde bir antrenörü vardı. Naşit Bey'den sonra Prens'in atlarını Ankara'ya Şükrü Efendi getirir, idman ederdi, fakat daima İstanbul'dan talimat alarak hareket ederdi. Romance, Seigneur, Abime pour Eux Şükrü Efendi'nin idmanı ile koşmuşlardı.

Şükrü Efendi'nin antrenörlük tecrübesi pek azdı. Fakat, ahırcılığı çok mükemmeldi, atla ünsiyeti çok eskiydi. Bizim konağın önünde bir sıra araba beklerdi. Bunlardan biri Şükrü Efendi'nin arabası idi.

İkinci Cihan Harbi içinde Vercengetorix, Rosita geldikten sonra ve Spring Song, Gülşen mavi gümüşü renklerle muvaffakiyetler kazanırken, ahırın idaresi Bay Cevdet Karataşoğlu'na geçmişti. Bu devirde Prens artık idman direktifleri göndermezdi, fakat daha çok Ankara'ya gelir ve atlarının koşularını seyrederdi. Bu devir esasen Jokey Klüb'ün kuruluşuna tesadüf eden senelerdi. Haranın idaresi ile Bay Kadri Sükkân meşgul olurdu ve Ankara seyahatlerinde Prens'e refakat ederdi.

Prens Ankara'ya gelirken iki otomobille yola çıkardı. Ankara'nın eski yolları yorucu ve sıkıcı idi. Prens bunu bir etapta yapardı. Sabahleyin erkenden yola çıkardı. Kadri, Timothy ve Miss Mage arabanın arkasında oturlardı. Prens çok iyi otomobil kullanırdı. O yollarda mümkün olan en kısa zamanda Ankara'ya varırdı. Şoförü Carlo başka bir araba ile arkadan takip ederdi. Carlo otomobil yarışlarına iştirak etmiş tecrübeli bir şofördü. Fakat, bu seyahatlerde Prens'in otomobilini takipte çok güçlük çekerdi.

Veliefendide Sabah İdmanları ve Prens ile Yalıda ve Çiftlikte Hasbahal Saatleri

Prens Halim Said İstanbul'da yarış mevsimi sabahları erkenden Veliefendi'ye gelirdi. İdman saatleri gelenler orada şimdiki aza tribünü ve tartı mahallinin ilerisindeki büyük ağaçların altında Prensi görürlerdi. Prens bu erken saatlerde buraya Yeniköy'deki yalılarından gelirdi. Kendisinin kullandığı büyük bir Isoto Fraschini otomobili vardı. O zaman ne Boğaz yolu, ne Londra asfaltı vardı. Veliefendi'ye gitmek hayli külfetli bir işti. Fakat, Prens çok sportif bir şahıstı, sabahın bu erken saatlerinde idmanda bulunmak için bu meşakkate katlanırdı. Yarışçılığın büyük zevklerinden biri de sabah idmanları idi. Bu zevk için bazı fedakârlıklara katlanmak lazımdı. Bu saatte buraya gelenler Prens Halim Said'in sempatik silüetini muazzam İsoto Franschini'sinin yanında ayakta bulurlardı. Prens'in yanında daima bir kaç "cocker" vardı. Diğer av köpekleri çiftlikte kalırlardı. Fakat, bir iki favori köpeği yanından ayırmazdı.

Atlar dolaşırken ve Horvath ile Davut talimat beklerken, Prens kendisini selâmlamaya gelenlere iltifat eder, kısa da olsa bu sabah sohbetlerinden çok hoşlanırdı. Nükteli, veciz konuşmaları herkesi hayran kılardı, bazan da Prens bol bol kahkaha ile gülerdi. Espirisi, "sense of humour" ile o her zaman gülünecek bir mevzu bulurdu.

Prens vaktinin çoğunu ayakta geçirirdi. Dışarda olsun içeride olsun ayakta durmayı tercih ederdi. Yalıda ve çiftlikteki köşkte bulduğumuz zamanlar uzun saatler ayakta konuşurduk. Prens çok nazikti, misafirlerinin ayakta durmalarını istemezdi. "Siz bana bakmayın, lütfen oturunuz" diye ısrar ederdi. Ben ayakta konuşmayı tercih ederdim, fakat Prens ile at, yarış ve yetiştiricilik muhabaseleri çok uzun sürerdi, bu tatlı mevzularda konuşmaya başladığımız zaman saatlerin nasıl geçtiğini bilmezdik. Bilhassa, çiftlikteki görüşmelerimiz çok uzun olurdu, çok hoş saatler geçirirdik. Sabah sohbetlerimiz onbir oniki arasında başlardı. Prens'in aperitifi rakı idi. Rakıya pek az su katarı, buz da koymazdı. Ben whisky içerdim. Konuşurduk, derin mevzulara dalarık, dünya yarışçılık âlemini gözden geçirirdik. Senenin büyük galipleri, klasik koşuları üzerinde tahliller yapardık, yarışlarımızın inkişafı için neler yapılabileceğini düşünürdük. Bayan Cecile Dussi ekseriya bu konuşmaları dinlerdi, bu mevzuları bizimle görüşmekten zevk duyardı. Prens fevkaalede ince ruhlu bir insandı, artistik duyguları ve romantizmi ona iç aleminde yaşayabilmek imkânını bahsetmişti. Usta bir musikişinas, kuvvetli bir ressam olan Prens çok zamanlar müzik dinleyerek, resim yaparak vaktini geçirirdi. Çiftlikteki çalışma odasında, Romence'in Ronflon'un kendi yaptığı tabloları vardır. Arcady'nin yaptığı Romance'in tablosu da silah odasının duvarında asılı idi.

Prens'in kıymetli tablolarından ve sanat eserlerinden güzel bir koleksiyonu vardı. Bunlardan "Harpingni"nin bir peyzajını ve Ziem'iri bir Venice'ini Jokey Klübün kuruluşunda Klüb'e hediye etmişti. Yeniköy'deki yalınsın salonunda sahrada bir av sahnesini ifade eden duvar boyunca şayanı dikkat bir tablo vardı.

Prens ava da çok meraklı idi. Güzel köpekleri ve en iyi marka av tüfekleri vardı. Avrupa'da avlara davet edilir, Afrika'da büyük av tertip ederdi. Bildircin mevsimini Prens Ambarlı'da geçirirdi, ördek avı için büyük bir göl kiralamıştı. Prens "Avin en büyük zevkinden biri de manzaradır", derdi. Manzara hakikaten mühim bir mevzu idi. Hipodromların manzaralarının bozulmasından çok endişe duyardık. Veliefendi, bir zamanlar müstesna bir mesire mahalli idi. Bu güzellik içinde buraya yarış yeri yapılmış. Bir tarafta deniz, içeriye doğru zümrüt gibi yeşil sahalar, ağaçlar. Bunların altında zevkli günler geçirilmiş, ne tatlı anlar yaşanmış. Bir tarafta Talip Ağa'nın bağları. Karşı sırtlar yemyeşil. Sonra Bakırköy sanayi mıntıkası oluyor. Yarış yerinin etrafında fabrika bacaları tütmeye başlıyor. İstanbul'un er geç ikinci bir hipodroma ihtiyacı olacak. Prens ile hasbihallerimizde yarışlarımızın istikbalı konusunda alekser bu fikir beliriyor. Veliefendi'nin manzarasının kurtarılması, yeni bir hipodrom inşası için yer aranması. Prens Boğaziçi'nde, Büyükdere'nin arkasında, Belgrad Ormanı civarında çok güzel korular içerisinde mükemmel düz yerler çayırlar olduğunu söylerdi. Bunlar, sosyal hayatı süratle inkişaf eden Boğaziçi'nden otomobille tenezzüh mesafesi dahilinde yerlerdi. Keza, Suadiye-Cadde Bostan'ı taraflarında hipodrom kurmaya müsait yerler vardı. İstanbul'un eşsiz güzellikleri içinde, her semtte böyle birer yarış yeri düşünüyor, at yarışlarının cazibesini artırmak, halkın esbabı istirahatını sağlamak hususlarında pek çok fikir teati ediyor, projeler yapıyorduk. Bir gün gene bu mevzuları görüşürken, münakaleyi kolaylaştırmak maksadıyla helikopterle seyirci naklini de düşünmüştük. Cecile o gün muhaleve kuvvetimize hayran olmuş ve bizi tebrik etmişti. Evet, muhayelemiz genişti. Bazan hayal alemine dalmış gibi görünürdük.

Fakat, bütün bunlardan yarışlarımızın ıslahı için alınması gereken tedbirler, atılacak adımlar tebellür ederdi. Böylce çiftliğin köşkünde uzun zaman, uzun saatler görüşmeler yaptık. Son zamanlarda köşkün yanında "demhane" yapılmıştı Prens'in "demhane" ismini verdiği yer çam ağaçlarından inşa ettirdiği geniş bir salondur. Bir tarafta büyük bir şömine vardı. Salonun tavana yakın iki küçük penceresi vardı. Fakat, şöminede yanan meşe kütüklerinin alevi şöminenin önünde zemindeki aynada bunun akisleri odaya tatlı bir ışık verirdi. Salonun öbür ucunda masif mavun bir masa vardı. Yemekten sonra şöminenin etrafında toplanırdık. Miss Mage ve Timothy aynanın birer köşesinde yerlerini alırlardı. Bunlar, Prens'in İngiltere'den getirttiği "cocker"lerdi. Timothy, Gun Club'in mühim bir müsabakasında mükâfat kazanmıştı. Miss Mage de avda çok faaliyet göstermişti. Mesai haricinde de bunlar her zaman Prens'e refakat ederler, çiftlikteki sohbetlerimizde yanımızdan ayrılmazlardı.

"Demhane" de rahat İngiliz koltukları vardı. Yemekten sonra şöminenin karasında bunlara yerleşip kahvelerimizi içerdik. Prens sigarasını yakar, anlatmaya başlardı. Spor, sanat, edebiyat bahisleri bizi öylesine meşkul ederdi ki, saatlerin nasıl geçtiğinin farkına varmazdık. Zamanın seyri burada durmuş gibiydi. Yukardaki pencerelerden gelen hafif ışıkların azalması akşamın yaklaştığını hatırlatırdı. O sırada uzaktan bir iki tüfek sesi duyulurdu. Korucular gezmeye başlamışlar, önlerinden kalkan çulluklara tek tük ateş ediyorlardı. Artık gitme vakti gelmişti. O zaman fikirlerin akışı durur, Prens'in tatlı hitabeti hitam bulurdu. Tekrar buluşmak üzere, bazen bitiremediğimiz bahislere gelecek sefere avdet etmek üzere vedalaşıp çiftlikten dönerdik.

Kış aylarının tembel günlerinde "demhane"de, şöminenin karşısında ateşin verdiği rahavet içinde geçirdiğimiz bu sakin saatlerde zihinlerimiz durmadan çalışmış, istikbalin binasına muzaaf bir çok plan tasarlanmıştı.

Yarış programları hakkında; Prens'in görüşü 5 senelik programdı. Yarış ve Islah Encümeni Yarışları zamanında at koşturmaya başladığı tarihten beri bu fikri müdafa etmiş ve bunun üzerinde ısrarla durmuştu.

Yarış programlarında istikrar ilerisi için emniyet unsurudur. İstikrardan kasıt programın esaslarının tesbiti ve o çerçevede içinde programın bütün imkânlar kullanılarak zenginleştirilmesi, vaz edilmiş prensipler dahilinde geliştirilmesidir. Böyle bir program ciddiyet arzeder, emniyet telkin eder, hakiki inkişaf ve ilerlemeye yol açar. Aksi taktirde, daimî tebeddülata tabi tutulan bir program emniyet unsurundan mahrumdur. Böyle bir programla esaslı bir yarış ve yetiştiricilik kurulamaz.

Prens Halim Said'in bu fikirleri çok doğrudu. Uzun zaman sonra bu istikrara kısmen kavuşuldu.

Safkan Yetiştiriciliğinin İnkişafı

1938 senesi safkan yetiştiriciliğinde ilk büyük adım atıldığı senedir. Bu sene Sir Percy Loraine'in teşvik ve yardımıyla İngiltere'den beş damızlık kısarak getirilmiş ve bunlar Karacabey Harası'nda yeniden kurulacak safkan yetiştiriciliğinin nüvesini teşkil etmiştir. Bu kısaraklar Bag O Tricks, Zenart, April, Golden Radiance ve Lithia'dır.

Bir sene evvel İngiltere'nin baş üç yaşlılarından çok beğendiğim bir at vardı. Bu at Cash Book idi. Rahat bir şekilde Newmarket Stakes'i kazanan Cash Book Derby'ye Perifox II ile "co-favourite" (aynı derecede favori) olarak iştirak etmişti, fakat start verilirken harekete hazır olmadığı için çıkamadı ve bu suretle Derby'de bir şans kalmadı. Koşudan sonra jockey'i Bobby Jones mazeret olarak atın Tattenham Corner'e gelirken yokuş aşağı iyi inmemesini ileri sürmüş, şansını burada kaybettiğini söylemişti. Lord Astor'un Derby'deki şanssızlığı malumdu. Cash Book bunu müteakip Liverpool'da Aintree Derby'sini çok rahat ve güzel bir stilde kazandı. Sir Percy Loraine'e bu atı aygır olarak almasının mümkün olup olmayacağını sordum, bunu iyi akıl ettin, ben İngiltere'ye gidiyorum Lord Astor ile görüşeyim" dedi.

Sir Percy Loraine Londra'dan iyi haberlerle döndü. Lord Astor Cash Book'u satmayı düşünmüyordu, ilk müracaat eden Sir Percy idi. Kendisiyle olan yakın dostluğu Sir Percy'nin hatırı için Cash Book'u vermeye mecbur etti. Sir Percy "Üç bin Sterlingimiz var, bundan fazla para veremeyeceğiz." demiş ve Lord Astor bunu kabul etmiş. Bu meblağ bir safkan aygır getirmek için ayrılmış para idi, bununla Cash Book gibi bir at alabilmek büyük bir muvafakiyetti. Bir kaç gün sonra "The Times" da Cash Book hakkında bir sütun makale çıktı. Muhabir bu atın Türkiye'ye damızlık olarak satın alındığını sansasyonel bir haber gibi yayınlamıştı, haber İngiltere'nin atçılık muhitinde hakikaten heyecan yarattı. Türkiye yarışçılığı hakkında o devirde İngiltere'de pek az bilgi vardı, Türkiye'nin bu klasta bir at satın alabilmesi İngiliz yarış ve yetiştiricilik aleminde büyük tesir yaptı. Makalede. "Mubayaa fiyatı ifşa edilmemiştir, fakat Cash Book'un 10.000 Sterling ile 12.000 Sterling arasında bir fiyata satın alındığı tahmin olunmaktadır", deniliyordu. Bu yetiştiriciliğimiz için büyük bir iftihar vesilesi idi. Sir Percy Loraine'in yarış ve yetiştiriciliğimize büyük hizmetleri de bununla başlamış bulunuyordu.

Cash Book Karacabey Harası'na gelecekti. O zaman döviz darlığı, tahsis ve transfer güçlükleri gibi mevzular olmamakla beraber, Cash Book'un bedelinin İngiltere'ye gönderilmesi bir hayli uzadı. Bu Ziraat Vekâletinin tediye ve tesellüm formalitelerinden ileri geliyordu. Bu yüzden at uzun müddet bekletildi. Lord Astor'un antrenörü Joe Lavvson'a sattığını söylediği anda Cash Book'u idmandan çıkarmıştı. Atı gelip alacaklar diye her gün bekliyordu, fakat Cash Book bir türlü yola çıkamıyordu. Uzun süren ve Joe Lavvson'un canını sıkan bu müddet zarfında ata yalnız gezinti yaptırılıyordu.

Zaman zaman Joe Lawson'un sabrı taşıp; "Bu atı alacaklar mı almayacaklar mı? Ne oluyor anlamıyorum" diye şikâyet ediyormuş. Nihayet Cash Book yola çıktı, oldukça sert bir deniz yolculuğundan sonra İstanbul'a gelebildi. Sultanahmet'teki Vilâyetin Aygır Deposunda misafir edilen Cash Book zayıf ve neşesizdi. Fakat, klasik yapısında büyük kudret ve asalet okunuyordu. Cash Book Mineni ve Aboyeur'den sonra Epsom Derby'sine iştirak etmiş Türkiye'ye gelen ilk attı. Bilahare, bu cihanşümül klasik koşuya iştirak etmiş üç at daha geldi. Bunlar, sırasıyla Caerlaverock, Guersilluss ve Boccaccio'dur.

Cash Book bir müddet İstanbul'da kaldıktan sonra Karacabey Harası'na götürüldü. Harada vaziyetinin düzeleceği tahmin ediliyordu, fakat atın sihhati günden güne bozuluyordu. Hara veterineri Hikmet Bey karaciğerde bir "apathy" teşhis etti. Bu doğru idi. At satın alındıktan sonra idmandan çıkarılınca karaciğerinde bir atalet başlamış olması muhtemeldi, bu yüzden hazım cihazıda bozulmuştu. Cash Book esasen bünye itibariyle çok hassas, en ufak bir ihmali kabul etmeyen bir attı. Satın alınması ile tesellümü arasında geçen uzun atalet devri Cash Book'un konstitüsyonunda telafisi mümkün olmayan zararlar yapmıştı, bu yüzden bu yüksek klasta attan yetiştiriciliğimiz istifade edemedi.

Cash Book'un yerine Lord Astor. Legal Fare'i Ziraat Vekâletine hediye etti. Legal Fare Manna ile Book Lavv'un mahsulu idi. Binaenaleyh parlak bir orijine malikti. Manna 2.000 Guineas ve Derby galibi idi, Manitoba, Mannamead, Colombo ve Cave Man'ı meydana çıkarmıştı. Manitoba senenin en iyi iki yaşlılarından biri idi. Mannamead jenerasyonun en iyi tayı idi. Bunu da Lord Astor yetiştirmişti ve damızlık olarak Macaristan'a satmıştı. Colombo, senesinin en iyi iki yaşlısı idi. Rae Johnstone'un Colomboya biniş tarzı da çok tenkit edildi. Üç yaşında 2000 Guineas kazandı. Derby'de üçüncü oldu. Bu Derby'yi Windsor Lad kazanmıştı. Easton ikinci idi. Colombo bu klâşığı çok az farkla kaybetti.

Cave Man, Legal Fare'in jenerasyonunun baş atlarından biriydi, Pound Foolish ile Derby'de Lord Astor'un renklerini taşıyordu. Pound Foolish dördüncü, Cave Man beşinci oldu. Legal Fare ilkbaharda bunlarla beraber klasiklere hazırlanıyordu. Fakat, bir gün idmanda bir köstebek yuvasına basmış ve bukalığı kırılmış ve bu yüzden koşulardan çekilmişti. Bu arızadan evvel Legal Fare galoplarda Ramtapa, Pound Foolish ve Cave Man ile boy ölçülmüş ve bunlarla hem ayar bir at olduğunu göstermişti. Ramtapa o sene Manton ahırının en süratli üç yaşlısı idi, bütün mühim galoplarda "lead-horse"(leader) olarak kullanılırdı. Cash Book'dan sonra Türkiye'ye yirmibir sene sonra bir Newmarket Slakes galibi daha geldi. Bu Guersilluss'dür. Her ikisinde bu mühim muvaffakiyetleri üzerine Derby'ye büyük ümitlerle iştirak etmişlerdi.

Karacabey Harası'nın Hamlesi

1939 senesi Safkan İngiliz yetiştiriciliğinde büyük bir hamle yapıldı. Karacabey Harası'na damızlık kısıraklar getirilmesi kararlaştırıldı. Sir Percy Loraine bu kararın alınmasında çok müessir oldu, bu suretle bugünkü safkan yetiştiriciliğimizin kurulmasında mühim bir rol oynadı. O sene Karacabey Harası'na Coup de Roi geldi. Bu atın buraya gelmesi yetiştiriciliğimiz için büyük bir kazanç olmuştu. Coup de Roi, İrlanda da Lady Margaret Nelson tarafından yetiştirilmiş ve yearling olarak Sir Percy Loraine'e satılmıştı. Üç yaşında İrlanda St. Leger'inde üçüncü olan Coup de Roi ertesi seneler İngiltere'de Northumberland Plate'i ve Newbury Antumu Cup'ı vesair koşular kazandı, İngiltere'de büyük koşulara iştirak etti. Coup de Roi yedi yaşında burada ağırlık kariyerine başladı. Harada Coup de Roi koşu hayatındakinden daha büyük muvaffakiyete mazhar olmuştur.

Winalot ile Sky Royal'ın mahsulü olan Coup de Roi'nın safkan yetiştiriciliğimizin kuruluşunda oynadığı rol malumdur. Bu itibarla, bu gün bir çok klasik koşu galiplerinin pedigrilerinde mevcut olan bu aygırın orijini üzerinde durmak ve bunda bulunan aygır ve kısrakların bugünkü dünya klasikleri galiplerinin pedigrilerindeki yerlerini ve dolayısıyla bu mühim atların vücut bulmasında oynadıkları rolü tesbit etmek yetiştiricilerimiz için enteresan bir mevzu olacaktır.

Yarış ve Yetiştiricilik tarihimizde tesiri devam etmiş ilk baş aygır olarak geçecek Coup de Roi, Son In Law hattına mensuptur. Winalot, Son In Law'un oğludur.

Son In Law'un bir çok klasik pedigrilerde mühim bir varlık olduğu malumdur. Winalot ve bunun diğer bir oğlu Coup de Lyon da klasik pedigrilerde rol oynamaya başlamışlardır. Bu meyanda, 1950 senesi 1.000 Guineas galibi Belle of All, Nasrullah ile Village Green'in mahsulüdür. Village Green, Winalot'un kızıdır. Geçen sene 1.000 Gunias'i kazanan Fleet, Never Say Die ile Preview'un mahsulüdür, bu kısrağın Coup de Lyon'un kızıdır.

Böylece, Son In Law klasik pedigrilerde mühim rol oynadığı gibi oğulları da kendisi gibi bu pedigrilerde ehemmiyet kazanmaktadırlar. Bunlardan biri de Beau Pere'dir. Safkan yetiştiriciliğimizin kuruluşunda Son In Law torunu Coup de Roi vasıtasıyla büyük bir enflüans olduğu gibi o zaman Karacabey Harası'nda aygırlık yapan ikinci aygır Legal Fare de Manna ile Book Law'un mahsulü idi, bu kısrağın Buchan ile Dark Ronald'ın kızı Papingoal'dan doğmuş olması dolayısıyla Son In Law karabeti vardı.

Legal Fare en iyi oğlu ve Karacabey Harası'nda yetişen en iyi atlardan biri olan Adah'yı Winter Hind ile vermiştir. Bu kısrağın da Son In Law oğlu The Winter King'in mahsulüdür. Keza, Legal Fare'in diğer iyi bir oğlu Sanlav, Son In Law'un kızı Appleakin'den doğmuştur. Safkan yetiştiriciliğimizin bundan sonraki inkişafında da Son In Law mühim yerini muhafaza etmiştir.

Coup de Roi'dan sonra Türkiye'ye ilk gelen ve uzun seneler şampiyon aygır olan Wings of Song'un anası Fieldfare, Son In Law'un torunudur. Fieldfare'in babası Bosworth'dur. Wings of Song'dan sonra evvelki seneye kadar Türkiye'nin şampiyon aygırı olan Caerlaverock'un büyük anası Lavinia da Bosworth'un kızıdır.

Son iki senenin şampiyonu ve daha evvel bir çok klasik koşu galiplerinin babası olan Cihangir anası Fair Profit dolayısıyla Son In Law kanı taşımaktadır. Fair Profit, Fair Trial'ın kızıdır. Fair Trial'ın anası Lady Juror, Son In Law'un kızıdır. Bu ara klasik koşu galipleri de dahil olmak üzere bir çok koşu kazanmış atlar vermiş olan Leading Question, Fair Trial'ın oğludur. Şimdi bunun oğlu Court Martial'ın mahsulü Our Guile aygırlığa başlamıştır.

Quick Decision'un anası Last Judgement ve Alopecio'nun anası Peruke, Fair Trial'ın kızlarıdır.

Son In Law evvelki senenin iki yaşlısı ve geçen senenin Reiscumhur ve Senato Başkanlığı Kupaları galibi Noces ile temayüz etmiş bulunan Sicilian'ın pedigrisinde de mevcuttur. Sicilian'ın büyük anası Poker Chip, The Recorder'in kızıdır. Bu aygır Captain Cuttle ile Lady Juror'un mahsulüdür.

Keza, bu senenin baş üç yaşlısı Lovely Prince ile temayüz eden Prince Tudor'un pedigrisinde Son In Law vardır. Zira, bu atın büyük babası Tudor Minstrel, Lady Juror'un torunudur.

İlk yavruları seneye ikili olarak koşacak Best Song'un anası da Fair Trial'ın kızıdır. Binaenaleyh, bu da gene Lady Juror vasıtasıyla Son In Law kanı taşımaktadır.

Coup de Roi ile memleketimizde başlayan Son In Law enflüansı bugün baba hattı olarak kaybolmuştur. Fakat, kısarak tarafından oğlu Bosworth ve kızı Lady Juror, Son In Law'un ismini idame ettirmektedirler. Keza, Coup de Roi'nın kendi kızları da klasik koşu galiplerimizin pedigrilerinde önemli yerler işgal etmektedirler.

1939 senesi Karacabey Harası'na İngiltere'den yeniden damızlık kısaraklar getirilmiş ve bir sene evvel gelen kısaraklar ve bunlar yetiştiriciliğimizin temelini teşkil etmiştir.

Karacabey Harası'nda bunlar için yeni elit kısarak tavlası yaptırılmış, padoklar onarılmış, esaslı bir safkan yetiştiriciliği programı ile yeniden işe başlanmıştır.

İngiltere'den yanlarında tayları ile ve gebe olarak gelen kısaraklar ertesi sene burada Coup de Roi'ya çekilerek 1941 senesi bu harada ilk mahsulleri doğmuş ve bunlar 1942 senesi yearling olarak satışa arz edilmişlerdir. Bu yearling satışları, müteakip seneler de devam etmiş, bu satışlarda o devrin tanınmış atları büyük muvaffakiyetlerinden, renklerini zafere ulaştırdıkları at sahipleri tarafından satın alınarak idmana girdikleri ekürilerde parlak koşu kariyerleri yapmışlardır.

1938 ve 1939 senelerinde Karacabey Harası'na gelen kısaraklardan safkan yetiştiriciliğimizde iz bırakan muvaffakiyetli damızlıklardan bilhassa Zenart, Santalin, Phlox, Stefanette ve Mrs. Atkins mühim rol oynamışlardır.

Hususî Yetiştiriciliğin Hamlesi

1946 senesi safkan yetiştiriciliğinde hususi haraların ilk mühim adımı attıkları senedir. Bu sene Bay Fehmi Simsaroğlu İngiltere'den altı kısarak getirmiştir. Bunları alırken iki tanesini kendisine alıkoyarak, dört tanesini Bay William Giraud'a devretmiştir. Bu kısaraklar Stichy Fingers, Scilla, Misty Dawn, Palaver, Ramie ve Lady Tolgus idi. Bunlardan Scilla'nın yanında gelen tay Afacan 1948 senesi Çaldıran Koşusu'nu kazanmıştır. Misty Dawn'un yanında gelen Corsaire ise 1949 senesi Gazi Koşusu'nu kazanmıştır. Bunlardan sonra Misly Dawn'un burada doğurdu ilk tay Flêche d'Or iki Gazi Koşusu galibi vermiş, Lady Tolgus'un burada doğurduğu ilk tay Huri ise Lutteur'ü dünyaya getirmiştir. Bundan maada Lady Tolgus burada Serap'ı doğurmuştur, bu kısarak 1957 senesi Gazi Koşusu galibi Mirage, Telemaque, Audacieux gibi baş atlar vermiştir. Keza, Lady Tolgus, Wings of Soug'dan Serenade'i dünyaya getirmiştir, bu kısarak Leading Question'den Serenissima'yı doğurmuştur. Bu kısarak Dişi Tay Deneme Koşusu, Kısarak Koşusu ve Ankara Koşusu galibi Suphan'ı meydana çıkarmıştır.

İkinci Cihan Harbi ve Sonrası

Karacabey Harası'nın 1938 ve 1939 seneleri yaptığı hamleler safkan İngiliz yetiştiriciliğinde yeni bir inkişafa yol açmış ve yarışların çehresini değiştirmişti. Tabii, harp seneleri bir duraklama devresi geçirilmiş, fakat sonra safkan yetiştiriciliğimiz tekrar gelişmeye başlamıştır. Bu yeni hareket bu yetiştiriciliğin hususî haralara intikali ile vücut bulmuş ve inkişaf etmiştir. Bu vadide ilk adımı atan Fehmi Simsaroğlu'dur.

Bu sırada Bay William Giraud bir yarış ahırını kurmağa başlamıştı. Bay Fehmi Simsaroglu'nun 1944 senesi Karacabey Harasının yearlinglerinden satın aldığı taylardan birini Bay William Giraud'ya satmıştı. Bu, Bay William Giraud'un renklerini ilk taşıyan ve muvaffakiyete ulaştıran Rocket idi. Rocket, Coup de Roi ile Hieronyma'dan doğmuş güzel eşkalli bir taydı. Fakat, koşu galibiyeti mahduttu ve ancak vasat bir at olabildi. Bay William Giraud'un ikinci atı Sürtük idi. Bu kısırak piyangoda Sedat Evliyazade'ye çıkmıştı, bu suretle Giraud ahırına girdi. O zamanlar, büyük koşular üzerine hususî Sweepstakes'ler ve bu gibi piyangolar tertip etmek adet olmuştu, bunlarla çok hoş vakit geçirilirdi.

Bay Fehmi Simsaroglu İngiltereden getirttiği altı kısıraktan dördünü daha kısıraklar yola çıkmadan Bay William Giraud'ya devretti. Kendisi için ayırdığı kısıraklar Sticky Fingers ve Scilla idi. Bay William Giraud diğer dört kısırak, Misty Dawn-Lady Tolgus, Palaver ve Ramie ile Şirinyer'deki Cennet Harasını kurdu. Bu atılan ilk adımdı. Bir sene sonra Cennet Harasına aygır olarak Wings of Song getirildi. Aynı zamanda Bay Şadi Eliyeşil Tarsus'ta Çamtepe Harasını kurmuştu, 1947 senesi İngiltereden Starbargo ile Erim Belle'i getirdi. Bay Nuri Oğlakçı'dan bir sene evvel almış olduğu atlar Karatepe, Pike, Mine, Lady ve bilâhare damızlığa çekildiler. Bay Şadi Eliyeşil bu sırada Adalı'yı da aldı. Adalı Bay Nuri Midilli'nindi ve ona 1947 senesi Gazi Koşusunu ve Reisicumhur Kupası Koşusunu kazandırmıştı. Müteakiben Eliyeşil'in renkleri ile de iki defa Reisicumhur Kupasını kazandı, sonra Çamtepe Harasında aygırlık yapmağa başladı.

Bay Mehmet Karamehmet de bu sırada harasını kurdu. Karamehmet renklerini ilk mühim muvaffakiyete ulaştıran Gelincik idi Gelincik Karacabey Harasında Coup de Roi ile Mrs. Atkins'den yetiştirilmişti ve yearling iken Bay Mehmet Karamehmet tarafından satın alınmıştı. Gelincik 1945 senesinin baş tayı olan Fattan'ın en büyük rakibi idi. Bunun kazandığı Gazi Koşusunda üçüncü ve Reisicumhur Kupası Koşusunda ikinci olmuştu. Bilahare Ziraat Bankası Koşusunu kazandı ve bu koşuda Fattan'ı geçti. Gelincik müşekkel bir kısıraktı, Karamehmet Harasının temel kısıraklarından biri oldu. Bu arada Mehmet Karamehmet 1946 senesi Bürücek ile Reisicumhur Kupası Koşusunu kazandı, 1948 senesi Neslihan, Karamehmetin renklerini hem Gazi Koşusunda, hem de Reisicumhur Kupası Koşusunda zafere ulaştırdı. Gelincik'in öz kardeşi olan Neslihan da sahibinin harasına çekildi. Neslihan ve jenerasyonu Karacabey Harasının son mahsulleri idi ve 1946 senesi de bu haranın yearlinglerinin satışa arz edildiği son sene idi. Bu sırada hara elde mevcut damızlıklarını satışa çıkardı ve 1939 senesi İngiltere ve İrlandadan gelen kısıraklardan Mrs. Atkins'i Bay Mehmet Karamehmet, Stefanette'i de Bay Şadi Eliyeşil haralarına aldılar.

Stefanete Eliyeşil Harasında mühim bir damızlık oldu, zira burada Legal Fare'den doğurduğu Çaldıran Koşusu galibi Sevgi, Lovcly Prince'in anası Lovely'yi dünyaya getirdi.

Mrs. Atkins, Karamehmet'in harasında bir klasik galip verdi. Legal Fare'den doğurduğu Bülent Ankara Koşusunu kazandı. Mrs. Atkins'in burada zürriyeti çok muvaffak olmuştur. Coup de Roi'dan doğurdu Okşan Gazi Koşusu galibi Kayarlı vesair büyük galipler kısırak hattında mevcuttur. Mrs. Atkins'in, Coup de Roi'dan doğurduğu Neslihan ise, 1948 Gazi Koşusu ve Reisicumhur Kupası Galibiyetlerinden sonra Babacan'dan doğurduğu Figen ile Karamehmet elevajına ikinci Gazi Koşusunu kazandırmıştır. Figen 1968 senesi Gazi Koşusu (Türk Derby'si) galibi Asuvan'm anasıdır. 1946 senesi yeni safkan yetiştiricilikleri kurulurken ve dışardan hususî elevaj için damızlık getirtilmeğe başlanırken hali faaliyette olup safkan İngiliz atı yetiştiren pek az yetiştirici mevcuttu. Bunların başında 1938 senesi Romance ile Gazi Koşusunu kazanmış olan Prens Halim Said gelir. Romance ilk hususî elevaj mahsulü Gazi Koşusu galibidir. Bu kısırak sahibi Baltacı Çiftliğinde Alinari ile Hercegnö'den yetiştirmişti.

Bu sıra Baltacı Çiftliğinde Alinari'den maada, Ronflon'da aygırlığa başlamıştı. Hercegnö'den maada, Hararının kısarak mevcudunu Prens Halim Said'in koşulara koşturmak için 1930 senesinden beri Mısırdan getirdiği ve burada bir çok muvaffakiyetler kazanmış olan kısaraklar, ezcümle Churbara, Sun and Air, Albany, Lady Tag ve Filigrane teşkil ediyordu.

Bu tarihte diğer müesses haralar Bay Fevzi Lütfi Karaosmanoğlu'nun Salihlideki Bintepe Harası ile Bay Atıf Esenbel ve Bay Fikret Yüzatlı'nın Veliefendideki müşterek elevajları idi. Bintepe Harasında Bay Fevzi Lütfi Karaosmanoğlu ve Bay Suat Karaosmanoğlu yetiştirdikleri Şıpka, Romance'in Gazi Koşusunda üçüncü olmuştu, iki sene sonra bu haranın diğer bir mahsulü Thais de gene Gazi Koşusunda Konca'nın ve Miss'in arkasında üçüncü gelmişti.

Bintepe Harasında Gossaert ve Vrais Gascon aygırlık yapıyordu. Haranın safkan İngiliz kısrağı efektifi Karacabey Harasından satılan Fransa'dan gelmiş damızlıklardan bir kısmı, Bay Refik Evliyazade'nin Estafette ve Siberianne'i teşkil ediyordu, 1940 senesi Gazi Koşusunda Koncanın arkasında ikinci gelen Miss, Bay Fikret Yüzatlı'nın renklerini taşıyordu. Şimdi bunlar sarı üzerine lacivert yuvarlaklar, sarı kollar ve sarı tok şeklinde idi. Miss bu yetiştiriciliğin yetiştirdiği vasat bir taydı. Bunu müteakip Varad 1944 senesinde Bay Fikret Yüzatlı'nın renklerini zafere ulaştırdı. Varad, Legal Fare ile Noce d'Or'un mahsulü idi. Noce d'Or'u Bay Celal Bayar Fransa'dan getirtmişti, bu kısraktan Cap Gris Nez ile Kaya'yı yetiştirmişti Kaya'yı yetiştirmişti. Kaya güzel bir taydı ve 1939 senesinin iyi üç yaşlıları arasında muvaffakiyetler kazanmıştı. Bu klasik yapılı taya binmesi de çok zevkli idi. Bununla o sene İstanbul Yaz Yarışlarında bir centlemen koşusu kazanmıştım. Koşuda dışardan gelen safkanlar da vardı, Kaya 59 kilo taşıyordu. Bu kiloyu yapmak benim için çok zordu. Normal kilom elbise ile 68 kilo idi. Binaenaleyh, 6 kilo düşmem lazımdı. Bunu yapabilmek için çok sıkıntıya girdim, fakat Kaya ile koşuyu kazanmanın zevkine deydi. Noce d'Or, Bay d'Or ile Nought'un mahsulü idi, enteresan bir orijine malikti, çünkü bu kısarak Amadis ile Clarissimus'un anası Quintesse'den dünyaya gelmişti. 1938 ve 1948 seneleri arasında Gazi Koşusunu üç defa hususi hara sahipleri kazanmıştır, zira 1939 senesi galibi Yılmazkaya da hususi elevaj yetiştirmesi idi. 1949 senesinden itibaren hususi haraların adedi artmağa başladı. 1949, 1950 ve 1951 seneleri Gazi Koşusunu dışardan "foal" ve "yearling" olarak ithal edilmiş atlar kazandı, 1952 senesinden itibaren ise gerek bu klasik ve gerekse diğer büyük koşuları münhasıran hususi haralarda yetiştirilmiş atlar kazandı, 1952 senesi Virago Bay Özdemir Atman'ın yetiştirdiği ilk taydır. Bilahare Özdemir Atman'ın İzmit'te kurduğu haranın temel kısaraklarından biri olan Virago 1952 senesi Bay William Giraud'nun Cennet Harasında yetiştirdiği ilk mahsuller ile karşılaştı, Gazi Koşusunda Virago'nun arkasında ikinci ve üçüncü yerleri Wing of Song'un bu harada doğan ilk yavrularından Uğur ve Roi Soleil işgal ediyordu.

Cennet Harası mahsullerinden ilk klasik koşu galibi Mythologie idi. Beş klasikten St. Leger'in muadili olan Ankara Koşusu 1950'de ihdas olunmuştu ve bunu Bay William Giraud'nun 1946 senesi belirttiği kısaraklardan Baman'dan gebe olarak gelen Palaver burada doğmuştu.

Bu seneler zarfında kurulan diğer büyük bir hara Bay Saden Atığ'ın İzmit'te Hasan Paşa Çiftliğindeki Harasıdır. Bu haranın temel kısarakları Bay Sadun Atığ'ın Bay Özdemir Atman'dan aldığı Şiveli Yarış Atlan Yetiştiricileri ve Sahipleri Cemiyetinin İngiltereden getirttiği yearlinglerden kur'a ile kendisine çıkan Gülhan ve Bay Cahit Apayaktan aldığı Esel'den yetiştirdiği Gülüm'dür. Bunlar Sadun Atığ'ın sarı kırmızı renklerine muhtelif muvaffakiyetler kazandırdıktan sonra harada muvaffakiyetli damızlıklar olmuşlardı.

Hususî yetiştiricilik 1946 senesi atılan adımla yeni inkişaf safhasına girmeden henüz teesüs etmeğe başlamış olan hususî elevajın damızlık materyeli esas itibariyle Karacabey Harasının yetiştirip “yearling” olarak sattığı taylar ile temin olunmuyordu. Bu tayları Yarış ve İslah Encümeninin her sene Ankara sonbahar yarışları esnasında tertiplediği “yearling” satışlarında satın alan at sahipleri bunları koşu kariyerlerinin hitamında damızlık olarak kullanmaları ile yetiştiricilik nüveleri vücut bulmuş ve bilâhère bunlardan hususî haralar teşekkül etmiştir.

Karacabey Harasının İngiltereden getirttiği iki parti kısırakların mahsulleri ile senelik yearling satışları çok enteresan ve cazip olurdu.

1939 senesi ilk parti kısırakların mahsulleri satışı geldikleri zaman atçılar arasında büyük alaka uyandırdılar. Bag O’Tricks’in Shining Tor’dan olan kır tayı cazipti. Alıcıların gözleri bu tay ile Zenart’ın dişi tayı üzerinde idi. Bu tayları Karacabey Harasından Bay İskender Evrenos getirmişti. O bilhassa Bag O’Tricks’in tayını beğeniyor, ve bunun üzerinde çok duruyordu. Tay ringe girince sansasyon yarattı. Hakikaten empresyonan bir taydı. Bir kaç dakika içinde 1.600 liraya çıktı. Bay Cahit Apayık ile bu tayı ortak olarak almak istiyorduk. Cahit ringin karşı tarafında idi. Kendisine 2.000’e kadar çıkmasını işaret ettim, fakat anlıyamadı ve 1.800 de müzayededen çekildi. Tay 2.000 liraya Emir Salihin üstünde kalmıştı. O tarihte 2.000 lira bir yearling için oldukça yüksek bir para idi. Gazi Koşusunun ikramiyesi ilk koşulduğu sene 2.000 lira idi, ertesi sene 2.500 liraya yükseltilmişti. İlk defa Derby şeklini aldığı 1932 senesi ikramiyesi 5.000 lira idi ve 1939 senesinin satışlarında heyecan yaratan bu yearling Subutay ismi ile 1941 Gazi Koşusunu kazandı ve bu ikramiyeyi aldı.

1939 senesi yearling satışı hakikaten hararetli ve heyecanlı oldu. Bag O’Tricks’in tayını müteakiben Zenart’ın Grand Glacier’den olan dişi tayı geldiği zaman etraftan peyler sürülmeye başladı. Neticede bu müşekkel ve kuvvetli yapılı tay 3.500 lirada Bay Ahmet Atman’a kaldı. Bu arttırmalara iştirâk eden Bay Vehbi Koç fiatların böyle yükselişini görünce. “Aman Ahmet Bey ne yapıyorsun, apartman mı alıyoruz?” dedi. Bu senenin satışlarında dikkati çeken bir yearling de April’in Apelie’den olma dişi tayı idi. Bunu Hakkı Eray aldı. Hakkı Eray Birinci Cihan Harbinde Enver Paşa’nın atlarına binen Hakkı Bey idi.

Zenart’ın tayına Yosma ismi verildi ve bu tay ertesi sene Çaldıran Koşusunun galibi oldu. April’in yavrusu Mimoza olarak tanınan güzel bir dişi taydı, bu koşuda Yosma ve Subutayın arkasında üçüncü oldu.

Bu satışlarda Bay Vehbi Koç da bir tay aldı ve adını Kamelya koydu. Onyx II ile Miss Tynguett’in mahsulü olan Kamelya ertesi sene mevsim başında ümit verici bir at olmuştu, fakat büyük koşularda karşılaştığı rakipler çok daha kuvvetli idi ve ancak bir üçüncülük yapabildi.

Vehbi Bey’in bu işte şansı tutmadı. Kamelya daha iyi bir yarış atı çıkabilirdi ve muvaffakiyetler sahibini bu spora bağlayabilirdi. Bir çok büyük ahırlar ve haralar çok mütevazı bir şekilde başlamış, şansın yardımıyla büyüyüp inkişaf etmiştir. Lord Astor’un Cliveden Harasındaki temel kısıraklarından biri Conjure idi ve Lord Astor yetiştiriciliğe bu kısırak ile başladı. Conjure Lord Astor’un Üniversitede iken av koşularında binmek için aldığı kıymetsiz kır kısırakı. Bay Vehbi Koç’un o tarihte Atlı Spor Klübünde Koç isminde bir kır atı vardı. Klüp çok zevkli av binişleri tertip ederdi. Bay Vehbi “Koç” ile bunlara iştirak ediyordu, klübün spor ve sosyal faaliyetlerinde her zaman hazır ve nazırdı. Bay Vehbi Koç’un ata binmek zevki devam ediyor, fakat yarışçılığı maalesef pek kısa sürdü.

1939 senesi yearling satışları çok muvaffakiyetli olmuştu. Ertesi sene Karacabey Harasının ikinci parti damızlık kısıraklarının tayları da yearling olarak satışa arz edilince yearling satışları daha da alaka çekici ve cazip oldu. Bu senenin gözde taylarından biri Alishah - Pommelée orijinli iyi develope olmuş iri kuvvetli bir kır taydı. Bu tayı Cahit Apayık ile ortak olarak aldık, Bay İhsan Atçı'ya tevdi ettik, ismini Alişah koyduğumuz bu tay iki yaşında parlak koşular kazandı. Alishah Tetra- teman'nm oğlu idi. Pommelée de Ethnarch'ın kızı idi. Bu suretle Alişah iki taraftan The Tetrach'ın torunu idi ve bunun üzerine 3X3 inbreeding Alişah'a büyük bir sürat sağlamıştı.

1940 senesinin yearlingleri arasında dikkati çeken bir çok tay vardı. Santalin'in Manna'dan bir erkek tayı çok nazarı dikkati calipti. Bunun alınında kar topu ve sekileri Colombo'nun işaretlerinin aynı idi. Bu tayı ve Phlox'un Rentenmark'dan olan dişi tayını Bay Ahmet Atman aldı. Phlox mühim bir kısıraktı. İngilterede Sir Victor Sassaon'un renkleri ile koşu kazanmış olan Phlox Pharos ile Sweet Cicely'den doğmuştu. Sweet Cicely' Spion Kop'un en iyi kızlarından biriydi. Phlox koşu kariyerinden sonra İrlanda da damızlık kariyerine başlar başlamaz muvaffak olmuş bir kısıraktı, zira buraya geldikten sonra Eyrefield isimli tayı İrlandanın en büyük iki yaşlı koşusu olan The Phenix Stakes'i kazanmıştı.

Santalin de mühim bir kısıraktı. Trigo 1929 senesi Epsom Derby'si, St. Leger ve İrlanda Derby'sini kazanarak Blandford'a ağırlık kariyerinde parlak bir başlangıç sağlamış, ve bu muvaffakiyetleri Blenheim'in 1930 senesi Epsom Derby, oğlu Mahmudun 1935 senesi bu klasikteki ve bir sene sonra Bahram'm "Triple Crown" (2.000 Guineas, Derby ve St. Leger) zaferi takip etmişti. Bu meydana 1933 senesi Fransam baş atı Brantome ve 1933 senesi Paris Grand Prix'si galibi Donatello II da meydana çıkmıştı. Santaria Ascot Gold Cup galibi Santorb ile diğer bir Ascot Gold Cup galibi Tangires'in kızı Orongeade'in mahsulü idi ve İrlanda Orks'unu kazanmıştı. Santaria'yı Signor Federico Tesio satın almış ve meşhur Dormello Harasına götürmüştü. Bu büyük atçının bilgisi ve isabetli görüşleri malumdu, yaptığı mubayaalar büyük kıymet iktisap ederdi. Bu itibarla, Dormello'ya gitmiş olan Stantaira'nın Trigo'dan bir yavrusunun Karacabey Harasına gelmesi safkan yetiştiriciliğimiz için büyük bir kazançtı.

Nitekim, Santalin kısa zamanda damızlık evsaf ve kıymetini isbat etti. Yanında gelen Manna'nın erkek tayını sahalarımızda görmek kısmet olmadı, fakat Santalin bunu takip eden mahsulleri ile haranın temel kısırakları arasında kendisine büyük nam yaptı. Züriyeti bugün de klasik koşular kazanmağa devam ederken Santaria'nın Dormello'da dünyaya getirdiği mahsuller de şimdi Surdi, Veronese ve Samos III gibi şampiyonların ve baş atların Avrupa pistlerinde kazandıkları muvaffakiyetler ile bu hattın şöhretini arttırmaktadır.

1940 yearlingleri içinde İrlandadan gelen Chinese Girl'ün yanında İrlanda Derby'si galibi Sea Serpent'den çok kaliteli bir dişi tay vardı. Bunu Bay Fehmi Simsaroğlu aldı ve Buket ismini verdiği bu tay büyük muvaffakiyetler kazandı. Bay Fehmi Simsaroğlu bu sene bir dişi yearling daha aldı. Alishah ile Yuconia'nın mahsulü olan ve Demet ismi verilen bu tay da sahibinin renklerini muvaffakiyetle taşıdı. Fehmi Simsaroğlu, Buket, Demet, bir sene sonraki yearling satışlarında aldığı Destegül ile Veliefendi Harasını tesis etti.

1940 yearlingleri hakikaten cazip bir topluluktur. Hepsisi bir birinden güzel denecek kadar yekdiğerine yakın yearlingler satışa arz edilmişti. Bunların arasında Appleakin'in Walvis Bay'den olan narın yapılı bir dişi tayı vardı. Bu tay üzerinde fazla durulmadı ve satışın sakın bir anında Bay Atif Esenbel bunu 1.400 liraya elde etti. Atif Bey bu mubayaadan çok memnundu. Bay Fikret Yüzatlı ile ortak koşturdukları bu tay ertesi sene Gungadin olarak Çaldıran Koşusunu kazanan taydır. Koşu kariyerinden sonra Gungadin Atif Esenbel - Fikret Yüzatlı'nın elevajının elit damızlıklarından biri oldu.

Bu senenin enteresan yearlinglerinden biri Vale of Clyde'in Cannon Law dan fazla durulmadı, ve satışın sakın bir anında Bay Atıf Esenbel bunu 1.400 liraya elde olan dişi tayı idi. Bu eşkâli muntazam, fakat çok dik bilekli ve kırçıl tüylü açık al bir taydı. Colorado ile Book Law'un yavrusu olan Canon Law tutulan bir aygırdı, Vale of Clyde Roid'or ile güzel bir kısraktı. Fakat, tay bilekleri dolayısıyla alıcılar için büyük bir problem teşkil ediyordu. Ayaklar, tatarsa iyi bir at olacağı tahmin ediliyordu, fakat bileklerindeki teşekkülât bozukluğu koşu koşabilmesini dahi şüpheyeye düşürüyordu. Bazen yearling satışlarında bazı süjeler alıcıları böyle müşkül durumda bırakır. Büyük bir potansiyel kuvvet karşısında insan böyle kusurla bir tayı almak ister. Fakat, bundaki riskde aşikârdır. Binaenaleyh, rasyonel bir düşünce mantık dairesinde hareket etmeği itiyat edinmiş olan alıcıları bu nevi taylardan uzaklaştırır. Bu gibi ahvalde yapılacak en doğru hareket budur. Bununla, bu riski göze alan alıcılar bazen de büyük bir piyango kazanmış olurlar. Amudiyeti bozuk ve idmana hiç dayanamıyacak gibi görünen atların hiçbir arızasız büyük koşular kazandıkları ve parlak koşu kariyerlerine malik oldukları vakidir.

Dizleri ilerde olan (standing - over veya Fransızca tabiri ile brassi-court denileni atların umumiyetle tandonlarının sağlam olduğu söylenir. Uzun müddet koşu koşmuş brassi-court atlar mevcuttur. Bunların biri Brown Jack idi. Brown Jack büyük bir stayerdi ve beş defa Ascot'da Queen Alexandra namıyla koşulan İngilterenin en uzun koşusunu kazandı. Son seneler Fransıyanın en kuvvetli atlarından biri olan Reliance'in amudiyeti korkunç derecede bozuktur. Bu derece dizleri ileri bir atın nasıl koşu koşabilmesi hayrettir. Reliance Prix du Jockey Club ve Paris Grant Prix'si galibidir ve bu kusuruna rağmen büyük bir bedelle sendika edilmiştir.

Bilek teşekkülâtına gelince bunların yatık bilek kadar olmamakla beraber bu çok mahsurludur. Bir atın amudiyetinin düzgün olması şarttır. Koşu kabiliyeti bakımından bu mihaniki bir zarurettir. Fakat kaidelerin istisnaları olduğu da malumdur. Amudiyeti bozuk atlar mekanik bakımdan koşmağa gayri musait durumdadırlar. Buna rağmen, bunların içinde koşu koşan ve büyük mükafatlar kazanan atlar çıkmaktadır.

1940 yearling satışlarında bileklerinin dikliği dolayısıyla kimsenin almağa cesaret edemediği yearling'i Salih Temel ucuz bir fiata aldı, bununla 1942 Gazi Koşusu'nu kazandı. Çobankızı olarak tanıdığımız bu kısrak bu muvaffakiyetten sonra arızalandı ve yarışlardan çekildi, fakat Gazi Koşusu'nu kazanması sansasyonel bir hadise idi. Fransızların "La glorieuse Incertitude du Turf" diye güzel bir tabirleri vardır. Bu yarışlarda katiyetle kimin kazanacağını bilinemeyeceğini ifade eder. Çobankızı'nın Gazi Koşusu'nu kazanması bunun güzel bir misali idi. Böyle sürprizle netilenen Derby'ler de olmuştur.

1941 senesi yearling satışları gene hararetle oldu. Bu satışlara gelen yearlingler Karacabey Harasına İngiltereden gelen ikinci parti kısrakların burada doğurdukları taylardı. Bu senenin en gözde yearling'i Pommelee'nin Blazonery'den olan tayı idi. Bu çok müşekkel bir kır taydı. Bay Fehmi Simsaroglu bunu aldı ve ismini Polat koydu. Polat iyi bir yarış atı oldu, Varad'm kazandığı Gazi Koşusunda ikinci idi. Reisicumhur Kupasında da bir baş farkla Haspa'ya geçildi.

Haspa Santalin'in burada Manna'dan doğurduğu dişi taydı. Bunu Bay Ahmet Atman aynı satışta almıştı, Haspa parlak bir koşu kariyerinden sonra harada büyük muvaffakiyete mazhar oldu.

1942 yearlingleri arasında Mrs. Atkins'in Wychwood Abbot'dan güzel bir erkek tayı vardı. Bu tayı Cahit Apayık ile ortak aldık. Bay İhsan Atçı'nın idman ettiği İz, muhtelif koşular kazandı, Çaldıran Koşusunda Haspa ve Polat'm arkasında ve Gazi Koşusunda da Varad ve Polat'ın arkasında üçüncü geldi. Koşu kariyerinin sonunda İz Eliyeşil Harasında kısa bir müddet aygırlık yaptı.

Burada Erin Belle'in İz'den doğurduğu Aydos ve Pikeizi haranın baş damızlıkları arasında yer almışlardır. Bu sıra yearling satışlarında çok görülen bir atçı da Bay Kadri Yıkılmaz'dı. Bu jenerasyon tayları içinde Winter Hind'in Prestissimo'dan olan dişi tayını seçti. Prestissimo gözde bir aygır değildi. Ancak vasat handicap atları verebiliyordu. Fakat, The Winter King'in Montem hattından gelen kızı Winter Hind enteresan bir kısraktı. Bu böyle olmakla beraber Adalı ortaya çıkıncaya kadar 'Winter Hind'in hakiki kıymeti bilinmiyordu. Vaka, The Winter King'in oğlu Barnaveld Paris Grand Prix'sinde Tourbillion'a karşı büyük bir muvaffakiyet kazanmıştı. Son In Law ile Signorinetta'nın mahsulü olan bu yüksek orijinli atın İngiltere'de Silvermere gibi klasik yavruları mevcuttu. Barnaveld'in oğlu Pon l'Eveque de 1940 senesi Newmarket'de "Derby substitute" namı altında koşulan Derby'yi kazanamıştı. Fakat, bunlara rağmen The Vinter King az tanınan bir aygırdı, bu faktörün de yardımıyla Bay Kadri Yıkılmaz Şenkız ismini verdiği Prestissimo - Winter Hind orijinli tayı 1.400 liraya elde edebildi. Şenkız kuvvetli bir kısraktı, parlak bir koşu kariyeri olmamakla beraber ahır arkadaşı Yavuz ile birlikte Kadri Yıkılmaz'ın "mavi-kazak, siyah-toque" renklerine epey koşu kazandırdı. Kadri Bey İzmir'den gelirken daima bir sepet enginar getirir ve bunları koşu yerinde ahbaplarına dağıtırdı. Bu yüzden ismi "Enginarcı" olmuştu. Şenkızdan, Yavuz'dan enginarcının atları diye bahsedilirdi. Filhakika Kadri Bey'in İzmir'de sebze bahçeleri vardı, orada nefis enginarlar yetiştirirdi. Fakat, bu lakap kendisine her zaman koşu yerlerinde içi enginar dolu bir sepetle rastlandığı için takılmıştı. "Enginarcı" alay makamında kullanıln bir lakaptı, fakat Kadri Bey sevilen bir atçı idi.

1941 yearling satışları Karacabey Harası'nın babaları dış memleketlerde bulunan yearlingler sattığı son satışlardı. Bundan sonra Karacabey Harası damızlık kısrak getirmedi ve safkan İngiliz yetiştiriciliğini terkettiği seneye kadar mevcut kısrakları haranın aygırlarına çekerek yetiştirdiği safkanlar; her sene yearling satışlarına göndermek suretiyle yarışlarda safkan İngiliz materyelini temin etti.

1942 senesi yearlingleri Karacabey Harası'nın Coup de Roi'dan yetiştirdiği ilk mahsullerdi. Daha sonra Coup de Roi'nin mahsullerine ilâveten Legal Fare'nin ve bunu müteakip Bar le Duc'un mahsulleri ilâve olundu.

1942 senesi satışlarında Bay İlhami Aytaç, Coup de Roi-Lithia orijinli yağız bir erkek tay aldı. Bu cazip bir tay değildi, fakat Coronach'm kızı Lithia bundan evvel Cariff'den Yetişi doğurmuştu ve bu 1941 senesi Subutayın kazandığı Gazi Koşusu'nda ikinci ve aynı sene Romance ve Subutay'ın arkasında Reiscumhur Koşusunda üçüncü olmuştu. İlhami Aytaç şanslı bir at sahibi idi. İsmi Toros koyduğu bu tay ile Gazi Koşusunu kazandı. İlhami Aytaç'ın Heybelisi bundan iki sene evvel Gazi Koşusunda üçüncü gelmişti. Heybeli enteresan bir orjine malikti. Sir Percy Loraine burada Sefir iken Moda isminde bir kısrak getirmişti. Bu Manna ile Swynfod'un kızı Sudden Sally'den doğmuş yüksek orijinli bir kısraktı.

Heybeli, Cloudcap ile Moda'nın mahsulü idi. Cloudcap'ı de Sir Percy Loraine Mısırdan getirmişti. Bu at Craig an Eran ile Seraph'in mahsulü idi.

1942 senesi yearling satışlarında en cazip yearling Cop de Roi ile Phlox'un mahsulü yağız bir taydı. Bunu Bay Ahmet Atman aldı ve çok güzel bir tay olduğu için ismini Civan koydu. Civan hakikaten bu isme layık bir taydı, iki yaşında Çaldıran Koşusunu parlak bir stilde kazanarak yüksek klasta bir yarış atı olduğunu isbat etti. Fakat, bir gün büyük bir koşunun arifesinde akşam gezintisinde fotoğrafçılara poz verirken fazla asabiyet gösterdi ve bunun arkasından şiddetli bir kolik geçirdi. Kolik esnasında acil bir tedbir olarak soğuk duşlar yapıldı. Bunun neticesi Civan soğuk aldı ve uzun müddet kendine gelemedi. Bu hadise parlak bir istikbal vaadeden bu yüksek kaliteli atın kariyerini sekteye uğrattı. Civan bundan sonra hiçbir zaman eski Civan olmadı.

1943 satışlarında Coup de Roi'nin iki kızı nazarı dikkati calipti. Bunlardan biri Fettan olarak tanıdığımız Santalin'in yağız tayı, diğeri de Mrs. Atkins'in doğurduğu güzel bir al taydı. Bunlardan Santalin'in tayını Haspa'nın kardeşi olması hasebiyle Bay Ahmet Atman aldı, Mrs. Atkins'in tayını da Bay Mehmet Karamehmet aldı. Bu iki tay jenerasyonun baş atları oldular. Fettan Gazi Koşusunu ve Reisicumhur Kupası Koşusunu kazandı. Gelincik bunlarda üçüncü ve ikinci oldu ve sonra Ziraat Bankası Koşusunu kazandı.

1944 senesi Karacabey Harasından gelen yearling arasında Coup de Roi'nın kuvvetli, müşekkil bir tayı vardı. Bu Donna Diana'nın yavrusu idi. Hararetli bir müzayedenin sonunda tay Bay Fehmi Simsaroğlu'nun üzerinde kaldı. İki yaşında güzel bir developmana malik olan ve sürat kabiliyeti gösteren bu tay Çaldıran koşusunu kazanan Levent idi. Donna Diana 1939 senesi Karacabey Harasına Blanding'den gebe olarak gelmiş ve burada bir erkek tay doğurmuştu. Bu tay ufak, fakat muntazam yapılı bir taydı, Bay Suat Karaosmanoğlu'nun renklerini taşıyarak Gungadin ve Buket'in arkasında 1940 senesi Çaldıranda üçüncü olmuştu. Donna Diana güzel bir kısraktı, iyi pedigriye malikti. Beresfond ile St. Frusquin'in kızı Frusquin's Pride'den doğmuş olan bu kısrak Friar Marcus'un süratın tevarüs etmiş ve yavrularına intikal ettirmişti.

Levent üç yaşında Gazi Koşusunun üçüncüsü oldu, daha sonra Reisicumhur Kupası Koşusunda da üçüncü geldi. Bu sene Gazi Koşusunu Bay Nuri Oğlakçı'nın Mine'si kazandı. Mine yearling olarak nazari dikkati çekmemişti. Ufak ince bir taydı, hanepleri çok düzgün idi. Bu kusurda alıcılar üzerinde her halde tesir yapmıştı. Çünkü anası Stefanette olmasına rağmen bu tay ucuz bir fiata satıldı. Nuri Bey aynı satışta Coup de Roi — Garrigill Orijinli kuvvetli-yapılı bir dişi yearling daha almıştı. Bunlar Çaldıran Koşusunda Levent'in arkasında ikinci ve üçüncü yerleri işgal ediyorlardı. Mine ikiden üçe büyük bir inkişaf gösterdi, Nuri Bey'in diğeri dişi tayı ise jenerasyonun baş üçlüsü addelinen Pike idi. Pike işlerinde Mine'ye çok hakimdi. Mine Gazi Koşusunda Bürücek'i ve Levent'i geçmişti. Reisicumhur Kupası Koşusunun neticesi, Bürücek 1 inci, Karatepe 2 inci Levent 3 üncü idi. Pike'ye ahır çok güveniyordu, fakat Pike startta kalmıştı. Binaenaleyh, bu taya atfedilen büyük kuvveti Pike koşuda hiç bir zaman isbat etmiş değildir. Bu start hadisesinden sonra Nuri Bey atlarını sattı. Mine, Pike ve Karatepe diğeri atlarla birlikte Bay Şadi Eliyeşil'in ahırına geçti. Burada Pike'nin koşu kariyeri bitti, fakat Pike Eliyeşil Harasında Pikehan'ı meydana çıkarmakla mühim bir damızlık oldu, kızı Pikeizi de bu harada Ayizi'ni doğurmakla isim yaptı.

Burada adı geçen Bürücek, Coup de Roi ile Phlox'un mahsulü olup 1944 yearling satışlarında Bay Mehmet Karamehmet tarafından satın alınmıştı. Koşu kariyerinin sonunda bu Reisicumhur Kupası galibi, sahibinin harasında aygır oldu, damızlık kariyerinde bir Gazi Koşusu galibi ve bir kaç koşu kazanmış atlar vermiştir. Telli'nin Bürücek'den doğurduğu Kusun 1953 senesi Gazi Koşusunu kazandı. Bürücek harada kısrak babası olarak da muvaffakiyete mazhar oldu. Kızları olan Gülcan, Golden Rock'u meydana çıkarmakla Bürücek'in dişi mahsullerinin damızlık vasfını isbat etmiştir.

1945 senesi yearling satışları geçmiş senelerdeki gibi alaka çekici ve heyecanlı oldu. Bu jenerasyon içersinde Legal Fare'in de iki tayı vardı. Bunlar Winter Hind'in ve Appleakın mahsülleri idi, ikisi de alıcıların dikkatini çekiyordu. Coup de Roi'nın bu seneki yearlingleri içinde Zenart'ın ve Santalin'in dişi tayları üzerinde duruluyordu. Zenart'ın tayını Bay Mehmet Karamehmet aldı. Bu Karatepe'nin öz kardeşi idi, çok ümit verici bir taydı. Santalin'in tayını Bay Ahmet Atman aldı. Bu tay da Fettanın öz kardeşi idi, Ahmet Atman Haspa'dan sonra Santalin'in taylarının hemen hemen hepsini almıştı. Ancak arada Coup de Roi-Santalin orijinli Bay Fikret Yüzatlı'ya gitti. Bu tay Yonca'dır ve harada Wings of Song'dan Fanler'i doğurmuştur. Fanler Guersillu'sden Apaçi'yi meydana çıkardı ve Bay Fikret Yüzatlı Varad'ın muvaffakiyetinden yirmiiki sene sonra ikinci defa Gazi Koşusunu kazandı.

Legal Fare'in iki yearlingden Appleak'dan doğanı Bay Fehmi Simsar oğlu aldı, Winter Hind'in bu aygırdan olan tayını ise Bay Nuri Midilli aldı.

1946 senesi iki yaşlı koşularında en büyük muvaffakiyeti Bay Nuri Midilli'nin tayı gösterdi. Bu Adalı idi. Çaldıran Koşusunu kazanan Adalı üç yaşında Gazi Koşusunu ve Reiscumhur Kupasını kazandı. Bundan sonra beş ve altı yaşlarında iki defa daha Reiscumhur Kupasını kazandı. Adalı büyük bir şampiyondu, fakat harada muvaffak olamadı Ancak, kızlarından Belceağaçlı 1964 senesi Gazi Koşusu galibi Kayarlı'yı doğurdu ve bu suretle Eliyeşil Harasının tanınmış kısırakları arasında yer aldı. Adalı Çaldıran Koşusunu Hülya'yı geçerek kazanmıştı. Bu Bay Karamehmet'in aldığı Coup de Roi-Zenart orijinli taydı. Ertesi sene Adalı'nın ve Hoppa'nın arkasında Gazi Koşusu üçüncüsü oldu. Bu klasikte ikinci gelen ve sonra o sene Reiscumhur Kupasında gene Adalı'nın arkasında ikinci gelen Hoppa Bay Ahmet Atman'ın aldığı Coup de Roi-Santalin orijinli yearling idi. Bunlar koşu kariyerlerinin sonunda damızlık oldular.

Bay Fehmi Simsaroğlu'nun 1945 yılında yearlingler arasında seçtiği Appleak'ın Legal Fare'den olan tayı Sanlav idi. Bu müşekkil koyu doru attı. Koşu kariyeri uzun sürdü ve bu müddet zarfında bir kerre Adalı'yı geçmek şerefine de mazhar oldu. Sonra sahibinin Veliefendi Harasında Polat ve Levent'in yanında aygırlık yapmağa başladı.

Sanlav Adalı'dan daha cazibeli bir attı. Sir Percy Loraine 1947 senesi İstanbul'a geldiği zaman Fehmi Simsaroğlu'nun harasını ziyaret etmişti. Bu ziyaret esnasında orada gördüğü aygırlar arasında en çok Sanlav'ı beğendi.

Adalı Legal Fare kadar bariz olmamakla beraber koç burunlu idi. "Roman Nose" tabir edilen bu burun şekli Legal Fare'e Book Law'dan intikal etmişti. Sanlav da bu burun hattı yoktu, güzel bir başa malikti, daha "race" (race - kanlı) bir attı. Safkanlar için kullanılan bu tabirden bir ırkın vasıflarını taşıdığı anlaşılır.

1946 senesi Karacabey Harasının satışa toplu halde yearling arzedelediği son sene idi. Bu senenin tayları Coup de Roi'nın, Mrs. Atkins, Donna Diana ve Lady'den olan dişi yearlingleri vardı. Bunlardan ikisini Bay Mehmet Karamehmet aldı ve Neslihan olarak ertesi sene Çaldıran Koşusunu kazanan Coup de Roi - Mrs. Atkins orijinli tay üç yaşında Gazi Koşusunu ve Reiscumhur Kupasını kazandı. Coup de Roi - Donna Diana Çaldıran Koşusunda ahır arkadaşının arkasında ikinci gelen Gözne idi. Bu Çaldıran'ın üçüncüsü de Bay Şadi Eliyeşil'in aldığı Coup de Roi - Zonart orijinli, Lady olarak tanıdığımız kısıraktır.

Neslihan, performansının gösterdiği veçhile yüksek kaliteli bir kısıraklı ve koşu kariyerinden sonra sahibinin harasında damızlıkta da muvaffak oldu.

1947 senesi yearling satışları yapılmadı. Esasen Karacabey Harasının istihali azalmıştı. Bu durum karşısında Yarış Atları Yetiştiricileri ve Sahipleri Cemiyeti safkan İngiliz koşularını canlandırmak için hariçten yearling getirtmeği düşündü, bunlara yerlilik hakkının tanınmasını Ziraat Vekâletinden talep etti. Ziraat Vekaleti bu talebi isaf etti ve 1947 senesi sonbaharında İngiltereden bir kafil yearling getirtilerek talipler arasında kur'a ile dağıtıldı. Bu suretle 1948 senesi iki yaşlı koşuları kalabalıklaştı. 1946 senesi "foal" olarak analarının yanında gelen taylar da bu koşulara iştirak eti. Böylece, koşuların cazibesi arttı, müstakbel damızlık potansiyeli temin olunmaya başladı.

1948 senesi Çaldıran Koşusunu Afacan kazandı, arkasında Princesse'le Belle Rose ikinci ve üçüncü oldular. Afacan Bay Fehmi Simsaroğlu'nun 1946 senesi İngiltereden getirttiği kısıraklardan Scilla'nın

yanında gelen taydı. Afacan, Lav Lord'un oğlu idi ve Tetratema'nın torunu olması hasebiyle büyük süratle malikti. Scilla klasik pedigrîye malik çok güzel bir kısraktı. Babası Dastur idi. Anası Darrell, Phalaris ile Blandford'un kızı Dux'in mahsulü idi, ana hattında Phalaris vesair büyük ağırlar ve meşhur kısraklar çıkarmış olan Sunshine'den gelmekteydi. Afacan için parlak bir üç yaşlı kariyeri görünüyordu. Fakat, üç yaşlı olarak koştuğu bir koşuda bir oyuncu şebekesi tarafından geri ilacı verildi ve bu hadise Afacan'ın koşu kariyerini hitame erdirdi.

1949 senesi Gazi Koşusunu Corsaire kazandı. İkinci Modalı, üçüncü Citadelle idi. Corsaire Bay William Giraud'nun 1946 senesi aldığı kısraklardan Misty Dawn'un yanında gelen taydı. Corsaire'nin babası Old Radnor idi. Blandford ile Polite'in mahsulü olan Old Radnor iyi bir yarış atı idi. Fakat damızlıkta muvaffak olamadı Harada verdiği bir kaç iyi attan Corsaire belki en iyisi idi. Corsaire burada hakikaten parlak bir koşu kariyeri yaptı. Bu, tabii, Bay Sedat Evliyazade'nin sabırlı idman tarzı sayesinde oldu. Corsaire tardif bir taydı. İki yaşında bir koşuda rakiplerinden 200 metre geride geldi. Sedat Bey hiç telaşlanmadı. İstikbal gördüğü bu atı, kendi dahiyane metodları ile yavaş yavaş hazırlayıp Gazi Koşusu günü kondisyonunun zirvesinde sahaya çıkardı.

Kondisyon ile form arasındaki fark şudur. Bir at kâfi miktarda iş yapar. Yavaş ve açık kenterlerle adeste developmanını tamamlar. Sonra açık işler (demi trains, half -speeds ve trois- quarts, threequarter speeds) ve sprintle ile nefesi açılır. Bu duruma geldiği zaman bir at kondisyondadır, bu koşu koşabilecek vaziyete gelmiştir. Fakat, bu vaziyette atın yapabileceği "maximum effort" (azâmi gayret) yapabileceği ve takatinin müsade edeceği en yüksek randımanı verebileceği zaman vardır. Buna "form" denir. Bir at formunda ise kapasitesinin (koşu kabiliyetinin) tümünü, son katresine kadar verebilmelidir. "Rogue"luk halleri, tabii, müstesna. Fransızlar bir at bu hale geldiği zaman "II est en forme" derler. Bir tabir daha vardır. "II est au sommet de sa Condition" da derler. Bu atın kondisyonunun tepesine, zirvesine geldiğini ifade eder. Bir at kondisyona girdikten sonra "routine" çalışması, yâni mutad işleriyle veya bir iki koşarak kendi kendine de formunu bulur. Fakat, bir antrenörün mahareti atını istediği zaman forma sokabilmektir. Zira form geçici bir şeydir. Bu şansa bırakılamaz. Usta antrenörlerin atlarına gün saat ve dakikayı hesaplayarak forumlarını buldurdukları söylenir. Bu tabii, mübalağalı bir tarifdir, fakat antrenörlük mesleğinin üstadlarının bir atı seçtikleri muayyen bir koşuya ne kadar dakik surette hazırlayabileceklerini göstermektedir. İngilizlerin, "Trained to the minute", "Turned to perfection", dedikleri budur. Bir atın dakikası dakikasına hazırlanması bir koşuya hazırlanması varit olmayabilir, fakat idmanın mükemmeliyet derecesine vardırılması mümkündür. İşte mesleğinde ileri gitmiş üstad unvanına layık antrenörlerin yaptıkları budur. Bir atı, o at için hedef tayin ve tesbit ettikleri koşuya hazırlığının son raddesinde getirmek. Bunu yapabilmek için, tabii, büyük tecrübe ve kabiliyet sahibi olmak lâzımdır. Bunlardan bir tanesi kâfi değildir. Yalnız tecrübe fitri imkânları olmayı bir kimseyi mesleğinde ilerletmez. Yalnız kabiliyet ile de tecrübesiz muvaffak olunamaz.

Antrenörlükte muvaffakiyetlerin sırlarından biri de elindeki atları tartabilmek, her birinin kudret ve kabiliyetlerini ölçüp sınıflandırarak atına göre koşu seçebilmektedir.

Bir tay klasik potansiyele maliktir, fakat tardif'dir. Bunu iki yaşında "bouscule" etmemelidir. Fransız antrenörlerinin çok kullandıkları bu tabir tayın iki yaşında itilip kakılmaması lâzım geldiğini ifade eder. Buna riayet edilmediği takdirde büyük bir kıymet heder olabilir. Diğer taraftan bir taya malik olduğundan fazla kudret ve kabiliyet atfetmek etrafındakileri hüsrana uğratar. Bununla ulaşamayacağı yerleri hedef tutmak kuvvet israfıdır. Zira bunun kendi sınıfı içinde kazanabileceği pek çok koşu vardır.

Bir tay bünyesinin ve istidadlarının ihtiyaçlarına göre sabır gösterilerek hazırlanıp koşu koşturulursa bundan azamî derecede randıman istihsal elde edilebilir, bunlar bazan bir üstün sınıfa varlık gösterilebilecek derecede terakki edebilir. Atların hakiki kıymetini ve yerlerini takdir edebilen antrenörler elindeki materyelden azamî istifadeyi sağlar ve elinde klasik imkânlarla malik bir tay varsa bununla büyük zaferlere ulaşabilir.

Corsaire iki yaşlı iken çok az koşturuldu. Sonbaharda bir ilâve koşu gününde iki ve yukarı yaşlılara mahsus bir koşu vardı. Bunu Corsaire rahatça kazandı. Bu koşuda Neslihan da vardı. Binaenaleyh Corsaire müteakip senenin koşuları için büyük bir kuvvetti. 1949 senesi Gazi Koşusu Corsaire'in koşusu idi. Corsaire bu klasiği ufak ara ile ve güzel bir stilde kazandı. Arkasında Modalı ve Citadelle ikinci ve üçüncü idiler. Bunlar cemiyetin getirttiği yearlingler meyanında gelmişlerdi.

1949 senesinden itibaren klasik koşulara hususî yetiştiriciliğin yetiştirdiği taylar iştirak ediyordu. Karacabey Harasındaki kısraklar da hususî haralara satılmıştı. 1949 senesinin baş iki yaşlısı Mythologie idi. Bu tay Palaver'in burada Baman'dan doğurduğu taydı. Princesse'in öz kardeşi olan Mythologie büyük sürat kabiliyeti olan bir taydı, Çaldıran Koşusu'nu kazanarak senenin iki yaşlı şampiyonu oldu. Princesse ve Mythologie sürat kabiliyetlerini her iki taraftan da tevarüs etmişlerdi. Baman, Triple Crown galibi Bahram ile Una'dan mahsulü, Una da Tetratema'nın kızı idi. Palaver, Colorado'nun oğlu Canon Law, Rocksavage'in kızı Lava'dan doğmuştu. Rocksavage'in babası Rock Sand de Triple Crown galibi idi. Binaenaleyh, Princesse ve Mythologie'nin pedigrilerinde ilk dört jenerasyonda dört 2.000 Guineas galibi vardı. Bu klasik koşunun galiplerinin mevcudiyeti bu taylarda sürat ve aynı zamanda klas sağlamıştı. Tetratema harada büyük nam yapmış bir 2.000 Guineas galibi idi. Mr. Jinks ve Royal Minstrel, Tetratema'nın bu klasiği ve Eclipse Stakes'i kazanmış meşhur oğullarıydı. Kızı Myrobella da bu Klasiği kazanmış olan Big Game'i doğurmuştu.

Colorado 2.000 Guineasdaki muvaffakiyetinden sonra Derby'de Coronach ve Lancygay'in arkasında üçüncü olmuştu, ertesi sene Eclipse Stakes'de Coronach'a karşı büyük bir zafer kazanmıştı.

Bahram ve Rock Sand ise 2.000 Guineas galibiyetlerine Derby ve St. Leger zaferlerini de ilâve etmişlerdi.

Çaldıran'da Mythologie'nin arkasında ikinci ve üçüncü yerleri Artık ve Babacan işgal etmişlerdi.

Babacan Zenart'ın Bar le Duc'den olma bir tayı idi. İki yaşında kuvvetli performansı olan Babacan bilâhare sahibi Bay Karamehmet'in harasında aygır oldu. Babacan'ın kızları meyanında 1968 senesi Gazi Koşusu galibi Asuvan'ı meydana çıkaran Figen vardı.

1950 senesi yarış programı büyük bir yenilik ihtiva ediyordu. Bu sene ilk defa olarak beş klasik programda yer almıştı. 2.000 Guineas'e tekabül eden Erkek Tay Deneme Koşusu ve 1.000 Guineas'e tekabül eden Dişi Tay Deneme Koşusu, Oaks'a tekabül eden Kısrak Koşusu Gazi Koşusu (Türk Derby'si) ve Ankara Koşusu (Türk St. Leger'i) ilâve olunmuştu.

Yarış Atları Yetiştiricileri ve Sahipleri Cemiyeti 1947 senesi başladığı yearling ithaline 1948 ve 1949 seneleride devam etti. Bu iki partide gelen yearlingler de ilk kafiye gibi yerlilik hakkını haizdiler, klasik koşulara ve yerli safkanlara mahsus olan Reisicumhur Koşusuna iştirak ettiler. Bu tarihte bütün iki yaşlı koşuları ve bütün üç yaşlı koşuları münhasıran yerli safkanlara mahsustu. Yerli safkanlar O zamanki

talimatnamenin ve şimdi Yarış Nizamnamesinin tarif ettiği veçhile memlekette doğmuş veya doğdukları sene içinde anaları ile Türkiye'ye gelmiş taylardır. Üç ve yukarı yaşlı koşular ise Reisicumhur Koşusu müstesna olmak üzere ve bütün dört ve yukarı yaşlı koşular ecnebi memleketlerden gelmiş atlara açıktı. Bu devrede dışardan henüz tek tük idmanda at geliyordu. Ancak, bunlar üç yaşlılara mahsus koşulara ve Reisicumhur Koşusuna giremiyorlardı.

1950 senesi Gazi Koşusunda ilk üç yeride dışardan yearling olarak getirilmiş taylar işgâl etti. Bunlar Darling, Dorre, O ve Anış idi.

Darling Gazi Koşusunun süpriz yaratmış galiplerinden biriydi. Darling, Tai-Yang ile Embargo'nun kızı Pineapple Queen'in mahsulü idi. Tai-Yang, Solario ile Lemberg'in kızı Sonbriquet'den doğmuştu ve çok tardif bir taydı. Ancak üç yaşlı kariyerinin sonbaharında tam kuvvetini ihtisap olarak Newmarket'de Jokey Club Stakes'i kazanmıştı. Tai-Yang klas bir attı, fakat bunu ancak üç yaşında mevsim sonunda gösterebilmişti. Jokey Club Stakes'in mesafesi de 2.800 metre idi. Embargo, Bachlors Double ile Marco'nun kızı Ellandan doğmuştu ve İrlanda Derby'si galibi idi. Bu suretle, Darling hem Tai-Yang gibi genç meşvünüma bulan hemde süratten ziyade nefes kabiliyeti olan bir taydı. Bu vasıfta bir taydan tabii iki yaşlı olarak bir randıman beklenemezdi. Fakat, bu faktörler nazarı itibare alınmadan Darling klası olmayan bir at addedilmeğe başlandı. Halbuki bu güzel bir taydı ve yearling iken eşkâli ile iyi bir tesir yapmıştı. Fakat iki yaşındaki durumu ile etrafını sükutu hayale düşürmüştü.

O tarihte Bay Şadi Eliyeşilin antrenörü Bay İhsan Elmas'tı. Bu tayı geldiği zaman çok beğenmişti, bundan çok şeyler bekliyordu. Fakat, Darling iki yaşında iyi bir performans yapamamıştı ve İhsan Elmas da ümitsizliğe kapılmıştı 1950 senesi Gazi Koşusu yaklaştığı zaman Darling inkişaf etmiş ve hakiki kuvvetini gösterebilecek duruma gelmişti, bu suretle senenin büyük klasiğinde parlak bir muvaffakiyet elde etmişti. Darling, sekiz sene evvelki Gazi Koşusunun süpriz galibi Çobankızı'ndan sonra bu koşuyu kazanan en büyük "Outsider" idi. "Outsider" "favori"nin (aksi). Yani koşuda en az şanslı görünen at veya atlar demektir. Darling koşu kariyerinden Gazi Koşusundan sonra Ziraat Bankası Koşusunda da büyük bir muvaffakiyet kazandı. Bu koşuda yaş ve kısrak farkına, ilaveten altı kilo noksan siklet ile Game Star'ı geçti. Game Star İngilterede iyi performans yapmış bir attı.

Game Star Stardust ile Bahram'ın kızı Extravagance'in mahsulü güzel bir attı. Ankarada bir koşuda bariyerlerin üstüne düşerek sakatlanmasaydı, aklimatasyon devresini geçirdikten sonra açık koşularımızda büyük bir varlık olabilecekti. Game Star'ın sakatlanması yetiştiriciliğimiz için büyük bir kayıptı. Bu kazada kırılan kolu iyileşemedi ve yüksek orijinli attan damızlık olarak istifade edilemedi. Bu seneler hariçten koşu koşturulmak üzere getirilmiş bir kaç yarış atı daha vardı. Bunlar Prens Halim Said'in Mısırdan getirttiği Vercengetorix ile Rosita idi. Vercengetorix İrlandada doğmuş yearling olarak Mısıra gitmiş ve orada baş at olmuştu. Burada Vercengetorix bir iki koşu koşabildi, sonra bileğinden arızalanarak haraya çekildi.

Modalı ile Ankarada koştukları Ziraat Bankası Koşusu çok enterasan oldu. Bu koşu büyük bir süratle koşuldu ve Modalı bu yarışta 2.000 metre mesafeyi 2.02'de kadederek birinci oldu. Bu Ankara pisti için şayanı dikkat bir müddet idi. Vercengetorix ufak ve gösterişsiz bir attı, fakat iyi bir at olduğu muhakkaktı. Vakâa Mısır'a o devirde eskisi gibi Avrupanın klasik çaptaki atları gelmiyordu, fakat bununla beraber Mısır yarışlarının bir standardı vardı ve burada baş at mertebesine yükselebilmek için bir atta koşu kuvvet ve kabiliyeti olması lazımdı. Vercengetorix, Willow Knight'in oğlu idi. Bu suretle Sir Cosmo hattından geliyordu, bu hat mensupları arasında büyük sprinterler mevcuttu. Fakat, Willow Knight, Sir Cosmo'nun Panorama gibi meşhur bir oğlu değildi ve yavruları arasında ancak Fair Seller gibi vasat atlar vermişti.

Vercengetorix'in anası Spa Walk, Pickpocket ile Blandford'un kızı Chainbridge'in mahsulü idi. Pickpocket, Gainsborough ile Sun Worship'den doğmuştu ve Solarionun öz kardeşi idi. Chanbridge'in anası Ascot Gold Cup galibi Willonyx'in kızı idi. Bunlar Vercengetorix'i baba hattının sprinterlik vasfından uzaklaştırıp bir orta mesafe atı yapmıştı.

Vercengetorix 1951 İstanbul yaz yarışlarından bir antors geçirerek, sahibinin harasında damızlığa çekilmiştir. Damızlık kariyerinde Vercengetorix'in en büyük muvaffakiyeti Santa Lucia'yı vermiş olmasıdır. Santa Lucia klasi olan güzel bir kısraktı ve Santalin'in son mahsullerindendi. Bundan maada, Vercengetorix Hassa'yı verdi. Bu kısrak da Santalin'in kızı Haspa'nın mahsulü idi. Hassa Bay Özdemir Atman'ın kısrakları Prens Halim Said'e devredildiği sırada Baltacı Çiftliğinde yetişmiş ve Bay Feridun Oruntak'ın renkleri ile koşular kazanmıştır.

1950 senesi sonbaharın büyük cazibesi Ankara Koşusu ve bunu takip eden Reisicumhur Kupası büyük alaka ile bekleniyordu.

Ankara Koşusunda Mythologie şahane bir muvaffakiyet kazandı. Bu koşu Bay Sedat Evliyazade'nin verdiği taktik ile kazanılmıştır. Mythologie bir stayer değildi, fakat, Sedat Evliyazade bunu önde bekleme koşusu yaptırarak 2.800 metre üzerindeki bu uzun mesafeli klasığı kazandırdı.

Bu senenin Reisicumhur Koşusunda Adalı altı yaşlı olarak üçüncü muvaffakiyetini kazanmıştı. Bu koşunun ikinci ve üçüncü Dorre' O ve Anış idi.

Hem Gazi Koşusunda ve hem de Reisicumhur Koşusunda ikinci yeri işgal ederek jenerasyonunun en iyi üç yaşlılarından biri olduğunu isbat eden Dorre' O cemiyyetin getirttiği ikinci yearling kafilesi arasında gelmiş ve kurada Bay Özdemir Atman'a çıkmıştı. Dorre' O ufak bir kısraktı. Bu tayın The Solicitor'dan çok sürat almış olması beklenebilirdi. Zira Fair Trial ile Caprifoliona'nın mahsulu The Solicitor kazanmıştı. İki yaşında İngiltere, İrlanda ve Fransa'nın Free Handicap'larının başına geçmiş olan The Pie King'in babası idi. "Free Handicap" iki yaşlıların klasmanını tayin eden koşulardır. "Free Handicap", serbest handicap, sikletler ilân edildikten sonra bir at sahibinin atını koşturup koşturmamak kararını verdikten sonra koşunun duhuliyesini ödediği handikaplardır. Fransada bu koşunun adı "Optional"dır Optional ihtiyarı demektir, "İhtiyarı" tabiri bir at sahibinin atına verilen sikleti kabul edip etmemekte serbest olduğundan. Bu hakkı hıyar, tabii, her handikapta vardır. Ancak, serbest olmayan handikaplarda at kaydolurken bir duhuliyeye ödenir ve sikletlerin ilânında koşunun şartlarına göre atı koşudan çekmek için bir forfe veya koşturmak için bir veya bir kaç taksit ödenir. Halbuki "Free Handicap" ve "Optional" da sikletler ilân olunca kadar at sahibi için hiç bir mükellefiyet yoktur. İki yaşlıların "Free Handicap"ları ve "Optional" daha ziyade akedemik bakımdan ehemmiyeti haizdir. Bazı memleketlerde "Free Handicap" namı altında sikletler ilân olunur, fakat koşulan bir koşu yoktur. Nitekim, Amerikada "Experimental Handicap" namı altında itibarı handikaplar ilân olunur, fakat bunlar bilfiil koşulan handikaplar değildir. İngilterede üç yaşlıların "Free Handicap"ı aynı şekildedir. Buna mukabil, Fransada üç yaşlıların tasnifini yapan Prix de la Pelouse namı altında "Free Handicap" - "Optional" esasları dahilinde koşulan bir koşu vardır. Bu koşularda, tabii, en yüksek sikleti olan atlar, yâni top — weightier ve bu civarda bulunan atlar koşmaz, fakat bu handikaplarda baş yeri işgal etmek ve yukarı yerlerde bulunmak bir at için büyük bir prestij'dir.

The Pie King üç mühim "Free Handicap"ın başında yer almıştı'ki bu yarışçılık tarihinde hiç bir iki yaşlıya müesser olmamış bir mazhariyetti. Bu mevkii sayesinde The Pie King İngilterede, İrlandada ve Fransada Free Handicap'ların ve Optional'ın top - weight'i ilân edilmişti.

The Solicitor'un kızı olmakla beraber Dorre' O. eşkâl ve istidat bakımından The Pie King'den çok farklı idi. The Pie King umumiyetle büyük ve cüsseli olan "sprinter"lerin tipinde bir at idi ve üç yaşında da Amerikada kısa mesafeli koşularda muvaffak olmuştu. Halbuki Dorre' O. üzerlerinde fazla madde (substance) taşıyan iri sprinter tipinden uzaktı ve mekanizmaları uzun mesafeler koşmağa müsait stayerlerinin tipinde idi. Koşularında da bu mümeyyiz vasfı gösterdi. Dorre' O'nun "tenue" "Fonda", İngilizce "stamina" staying power" denilen nefes kabiliyeti pedigrisinin alt kısmından geliyordu. Anası Thrifty, Winalot'un kızı idi. Onun anası Spion Kop'un kızı Spionella idi, böylece bunlar Dorre' O nun pedigrisine stayerlik vasıflarıyla tanınmış Son In Law'un ve Spearmint'in tesirlerini getiriyorlardı. Spionella'nün anası Ellet de Louvois ile Troutback'ın kızı Laragh'm mahsulü olup buradanda nefes kabiliyeti almıştı. Daha geride Persimmon'un kızı Plumage geliyordu. Santalin'nin ana hattı olan Plumage hattı bu kısırağın zürriyeti ile Türkiyede tanınmıştı. Dorre' O da koşu kariyerinden sonra harada Caerlaverock'dan Maral'ı doğurmakla kıymetli bir damızlık oldu. Zira, Maral 1967 senesi iki yaşlı şampiyonu Eroica'yı meydana çıkarmıştır. Gazi Koşusu ve Reisicumhur Koşusu galibi Anış iki yaşında oldukça kuvvetli bir performans yapmıştı. Atout Maitre ile Young Lover'in kızı Ardshambally'in mahsulü olması hasebiyle nefesli bir at olması tabii idi, bu nefes kabiliyetini de üç yaşında isbat etti. Atout Maitre, Vatout'un oğlu ve klasik pedigrielerde yer almış bir aygırdır. Ardshambally'mn babası Young Lover, Son In Law ile Tryst'in mahsulü klasik bir attı. Ana hattı Derby galibi Felstead'ı vesair klasik galipler çıkarmış olan Combine hattı idi. Bu suretle Anış istikbal vadeden güzel yapıli bir taydı, iki ve üç yaşlı performansları ile iyi bir yarış kısırağı olduğunu isbat etti. Koşu kariyerinden sonra sahibi Bay Mehmet Karamahmet'in harasına çekilen Anış, Adana isminde iyi evsafli bir at vermiştir.

1950 senesi iki yaşlıları arasında Stefanette'in Legal Fare'den bir dişi tayı vardır. Bu Şadi Eliyeşil renkleriyle Çaldıran Koşusu'nu kazanan Sevgi'dir. Sevgi harada mühim bir damızlık oldu, Cihangir'den olan dişi tayı Lovely 1960 senesi Kısarak Koşusunu kazandı ve harada Büyükmehmet ve Lovely Prince gibi baş atlar meydana çıkardı.

1951 senesi klasiklerine Cemiyetin İngiltereden getirttiği yearlingler son defa olarak iştirâk etmişlerdi. Bunlar 1949 senesi gelen üçüncü parti yearlingler idi. O tarihten sonra tekrar yearling getirilmedi ve 1952 senesinden itibaren koşulara yalnız memlekette doğmuş veya doğdukları sene içinde anaları ile birlikte gelmiş taylar iştirâk etti.

1951 senesi Gazi Koşusu galibi Etoile d'Argent son gelen yearlinglerden biriydi bu klasiği Bay William Giraud'un renklerine kazandırdı ve koşu kariyerinden sonra sahibinin Cennet Harasında Silver Star, Etoile ve L'Aiglon'u doğurdu. Bu senenin Reisicumhur Koşusunu Bay William Giraud'un Nur'u kazandı. İkinci Darling üçüncü Citadelle idi.

Nur da Cemiyetin getirttiği yearlinglerden idi. Bu suretle Reisicumhur Koşusunda ilk üç yeri yearling olarak ithal edilmiş taylar işgâl etmişti, ertesi seneki Reisicumhur Koşusu da aynı şekilde neticelendi. Nur, Darling, Citadelle birinci, ikinci, üçüncü oldular.

Nur, 1952 senesi ihtas olunan ve İstanbulda koşulan Başvekil Kupası Koşusunu kazandı, bilâhare Reisicumhur Kupası Koşusunu kazandı. Bu, Nur'un ikinci Reisicumhur Kupası galibiyeti idi. Nur, Başvekil Kupasını o senenin Derby galibi Virago'yu geçerek kazandı. İki defa kazandığı Reisicumhur Kupasında her iki seferinde 1950 Derby galibi Darling'i geçti.

Nur, Kiiigsway-Novena orijinli güzel bir dişi taydı. Novena, Tolgus ile Hill Shrine'den doğmuştu. Nur 1948 senesi Cemiyetin getirttiği ikinci yearling kafilisine dahil olarak gelmişti, fakat ikili ve üçlü olarak fazla asabiyetinden dolayı bundan istifade edilememişti.

O zaman William Giraud ahırının jokeyi olan Horvarth'm buna idmanda bir kamçı vurması Nur'u büsbütün delirtmiş ve koşu koşamayacak hale getirmişti. Artık yarışlardan çekilip, haraya gönderilmesi düşünülmüyordu. Fakat, Bay Sedat Evliyazade bu kısraktaki büyük potansiyeli görmüştü ve Nur'u koşturmak için imkânı araştırmağa kararlı idi. Tevfik Hoca (profosör Tevfik Başer) ile istişare etti, Hoca Nur'a sinirlerini teskin edecek bir ilaç verdi. Bu tedavi Nur'a iyi geldi, asabiyeti azaldı, yanına sokmadığı Horvath'ın yerine de başka bir jokey bindirildi. Bu jokey Cemal Taş kıran idi. Nura işlerinde de biniyordu, bu asabi kısrakın durumun islahında çok müessir olmuştur. Nur ertesi sene Reiscumhur Koşusunu Reşat Mergen ile kazandı.

Nur'un babası Kingsway çok asabi bir at olan Fairway'in oğlu idi. Kingsway'in anası Yenna, Ksar'ın kızı idi. Ksar'ın oğlu Tourbillon ve onun oğlu Djebel bir çok sinirli, temperamental atlar vermişlerdir. Bütün bu asabiyet St. Simon'a atfolunmaktadır. St. Simon fevkalede asabi bir attı, ve fena muameleye tahammül edemezdi. Bir gün ahırda bir asabiyet anında buna bakan apranti St. Simon'a yanındaki av kamçısı (stake) ile vurmuş. St. Simon'un buna mukabelesi aprantinin bir parmağını ısıarak koparmak olmuştur.

St. Simon'un huysuz yağız bir torunu 1904 senesi Epsom Derby'sini kazandı. Bu at Hill Shrine'in babası St. Amant'dır. St. Amant, St. Simon'un meşhur oğullarından 2.000 Guineas galibi St. Frusquin'in mahsulu idi. St. Amant "rogue" bir attı, linkers ile koşuyordu. Derby günü Epsom Downs'da hava çok fena idi. Karanlık yağmur bulutları etrafı kapladı, atlar startta iken şimşekler içinde müthiş bir gök gürültüsü koptu. Bundan korkan St. Amant ok gibi fırladı ve yağın dolu taneleri blinkers'in meşin kapaklarına vurdukça hızını artırarak potoya vasil oldu. St. Amant'ın arkasında John O' Gaunt ikinci idi. Bu muaffakiyeti o günkü anormal hava şartlarının St. Amant'ı bu şekilde fevkalade bir koşu koşmağa saik olduğuna inananlar pek çoktu. Bu bir hakikatti Fakat, John O'Gaunt'a Sir George Thursby yerine başka bir binici binseydi, koşuyu kazanırdı kanaatinde olanlar da vardı. Sir George Thursby amatör biniciydi. John O'Gaunt kardeşi Sir John Thursby'nin idi. Bu amatör binicinin binicilik kabiliyetinde herkes müttefikti, fakat bir amatörün bir profesyonel kadar böyle sert bir havaya mukavemet edebilecek kuvvet ve metanette olmadığı ve o yıpratıcı şartlar altında John O Gaunt'dan layıkı veçhile randıman alamadığı ileri sürüldü. Sir George Thursby bir kerre daha Epsom Derby'sinde ikinci olmuştu. Bu 1907 senesi Spearmint'in kazandığı sene idi Sir George bu koşuda Picton'a binmişti.

Sir George Thursby büyük kabiliyeti olan parlak bir binici idi. O seneler Pariste tıp tahsili yapan Dr. Seferof, Sir George'u Paris Grand Prix'sinde görmüş ve binişi ile empressione olmuştu. Sir George Thursby aynı senelerde bu koşuda Sir Archibald'a binmişti. Dr. Seferof tıp fakültesine gittiği kadar, tabii Longcham'ın de müdavimi idi. Bu mevzu görüşüldüğü zaman Fransa'nın o devirdeki baş jokeyleri George Stern, Garner, Me Gee, Lister vesayireyi tanırdı.

Derby günü kasırganın ne dereceye kadar St. Amant'ın koşmasına yardım ettiği ve nisbette Sir John O' Gaunt'un binicisinin atından alabileceği randımanı almasına mani olduğu kabili münakaşadır. Muhakkak olan şudurki, John O' Gaunt üstün bir attı ve harada Blandford'un babası Swynford'u vererek Isinglass hattının büyük bir baba hattı olarak devamını sağladı.

1951 senesi iki yaşlıları Cennet Harasının İngiltereden gelen kısraklarının Wings of Song'dan ilk yavrularını ihtiva ediyordu. Çaldıran Koşusunu Uğur kazandı. Uğur Wings of Song ile Lady Tolgus'den doğmuştu. Bu koşuda ikinci Cyclone üçüncü Timur'du. Bu iki tayda Cennet Harasında yetişmişti. Cyclone, Bay William Giraud'nun 1949 senesi The Bug'dan gebe olarak İngiltereden getirttiği Khazar'ın burada doğurduğu taydı. Timur ise Wings of Song ile Ramic'den doğmuştu. Bu senenin iki yaşlıları arasında Cennet

Harasından yetişmiş nazrî dikkati çeken bir tay daha vardır. Bu, Misty Dawn'un Sucr e Wings of Song'dan doğurduğu Roi Soleil idi. Roi Soleil tardif bir taydı ve en iyi koşularını      olarak yaptı.

1951 senesi yarış programı hariçten getirilmiş iki yaşlıların iştirâk edebileceği dört koşu ihtiva ediyordu. Bu açık koşulara Bay şadi Eliyeşil'in bir sene evvel İngiltereden getirttiği yearlingler girdi. Bunlar Fair Copy ile Source Sucr e mahsulü Fair Source ve Chanteur II ile Market Fair'in mahsulü Chanteuse idi. Fair Source buraya geldikten sonra Source Sucr e'nin Royal Charger'den olan oğlu Turn-to Amerika'da temayüz etmişti ve Fair Source'un yetiştiricisi bu tayı geri almak istedi, fakat Bay şadi Eliyeşil bu teklifi kabul etmedi.

Turn-to Amerikada muazzam bir muvaffakiyete mazhar oldu. Bu sene 2.000 Guineas, Epsom Derby'si Champion Stakes'i kazanan Sir Ivor'un babası Sir Gaylord, Turn-to'nun Amerika'da harada verdiği yüksek evsafly yarışları ile muvaffakiyetli ağırlardan biridir.

Sir Ivor bu senenin en iyi atlarından biriydi. Bu muvaffakiyetlerine ilâveten Wasington, "Laurel Park International" koşusunda parlak bir zafer kazandı. Bundan maada, Sir Ivor Irish Sweep Derby ( rlanda Derby'si) nde ve Prix de l' Arc de Triomphe'da ikinci oldu.

Fair Source burada iyi bir kariyer yapamadı. İki yaşında tabanları bozulmuştu, maya değiştiriyordu. Bu vaziyette bir kaç koşu koştu, fakat bir şey yapamadı.    yaşlı kariyerinde de Fair Source bir kuvvet gösteremedi. Sonra haraya çekildi. Fair Source'un koşamamasında bir çok mazereti vardı. Harada koşu kariyerinden daha ziyade muvaffak oldu. İlk yavruları meyanında Kalender  ıktı. Okşan'm mahsulü olan bu tay iki yaşında büyük koşularda girdi. Kalender, klas gösteren iyi evsafly bir taydı. Fakat üç yaşında arızalandı. Fair Source bu sınıfta başka bir at vermedi, fakat Antoş, Kiss Me, Loloş gibi koşu kazanmış yavruları vardır.

1952 senesi klasikleri enteresan bir manzara arz ediyordu. Giraud ek risinde çok kuvvetli    yaşlılar vardı, bunlar iki yaşlıların şampiyonluğunu tayin eden Çaldıran Koşusunda ilk üç yeri işgal etmişlerdi. Bu koşunun galibi Uğur Gazi Koşusunun favorisi idi. Cyclone büyük   mitler veren bir taydı. The Bug İngilterede parlak muvaffakiyetler kazanmış bir ağırdı. Khazar  rlanda Oaks'unda        olan klas bir kısraktı, büyük bir şöhretle haraya çekilen The Bug'dan doğurduğu taydan çok şeyler bekleniyordu. Timur, Ramic'in Wings of Song'dan doğurduğu güzel bir taydı. Fakat Cyclone büyük süratini ancak muayyen bir mesafeye kadar g t rebiliyordu, en iyi mesafesi 1.600 metre idi, 2.000 metre mesafe limiti idi. Timur da Cyclone gibi mesafe "limitation" u olan bir taydı. Giraud ahırını Gazi Koşusunda en iyi temsil eden taylar Uğur ve Roi Soleil oldu. Bunlar Virago'nun arkasında ikinci ve        yerleri işgâl ettiler.

Virago'yu sahibi Bay  zdemir Atman Haspa'dan yetiştirmişti, bu klasik yapılı dişi Coup de Roi'nin son klasik galibi idi. Bir sene evvel Virago'nun üç kardeşi Esmeralda Ankara Koşusunu kazanmıştı.

Virago bu galibiyete Ankara Koşusunda bir muvaffakiyet daha ilâve etti. Bu klasikte Virago'nun arkasında ikinci ve        yerleri Timur ve Cyclone işgâl ettiler. Virago bu jenerasyon içinde en iyi mesafe tutan taydı. Virago tendon arızasından erken haraya çekildi, Atman Harasında muvaffakiyetli bir damızlık kariyeri yaptı. Bir çok koşu kazanmış tayları meyanında Virago Jokey Klüp Kupası ve sair büyük koşular kazanmış olan My Valentine gibi galipler vermiştir.

1952 senesi iki yaşlıları arasında en iyi tay Kusun idi. Bu tayı Bay şadi Eliyeşil Bürücek ile Telli'den yetiştirmişti. Telli Cemiyetin getirttiği yearlinglerden Taj - Ud- Din ile Citoyne'den doğmuş bir taydı. Bu kısrak Derby galibi Aboyeur'un üç kardeşi Pawky'den geliyordu.

Kusun Çaldıran Koşusunu Ailee ve Gülşen'i geçerek birinci oldu. Bunlar Wings of Song'un kızları idi. Ailée, Ramic'den Gülşen Hoppa'dan doğmuştu. Kusun 1953 senesi Gazi Koşusunu da kazandı, fakat Ankara Koşusunda Polaris'e geçildi. Gazi Koşusu'nda Muazzez ikinci, Gülşen üçüncü oldular. Muazzez Wings of Song ile Lady Tolgus'un mahsulü ve Uğur'un öz kardeşidir. Ankara Koşusu galibi Polaris, Legal Fare ile Santalin'in mahsulü idi, sonra harada Thunderbird'u dünyaya getirerek şöret kazandı. Bu klasikte üçüncü yeri işgâl eden Gülüm de iyi bir damızlık oldu. Bu kısırağı Bay Sadun Atığ Coup de Roi ile Springboard'un mahsulü olan Esel ile Seigneurden yetiştirmişti, harada Gülüm Guersillus'ten Nilhan'ı doğurdu.

1953 senesi Reisicumhur Koşusu Arda'nın muvaffakiyeti ile neticelendi. İkinci Yeşim, üçüncü Darling idi. Bu suretle, bu mühim koşuda geçen iki sene gibi her üç yeri de Cemiyetin getirttiği yearlinglerdi. Nur, 1951 senesi Reisicumhur Kupasında olduğu gibi 1952 senesi de Darling ve Citadelle'i geçmişti. 1953 senesi ise Arda'nın arkasında Yeşim ikinci, Darling üçüncü olmuştu.

Arda, 1932 senesi Epsom Derby'sinin süpriz galibi April the Fifth ile Nature'in mahsulü idi. Bu tay ilk parti yearlingleri içinde gelmiş ve burada Bay Ahmet Kesebir'e çıkmıştı. April the Fifth, Craig an Eran'ın oğlu idi. Craig an Eran 2.000 Guineas galibi idi, Derby de bir başla Humorist'e geçildi. Harada ilk büyük muvaffakiyeti Mon Talisman'ı vermek oldu. Mon Talisman, Deauville yearling satışlarında o zaman büyük bir rekor olan yarım milyon franga Martinez de Hoz tarafından satın alınmış, Prix du Jockey Club (Fransız Derby'si) ve Prix de l'Arc - de - Triomphe'u kazanmıştı. Mon Talisman'dan sonra Craig an Eran bu çapta bir at vermedi, fakat April the Fifth'den sonra Paris Grand Prix'si galibi Admiral Drake çıktı. April the Fifth sıkı bir finişte Dastur'u bir başla geçerek Derby'yi kazandı. Bu at Call of the Wild'in kızı Sold Again'den doğmuş büyük, kuvvetli bir attı. Sahibi Tom Walls idi. Epsom'da antrenörlük yapan Londra tiyatro aleminin meşhur komediyenin Derby zaferi çok popüler bir zaferdi.

Chevalier Ginistrelli Signorinetta'yı kendisi idman ederdi, 1908 Derby'sini ve Oaks'unu kazandı. Bu tarihten beri hiç bir Derby galibini sahibi idman etmiş değildir, Singnorinetta'yı sahibinin ne kadar iyi idman ettiğini ve kısırağın ne kadar hazır olduğunu anlatmak için bir yarış yazarı "Singnorinetta o derecede hazırda burun deliklerinin bir tutam enfiyeyi üfliyemiyceği kadar az soluyordu" diye Chevalier Ginistrelli'nin antrenörlüğünü methetmişti.

1932 senesi Derby'sinde Orwell favori idi, hem de çok büyük favori idi. Orwell iki yaşında parlak muvaffakiyetler kazanmıştı, üçlü olarak 2.000 Guineas rahat birinci olmuştu. Fakat Tattenham Corner'e inerlerken şiddetli bir tampon ile şansını kaybetmişti. Dastur o sene Aga Hanın en iyi üç yaşlısı idi, hakikaten klas bir attı. Bu gibi atların geçildiği bir Derby'nin neticesi tatminkâr olamazdı. Fakat Tom Walls'un sempatik şahsiyeti April the Fifth gibi bir "outsider" in bu büyük klasikteki muvaffakiyetini popüler yapmağa kâfi idi.

Arda'nın anası Nature, Stratford'un kızı idi, Son In Law'un anası Mother-in-Law'dan geliyordu. Arda nefesli ve istikrarlı bir kısıraktı. Ertesi sene de Reisicumhur Koşusunda Lutteur'un arkasında ikinci oldu.

1953 senesi Başvekil Kupasını Platin kazandı. Bu mühim koşuyu Nur ikinci defa kazanmağa teşebbüs etti, fakat ahır arkadaşı Cyclone'un arkasında üçüncü oldu. Platin'i Bay Fehmi Simsaroglu Veliefendi Harasında Pulat ile Sticky Fingers'den yetiştirdi.

1953 senesi iki yaşlıları Cennet Harasının mahsulü iki "crack" baş at ihtiva ediyordu. Bunlar Lutteur ile Bean Brummel idiler. Bu iki tay iki yaşlı iken Cihangir ile karşılaştılar ve bu yüksek evsafı ata karşı kazandıkları koşular ile klaslarını isbat ettiler. Üç yaşlı olarak da bu taylar klasik zafer ve büyük muvaffakiyetler elde ettiler.

1953 senesi Çaldıran Koşusunu Lutteur kazandı, Beau Brummel iki yaşlıların şampiyonası olan bu mühim koşuda ikinci idi. Bülent de üçüncü idi.

1954 senesi Gazi Koşusunu Beau Brummel parlak bir stilde kazandı. Samson ikinci La Karioka üçüncü idi.

Beau Brummel, Wings of Song ile Flêche d'Or'un mahsulü idi. Flêche d'Or 1946 senesi Cenret Harasına gelen kısıraklardan Misty Dawn'un burada doğurduğu ilk taydı. Flêche d'Or'un babası Khalcd'in öz kardeşi Hyder Ali idi. Misty Dawn, Borelalis'in kızı idi, anası Wakeful, Beresford ile Roi Herod'un kızı Star in the East'in mahsulü idi.

Beau Brummel güzel yapılı klasik evsafa bir taydı. Bir kolik yüzünden koşu kariyerinin bitmesi Giraud ahırını için büyük bir kayıptı.

Ankara Koşusunu Bay Mehmet Karametmet'in Legal Fare ve Mrs. Atkins'den yetiştirmiş olduğu Bülent kazandı. Bülent bu koşuda Lutteur'ü geçti. La Karioka üçüncü idi. Reiscumhur Koşusundaki muvaffakiyetinden evvel Lutteur İstanbulda Başvekil Kupasında da ikinci olmuştu. Bu koşuyu Yeşim kazandı. Üçüncü La Karioka idi. Yeşim Cemiyetin getirttiği yearlinglerinden biriydi. Orijini Legend of France Verona idi. Bu suretle Dark Legend vasıtasıyla Son In Law'un babası Dark Ronald'a çıkıyordu, Verona, Pisa, Piazzetta vasıtasıyla Gondolette'den geliyordu.

1954 senesi yeni bir büyük koşu ihtas edildi. Bu koşu İstanbulda koşulan Jokey Klüp Kupası idi, bu mühim koşuyu ilk koşuluşunda Lutteur kazandı. Lutteur Jokey Klüp Kupasını bir sene evvelki Reiscumhur Kupası galibi Arda ile Bülent'i geçerek kazandı. Reiscumhur Kupası Lutteur'ün ikinci büyük zaferi oldu. Lutteur bu koşuda tekrar Arda'yı geçti, Platin üçüncü idi. Lutteur, Wings of Song'un güzel yapılı bir oğlu idi. Anası Huri, Middle Stakes galibi Hycinthus ile Lady Tolgus'un mahsulü olup 1946 senesi bu kısırağın yanında "foal" olarak gelmişti. Lady Tolgus, Tolgus ile Lady Penelope'den doğmuştu. Lady Peneope, Son In Law ile Castelline'in mahsulü olan Knight of the Garter ile St. Dromack'den doğmuştu, bu kısrağın Cambrigeshire Handicap galibi The Pen'in öz kardeşidir.

1954 senesi iki yaşlıların başı Bikini idi. Bikini Çaldıran Koşusunu kazandı. Bikini üç yaşında da tefevvukunu muhafaza ederek Gazi Koşusunu kazandı. Dört yaşında Başvekil Kupası, Jokey Klüp Kupası ve Reiscumhur Kupasını kazandı.

Bikini, Bay Fehmi Simsaroğlu Levent ile Buket'den yetiştirmiştir. Aynı jenerasyonda bu ahırda Asalet de vardı. Asalet bu senenin Ankara Koşusu ve Reiscumhur Kupasını kazandı. Asalet, Levent ile Gelin'in mahsulü idi. Gelin Cemiyetin getirttiği ilk parti yearling meyanında gelmiş ve burada Bay Fehmi Simsaroğlu'na çıkmıştı. Gelin, St. Leger galibi Chulmleigh ile Glass of Sherry'nin mahsulü idi. Chulmleigh Singapore ile Rose of England'dan doğmuştu. Singapore'da St.Leger galibi idi, Rose of England ile Oaks galibi idi.

Glars of Sherry, St. Leger galibi Sandwich ile Lemberg'in kızı Eastern Slave'den dünyaya gelmiştir.

Gelin çok evsaf ve kabiliyet gösteren bir taydı, fakat fazla asabiyetten dolayı koşturulamadı, haraya çekildi. Gelin harada Asalet'den maada Atlanta'yı meydana çıkararak nam kazandı. Zira, Abime pour Eux'den hasıl olan Atalanta Bay Seyfi Çınar'ın harasında Caerlaverock'dan Han gibi bir baş at doğurdu. Han'ın öz kardeşi Perihan "Triple Crown" galibi Galtee More'un öz kardeşinden gelen bu hattı harada temsil etmektedir.

William Giraud ahırının bu seneki üç yaşlıları Corsai re'in yavruları idi. Lady Tolgus'un bu aygırdan doğurduğu Manon Lescaut Çaldıran Koşusu'nun ikincisi idi. Palaver'in Corsaire'den doğurduğu Palomba, Bikini'nin arkasında bunun ahır arkadaşı Asalet'i geçerek Gazi Koşusu'nda ikinci oldu. Palomba, Ankara Koşusunda üçüncü oldu. Bunda Bikini'nin diğer bir ahır arkadaşı Yavru ikinci idi.

1955 senesi Başvekil Kupası ve Jokey Klüp Kupası Wings of Song'un mahsulleri tarafından kazanıldı. Bunlar La Karioka ile Relance idi.

La Karioka Cennet Harasında Bay Alparslan'ın Nonoş'undan doğmuştu. Güzel yapılı bir kısraktı. Bay Zühtü Erişen'in ilk yarışatı olan La Karioka'yı Bay Zeki Sertol idman ediyordu, Başvekil Kupasında yeni kurulan bu ahır büyük muvaffakiyet kazandı. Zira bu mühim koşuyu La Karioka Cihangir'i geçerek kazandı. Bir sene evvel Lutteur'e karşı Ankara Koşusunu kazanan Bülent üçüncü idi. La Karioka bu klasiğin üçüncüsü idi, fakat dört yaşında bu kısrak çok inkişaf etmişti parlak bir performans yaptı.

Jokey Klüp Kupasında Relance'in kazandığı muvaffakiyet de şayanı dikkatti. Zira, bu koşunun ikincisi ve üçüncüsü Bülent ve Lutteur idi.

Relance'i Bay William Giraud Wings of Song ile Ramic'den yetiştirmiş ve Bay Memduh Alan'a satmıştı. Relance büyük kuvvetli bir attı, "starting - gate" den çıktığı taktirde baş atlara boy ölçüşebilecek klasta bir at olduğu muhakkaktı. Bir kaç menfi tecrübeden sonra Relance'den yarış atı olarak istifade edilemeyecek gibi bir durum hasıl olmuştu. Fakat, Ekrem Kurt gözlerini kapatarak Relance'i start almaya ikna edebildi ve bu şekilde Başvekil Kupasından maada Relance ile bir çok koşu kazandı.

Relance, Şlem'den sonra Bay Memduh Alan'ın ilk yarış atı idi. 1936 Gazi Koşusundan beri yarışçılık tan çekilmiş olan Memduh Alan ikinci teşebbüsünde de Relance gibi bir baş ata sahip olmakla çok şanslı bir at sahibi idi.

1955 senesi iki yaşlı koşular Bay William Giraud'nun İngiltereden iki sene evvel getirtmiş olduğu kısrakların tayları nazarı dikkati çekiyordu. Ümit bu jenerasyonun baş tayı olarak temayüz etti ve Çaldıran Koşusunu kazandı, ikinci Atik, üçüncü Cantatrice idi.

Ümit, Fun Fair ile Flower of Asia'nın mahsulü idi. İki defa Lincolshire Handicap'ı kazanan babasına çok benzeyen Ümit iri kuvvetli bir taydı, Fun Fair'den büyük sürat almıştı. Anası Flower of Asia, Umudwar ile Lincolshire Handicap galibi

The Bud'dan doğmuştu. The Bud 2.000 Guineas galibi Diophon'un kızı idi, onun anası Papilla, Derby galibi Papyrus ile Cyrilla'dan doğmuştu. Bu kısrak Roi Herod'un kızı idi ve Nenmouska'dan doğmuştu. Bu hat St. Leger galibi Polcmarch, Derby galibi Nimbus, ve Grey Sovereign gibi klasik galipler ve parlak performans yapmış atlar vermiştir.

Fun Fair, Fair Trial'in iyi oğullarından biri idi, fakat harada muvaffak olamadı. İrlanda Oaks'u galibi Circus Lady'den maada Fun Fair klasik at vermedi. Bununla beraber, kızları harada muvaffakiyetli damızlıklar oldular.

Üç yaşlı olarak Ümit 1956 senesi ilk defa koşulan Erkek Tay Deneme Koşusu'nu kazandı. Bu senenin programı büyük bir yenilik getirmişti. Bu program ilk defa bütün klasikleri ihtiva ediyordu. Erkek Tay Deneme Koşusu 2.000 Guineas'ın muadili idi, dişilerin ilk klasiği Dişi Tay Deneme Koşusu da 1.000 Guineas'ın muadili idi. Bunlar isimleri Fransadaki Poule d' Essai des Poulains ve Poule d' essai des

Poulliche'den alıyordu. Bu klasikler gibi Tay Denemeler de aynı günde koşulmaktadır, 2.000 Guineas'm dişilere açık olmasına mukabil bizde de Fransadaki gibi erkeklerin Klasiği yalnız erkek taylara mahsustur.

Ümit Erkek Tay Deneme Koşusunu ahır arkadaşı Dragon Blanc'ı geçerek kazandı. Dragon Blanc, Wings of Song ile Huri'nin mahsulü olup Lutteur'ün öz kardeşi idi.

Dişi Tay Deneme Koşusunu ilk sene Toprak kazandı. Bu tayı Bay Mehmet Karamehmet Karatepe ile Gözne'den yetiştirmişti. İkinci Hassa, üçüncü Fair Bargo idi. Bu Tay Starbargo'nun Fair Source'den olan bir kızıydı. Starbargo İrlanda Derby'si galibi Embargo ile Sherwood Star'ın kızı Naledi'nin mahsulü idi ve bu kısrağ Santoi'un öz kardeşidir.

Kısrağ Koşusu Oaks'un muadili olarak ihtas olunan üç yaşlı dişi tayların baş koşusu idi. Bunu Bay William Giraud'un La Flêche'i kazandı, Cantatrice'i ikinci idi, Miss Pall'ı üçüncü idi. La Flêche ile Miss Pall Cennet Harasının mahsulleridirler. Bunlar 1951 senesi bu haraya gelen Leading Question'ın ilk yavrularındanır. La Flêche d'Or'dan ve Miss Pall, Palaver'den doğmuştur. Bu netice Bay Giraud'nun Cenet Harası ve ahırı için büyük bir muvaffakiyetti. Cantatrice Cennet Harasında doğmamıştı, fakat bu haraya "foal" iken anası Tourane II ile gelmiş ve burada büyümişti. Tourane II, Djebel ile Massine'in kızı Kaoucha'nın mahsulüdür, Cennet Harasında muvaffakiyetli bir damızlık kariyeri yapmıştır. Yanında gelen Cantatrice, Chanteur II'nin kızıdır ve dört ve beş yaşında iki defa Reisicumhur Koşusunu kazanan bu kısrağ da Cennet Harasının seçme "Pouliniere" leri arasındadır. Cantatrice'in Caerlaverock'dan doğurduğu Coriolan 1968 senesi Erkek Tay Deneme Koşusunun galibidir.

1956 senesi Gazi Koşusu da La Flêche'in muvaffakiyeti ile neticelendi. Cantatrice bu büyük klasikte de ikinci oldu. Üçüncü yeri de Toprak işğâl ediyordu.

Cantatrice İstanbulda Başvekil Kupasında Bikini'nin arkasında ikinci geldi. Bikini Jokey Klüp Kupasını da La Flêche'i geçerek kazandı. Reisicumhur Kupasında ise Bikini birinci, Toprak ikinci, Kösemsultan üçüncü idi.

Bu sene Ankara Koşusunu Bebek kazandı. Bebek Bay Fehmi Simsaroğlu'nun Sanlav ile Buket'den yetiştirip Bay Kadri Çizmeci'ye sattığı bir taydı. Bu klasikte ikinci ve üçüncü yerlerde İlhan ve Toprak vardı. İlhan'ı Bay Sadun Atığ, Legal Fare ile Gülhan'dan yetiştirmişti. Gülhan Cemiyetin getirttiği yearlingler meyânında gelmişti, kurada Sadun Atığ'a çıkmıştı. War Lord ile Off Hill'in mahsulü olan bu tay La Flêche'den geliyordu ve bu kısrağ bilâhare hamda muvaffakiyetli bir damızlık kariyeri yaptı.

1956 senesi iki yaşlıları Emel, Toison d'Or, Beau Sabreur'ü ihtiva edivordu. Bunlar Çaldıran Koşusunun ilk üç yerini işğâl eden taylardı, Emel Toison d'Or arasındaki rekabet üç ve dört yaşlı kariyerlerinde de devam etti.

1957 senesi klasiklerinden Erkek Tay Deneme Koşusunu Prince of Asia, Dişi Tay Deneme Koşusunu Leading Lady kazandı. Kısrağ Koşusu ve Gazi Koşusu galibi Mirage idi.

Bunların hepsi Cennet Harası mahsulleridir. Beş klasikten Ankara Koşusunu ise Emel kazandı. St. Leger'in muadili olan bu uzun mesafeli klasiği kazanmakla Emel Çaldıran Koşusunda gösterdiği klasi teyid etmiş oldu. Erkek Tay Deneme Koşusundaki üçüncülüğü, Gazi Koşusundaki ikinciliği de bunu gösteriyordu.

Prince of Asia Erkek Tay Deneme Koşusunu empresyonan bir şekilde kazandı. Bu çok büyük ve ve tardif bir taydı, fakat büyük sürate malikti. Babası Happy Knight 2.000 Guineas galibi idi, onun babası Colombo da 2.000 Guineas galibi idi. Colombo, Manna'nın oğlu idi. Manna da Derby zaferinden evvel 2.000 Guineas'ı kazanmıştı. Bu suretle Prince of Asia üç jenerasyon 2.000 Guineas galiplerinden geliyordu. Bu tay Flower of Asia'nın yavrusu idi ve bunun anası The Bud dolayısıyla üçüncü jenerasyonda bir 2.000 Guineas galibi daha, Diophon vardı.

Prince of Asia Erkek Tay Deneme Koşusunu ve bunun arkasından Polatlı Koşusunu görülmemiş bir kolaylıkla kazandı. O zamanlar bu koşu Gazi Koşusunun son eprövü (provası) olarak koşulurdu, Esenboğa Koşusu ihdas olununcaya kadar bu karakterini muhafaza etti. Polatlı Koşusunun mesafesi 2.000 metre idi. Prince of Asia bu koşuda starttan itibaren büyük bir ara yaptı ve muazzam fulelerle muvasalata kenter geldi. Fakat, bu koşuyu müteakip Prince of Asia arızalandı ve Gazi Koşusuna koşmadan koşu kariyeri sona erdi. Şimdi Cyclone ile beraber Sedat Evliyazade'nin İzmir'de Cumaovasındaki harasında aygırlık yapmaktadır.

Prince of Asia'nın arkasında Erkek Tay Deneme Koşusunda ikinci Şehlevent idi. Bu tayı Bay Ahmet Kesebir Vercengetorix ile Princesse'den yetiştirmişti. Bunun arkasında Emel üçüncü idi.

Leading Lady o sene Dişi Tay Deneme Koşusunu kazandı. Leading Question ile Lady Tolgus'ün mahsulü olan bu tayı Bay William Giraud Cennet Harasında yetiştirmiş ve iki yaşında Bay Kemal, Hilmi ve Bay Refik Sadıkoğlu'na satmıştı.

1957 senesi Kısarak Koşusu galibi Mirage'da Bay William Giraud'nun Cennet Harasında Wings of Song ile Serap'tan yetiştirdiği bir taydı. Bu tayı Bay Mustafa Karabucak yearling iken aldı, onun renkleri ile bu klasiği ve arkasından Gazi Koşusunu kazandı. Serap, Bar le Duc ile Lady Tolgus'den doğmuştu, Mirage'dan sonra bir klasik koşu galibi Telemaque'i ve Audacieux gibi yüksek evsafat atlar verdi. Gazi Koşusu ikinci Emel idi, Şehlevent de üçüncü geldi. Ankara Koşusunda Emel gene Şehlevent'i geçerek birinci oldu. Bu klasikte Bürücek II üçüncü idi.

Bu jenerasyonun en kuvvetli atlarından biri muhakkakki Toison d'Or'du. Bu kısarak ilkbaharda iyi durumda değildi, fakat İstanbul yaz yarışlarında Başşekil Kupasında Emel ve Asaleti geçerek klasını gösterdi. Bu Toison d'Or'un ilk büyük muvaffakiyeti idi. Sonra Ankarada sonbaharda Cantatrice'in kazandığı Reiscumhur Kupasında üçüncü oldu. Bu koşuda iki sene evvel kupanın galibi ve bu sene de Jokey Klüp Kupasını kazanan Asalet ikinci idi. Toison d'Or böylece klas bir at olduğunu isbat etti ve en büyük zaferlerini dört ve beş yaşında kazandı.

1957 senesi iki yaşlıların baş tayı Bay William Giraud'nun İcaros'u idi. Bu tay Cennet Harasında Wings of Song ile Tourane II'den yetiştirilmişti. İcaros Çaldıran Koşusunda Yedigâr ve Baki'yi geçerek rahat bir muvaffakiyet kazandı. İcaros iyi evsafli güzel bir taydı, üç yaşında da Gazi Koşusunu kazanarak iki yaşında gösterdiği kuvveti ispat etti.

1958 senesi Erkek Tay Deneme Koşusunu Yedigâr kazandı. Yedigâr'ı sahibi Bay Fehmi Simsaroğlu Veliefendi Harasında Sanlav ile Dilber'den yetiştirmişti. Dilber 1946 senesi Fehmi Simsaroğlu'nun İngiltereden getirttiği Sticky Fingers burada Distingué'den doğurduğu dişi taydı. Sticky Fingers, Colorado Kid ile Lady Peregrine'in mahsulü idi. Bu kısarak Honeyway'ın de anasıdır. Honeywav parlak bir koşu kariyerinden sonra harada büyük muvaffakiyete mazhar oldu.

Dilber ismi gibi güzeldi. Babası Distingué, Mahmoud ile Bosworth'un kızı III-Ustrious'dan dünyaya gelmişti. Dilber, iki yaşında büyük ümitler veriyordu, fakat asabi mizacı koşu kariyerini gölgeliyordu. İstanbul'da bir iki yaşlı koşusunda San ile giriştiği sıkı bir mücalededen sonra koşuya karşı isteksizliği arttı ve haraya çekildi.

Erkek Tay Deneme Koşusunda Yadigâr'ın arkasında Adalı II ikinci, Turhan üçüncü idi. Bunlar Legal Fare'in, taylan idi. Böylece 1958 senesinin ilk klasliğinde ilk üç yeri Legal Fare zürriyeti işgâl etmişti.

Dişi Tay Deneme Koşusunu Bay Fehmi Simsaroglu'nun Pırlantası kazandı. Bu tay Sticky Fingers'in Pulat'dan olan bir mahsulü idi. Pırlanta bu klasliği Özden ve Hidrogene'i geçerek kazandı.

Gazi Koşusunda İcaros, Scarlette'i geçerek birinci oldu. Özden üçüncü idi. Bu klasliğin ikincisi de Cennet Harası orijinli bir kısraktı. Bunun Bayan Mesude Evliyazade'ye Bay William Giraud'un verdiği Nilgün'den Göllüce Çiftliğinde yetiştirmişti. Nilgün, Wings ol Song ile Misty Dawn'un mahsulü idi. Nilgün, Göllüceye geldiği zaman Leading Question'den gebe idi ve burada Scarlette'i doğurdu.

Üç yaşlıların büyük klasliği Kısrak Koşusu Özden'in muvaffakiyeti ile neticelendi. Scarlette bunda ikinci oldu. Ahter üçüncü idi. Özden ve Ahter'i Bay Mehmet Karamehmet yetiştirmişti. Bunlar Bürücek'in mahsulleri idi. Özden Legal Fare ile Mrs. Atkins'in mahsulü ve Neslihan'ın öz kardeşi olan Soydan'dan doğmuştu.

1958 senesi üç yaşlıları arasında nazarı dikkati calıp iki tay vardı. Bunlar Maslak ile Baki idi. Bay Fehmi Simsaroglu 1954 senesi İngiltereden yeni bir kafile taylı ve gebe kısrak getirtmişti, bunlar Dorothy Bell ile Admiralty and Divorce isimli kısrakların ertesi sene burada doğurdıkları taylardı. Bunlar orijinleri itibariyle büyük istikbal vaadeden taylardı. Maslak, Mossborough'un oğlu idi. Anası Dorothy Bell, Khan Bahadır ile Flamingo'nun kızı Gloss, İbis'den doğmuştu. Flamingo 1928 senesi 2.000 Guineas'i kazanmıştı. Derbyde Felsead'in arkasında ikinci oldu. Dorothy Bell müşekkel bir kısraktı, ana hattında Friar Marcus'ün kızı Lilaline'den geliyordu. Dorothy Bell'in yanında Midass'dan bir tay vardı. Bu 1956 senesi iki yaşlı koşularında mükemmel performans yapmış olan, fakat Ankarada Sonbahar Tay Deneme Koşusunda haraya çekilen Mayda idi. Ankara Koşusu da Yadigâr'ın muvaffakiyeti ile neticelendi. Bu klasikte ikinci ve üçüncü yerleri Demetçik ve Özden aldılar.

Bu senenin Başvekil Kupası Emel ile Toison d'Or arasında sıkı bir mücadele ile geçti, neticede Emel büyük rakibini egale ederek bu koşuyu kazandı. Ahır arkadaşı Asalet üçüncü idi.

Jokey Klüp Kupasında Emel - Toison d'Or rekabeti tazelendi. Bu sefer Toison d'Or galip gelerek sahibi Bay Zühtü Erişen'e ilk Jokey Klüp Kupasını kazandı. Bu koşuda üçüncü yeri Santalucia işgâl etmişti.

Reisicumhur Kupasını Cantatrice kazandı. Cantatrice'in bu koşu ikinci zaferi idi. Cantatrice bir sene evvel dört yaşlı olarak Asalet ve Toison d'Or'u geçerek kupayı kazanmıştı. Bu seferki muvaffakiyeti Emel'e karşı kazanılmıştı. Toison d'Or gene üçüncü idi. Toison d'Or bir sene sonra bunu Cantatrice'i geçerek kazandı.

1958 senesi iki yaşlıları yüksek evsafıta taylar ihtiva ediyordu. Bu jenerasyonda Bay William Giraud'un gözde tayları Beau Manoir, Silver Star, Bravade ve Mistinguette idi. Bay Fehmi Simsaroglu ahırında Sipahi ve Bay Burhan Karamehmet ahırında Apollon dikkati çeken taylardı.

Bu sene İzmir yarışları başlamadan evvel Bay William Giraud Mistinguette'i Dr. Mişel Savich'e sattı. Dr. Savich üç dişi taydan istediğini seçmek hakkına malikti, bunlardan Mistinguette'i tercih etti. Bay Sedat Evliyazade bu tay ile bizi geçerler, fakat sonra üç yaşına geldiği zaman bunu nasıl idman ederler, bilmem, dedi. Çaldıran Koşusunu Mistinguette kazandı, iki yaşlıların başına geçti. Bu yeni kurulmuş olan Dr. Savich ahırını için büyük bir muvaffakiyetti bundan evvel Dr. Savich Bay Özdemir Atman'dan Zeynep ile Castagnettes'i almıştı. Bunları Garibaldi beyaz yollu renkleri taşıyan ilk atlardı.

Mistinguette'i Aptullah idman ediyordu. Bu eski binici uzun müddet yarışlardan çekildikten sonra Bay Fehmi Simsaroglu ahırında antrenör olarak tekrar yarışçılık alemine dönmüştü, Bikini ve Asalet'i büyük muvaffakiyetlerine irsal eden antrenördü.

Mistinguette yarış sabahı hemen hemen koşudan çekiliyordu. Buna binecek münasip bir jokey bulunamıyordu. Son anda İbrahim Kurt üzerinde karar kılındı, at koşudan silinmedi. Bu büyük bir şans eseri idi. Zira Mistinguette'in Çaldıran Koşusu zaferinden mahrum edilmesine, sahibinin ve antrenörünün bu şerefe nail olmamalarına ramak kalmıştı. Koşunun favorileri Silver Star ve Beau Manoir idi. Mistinguette doğru yola başta çıktı, eski ahır arkadaşlarını geride bırakarak rahatça potoya vardı. Bu çok popüler bir zaferdi. Yeni atçı Dr. Mişel Savich'in bu ilk büyük muvaffakiyeti idi, yarışçılık camiasında sevinç uyandırdı. Bu Bay William Giraud için de iftihar edilecek bir netice idi. Zira bu mühim iki yaşlı koşusunda ilk üç yeri Cennet Harası mahsülleri işgâl etmişti.

1959 senesi beş klasikten üçünü Cennet Harası mahsülleri kazandı. Diğer ikisinden birinin galibi bu haranın aygırı Wings of Song'un, öteki ise bu aygırın mahsülü olan Spring Song'un kızı idi.

Dişi Tay Denem Koşusunu Mistinguette kazandı. Mistinguette bu muvaffakiyetini de gene İbrahim Kurt ile kazandı. Silver Star ikinci, Servi üçüncü oldu. Mistinguette Leading Question ile Lady Tolgus'den doğmuştu, binanaleyh eskiden bu klasiği kazanan Leading Lady'nin öz kardeşi idi. Silver Star 1951 senesi Gazi Koşusu galibi Etoile d'Argent'nın Wings of Song'dan olan bir tayı idi. Servi ise Pulat ile Princess'in mahsulü idi.

Erkek Tay Deneme Koşusunda Beau Manoir, Sipahi ve Apollon'u geçerek birinci oldu. Beau Manoir Wings of Song ile Flèche d'Or'dan doğmuştu, binanaleyh 1954 senesi Gazi Koşusu galibi Beau Brummel'in öz kardeşi idi. Sipahi, Spring Song ile Gelin'in mahsulü idi.

Apollon çok güzel eşkalli bir taydı, iki yaşında kuvvetli performans yapmış ve klasik koşular için ümit vermişti.

Kısrak koşusu Fanler'in muvaffakiyeti ile neticelendi. Silver Star ikinci, Servi üçüncü idi.

Fanler'i Bay Fikret Yüzatlı Wings of Song ile Yonca'dan yetiştirmişti. Sonra bu kısraktan 1967 senesi Gazi Koşusu galibi Apaçi'yi yetiştirdi.

1959 Gazi Koşusu Beau Manoir'in, Fanler ve Silver Star'ı geçerek kazandığı muvaffakiyet ile neticelendi. Bu suretle, bu klasikte, bu sene ilk üç yeri Wings of Song'un mahsulleri almıştı.

Bu devirde Bay William Giraud ahırının muvaffakiyetleri Edmond Blanc'ın Flying Fox'u Jardy harasına getirdiği zaman ahırın mazhar olduğu muvaffakiyetleri andırıyordu. Flying Fox 1898 senesi "Triple Crown" galibi idi. Edmond Blanc bunu yetiştiricisi ve sahibi Westminster Dükünden o zaman için bir rekor olan bir meblağa satın almıştı.

Paris civarında olan Jardy Harası şimdi Marcel Boussac'ın iki büyük harasından biridir. Diğer Normandiya'daki Fresnay le Buffard Harasıdır. Marcel Boussac'ın bu iki harada yetiştirdiği atlar Jardy'nin eski mahsulleri gibi dünyaya nam salmıştır. Marcel Boussac'ın turuncu "casaque", kurşını "toque" renkleri Jardy'nin eski sahibinin turuncu "casaque" ile mavi "toque"u gibi Fransa ve İngilterede zaferden zafere ulaştığı bu devirde Flying Fox'un yerini Tourbillon, Djebel ve Pharis tutmuştu. Bunların yavruları bir biri ardına büyük muvaffakiyetler kazanıyordu. Marcel Boussac'ın bu parlak devrinde Asterus isimindeki aygırı da bu muvaffakiyetlerin istihsalinde mühim rol oynamıştır. Asterus, Teddy, Ajax vasıtasıyla Flying Fox geliyordu. Champion Stakes'de Colorado ve Embargoyu geçen bu at, bilhassa harada Ardan ve Pardal'ı anası Adargatis ve Caracalla ve Marsyas'ın anası Astronomie gibi büyük "Pouliniere" (damızlık kısarak) 1ar vermekle nam yapmıştır. Asterus'ün oğulları Abjer ve Jock de aynı yolda muvaffak olmuşlar ve Boussac elevajına çok hizmet etmişlerdir.

Tourbillon ile Loika'nın mahsulü olan Djebel'in pedigrisinde de Flying Fox vardı. Loika, Gay Crusader ile Abbot's Trace'in kızı Balantrae'den doğmuştu. Bu kısrağın anası Abeyance ise Teddy'nin kızıdır.

Yarışçılık tarihimizde devamlı muvaffakiyetleri ile on sene müddetle ön planda yer almış olan Cennet Harasının muvaffakiyet devri ile aralarında paralel çizdiğimiz Edmond Blanc elvajının büyük devrini yaratan Flying Fox'un bir desandanı Cennet Harasına altın devrini yaşatmıştır. Bu Misty Dawn'dur Misty Dawn'un babası Borealis Brumeux, Teddy, Ajax vasıtasıyla Flying Fox'dan gelmektedir. Cennet Harasına büyük hizmetleri olan diğer bir kısarak da bu haranın muvaffakiyetlerinin teşbih edildiği ikinci paraleldeki Boussac elevajının baş aygırlarından Djebel'in kızı Tourane II'dir. Cennet Harasına iki Derby galibi kazandıran Tourane II'den sonra bunun babası Djebel'in 1950 Epsom Derby'si galibi olan oğlu Galcador'un bir kızı da bu haraya gelmiş bulunuyor. Bu Sigrid'dir, bunun anası Esmansa, Marsyas ile Liberation'den doğmuştur. Liberation, Pharis'in anası Carissima'nın Bahram'dan doğurduğu bir kısraaktır.

Misty Dawn'dan sonra Cennet Harasına Flying Fox'un bir desandanı daha gelmiştir. Bu, Sunny Boy III ile Mahmoud'un kızı Oo-La'la mahsulü olan Oo-Lala'dır. Sunny Boy III, Jock Asterus, Teddy-Ajax vasıtasıyla Flying Fox'a çıkmaktadır.

Tourane II'nin ikinci Derby galibi İcaros'un öz kardeşi olan Hélène de Troie'dir. Bu kısarak 1960 senesi Gazi Koşusu galibidir, William Giraud'nun mavi beyaz renklerini bu klasikte zafere ulaştıran son Derby galibidir.

Bundan sonra Cennet harası üç klasik koşu galibi daha yetiştirmiştir. Bunlar Ankara Koşusu galipleri Beau Regard ile Brumeuse ve Kısarak Koşusu galibi Bravade'dir.

Bu mukayeseye Edmond Blanc ahırının bu atçının Flying Fox sayesinde Jardy Harasında yetiştirdiği büyük galipler ile kazandığı parlak muvaffakiyetlerin bu elevaja sağladığı mutantan devir ile başlamıştık. Cennet Harasının baş aygırı Wings of Song'un iki Derby galibi mahsulü Beau Brummel ve Beau Manoir'in, diğer aygırı Leading Question'in bir Derby galibi mahsulü La Flèche'in Flying Fox'un zürriyetinden olan Misty Dawn'un torunları olduklarını hatırlatmak yerinde olur. Flying Fox hattından gelen Misty Dawn'dir. Bay William Giraud ekürisinin üç Derby kazanmasına saik olması ve bu eküriye iki Derby galibi veren Tourane II'nin de Flying Fox üzerine 5X7 (beşinci ve yedinci jenerasyonlarda) bir inbreeding ihtiva etmesi enterasan bir tesadüftür.

1959 senesi klasiklerinin üçünü Wings of Song'un mahsulleri, birini de Wings of Song'un oğlu Spring Song'un mahsulü kazandı. Bu Ankara Koşusu galibi I İpek idi. I İpek'i Bay Sadun Atığ Gülhan'dan yetiştirmiş ve Bay Basri Çiftkurt'a satmıştı.

Spring Song Bay Özdemir Atman, kısıraklarını Prens Halim Said'e sattığı zaman Alemdağında Baltacı Çiftliğinde doğmuştu. Haspa buraya Wings of Song dan gebe olarak gelmiş ve burada Spring Song'u doğurmuştu. Bu tay Prens Halim Said'in renkleri ile koştu. Üç yaşının ilk baharında klâsik imkânlar gösterdiği sırada arızalandı. Sonra Spring Song bir müddet İzmitte avgırlık yaptı, bu sırada Gülhan bu aygırdan I İpek'i doğurdu.

1959 senesi üç ve daha yukarı yaşlıların mühim koşularından ikisini de Wings of Song'un kızı Toison d' Or kazandı. Bunlar Toison d'Or'un ikinci defa kazandığı Jokey Klüp Kupası ve Reiscumhur Kupası zaferleri idi.

Bu sene Başvekil Kupasını ise ikinci defa olarak Emel kazandı.

1959 senesi iki yaşlı koşularına Caerlaverock'un ilk mahsülleri iştirâk etti. Bunların arasında iki "crack" (baş at) vardı. Flush Royal ve Han.

Flush Royal'ı Bayan Esin Zenbilci yetiştirmiş, yearling olarak Bay Cem Madra ve Bay Sinan Bosna'ya satmıştı. Bu tay Caerlaverock ile Polaris'in mahsulü idi, iki yaşlı kariyerinin başında temayüz ederek bunu Çaldıran Koşusunda güzel bir muvaffakiyetle ikmal etti. Bu koşuda Ege ikinci, Nurhan üçüncü idi.

1960 senesi klasik koşular yaklaştığı zaman William Giraud ahırının üç yaşlıları Telemaque ve Hélén'e de Troie dikkati çekmeğe başladılar, bunlardan Erkek Tay Denemeyi Telemaque kazandı. İkinci Fatih idi. Han ise üçüncü oldu. Telemaque, Leading Question'in Serap'tan olan bir tayı idi, güzel eşkâl ve evsafa malik bir attı. Lady Tolgus'ün Bar le Duc'den doğurduğu Serap bu suretle Cennet Harasında Mirage'den sonra ikinci klasik yavrusunu doğurmuştu.

Fatih, Haspa'nın Caerlaverock'dan olma bir tayı idi, klasik yapıda yüksek evsafli bir taydı.

Han, Caerlaverock'un Atalanta'dan olan tayı idi, iri kuvvetli cüssesini Atalantanın büyük babası Ronflon'dan almıştı. Atalanta, Abime pour Eux ile Gelin'in mahsulü idi, bu kısırağı Bay Fehmi Simsaroglu yetiştirmiş ve Bay Özdemir Atman'a satmıştı. Bay Özdemir Atman 1955 senesi İzmitte Atman Harasını kurdu, bu sırada Atalanta'yı Bay Seyfi Çınara hediye etmişti. Caerlaverock bu sene gelmişti. Uzun bir beklemeden sonra uçakla sıfat mevsimine yetiştirilen bu aygır Ankara'da ilk sıfatını Atalanta'ya yaptı.

Caerlaverock'un gelişi büyük bir hadise idi, İngiltere Büyük Elçisi Sir James Boker de Caerlaverock'u görmeyi arzu ediyordu, Riyaseti Cumhur Genel sekreteri Bay Fikret Belbez ile o gün ahıra gelmişlerdi, Caerlaverock'un ilk defa olarak Atalanta'ya çekilişinde hazır bulundular.

1959 senesi ilk mahsülleri sahaya çıkan diğer bir aygır Cihangir idi. Bu suretle Hyperion'un iki oğlu aynı zamanda memleketimizde damızlık hizmetine girmişti, olay safkan yetiştiriciliğimiz için büyük bir kazançtı.

1959 senesi Dişi Tay Deneme koşusunu Fahuş kazandı. Fahuş'u Bay Şadi Eliyeşil Okşan'dan yetiştirmişti. Cihangirin ilk mahsullerinden olan bu tayı yearling olarak Bay Özdemir Atman almıştı.

Fahuş Okşan gibi büyük kuvvetli bir taydı. Dişi Tay Deneme Koşusunun muvasalatı sıkı bir mücadele ile geçti, Fahuş ile Cihangir'in diğer bir tayı koşuyordu az bir farkla Fahuş'un lehine olarak baş başa bitirdiler. Bunların gerisinde Hélène de Troie üçüncü idi. Müteakiben Kısırak Koşusunda Lovely birinci oldu. Fahuş ikinci idi Hélène de Troie bu koşuda da gene üçüncü idi.

Gazi Koşusunda en şanslı at Flush Royal görünüyordu. Zira bu tay Esenboğa Koşusunda bütün rakiplerini geçmişti. Bunun en kuvvetli rakibi Telemaque idi. Esenboğa Koşusu şimdi Polatlı Koşusunun yerini almıştı, Derby'den evvel son denemeyi teşkil eden bu koşuyu kazanan at umumiyetle Gazi Koşusunun favorisi olur.

Flush Royal Gazi Koşusu'nda karşılaşacağı en büyük rakipleri bu denemeyle egale etmişti ve Derby'i kazanması bekleniyordu. Fakat, koşu günü bir kolic Flush Royal'ı bu mühim koşuya iştirakten men, belki de büyük bir klasik zaferden mahrum etti. Zira, Flush Royal'in Esenboğa Koşusunda rahatça geçtiği Han, Gazi Koşusunda yanlış bir taktik ile koşturulmasına rağmen ikinci oldu.

Gazi Koşusu'nu Hélène de Troie kazandı. Bu muvaffakiyet ahırı için bir sürpriz değildi, fakat William Giraud ahır bu koşuda Telemaque'a da çok güveniyordu. Telemaque Erkek Tay Denemede klasını göstermişti. Burada da iyi bir koşu koştı ve üçüncü oldu. Koşunun en talihsiz atı muhakkakki Han'dı. Bu sene Bay Sadun Atıg'ın Derby'de iki namzedi vardı. Han'dan başka birde Nurhan bu koşuya iştirak ediyordu, Sadun Atıg ahır Han'dan çok Nurhan bindi, Han ise Nurhan'a "Leader" olacak şekilde ve onun şansını artıracığı zannedilen bir taktikle koşturuldu. Bu suretle Han koşunun sonuna bir rezerv saklamadan hızlı bir tempo ile koşuyu götürdü, bundan en ziyade istifade eden Hélène de Troie idi. Hélène de Troie rahatça arkada bekleme koşusu yaparak sekizyüzde yürümeğe başladı, taze bir kuvvetle doğru yolda hücumla geçti. Han da "resource" kalmamıştı, Hélène de Troie'nin şiddetli "point de vitesse" ine mukavemet edemiyerek yerini rakibine terkederek ikinci oldu. Hélène de Troie Derby galibi idi. Bu Wings of Song'un bu büyük klasığı kazanmağa muvaffak olmuş dördüncü yavrusu idi. William Giraud ekürisinin de bu büyük klasikte altıncı zaferi idi.

Ankara Koşusunda Han, Hélène de Troie ile tekrar karşılaştı, St. Leger'in muadili olan bu klasik Han'ın muvaffakiyeti ile neticelendi.

Han İstanbulda Başvekil Kupasını da kazanmıştı, bu koşuda Toison d'Or ile Belka'yı geçmişti. Belka bunu müteakip Silver Star ve Hélène de Troie'yi geçerek Jokey Klüp kupasını kazandı. O sene Devlet Başkanlığı Kupası namı altında İstanbulda koşulan Reisicumhur Kupası Koşusunu da Belka kazandı. Bu koşuda Han ikinci idi.

Belka'yı Bay Fehmi Simsaroğlu Levent ile Buket'ten yetiştirmiş ve Bay Nurettin Karacaya satmıştı.

Gazi Koşusundan sonra Han'ı ve Nurhan'ı Bay Rauf Halat almıştır, Başvekil Kupasında ve Ankara Koşusundaki muvaffakiyetlerini Han yeni sahibinin kırmızı ve sarı renkleriyle kazandı.

Bay Rauf Halat bu sene Bay Nuri Oğlakçı'dan aldığı atlar ile ahırını genişletti 1960 senesi iki yaşlıları içinde Beau Repaire baş tay oldu ve o sene İstanbul'da koşulan Çaldıran Koşusu Beau Repaire'in muvaffakiyeti ile neticelendi.

Beau Repaire'i Bay William Giraud yetiştirmiş ve yearling olarak Bay Nurettin Karaca'ya satmıştı. Beau Repaire, Leading Question ile Flèche d'Or'un mahsulü güzel yapılı bir taydı. Beau Repaire'in arkasında Atlıhan ikinci, Semra üçüncü oldu. Atlıhan Cihangir'in ikinci sene mahsûllerinden idi ve 1950 senesi Gazi Koşusu galibi Darling'den doğmuştu.

Erkek Tay Deneme Koşusu ile 1961 senesi Gazi Koşusunu Atlıhan kazandı. Bu tay Cihangir'in ilk Derby galibi mahsulü idi. Bay Şadi Eliyeşil'in kendi yetiştirdiği ikinci Derby galibi idi. Erkek Tay Deneme Koşusunu Atlıhan, Savlet'i ve Cihanşah'ı geçerek kazandı.

Gazi Koşusunda Bay Fethi Türeray'ın Kamikaza'sı ikinci, Bay Fehmi Simsaroğlu'nun Gülseren'i üçüncü idi. Kamikaza'yı sahibi Levent ile Rosita'dan yetiştirmişti.

Prens Halim Said'in renkleri ile bir çok koşular kazanmış olan Rosita Bay Fethi Türeray'ın harasında muvaffakiyetli bir "Pouliniere" olmuştu.

Dişi Tay Deneme Koşusunu bu sene Ney kazandı. Sebil ikinci, Semra üçüncü idi. Ney'i Bay Mehmet Karamehmet Sam ile İlkiz'den yetiştirmişti. Yearling iken bunu Bayan Ülker Ongun almıştı. Sam, Bürücek ile Taj Mahal'ın mahsulü, İlkiz ise Barle Duc ile Mrs. Atkins'in mahsulü idi.

Kısrak Koşusu Bay Kemal Tamer'in Cihanbargo'sunun parlak muvaffakiyeti ile neticelendi. Amethyst ikinci. Gülseren üçüncü idi.

Cihanbargo, Cihangir ile Starbargo'dan doğmuştu, İngiltere'deki mahsulü Star Signal'ın muvaffakiyetleri muvacehesinde Starbargo'nun klasik atlar vermesi beklenmekteydi.

Ankara Koşusunun galibi Brumeuse idi. Bu tayı Bay William Giraud yetiştirmiş, yearling iken Bay Faruk Ayrıl ile Bay Tevfik Dölene satmıştı. Brumeuse Wings of Song ile Misty Question'in tayı idi. Misty Question de Leading Question ile Misty Dawn'un mahsulü idi. Brumeuse Ankara Koşusunu Atlıhan ve Cihanbargo'yu geçerek kazandı. Bu klasikteki zaferini Reisicumhur Koşusunda parlak muvaffakiyet takip etti. Bunu da Brumeuse gene Atlıhan'ı geçerek kazandı. I İpek üçüncü idi.

Mevsimin diğer mühim üç ve daha yukarı koşularından Başvekil Kupası Belka'nın muvaffakiyeti ile neticelendi. Belka bunu Hélène de Troie'yi geçerek kazandı. Jokey Klüp Kupasını Dişi Tay Deneme Koşusu galibi Ney kazandı. Mekik ikinci Hélène de Troie üçüncü idi.

Safkan yetiştiriciliğinde yeni hamleler

1958 senesinden itibaren safkan yetiştiriciliğinde yeni hamleler başladı. Evvela Bay Selahattin Haşve, ertesı seneler Bay Nurettin Karaca, Bay Osman Kapani Bay Joe Clark, Bay Zühtü Erişen, Dr. Savich, Bay Nuri Oğlakçı, Bay Basri Çiftkurt, Bay Özdemir Atman, Bay Şadi Eliyeşil, Bay Cemal Kura, Bay William Giraud ve Bay Semiral Bilbaşar dışardan damızlık kısrak getirttiler.

1958 senesi safkan İngiliz yetiştiriciliğinde yeni hamle Bay Selahattin Haşve'nin mubayaaları ile başladı. O sene Bay Selahattin Haşve İngiltereden Pearl Clasp ve Happy Feet isminde iki kısrak getirmişti. Bunları Bay Nurettin Karaca'nın Belle Honore ve Stalora isimli kısrakları, Bay Zühtü Erişen'in Blue Melody ve Laska isimli kısrakları Bay Osman Kapani ve Bay Joe Clark'ın Reloxation ve Petitionary isimli kısrakları, Dr. Savich'in Aberline ve La Griffe isimli kısrakları, Bay Nuri Oğlakçı'nın Alwyn, Fortunate Anne, Red Ford Casmir, Widow Lady Lambing Time, Mother Riley ve Ten Ten isimli kısrakları, Bay Basri Çiftkurt'un Anna Boleyna, Nimble Number, Audacia, Clarmonde isimli kısrakları takip etti.

Bu sırada yeni aygırlarda geldi. Guersillus, Quick Decision ve Minstrel III Türkiyede aygırlık vazifelerine başladılar.

Bu kısraklar meyanında Bay Zühtü Erişen'in Blue Melodysi, yanında bir doru erkek tay ile gelmişti. Bu tay Flying Star ismi ile ve ismi gibi uçuşu bir süratle 1961 senesi Çaldıran Koşusunu kazandı. Flying Star'ın arkasında Firework ikinci Cihandar üçüncü idi.

Flying Star Tamerlane'nin oğludur, babası gibi müşekkel bir attır. Anası Blue Melody, Chanteur II ile Blue Rage'in kızıdır. Bu kısarak Blue Peter ile Kings Cross'dan doğmuştur. Bu enterasan bir pedigridir. King's Cross, Kings-Salmon ile Rhona'nın mahsulüdür. Rhona'nın babası Foxlaw'dır. Bu kısarak Parafin hattından gelmektedir. Bu mühim bir kısarak hattıdır.

1962 senesi klasikleri enterasan bir durum arz ediyordu. 1959 senesi dışardan gelen kısaraklar ile beraber ecnebi orijinli taylar gelmişti, bunların dışarda tanınmış aygırların yavruları oluşu yarışlara yeni bir renk katmış, heyecanı artırmıştı.

İlkbaharda klasikleri Fire Work ve Ruf kazandılar. Fire Work, Erkek Tay Deneme Koşusunda Flying Star'ı ve Cihangir'i geçerek güzel bir muvaffakiyet kazandı. Fire Work'u sahibi Bay Fethi Türeray Caerlaverock ile Rosita'dan yetiştirmişti. Rosita, Papageno II ile of Alna'nın mahsulü idi. Bu kısarak Blanding ile Rijcet'den doğmuştu. Blanding, Blandford ile Ann Hathaway'ın mahsulüdür. Caerlaverock'un pedigrisinde de Ann Hathaway vardır.

Dişi Tay Deneme Koşusu galibi Ruf, Dragon Blanc ile Meltem'in mahsulüdür. Meltem Cemiyetin 1947 senesi getirttiği yearlinglerdendir, Furrokh - Siyar ile Brownita'nın mahsulüdür. Ruf'u Bay Mehmet Karamehmet yetiştirmiştir. Dragon Blanc, Wings of Song ile Huri'nin mahsulü olup Lutteur'ün öz kardeşidir. Bu at Bay William Giraud tarafından yetiştirilmiş ve koşu kariyerinin sonunda bunu Bay Karamehmet harasına aygır olarak almıştır.

Ruf iyi evsafa müşekkel bir kısarak, buna gerek Dragon Blanc'n büyük babası Hyacinthus, gerekse Tac - Mahal'in babası Furrokh-Siyar'dan sürat intikal etmiş olmalıdır. Hyperion ile Sweet Wall'un mahsulü olan Hycinthus Middle Park Stakes'i kazanmıştır.

Furrokh-Siyar, Colorado ile Mümtaz Mahal'in mahsulü idi, büyük bir sürate malikti. İki yaşında iken Longchamp'ın 1.000 metre rekorunu kırmıştı.

Dişi Tay Deneme Koşusunda Ruf'un arkasında I Amber ikinci, Fox Fire üçüncü oldular. I Amber bunu müteakip kısarak Koşusunu kazandı. Bu klasikte I Amber'in arkasında Bijoux ikinci, Görsev üçüncü idi.

Kısarak Koşusu galibi I Amber Bay Osman Kapani ve Bay Joe Clark'ın İngiltereden getirdiği kısaraklardan Relxation'in yanında gelen dişi tayı, Djefon'nun kızı idi. 2.000 Guineas galibi Djebel'in mahsulü olan Djefon Arc'de Triomphe galibi Puissant Chef'in babası idi ve yavrularına çok nefes kabiliyeti intikal ettiren bir aygırdır. Relaxation Ascot Gold Cup galibi olan Precipitation'ın kızı idi, anası Spoilt Child da St.Leger galibi Scottish Union'ın kızı idi, buradan I Amber'e tekrar nefes kabiliyeti geliyordu. Scottish Union 2.000 Guineas ve Derby galibi Cameronian ile Bachlor's Double's kızı Trustful'dan doğmuştu. Spoilt Child'in anası Mannering ise 2.000 Guineas ve Derby galibi Manna'nın kızı idi. Bu suretle, I Amber Pedigrisinde klasik atlar ve stayerler ihtiva ediyordu, ana hattında Derby galibi Grand Parade vesair klasik galipler vermiş bir hattan geliyordu.

I Amber Bayan Evelvn Clark'ın renklerini taşıyordu, yeni kurulan Joe Clark ahırına ilk büyük muvaffakiyetini kazandırdı.

1962 senesi Ankara Koşusunu Bay William Giraud'nun Beau Regard'ı kazandı. Beau Regard bu klasiği Cihandar ve Valiant'ı geçerek kazandı. Cihandar, Cihangir ile Belceağaçlı'nın mahsulü idi, bu mevsim ve dört yaşında da iyi koşular kazandı Valiant, Caerlaverock ile Haspa'nın mahsulü ve Fatih'in öz kardeşi idi. Bu büyük evsafli müşekkel tay dört yaşında çok kuvvetli performans yaptı.

Beau Regard, Wings of Song ile Flèche d'Or'un mahsulü olup, Derby galipleri Beau Brummel ve Beau Manoir'in öz kardeşi, La Flèche'in yarım kardeşi idi.

Beau Regard Cennet Harasında yetişen son klasik galiplerinden biri ve Wings of Song'un da klasik koşu kazanan son mahsulü idi. Bununla 1954 ve 1962 seneleri arasında muvaffakiyetin zirvesine çıkan William Giraud elevaj ve ekürisinin klasik koşu ve diğer büyük koşu galibiyetleri serisi nihayete erdi. Zira, bu tarihten sonra bu haradan yalnız 1966 senesinin Kısarak Koşusu galibi Bravade çıktı.

Cennet Harası mahsullerinin büyük devri kapanırken Şadi Eliyeşil elevajı parlamağa başladı, 1961 senesi Atlıhan'm Derby muvaffakiyetini 1963 ve 1964 seneleri Melikşah ve Kayarlı'nın muvaffakiyetleri takip etti. 1966 senesinde bunlara Pikehan'ın zaferi ilâve oldu.

Bu devir aynı zamanda Bay Özdemir Atman'ın elevajının yükseldiği devirdir. Bu yükselmeye saik olan Caerlaverock, Özdemir Atman ekürisinin büyük galipleri ortaya çıkmadan evvel, ilk klasik koşu galibini Bay Seyfi Çınar'ın harasında verdi. Han Ankara Koşusunu kazandıktan sonra Bay Fethi Türeray'ın harasında yetişen Fire Work çıktı. Han St. Leger galibi idi. Fire Work ise Erkek Tay Deneme Koşusu galibi idi, bunu müteakip Caerlaverock'un iki yavrusu daha bu klasiği kazandı. Bunlar Bay Özdemir Atman'ın Golden Rock'u ve Bayan Esin Zembilci'nin Thunderbird'u idi.

Bu suretle, 1962 ile 1964 seneleri arasında Erkek Tay Deneme'yi üç sene üst üste Caerlaverock'un mahsulleri kazanmıştı. Bu arada 1963 senesi Caerlaverock'un bir mahsulü Suzan da Dişi Tay Deneme'yi kazandı, bu devrede Caerlaverock'un Golden Dream, Metehan, My Valentine, Erhan ve Golden Arrow gibi büyük koşu galibi mahsulleri çıktı.

1962 senesi üç ve yukarı yaşlıların en mühim koşusu Reiscumhur Kupasını Bay Nureddin Karaca'nın Karaca'sı kazandı. Karaca bu büyük zaferi Hélène de Troie ve Valiant'ı mağlup ederek kazandı.

Karaca, Bay Nureddin Karaca'nın İrlandadan getirttiği kısıraklardan Stalora'nın yanında gelen erkek taydı. Karaca, enteresan bir pedigreeye sahiptir. Babası His Slipper, Stardust'ın hiç koşu koşturmuş bir oğludur, Herslipper'den doğmuştur. Bu kısırak Winsdor Slipper'in anası Carpet Slipper'in zürriyetindendir.

Stalora, İrlanda 2.000 Guineas'ı galibi Stalino ile My Slipper'in mahsulüdür. Staline, Stardust ile Son In Law'un kızı Inking in mahsulüdür.

Stardust, Hyperion'un oğludur. Bu suretle Karaca iki taraftan bu şampiyon aygırdan gelmektedir. Karaca ana hattında da Carpet Slipper'den gelmektedir. Zira My Slipper Dastur ile Her Slipper'den doğmuştur. Tetratema'nın kızı olan Her Slipper, Sunny Boy III'den Vali'yi dünyaya getirmiştir, bu kısırak son senelerin en gözde aygırlarından Val de Loir'in ve Oaks galibi Valoris'in anasıdır.

1962 senesi üç ve daha yukarıların diğer mühim koşularından Başvekil Kupasını Fol Espoir, Jokey Klüp Kupasını Brumeuse kazanmıştır. Fol Espoir'ı sahibi Bav William Giraud Ümit ile Chimere'den yetiştirmiştir. Bu kısırak Tourane II'nin burada Chamossaire'den doğurduğu taydır. Chimere çok asabi bir kısırak, koşu kariyeri kısa sürdü.

Başvekil Kupasını Fol Espoir, Fire Work ve Hélène de Troie'yi geçerek kazandı. Brumeuse'ün galibiyeti ile neticelenen Jokey Klüp Kupasında da Karaca ikinci, Hélène de Troie üçüncü idi. Hélène de Troie bu koşuda üçüncü defa olarak üçüncü gelmişti, ertesi sene koşu kariyerini bitirmeden evvel Başvekil Kupasını kazanmağa muvaffak oldu, bunu müteakip Reiscumhur Kupasında parlak bir zaferle haraya çekildi.

1962 senesi iki yaşlılar arasında temayüz eden taylar Melikşah ve Elmashatun idi. Çaldıran Koşusunu Melikşah kazandı, fakat Elmashatun bu koşuda çok talihsizliğe uğradı. Bu tay Starttan geç çıkıyordu. Bu koşuda da startta çok mesafe kaybetti. Sonra bunu telâfi ettiği sırada iki rakibi tarafından makasa alınarak yolu kesildi ve yavaşlamak mecburiyetinde kaldı. Buna rağmen Elmashatun doğru yolda ara kapatarak ikinci oldu.

Elmashatun Bay Nuri Oğlakçı'nın İngiltereden getirdiği kısıraklardan Widow Lady'nin burada Umberto'dan doğurduğu dişi taydı. Bu suretle jenerasyonun başına yükselmiş olan Elmashatun klasik koşular için büyük ümitler veriyordu. Fakat, üç yaşında Elmashatun çok titiz bir kısırak oldu ve ikili iken vaadettiği istikbal tahakkuk edemeden arızalandı ve damızlığa gitti.

1963 senesi Golden Rock ile Melikşah'ın senesi idi. Erkek Tay Deneme Golden Rock'un Lucky Boy ve Le Sage'i geçerek kazandığı rahat bir muvaffakiyetle neticelendi. Gazi Koşusunu Melikşah kazandı. Bu koşuda L'Aiglon ikinci ve Gücüm üçüncü idi. Melikşah, Cihangir ile Aydos'un mahsulü idi. Bu tayı ve anası Aydos'u Bay Şadi Eliyeşil Tarsusta Çamtepe Harasında yetiştirmişti. Aydos, İz ile Erin Belle'nin mahsulüdür. Erin Belle Bay Şadi Eliyeşil'in 1947 senesi Starbargo ile İngiltere'den getirttiği ilk kısırak, İrlanda "Triple Crown" galibi Museum ile Cosmohone'un mahsulü idi, İngilterede iki yaşında kuvvetli performans yapmış bir kısırak. Cosmohone, Sir Cosma ile Winalot'un kızı Inchmanone'den doğmuştu ve bu kısırak da 1911 senesi Epsom Derby'si galibi Sunstar'ın kızı Dalnamein le Cascatella'nın mahsulüdür.

Gazi Koşusunun İkincisi L'Aiglon idi. Bu tay Wings of Song ile Etoile den doğmuş güzel bir taydı, fakat kısa zamanda arızalanıp koşudan çekildi. Bunun arkasında Gücüm Gazi Koşusunun üçüncüsü oldu.

Ankara Koşusunu bu sene Golden Rock kazandı, fakat bunun diskalifikasyonu üzerine Bon Coeur birinci oldu. Bon Coeur, Lutteur ile Pandora'nın mahsulü idi, bunu Bay Fikret Yüzaflı yetiştirmiş ve yearling iken Bay Ferruh Kurter'e satmıştır. Bunun arkasında Audacieux ile Suzan ikinci ve üçüncü oldular.

Golden Rock'u sahibi Bay Özdemir Atman Caerlaverock ile Gülcan'dan yetiştirmiştir. Gülcan, Bürücek ile Gülbeyaz'ın mahsulü olup Bay Mehmet Karamehmet tarafından yetiştirilmiş ve yearling iken Bay Sadık Eliyeşil'e satılmıştır. Bay Sadık Eliyeşil'in renkleri ile bir kaç koşu kazanan Gülcan'ı Bay Özdemir Atman harasına damızlık olarak almış ve bundan Golden Rock gibi bir şampiyon at ve bunu müteakip Golden Eagle ve Gold Sovereing'i yetiştirmiştir.

Gülbeyaz, Cemiyetin 1949 senesi İngiltereden getirttiği yearlingler meyanında gelmiş ve Bay Mehmet Karamehmet'in ahırında kısa bir koşu kariyerinden sonra haraya çekilmişti. Gülbeyaz, Distingue ile Fairhaven'in kızı Fairest Haven'den doğmuştu, Gülcan'a ve oradan Golden Rock'a intikal ettirdiği kır donu Mahmoud'un bu kır oğlundan almıştı. Fairest Haven Seclusion'den gelmektedir. Hermit ve Son In Law gibi mühim atlar çıkarmış bir kısırak hattıdır. Seclusion bu "Chef de Race"ın anasıdır, Son In Law'un anası Mother In Law da Seclusion'ün kızıdır.

Golden Rock Caerlaverock'un müstesna yavrularından biri idi, bilâhare 1963 Başvekil Kupası Koşusu'nda, 1966 Jokey Klüp Kupası Koşusunda ve Ege Derby'sinde kazandığı muvaffakiyetlerle kudret ve kabiliyetini göstermiştir. Bu son muvaffakiyeti sıkı bir mücadelede sonra az bir farkla Noces'a karşı kazanılmıştı, bu muhteşem zaferi müteakip Golden Rock haraya çekilmiştir.

1962 senesi dişilerin klasiklerini Suzan ve April Love kazandılar. Suzan Dişi Tay Deneme Koşusunda My Valentine'i ve April Love'i geçerek birinci oldu. Bu klasiğin birinci ve ikincisi Caerlaverock'un kızları idi ve Suzan bu aygırın bu koşuyu kazanan ilk tayı idi. Suzan'ı Bay Sadun Atıg Chiquita'dan yetiştirmişti.

Bu kısarak Wings of Song'un Nonoş'dan doğmuş bir kızı idi. Chiquita'yi Bay Alparslan İzmir'de yetiştirmişti. İki yaşında güzel muvaffakiyetler kazanmış olan Chiquita Bay Sadun Atığ'ın harasında Caerlaverock'tan Suzan'ı doğurmuştur. Nonoş Legal Fare ile Inception'un mahsulüdür. Inception Serment d'Amour'un kızıdır. Anası Pontoise Teddy ile Rabelais 'nin kızı Point du Serail'den doğmuştur.

Kısarak Koşusu galibi April Love'i Bay Fethi Türeray Mayda ile Rosita'dan yetiştirmiştir. April Love bu klasiği Benhur'ü geçerek kazandı. Senenin üç ve yukarılara mahsus en büyük koşuların Golden Rock ile Hélène de Troie kazandılar. Golden Rock Amethys ve Hélène de Troie'yi geçerek Başvekil kupasını kazandı. Bundan sonra Hélène de Troie Jokey Klüp Kupasını ve Reiscumhur Kupasını kazandı. Bu iki parlak muvaffakiyetten sonra Hélène de Troie haraya çekildi.

1963 senesi iki yaşlı kampanyası Caerlaverock'un mahsullerinin dominasyonu altında geçti. Bu jenerasyon Erhan, Thunderbird ve Golden Dream'i ihtiva ediyordu.

Çaldıran Koşusu Erhan'ın muvaffakiyeti ile neticelendi. Bu büyük bir muvaffakiyetti, zira ikinci ve üçüncü gelen taylar ertesi senenin Erkek Tay Deneme ve Gazi Koşusu galipleri Thunderbird ve Kayarlı idi. Erhan'ın bu koşması bir tesadüf eseri idi. Sahibi Bay Sadun Atığ Erhan'ı Çaldıran Koşusundan sildirmeğe karar vermişti. Bu kararını son forfe müddetinden evvel vermişti ve at koşudan silinecekti. Fakat, bu esnada Ekrem Kurt Sadun Atığ'a "AĞabey bu tayı sildirme, dursun" diyor ve Sadun Atığ kararını değiştirerek Erhan'ı koşuda kayıtlı bırakıyor. Ekrem Kurt bundan evvel Erhan'a binmiş ve koşusunu beğenmiş, bu koşuda da onun kuvvet ve kabiliyetini görerek, karakterini anlıyarak bu tayın en büyük iki yaşlı koşusu olan Çaldıran'da kayıtlı kalmasında ısrar etmişti. Ekrem'in Erhan'daki bu imkanı görmüş olması Bay Sadun Atığ'a bu iki yaşlıların şampiyonasında ilk muvaffakiyeti sağladı; kendisi de altıncı defa olarak bu mühim koşuyu kazandı.

Sahibi, Zeynep'i Caerlaverock'a çekerek Erhanı yetiştirmişti. Zeynep, UĞur ile Şivelinin mahsulü ve Dr. Savich'in ilk yarış atlarından biri idi. Şiveli Karacabey Harasında yetiştirilen son safkanlardandır. Coup de Roi ile Mountain Daisy'nin mahsulü olan kısarak yearling iken Bay Sadun Atığ tarafından satın alınmıştı.

Bu tay Ankara Hipodromunda son yearling satışlarına gönderilmişti ve orada Bay Ahmet Atman'ın tavsiyesi üzerine Bay Sadun Atığ bunu almıştı. Evvela Gülşah ismi ile koşan Şiveli, Bay Sadun Atığ'ın renkleriyle bir müddet koşular kazandıktan sonra Bay Özdemir'in ahırına geçmiş ve orada da birçok muvaffakiyetler kazandıktan sonra Atman Harasında damızlık olmuştur. UĞur'a çekilen Şiveli burada Zeynep'i doğurmuş ve bunu yearling olarak Dr. Savich koşturmuştur.

Zeynep koşu kariyerinde parlak bir performans yapmadı. Fakat mücadeleci ve istikrarlı bir kısraktı. Doktor Savich'in ekürisine muvaffakiyetini kazandıran koşu atıdır. Zeynep'i sonra Bay Sadun Atığ damızlık olarak satın aldı ve bunun Caerlaverock ile birleşmesinden Erhan hasıl oldu. Çaldıran koşusundaki muvaffakiyetinden sonra Erhan'ın ertesi senenin klasiklerinde büyük bir varlık göstermesi bekleniyordu, fakat üç yaşlı kariyerinin başında arızalanarak haraya gönderildi.

Erhan ana hattında Henry the Seventh ve Henry's Choice'un mensup oldukları Cistus hattından gelmektedir. Bunların anası Vestal Girl'ün Fairplay'den olma bir kızıdır.

Mountain Daisy de Vestal Girl'ün 1920 Epsom Derby'si galibi Spion Kop'dan doğmuş bir mahsulüdür.

1964 senesi klasikleri Erkek Tay Deneme Koşusunda Thunderbird'ün kuvvetini ortaya koydu. Gazi Koşusu da Kayarlı'nın imkan ve kabiliyetini ortaya çıkardı.

Thundebird Erkek Tay Deneme Koşusunu Golden Dream ve Brava'yı geçerek kazandı. Kayarlı ise Gazi Koşusunda I. Mine ve Golden Dream'i geçerek birinci oldu.

I. Mine Dişi Tay Deneme Koşusunda Handan ve Tefne'nin arkasında üçüncü olduktan sonra Tefne ve Oiympia'yı geçerek Kısarak Koşusunu kazanmıştı. Gazi Koşusundan sonra da Ankara Koşusu'nu kazandı.

Dişi Tay Deneme Koşusunu, Bay Enver Tokalak'ın Handan'ı kazandı. Handan'ı Bay Seyfi Çınar, Atalanta'dan yetiştirmiş ve yearling olarak satmıştı. Handan'ın babası Coeur de Lion, Cennet Harasında Leading Question ile Palaver'den yetiştirilmiş ve iki yaşlı kariyerinin başında Leading Lady ile beraber Bay Kemal Atakul, Hilmi Atakul ve Refik Sadıkoğlu'na satılmıştı. İki yaşında iyi performans yapmış olan Coeur de Lion jenerasyonun baş tayları arasında yer almıştı, fakat iri ve ağır, idmanı güç bir taydı; üç yaşlı olarak parlak bir kariyer vaadettiği sırada arızalandı. Coeur de Lion İzmit aygır deposunda damızlık kariyerine başladı ve muvaffakiyetli yavruları meyanında Atalanta'dan bir klasik koşu galibi verdi.

Kısarak Koşusu galibi I. Mine Guersillus'ün ilk mahsullerindendir. Bu kısrağı Bay Nuri Oğlakçı Widow Lady'de o yetiştirmiş ve yearling olarak Bay İlyas Çokay'a satmıştı. Bu İlyas Çokay'ın ilk klasik muvaffakiyeti idi. Bunu müteakip I. Mine Gazi Koşusu ve Ankara Koşusunu alarak bu galibiyeti Derby galibi (Gazi Koşusu) Kayarlı ve Golden Dream'e karşı kazanılmıştı ve I. Mine jenerasyonun en iyi taylarından biri olduğunu bu parlak parformans'ı ile ispat etmiş oldu. Bu ve bunu müteakip Reisicumhur Kupası zaferi I. Mine'nin Gazi Koşusunda iç bariyerlerde çıkamıyacağı bir yere angaje olup bu yüzden bu büyük klasikde de birinci olmak şansını kaybettiği kanaatinde olanların iddialarının doğru olabileceğini gösterdi.

Kayarlı, Gazi Koşusunda hayatının en güzel koşusunu koştu. Bunda antrenörü Bay Şükrü Yurderi'nin bu tayı az koşturup bu büyük klasiğe taze bir kuvvet olarak çıkarması saik olmuştu.

Senenin mühim üç ve yukarı yaşlı büyük koşularında; Golden Dream Başvekil Kupasında, Thunderbird Boğaziçi Koşusunda, My Valentine Jokey Klüp Kupasında ve I. Mine Reisicumhur Kupasında parlak muvaffakiyetler elde ettiler.

1964 senesi iki yaşlılar Guersillus'ün ikinci sıfat mevsimi mahsullerini ihtiva ediyordu ve bu sene ikililerin koşularında bunların hakimiyeti barizdi. Çaldıran Koşusunu Suphan kazandı, ikinci Apaçi idi Fayı üçüncü oldu Suphan, Guersillus'ün Serenissima'dan doğmuş güzel bir tayıdır. Bunu Bay Seyfi Çınar İzmit'teki harasında yetiştirmiş ve yearling olarak Bay Talha Dinçel'e satmıştı.

Üç yaşlı olarak Suphan Dişi Tay Deneme Koşusunu, Kısarak Koşusunu ve Ankara Koşusunu kazandı. Bu suretle beş klasiğin hepsi koşulmağa başlandığından beri hiçbir dişi tayın yapmağa muvaffak olamadığı bir triple zafer elde etmiş oldu. 2000 Guineas, Derby ve St. Leger galibine Triple Crown galibi denir. Üçlü Taç manasına gelen bu zafere de henüz yarışçılık tarihimizde ulaşan at olmamıştır.

Suphan Dişi Tay Deneme Koşusu'ndaki muvaffakiyetini Sevin ve Good Year'i geçerek kazandı. Sevin kuvvetli bir orijine malik bir kısrağı. Sahibi Cemal Kura'nın İzmit'te kurduğu haraya getirttiği ilk kısrağı Grey Sovereign'in kızı Sovereign Dawn, Petition'dan gebe gelmiş ve burada Sevin'i doğurmuştu. Sovereign Dawn, Alicydon'un kızı Rundawn'dan doğmuştu ve Bay Sadun Atıg'ın harasının baş kısrağı Gülhan gibi La Flèche hattından geliyordu. Sevin'in ahır arkadaşı Good Year ise Caerlaverock ile Polaris'in mahsulü ve Thunderbird'ün öz kardeşi idi.

Kısrak Koşusunda da Sevin ikinci oldu. Üçüncü Nesloş idi. Nesloş Boccaccio ile Neslihan'ın masulü güzel eşkâle malik bir kısraktı.

1965 senesi Erkek Tay Deneme Koşusunu Apaçi kazandı ve bunu müteakip Gazi Koşusunda da, Apaçi parlak ve popüler bir muvaffakiyet elde etti. Apaçi'yi sahibi Bay Fikret Yüzatlı Guersillus ile Fanler'den yetiştirmişti. Bu Derby muvaffakiyeti Bay Fikret Yüzatlı için büyük bir memnuniyet ve iftihar vesilesi oldu. Yüzatlı ekürisi Varad'ın 1943 senesi kazandığı Gazi Koşusundan beri bu klasiği kazanamamıştı. Fikret Yüzatlı bu tarihten beri yetiştiriciliğe ve yarışçılığa sabır ve metanetle devam etmiş, hiçbir zaman yeise kapılmamış ve daima bu yüksek spor ve meşgaleden zevk almıştır. Fikret Yüzatlı, Guersillus'ün getirilmesinde de başlıca rolü oynamış ve bu teşebbüsü ile 1942 senesi kuruluşundan beri reisliğini deruhte ettiği Yarış Atları Yetiştiricileri ve Sahipleri Cemiyetine ve memleket yetiştiriciliğine böyle bir baş aygır kazandırmıştır.

Guersillus geldiği zaman Fikret Yüzatlı boksuna girdi, dikkatle baktı ve atı okşadı. Bir Connaisseur'ün beğendiği bir atın huzurunda duyduğu sevinç ve saadet yüzünden okunuyordu. Guersillus'ün verdiği ilk Derby galibinin Fikret Yüzatlı ekürisinde olması ayrıca bir bahtiyarlıktı ve herkes de bundan memnun oldu.

Apaçi, Erkek Tay Deneme Koşusunda Metehan ve Şaheser'i geçerek birinci oldu. Gazi Koşusunda Super Jet ikinci, Sevin üçüncü idi.

Senenin üç ve yukarı yaşlı mühim koşularında Bay Ferruh Kurter'in Metehan'ı büyük bir performans yaptı. Erkek Tay Deneme Koşusunda Apaçi'nin arkasında ikinci olan Metehan, Ankara Koşusunda da Suphan'ın arkasında ikinci idi ve klasik yapılı ve yüksek evsafı tay bu sene Başvekil Kupası, Reisicumhur Kupası ve Senato Başkanlığı Kupasında parlak zaferler kazandı.

Başvekil Kupasını Metehan, Golden Dream'i ve Sevin'i geçerek kazandı. Bunu müteakip arada Jokey Klüp Kupasını kazanmış olan Golden Dream ile Reisicumhur Kupasında tekrar karşılaştılar ve bunda da Golden Dream ikinci oldu. Üçüncü yerde ise Apaçi vardı. Bu parlak muvaffakiyete Senato Başkanlığı Kupasında bir birincilik daha ilâve oldu.

Metehan'ı Bay Nuri Oğlakçı, Caerlaverock ile Alwyn'den yetiştirmiş ve yearling olarak Bay Ferruh Kurter'e satmıştır.

Alwyn Bay Nuri Oğlakçı'nın İrlanda'dan getirdiği kısraklardan biri idi. Anwar ile Wahine'den doğmuş olan bu kısrak buraya yanında Royal Hamlet'ten bir erkek tay ile gelmişti. Bu tay halen Bay Semirâl Bilbaşar'ın Silivri'de yeni kurduğu harada aygırlık yapan Zafer'dir. Anwar, Umidwar ile Solario'nun kızı Staforalla'nın mahsulüdür. Tehran ile yarım kardeşir.

Wahine, Singapore ile Love Oil'den doğmuştur ve bu suretle meşhur Paraffine familyasına mensuptur.

1965 senesi iki yaşlıları mühim bir jenerasyondur. Bu jenerasyon Golden Arrow Büyükmethan, Pikehan ve Ayizi'ni ihtiva ediyordu. Çaldıran Koşusunu sıkı bir mücadeleden sonra Golden Arrow kazandı. Büyükmethan az farkla ikinci oldu. Pikehan üçüncü idi.

1966 senesi klasikleri bu yüksek evsafı tayların iştiraki ile çok enteresan koşular olacaktı. Bunlardan yalnız Golden Arrow kışı İzmir'de geçirdiği bir tren kazasında sağrısından yaralanarak klasik koşulara iştirak edemedi. Erkek Tay Deneme Koşusunu Büyükmethan kazandı. Pikehan ikinci, Sky Bolt üçüncü idi.

Büyükmethan'ı sahibi Bay Şadi Eliyeşil Guersillus ile Lovely'den yetiştirmiştir. Büyükmethan bu büyük muvaffakiyetinden sonra istikrarlı koşular koşmuş ve diğer klasik ve büyük koşularda plase olmuştur.

Dişi Tay Deneme Koşusunu Ayizi kazandı. Sirocco ikinci, Bravade üçüncü idi. Bu suretle Bay Şadi Eliyeşil bu sene Tay Denemelerin ikisini de kazanmıştır. Ayizi, Cihangir ile Pikeizi'den doğmuştur. Pikeizi, İz ile Pikenin mahsulüdür.

Kısrak koşusunda Bravade Sun Princess ile Ayizi'ni geçerek birinci oldu. Bravade'yi Bay William Giraud, Cennet Harasında Leading Question ile Bravada'dan yetiştirmiştir. Brava, Wing's of Song ile Lady Tolgus'un mahsulüdür. Bu suretle Ayizi ilk klasığı kazandığı zaman verdiği ümitleri tahakkuk ettirememiş görüldü. Fakat, bu koşuda Ayizi'nin kantarması çıktığından mazereti vardı. Buna rağmen bu klasikle üçüncü olabildesinin iyi bir performans addedilmesi lâzım geldiği ilen sürüldü. Bu doğru bir mütalaa idi ve Ayizi bunu müteakip performansı ile ispat etmiştir.

Gazi Koşusu Pikehan'ın parlak bir muvaffakiyeti ile neticelendi. İkinci Ayizi üçüncü Viceroy idi. Bu üç yaşlı çok terakki etmiş bir taydı ve Caerloverock ile Virago'nun mahsulü olmak itibariyle klasik imkanlara malikti.

Böylece Gazi Koşusunun birinci ve ikincileri Bay Şadi Eliyeşil'in yetiştirmeleri idi. Pikehan, Bay Şadi Eliyeşil tarafından Çamtepe Harasında yetiştirilmiş ve yearling iken Bay Mustafa Dinkçi'ye satılmıştır.

Bay Mustafa Dinkçi bir müddetten beri Pike'nin mahsullerini yearling iken almayı ihtiyat edinmişti ve Bay Şadi Eliyeşil de bu atçıya bu hususta bir imtiyaz vermiş gibi bunu yerine getirdi.

Bir sene evvel Super Jet bu klasikte ikinci olmuştu. Cihangir - Pike orijinli bunun öz kardeşi Bay Mustafa Dinkçi'nin renklerini ilk Derby zaferine ulaştırdı. Pikehan, Gazi Koşusundan maada Bay Mustafa Dinkçi'ye birçok muvaffakiyetler kazandırarak büyük bir şampiyon oldu.

Ankara Koşusunda Ayizi birinci, Pikehan ikinci oldu, Büyükmethan da üçüncü idi. Reiscumhur Kupası da bu klasiğin bir tekerrürü oldu. Gene Ayizi, Pikehan'ı geçerek parlak bir muvaffakiyet kazandı. Viceroy üçüncü idi. Senenin diğer üç ve yukarı yaşlı mühim koşularından Başvekil Kupasını Şerife, Jokey Klüp Kupasını Golden Rock kazandılar.

Şerife'nin Başvekil Kupasındaki muvaffakiyeti mühim bir performanstı; zira bu koşuda Şerife Golden Dream vesair mühim performans yapmış atları geçerek birinci oldu.

Şerife'yi Bay Şadi Eliyeşil, Çamtepe Harasında yetiştirmiş ve Bay Şaban Celeb'e satmıştır. Şerife'nin orijini Cihangir - Armağan'dır. Bu kısrak da Bay Şadi Eliyeşil Legal Fare ile Okşan'dan yetiştirmiştir.

Jokey Klüp Kupası'nda Golden Rock Pikehan'ı geçerek parlak bir muvaffakiyet kazandı. Bu koşuda Nilhan üçüncü idi.

1966 senesi iki yaşlıları arasında bir şampiyon ikili çıktı. Bu, Dr. Savich'in İzmit'teki harasında yetiştirdiği Noces idi.

Dr. Savich yetiştiriciliğe başlarken İngiltere'den Aberline'i ve La Griffe'i getirtti. Bunlar Abernant ile Marteline'in ve Nicollo dell Arca ile Madeh'in mahsulleri olup, parlak orijinlere malik kısraklardı. Fakat, bunlarla çok şanssızlığa uğradı. Nihayet, Cagey haranın talihini değiştirdi. Bu arada Dr. Savich Sicillian'ı almıştı ve bununla Cagey isminde üç yaşlı bir dişi tay getirtti. Cagev burada Sicillian'a çekildi ve ilk yavrusu Noces oldu. Noces'un iki yaşında yaptığı performans gerek Sicilian ve gerekse Cagey'in damızlık hizmetinde nazarı dikkati çekti.

Sicillian yüksek orijine malik bir attı, fakat bir idman arızasından dolayı koşu kariyeri yoktu. Sicilian İrlanda'da Kildangan Hara'sında yetiştirilmişti. Sir Percy Loraine Büyükelçi olarak buraya gelmeden evvel Mısır'da Fevkalade Komiser idi. Bu sırada Mısır yarışlarına ilgi göstermek ve kendisini eğlendirmek için Bay Roderic More O'Ferrall'den oraya bir at göndermesini rica etmiş ve Bay Roderic More O'Ferrall'den More O'Ferrall Straight Sequence isminde bir kısrak seçerek kendisine göndermiş. Aynı zamanda da Bay Roderic More O'Ferrall'in kardeşi Frank More O'Ferrall'den bir at istemiş. O da bir Paşaya Quirquinriola isminde bir at göndermiş. Bunlar Mısır'a varınca Sir Percy Loraine ile Paşa Straight Sequence ile Quirquinriola arasında bir maç yapmışlar ve maçı Straight Sequence kazanmış. Sir Percy Loraine, bu iddialı maçı kendisine kazandıran Straight Sequence'yi çok severdi.

Ankara'ya geldiği zaman bir pazar sabahı Atlıspor'un arazi binişi Çankaya'da İngiltere Sefaretinde toplanıp başlatılmıştı. Sir Percy Loraine, Fransa'dan gelmiş ve aygır depolarından birinde aygırlık yaptıktan sonra reforme edilmiş Socori isminde güzel bir safkan ata biniyordu. Ben de Drocourt'a binmiştim. Çankaya sırtlarından aşağıya inerken Sir Percy Loraine bana "Straight Sequence isimli kısırağımın orijinini nasıl buluyorsun?" diye sordu. Stratford ile Gherarda'nın mahsulü olan Straight Sequence'nin pedigrisini arizamik görüştük, tahlil ettik. Sonra bütün gezinti süresince yetiştiricilik hakkında konuştuk, günün meşhur atlarından bahsettik.

Straight Sequence Mısır'dan İrlanda'ya gönderilmiş ve Kildangan Harasında damızlığa başlamıştı. Bu sırada Sir Percy Loraine bu haranın sahibi Bay Roderic More O'Ferrall ile bir ortaklık tesis etmişti ve bu güzel harada müştereken yetiştiricilik yapmağa başlamışlardı. Straight Sequence Sir Cosmo'dan Khosro'yu doğurdu ve bu at İrlanda 1000 Guineas'ini kazandı. Strainght Sequence'nin The Recorder'den doğurduğu dişi tay Poker Cheap, Big Game'den Queenpot'u doğurdu; bu tay da Newmarket'te 1000 Guineas'ı kazandı. Bu klasik Sir Percy Loraine'nin İngiltere'de kazandığı ilk klasikti ve bu büyük muvaffakiyeti nasıl elde ettiğini o sene yazın İstanbul'u ziyareti sırasında anlatmıştı.

Queenpot'u Fred Darling idman ediyordu. 1000 Guineas tarihinden bir müddet evvel Sir Percy Loraine telefon etmiş Queenpot için 1000 Guineas'e yakın 1400 metrelik iyi bir koşu olduğunu ve bunu kazanabileceğini söylemiş. Buna koşmasını mı, yoksa 1000 Guineas'de şansını denemesini mi istediğini sormuş. Fred Darling Queenpot'un Newmarket'te 1000 Guineas'in mesafesi 1600 metreyi çıkarabileceğine emin olmadığını ve bunu bu koşuya hazırlayıp koşturduktan sonra tekrar sprint mesafelerine dönemiyeceğini ilave etmiş ve hangi yolu tercih ettiğini bildirmesini istemiş. Sir Percy Loraine bilatereddüt 1000 Guineas'e koşun demiş. Queenpot bu klasiği kazanarak sahibi ve yetiştiricisinin bu büyük itimadına lâyık olduğunu göstermiş.

"Master of Bechampton" ahırının sahibi meşhur antrenör, Fred Darling, burada beş Derby galibi: Captain Cuttle, Manna, Coronach, Call Boy, Bois Roussel ve birçok diğer klasikler ve büyük koşular kazanmış atları idman etmiş ve mesleğinde muvaffakiyetin zirvesine varmış büyük üstadlardan biri idi. Sözünün ve fikirlerinin büyük kıymeti vardı. Filvaki, Queenpot büyük sürate malik bir kısraktı. Big Game, Myrobella, Tetratema'dan olduğu gibi, The Recorder'den de çok sürat kabiliyeti almıştı. The Recorder, Captain Cuttle ile Lady Jurir'un mahsulü ve bu surede Mumtaz Mahal'in anası Lady Josephine'nin torunu idi. Bu parlak sürat elemanlarına Captain Cuttle, babası Hurry On ve anası Bellavista'nın babası Cyllene vasıtasıyla, Lady Juror Son In Law ve Big Game de Bahrain vasıtasıyla mesafe kabiliyeti ilâve olunmuştu. Binaenaleyh Queenpot, 1000 Guineas'ı kazanabilmesi için lüzumlu sürat ile beraber nefes kabiliyetine malikti ve Sir Percy Loraine harasının mükafatını gördü.

Sir Percy Loraine, Nearco 1938 Paris Grand Prix'sini kazanıp İngiltere'de sendika edildiği zaman bu sendikadan hisse almıştı. Poker Chear Nearco'ya gönderildi ve bu sıfattan Quarterdeck ismini verdikleri bir dişi tay doğdu, Quarterdeck, Sicambre'den Ambergris'i doğurdu ve bu kısrak Newmarket'te 1000 Guineas'de ve Epsom Oaks'unda Sweet Soleran'ın arkasında ikinci olduktan sonra İrlanda Oaks'unu kazandı. Ambergris, Sicambre ile iki de erkek tay doğurdu. Bunlardan biri Quintilian idi, diğeri de Sicilian'dır.

Sicilian buraya geldik ten sonra Bay William Giraud buna ortak oldu ve Noces ile temayüz etmiş olan bu aygır şimdi Cennet Hara'sının baş aygırıdır. Cagire II ile Pearl Catch'ın mahsulüdür. Tourbillon ile Source Sucree'den doğmuş olan Cagire II şimdi kısrak babası olarak isim yapmış bir aygır. Nitekim, Cagire burada ilk mahsulü ile kıymelli bir "poulinière" olduğunu göstermiştir. Cagire'nin pedigrisi Pearl Catch tarafından kuvvetli klasik kanlar ihtiva ediyor. Bu kısırağın babası Pearl Orient, Vatellor ile Pearl Capin mahsulü ve 1947 senesi Epsom Derby'si galibi Pearl Diver'in öz kardeşidir.

Anası Bachlor's Catch, Interlace ile Bachlor's Toi'nun mahsulüdür. Baehlor's Toi, Bachlor's Double ile Sodiska'dan doğmuştur. Bu hat Cyllene, St. Domien, Gulliver gibi aygır vesair meşhur atlar vermiş bir hattır. Sodiska, Ascot Gold Cup galibi Santoi'nın kızıdır. Rot ve Chimere vasıtasıyla çıkmaktadır.

Distant Shore, Hermit ile Land's End'den doğmuştur. Şimdi mühim bir "Chef de -Race" olan "Cyllene"i Distant Shore'un Isonomy'den doğurduğu Arcadia'dan doğmuştur.

1967 senesi İlkbahar yarışlarında Noces Kızkulesi Koşusunu kazandı, fakat bu koşudan sonra durumu bozuldu. Kollarında bir tutukluk ve romatizmal bir hal gösteriyordu. Bu halin düzelmesi uzun zaman sürdü. Noces, Ankara İlkbahar meeting'ine kadar koşu koşturulmadı. Bu temkinli hareket ve sabır sayesinde Noces Dişi Tay Deneme Koşusuna hayli düzelmiş vaziyette iştirak edebildi, fakat bu klasikte Selten'e geçildi. Selten iki yaşlı kariyerinde Noces'in en büyük rakibi idi ve Çaldıran Koşusunun ikincisi idi. Selten ve Noces'un arkasında üçüncü pozisyonunda Çalıkuşu vardı.

Selten'i Bay Nuri Oğlakçı Quick Decision ile Widow Lady'den yetiştirmiştir. Bu kısarak bu suretle I. Mine'den sonra ikinci klasik mahsulü vermiş oldu. Widow Lady, Torbido ile Bulolo'dan doğmuştur. Torbido, İtalyan Klasiklerini kazanmış ve 1929 Arc - de - Triomphe galibi Ortello ile diğer bir İtalyan klasikler galibi Michelangelo'nun kızı Tempesta'nın mahsulüdür. Bu suretle, Widow Lady, Teddy-Ajax-Flying Fox hattından gelmektedir. Bu bizde Misty Dawn ile tanınmış bir hattır. Michelangelo da Flying Fox, Bulolo, Noble Star ile Pussy Willow'un mahsulüdür. Bu kısarak Polymelus'un kızıdır. Ayshire'ın kızı Ayesha ile William The Third'ün kızı Wileska'dan doğmuştur.

Kısarak Koşusunu, Dişi Tay Denemedeki performansı ile nazarı dikkati çekmiş olan Çalıkuşu kazandı. Çalıkuşu o koşuda üçüncü olmuştu ve koşunun sonunda kuvvetli bir "point de vitesse" ile Selten ve Noces'e yaklaşmıştı. Kısarak Koşusunda da büyük ara ile koşuyu götüren Kythinia'yı son dört yüz metrede yakaladı ve birinci oldu. Bunların arkasında Selten üçüncü idi.

Gazi Koşusu'nda Selten gene rakiplerini egale etti. Bu sefer çok kuvvetli bir rakiple çetin bir mücadeleden sonra bir burun farkla birinci oldu. Bu muvaffakiyeti Selten, Eden Rock'a karşı kazandı. Burada Noces de üçüncü idi. Noces, İstanbul yarışlarında koşturulmadı, yaz aylarında sonbaharın büyük koşularına hazırlandı. Bu suretle, bu sakın ve sabırlı programla Bay Haluk Güçlü Noces'u senenin son klasiğine iyi kondisyonunda getirdi. Bunu Noces rahatça kazandı. Bundan sonra Reisicumhur Kupası ve Senato Başkanlığı Kupasında iki mükemmel muvaffakiyet daha kazandı. Her ikisinde de Pikehan ikinci idi. Bir sene evvelki Derbi galibi İstanbul yarışlarında bir biri ardından parlak koşular kazanmıştı. Bu performansı ile Pikehan üç yaşlı kariyerinde gösterdiği kuvveti teyid etmiş ve Boğaziçi Koşusu, Başvekil Kupası, Jokey Klüp Kupası, Prens Halim Said Koşusu ve Şadi Eliyeşil Kupası gibi mühim koşularda kazandığı zaferlerle üstün evsafa bir at olduğunu isbat etmişti.

1965 senesinde Bay Şadi Eliyeşil İngiltere'den Fricasse, Grey Rythm ve Golden Gun'ı getirtti. Bunlardan Golden Gun, Zimone'dan gebe idi. Burada güzel bir erkek tay doğurdu. Bu müşekkel tay üç yaşında Comte Zimone olarak 1967 senesi Erkek Tay Deneme Koşusunu kazandı. Bu klasikte Gold Sovereing ikinci idi.

Zimone, Persian Gulf ile Lady Rosemary'nin mahsulüdür. Golden Gun, Golden Clout ile Signal Light'in kızı Signal Gun'dan doğmuştur. Bu senenin üç yaşlıları arasında az koşu kazanmış olmakla beraber, Jenerasyonunda çok yüksek bir yeri olan tay, Eden Rock'tur. Bu tayı sahibi Bayan Milhan Haşve Caerlaverock ile Lady Yule'den yetiştirmiştir. Bu müşekkel kuvvetli tayın Caerlaverock'un en iyi taylarından biri olduğu muhakkaktır, fakat bu 'Turf'umuz talihsiz atlarından da biridir.

Eden Rock iki yaşında empresyona bir taydı. İzmir’de mevsim sonu koşmaya başladı ve parlak bir stilde Nejat Evliyazade Kupasını kazandı. Üç yaşlı olarak İstanbul İlkbahar yarışlarında Akif Akson Koşusunu kazandı. Bunu müteakip Eden Rock üç ve daha yukarı yaşlılara mahsus Onyx II Koşusunu kazandı. Bu koşuda geçmiş Jenerasyonların baş atlarını geçti.

Eden Rock, Erkek Tay Deneme Koşusundaki bir taksidinin ödenmesinin unutulmuş olması dolayısıyla bu koşuda koşamadı. Yarış nizamnamesinde yapılan yeni bir tadille gününde taksitleri ödenmeyen atların angajmanları silindiğinden bu ihmal bu güzel tayı bu klasiğe iştirakten ve belki de büyük bir şereften mahrum etti. Eden Rock, Erkek Tay Deneme Koşusuna koşamadığı için Derby hazırlığı da aksadı; bunun yerine koştuğu koşular bir Derby namzedinin şansına yardım edecek koşular değildi. Bir burun farkla bunda galibiyeti kaybeden Eden Rock İstanbul yaz yarışlarında Prens Halim Said Koşusunda da bir burun farkla Pikehan’a geçildi ve mevsim sonu bir sesamoid kemiği arızalanarak yarışlardan çekildi. Eden Rock şimdi Karacabey Harasında aygırlık yapacaktır.

Eden Rock’u sahibi Bayan Milhan Haşve, Caerlaverock ile Lady Yule’den yetiştirmiştir. Lady Yule Pearl Clasp’ın buraya gelirken Supreme Court’dan olan dişi tayı idi. Pearl Clasp, 1947 Epsom Derby’si galibi Pearl Diver ile Junction’dan doğmuştur. Junction Fairway ile Hyphon’un mahsulüdür.

Hyperion ile Devachon’dan doğan bu kısrağın Ferry Pool’un öz kardeşidir. Devachon, Devineress ile şöhrat yapmış bir kısrağ hattı kurmuştur.

Devachon uzun zaman Epsom’un Finglass’dan doğurduğu Goyama, Prix Ganay’i ve iki defa Epsom’da Coronation Cup’ı kazanmış ve meşhur bir aygır olmuştur. Goyama, Tenareze gibi baş atlar vermiştir. Tenareze 1965 senesi Fransa’nın baş atı Nelcius’ün babasıdır.

Goyama, kısrağın babası olarak da temayüz etmiş bir aygırdır. Corocket’in anası Chanderlier, Goyama’nın kızıdır. Devachon hattı, geçen senenin baş dört yaşlısı Taj Dewan ile baş üç yaşlısı Dhandevi’nin de ana hattıdır. Taj Dewan’ın anası Devinette, Dvina vasıtasıyla Devachona çıkar. Dhandevi’nin anası Devivor da Dvina’nın kızıdır.

1967 senesi iki yaşlılarının başında Eroica vardı. Eroica kazandığı koşularda büyük kuvvet gösterdi ve Çaldıran Koşusunda Kaiser’i geçerek güzel bir muvaffakiyet elde etti.

Eroica üç yaşlı klasikler için en kuvvetli namzet görülüyordu ve Guersilus’un mahsullerinin klasik galibiyetlerine yeni parlak bir fasıl ilâvesi bekleniyordu. Eroica bu muvaffak olmuş aygır ile Maral’dan doğmuştur. Maral da Caerlaverock ile Dorre’O nun mahsulüdür. Bu itibarla, Eroica klasik potansiyele malikti.

1967 senesi sahalamızda görülen iki yaşlılar meyânında nazarı dikkati çeken bir tay da Big Romance idi. Bu tay da ertesi senenin dişilere mahsus klasiklerin en gözde namzedi idi. Big Romance, Bay Cemal Kura’nın İzmir’teki harasında Sallymount ile Black Maria’dan yetiştirmişti.

Black Maria’yı 1965 senesinde Bay Cemal Kura, Sallymount’tan gebe olarak getirmiştir. Big Romance güzel yapılı, iyi evsafı bir taydır. İstanbul Tay Deneme Koşusunda bir boy farkla Eroica’yı geçerek birinci olmuştur.

Eroica jenerasyonun baş tayı, Big Romance da bu jenerasyonun en iyi dişi tayı idi. 1968 senesi klasiklerine daha epeyce zaman varken Adana yarışlarında Lovely Prince nazarı dikkati çekmeye başladı. Bu tay ikili olarak az koşu koşturulmuştu; en iyi performansını İzmir’de Nejat Evliyazade Koşusunda Alemşah’ın arkasında ikinci olarak yapmıştı. Bundan evvel bunu geçerek bir şartlı koşu kazanmıştı. Bundan maada, bir maiden kazanmıştı. İlkbahar Adana yarışlarında Lovely Prince koşular kazanmaya başladı. İlk muvaffakiyeti ile nazarları çeken Lovely Prince, İstanbul’da Akif Akson Koşusunu kazandı.

Lovely Prince taksit ödenmesi unutulması yüzünden Erkek Tay Deneme Koşusuna katılamadı. Bu Klasik Lovely Prince'den maada senenin baş üçlülerini toplamıştı. Bay Ferruh Kurter'in Coriolan'ı güzel bir stilde birinci oldu. Caerlaverock'un koşularında görülen parlak "Point de vitesse"e benzer bir "acceleration" ve hücumla Coriolan senenin ilk klasliğini kazandı. Böylece bu aygırın beşinci tayı Erkek Tay Deneme Koşusu galibi oldu.

Coriolan'ı Bay William Giraud Cennet Harasında Cantatrice'den yetiştirmiş ve yearling olarak şimdiki sahibine satmıştı. Erkek tay Denemenin İkincisi Asuvan, üçüncüsü Eroica idi.

Gazi Koşusundan evvel Derby namzetleri Esenboğa Koşusunda buluştular. Bu Koşuyu Lovely Prince rahatça kazandı. İkinci Ringo üçüncü Cayuga idi. Bu muvaffakiyet üzerine Lovely Prince Gazi Koşusu'nun favorisi oldu. Bu kaliskte ahır arkadaşı Ringo da vardı ve Mustafa Dinkçi ekürüsini birinci namzet değil, ikincisi daha iyi temsil etti. Koşunun galibi Asuvan'ın arkasında Ringo ikinci oldu. Lovely Prince ise ancak dördüncü olabildi, üçüncü Melikgazi idi.

Lovely Prince, Gazi Koşusundan soma Coup de Roi ve Adalar Koşularını kazandı ve üç ve daha yukarı yaşlıların koşularında geçmiş jenerasyonların baş atlarına teffevuk ederek İstanbul'un bütün üç ve yukarı yaşlı koşularını kazandı. Bu muvaffakiyetleri; Adalar Koşusu, Boğaziçi Koşusu, Jokey Klüp Kupası ve Fatih Koşusu gibi mevsimin başlıca büyük koşularında kazanılmış parlak zaferlerdi.

1968 senesi programı büyük bir yenilik arz ediyordu. Ankara'da Yarış ve İslah Encümeni yarışların başladığı 1927 senesinden beri ilkbahar ve sonbahar mitingleri halinde yapılan Ankara yarışları bu programda tek mitinge irca edilmişti. Yalnız sonbaharda Ankara'da yarışlar yapılmıştır. Bu suretle, beş klasik koşudan dördü İstanbul'da ilkbahar mitinginde koşulmuş ve yalnız Ankara Koşusu Ankara'da koşulmuştur. Programda yapılan diğer tadiller meyanda Başvekil Kupası'nın İstanbul programından Ankara programına alınması vardır. Keza, Sir Percy Loraine Koşusu da İstanbul'da değil, Ankara'da koşulmuştur.

Lovely Prince, Ankara Koşusunda Derby üçüncüsü Melikgazi'ye geçildi. Bu klasikte üçüncü Elvis idi.

Bundan sonra Lovely Prince Reisicumhur Kupasını fevkalâde bir stilde kazandı. Reisicumhur Kupasında Lovely Prince'in rakipleri ortada yoktu. Bu şekilde bir koşu kazanan at için: "Eclipse First the rest nowhere" denir. Bu tabir artık bir darbı mesel haline gelmiştir. Birinin muvaffakiyetini çok methetmek için; "Eclipse başta, ötekiler meydanda yok" denir. Eclipse koşularını bu şekilde kazanmış.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı Kupasında Pikehan yeni bir zafer kazandı. Bu koşunun İkincisi Melikgazi, üçüncüsü Saika idi.

Pikehan bundan sonra Atıf Esenbel Koşusunda ikili ve üçlü rakiplerle karşılaştı. İki yaşlı olarak kazandığı bu koşuda bu senenin baş ikilisi Golden Lion'a geçildi. Erkek Tay Deneme Koşusu galibi Coriolan üçüncü idi.

Bu senenin iki yaşlıları arasında Golden Lion, Rocky Mountain, Verones İstanbul yarışlarında temayüz etmişlerdi. Ankara sonbahar yarışlarında Chantago, Silverstone ve Alaska da dikkati çeken performanslar yaptılar. Çaldıran Koşusunda Golden Lion güzel bir muvaffakiyet kazandı. Guip Rinda ve April Flower ikinci ve üçüncü oldular.

Golden Lion'u sahibi Bay Özdemir Atman Caerlaverock ile Miss Pall'dan yetiştirmiştir. Bu suretle Golden Lion, Golden Dream'in öz kardeşidir. Miss Pall Cennet Harasında Leading Question ile Palaver'den yetiştirilmiştir. 1956 senesi Kısırak Koşusunda Bay William Giraud'nun ilk üç yeri işgal eden üç atından biri idi ve yarım boy ve üç çeyrek boy farkla La Fleche ve Cantatrice'in arkasından üçüncü olmuştu.

Golden Lion, Pikehan gibi bir şampiyona karşı kazandığı Atıf Esenbel Koşusundaki muvaffakiyeti ile de gösterdiği kuvveti teyid etmiş ve senenin baş ikilisi olduğunu göstermiştir. Yüksek evsafli bu tay gelecek senenin klasikleri için en kuvvetli namzettir.

Golden Lion 1969 Gazi Koşusunu kazanacak mı? Buna muvaffak olursa, Golden Lion Caerlaverock'un verdiği ilk Derby galibi olacaktı. Bütün klasikleri ve büyük koşuları kazanmış atlar vermiş olan Caerlaverock'un şimdiye kadar Gazi Koşusu (Derby) kazanmış yavrusu yoktur. Bu zafere en çok yaklaşan Eden Rock olmuştur. Talihi yardım etseydi bu güzel tay Derby galibi olurdu. Şimdi, Golden Lion ile Caerlaverock için yeni bir şans doğmuştur.

Caerlaverock bu hususta babası Hyperion gibi talihsizdir. Bu ünlü aygır verdiği taylarla dünyaya nam salmıştır. Fakat, Owen Tudor Newmarkette "Derby Substitute" (harp seneleri Epsom Derby'si yerine Newmarkette koşulan Derby) namıyla maruf klasiği kazandıktan sonra Hyperion'nun hiç bir oğlu Derby kazanamamıştır. Buna en yakın gelen Kraliçe Majeste Elizabeth II'nin yetiştirdiği Aureole'dir. Aureole 1953 senesi Pinza'nın kazandığı Epsom Derby'sinde ikinci olmuştur. Aureole 1960 Epsom Derby'si galibi St. Paddy'nin babasıdır. Fakat, Hyperion'un kendisi bir Epsom Derby'si galibi çıkarmak şerefine nail olamamıştır. Buna Mukabil Hyperion'un diğer oğlu Cihangir bu hususta şanslı çıkmış ve dört Derby galibi vermiştir. Bunlar; Atlıhan, Melikşah, Kayarlı ve Pikehan'dır.

TÜRKİYE JOKEY KLUBÜNÜN KURULUŞU

Türkiye Jokey Klubü 1950 senesinde kurulmuş ve 1953 senesi Temmuz ayında bilfiil yarışların icrasına başlamıştır.

Jokey Klüp fikri çok eskidir ve daha Yarış ve İslah Encümeni yarışları yapılırken bir Jokey Klüp kurulması ve bunun murakebesinde yarış işletmeleri kurulması fikri otuzbeş sene evvel ortaya konmuş ve bunun lüzumu telkin ve tebarüz ettirilmiştir.

Birgün Ankara'da Bay Celal Bayar'ın köşkünün bahçesinde oturuyorduk. Celal Bey buraya yarış atları için bokslar yaptırmıştı. Atlar sabah idmanından dönmüştü, bahçede kahve içiyorduk ve o gün bu sabah sohbeti esnasında atçılığımız ve yarışlarımızın durumunu görüşürken, Jokey Klüp mevzuuna temas ettim. Böyle bir teşekkülün bizde kurulması ve bunun murakabesi altında yarışları rasyonel bir şekilde tedvir edecek müesseseler vücuda getirilmesi lüzumunu anlattım. Babam bu hususta tamamlayıcı izahatı verdi. Celal Bey "Bunu yapalım, bu iyi bir fikir" dedi. Bu hususta kendilerinin de yardımda bulunabileceğini ifade ettiler; hipodromların ciddi bir şekilde işletilmesi için lüzumlu yatırımı temin etmeyi vaad buyurdular. Atıf Bey de bu fikri destekledi ve böylece at yarışlarımızın esaslı bir sisteme bağlanması hususunda bir mutabakata varıldı. Bundan sonra bu mevzu Atıf Bey ile daima görüşürdük. Atıf Esenbel, her sene yarış mevsimi sona ererken, yeni sistemin kurulacağını söylerdi. Fakat, nazariyat ile fiiliyat bir gitmiyordu; tatbikatta aynı sistem devam ediyordu. Hatta, Fransız "Code de Course" unu tercüme ettim. Bu Heyeti Vekile'den geçirilip Yarış Nizamnamesi şeklini alacaktı ve yarış otoritesi teessüs edecekti. Yarış otoritesi fiilen mevcuttu. Yarış ve İslah Encümeni "de facto" yarış otoritesi idi. Yarışlara müteallik her hususta karar verirdi. Kararları tatbik ederdi. Fakat bu otoritenin "de jure" tanınması lazımdı. Binaenaleyh bir cemiyet kurulması, bunun bir "legal statüsü olması lazımdı. Bilhassa, yarışların idaresinin Muhasebe-i Hususiye'den alınıp ihtisas teşekküllerine tevdi şarttı. Bu hususta bir terakki kaydedilmiyordu. Muhasebe-i Hususiye'ler at yarışlarını idare etmeye müsait idareler değildi. Bunların idaresi altında at yarışlarının ilerlemesi, inkişaf etmesi imkansızdı. Yarış ve İslah Encümeninin maddi kaynakları da at yarışlarının ciddi bir şekilde ilerlemesine kafi değildi.

Evvela, ilk bir merhale olarak Yarış Atları Yetiştiricileri ve Sahipleri Cemiyeti kuruldu. Bu cemiyetin kuruluşu 1942 senesidir. Bay Atıf Esenbel bunun kurulmasını teşvik ve terviç ediyordu. “Bir cemiyet kurun. Toplu halde sesinizi daha fazla duyurabilirsiniz. Bu her bakımdan faydeli olur” diyordu. 1938 senesi Yarış ve İslah Encümeni Umumi Katip Muavini olmuştum. İkinci Cihan Harbi çıkınca, askere çağırıldım ve Yedek Subay Okuluna gittim. Okuldan mezun olup 46ncı Süvari Alayına iltihak ettim. Altı ay ‘burada çalıştıktan sonra Genel Kurmayda Hava Müşavirliği, Hava İstihbarat Şubesine tayin olundum. Burada, Profesör Ete ve Avukat Süleyman Ali Subaşı da askerlik vazifelerini yapıyorlardı. Bu arkadaşlarla beraber, Yarış Atları Yetiştiricileri ve Sahipleri Cemiyetinin statüsünü hazırladık. Cemiyetin müessis üyeleri içtimaa davet edildi. Statü tetkik ve kabul edildi. Yalnız Bay Fevzi Lütfi Karaosmanoğlu’nun teklifi üzerine cemiyetin ismi “Yarış Atları Sahipleri ve Yetiştiricileri Cemiyeti”den,” “Yarış Atları Yetiştiricileri ve Sahipleri Cemiyetine” tebdil edildi. Sayın Fevzi Lütfi: “Atın sahibinden evvel yetiştiricisi gelir, yetiştirici tabiri, sahibi tabirine tekaddüm etmelidir, dedi ve bu fikir ittifakla kabul edilerek cemiyetin ismi bu şekilde tesbit edildi.

Cemiyet başlangıçta mesleki bir cemiyet idi. Emsaline uygun olarak üyeliği her yarış atı sahibine ve yarış atı yetiştirilebilecek evsafda bir kısrağ veya aygır sahiplerine açıktı. Bu toplantıda Atıf Bey de hazır bulundu. Cemiyetin Yarış ve Yetiştiriciliğimize sağlayacağı faydeler görüşüldü, böyle bir teşebbüse geçildiğinden dolayı bütün atçılık camiasının memnuniyet hisleri tebarüz ettirildi ve statü hukuki muamelenin ikmalı için vilâyet makamına gönderildi.

Toplantı eski Atlıspor binasının salonunda yapılmıştı. İçtimaa gelenler Bay Atıf Esenbel’e ve müteşebbislere teşekkür ederek ayrıldılar. Statü vilâyetçe tasdik edilip cemiyete iade edildi. İkinci bir içtimaa akte edilerek cemiyetin idare heyeti seçildi ve Bay Fikret Yüzatlı reis oldu. Bir müddet sonra cemiyet faydeli faaliyet göstermeye başladı ve Yarış ve İslah Encümeni İstanbul yarışlarının idaresini buna tevdi etti. Cemiyetin işletmesi ile İstanbul yarışları inkişaf etmeğe başladı.

Bu müddet zarfında İstanbul yarışlarında hakem kulesi ve müşterek bahis gişelerinin ateşe verilmesi ile neticelenen nahoş bir hadise oldu. Hadiseye bir koşuda bir atın start’da kalması sebep oldu.

Startta kalan at Comtesse idi. Starter Comtesse’in starter’in emrine girmiş olduğunu ve start verildikten sonra startta kaldığını beyan etti. Koşu komiserleri durumu incelediler. Starter, startın normal olduğunu, Comtesse’in starta girdikten sonra startta kaldığını söylüyordu. Nizamnameye göre Comtesse koşuya iştirak etmişti. Yapılacak başka bir şev yoktu. Üzerine oynanan müşterek bahis bedellerinin iadesine imkan yoktu. Fakat, halk ısrar ediyordu, koşunun tekrarı isteniyordu. Bu duruma böyle bir şeyde tevessül edilemezdi. Nizamname buna asla cevaz vermiyordu. Diğer taraftan halkın galeyanı artıyor, asayişin temini güçleşiyordu. Kargaşalık gittikçe büyüdü. Kalabalık içerisinde birkaç kişi ayrılıp müşterek bahis barakalarını ve hakem kulesini ateşe verdiler. Bu anda itfaiyeye haber verildi, fakat yangını söndürmeye gelen itfaiye arabalarının hortumları kesildi. Sukûnu muhafaza eden objektif kimseler Veliefendi’yi alevler içinde bırakıp evlerine döndüler.

İdare soğukkanlılığı ve temkinli hareketi sayesinde arbedenin büyümesine mani oldu, Muhasebe derhal gişelerdeki paraları toplayarak, nezaret altında hipodromdan çıkardı. Müşterek bahiste kazanmış biletlelerin bedelleri ertesi gün ödendi.

Bu hadise üzerine hükümet Veliefendi’de yarışların icrasını menetti. Cemiyet İdare Heyeti azalan Ankara’ya gittiler, Başvekil yardımcısı Bay Nihat Erim ile bir mülakat yapıldı. Sayın Nihat Erim, at yarışlarının ehemmiyetini müdrik bulunduğunu, fakat bu memleketin asayişini tehdit ettiğini, hükümetin buna müsaade edemeyeceğini bildirdi. Tarım Bakanlığında bir toplantı yapıldı. Bay Zeki Madenli Veteriner İşleri Umum Müdürü idi. İç İşleri Bakanlığında gelen delege bütün kuvvetiyle yarışların tekrar başlatılmasına mani olmaya çalışıyordu. Bakanlıktan bu yolda emir aldığını hususi olarak Bay Fikret Yüzatlı’ya söyledi. Maliye Bakanlığının gönderdiği delege ise durumu tetkikten sonra büyük anlayış göstererek at yarışlarının böyle bir sebeple durdurulamıyacağı tezini ileri sürdü.

Bu delege “Bu basit bir zabıta vakasıdır. Bundan dolayı yarışlar tatil edilemez” dedi. “Hem yarışların başlatılmasında endişeye mahal yoktur. Bir bomba iki defa aynı deliğe düşmez” sözleriyle havayı yumuşattı ve Tarım Bakanlığının gayret ve ısrarı ile yarışların başlatılması için karar çıkartıldı. Fakat oldukça büyük zarar vardı. Cemiyetin mali durumu iyi değildi. Bu müşküller beraber halledilerek Veliefendi’de at yarışları başlatıldı.

Bu yangın hadisesi Yarışçılık tarihimizde izleri çabuk kaybolan bir epizottu. Fransa da çok eskiden böyle bir hadise olmuştu. Veliefendi yarışları tekrar başlatıldıktan sonra kısa zamanda seyrine girdi ve Jokey Klüp teessüs edip at yarışlarının idaresini eline alıncaya kadar Cemiyet İstanbul yarışlarını tedvire devam etti.

Yarış ve İslah Encümeni yarışları başladığı zaman ufak bir atçı zümresi at yarışları ile alakalı idi ve yarışlara Ankara’da pek mahdud miktarda seyirci gelirdi. İstanbul ve İzmir’de eski atçılık muhitleri ve yarış meraklıları yarışlara gelirdi. Buralarda at yarışları eski bir anane idi ve daha çok seyirci vardı.

Ankara Hipodromunun açılması Ankara Yarışlarına rağbeti arttırdı. Bu Hipodrom yarış meraklısı olmayan halkı cezbedti. Kısa zamanda at yarışları bir mondanite merkezi oldu. Ankara sosyetesı her pazar at yarışlarında idi. Bayanlar İlkbahar ve Sonbahar mevsimleri at yarışlarında giymek üzere tuvaletler ısmarlarlardı. Büyük terziler mevzu ile yakından ilgiliydi. Senenin yazlık ve kışık ilk modelleri Ankara Şehir Hipodromunda görölüyordu. Bayan Nilüfer Lüy Ulus gazetesinde her hafta at yarışlarında görülen tuvaletleri yazardı.

Kordiplomatik at yarışları ile çok ilgileniyordu. Şeref tribününde çok ciddi ve nezih bir hava vardı. Hipodrom Müdürü Bay Kerim Bükey burada, büyük tribünde ve paddock civarındaki yüksek standartı titizlikle muhafaza ediyordu.

At yarışlarına rağbet müşterek bahisleri de canlandırıyor, iştirak artıyor ve oyun miktarı yükseliyordu. İstanbul’da müşterek bahislerin inkişafı daha da bariz idi. Oyunlara rağbet süratle artıyordu ve yarışlara gelen halkın miktarı gittikçe çoğalıyordu. Müşterek bahislerin bu şekilde inkişafı yarışların istikbali bakımından çok şayanı memnuniyetti. Fakat, müşterek bahislerin vüsatı genişledikçe yarış disiplininin ehemmiyeti artıyordu. At yarışları bir avuç at sever, hakiki atçıların iştigal mevzuu olduğı müddetçe yarış nizamının tesisi kolay oluyordu. Yarış ve İslah Encümeni şahıs otoritesi ile kaim bir müessese idi, fakat bu çok kuvvetli bir otorite idi. Atıf Esenbel “Turf”ümüzün Lord George Bentinck’in idi. Sözleri ile nizam kurulur ve bunu kimse bozamazdı. Başlangıçta hiçbir otorite buhranı görölmedi. Bir iki suiniyet sahibi antrenör; jokey zuhur etti. Bunlar birkaç doping teşebbüsünde bulundular. Doping o zaman bir problem değildi. Hatta Dopinge inanmıyorduk. Hem yapıldığına inanmıyorduk, hem de yapılsa bile tesirine ehemmiyet vermiyorduk. Nasıl ki Amerika’dan Avrupa’ya ilk doping getirildiğı zaman Avrupa antrenörleri buna gülmüş, ehemmiyetini küçümsemişse bizde de doping istihfaf ile karşılanıyordu. Eski ekol antrenörlerinden Herbert Earl, Bay Akif Akson ahırının antrenörü iken, benim atlarım hazır olunca, ben doping’den korkmam, kim isterse doping yapsın, benim atlarımı geçemez, diyordu.

Sonra Hack isminde bir antrenör Flash Light isminde bir ata doping yaparak Betyar’ı geçti. Bu vaka gözlerimizin önünde cereyan etti. Flash Light böyle bir performans yapabilecek bir at değildi.

Bu ilk doping vakasından sonra 1938 senesine kadar doping vakası duyulmadı. Bu sene Batıray hadisesi. Ondan sonra “doping” karşı tedbirler alınmağa başlandı.

İlk zamanlar yol kesme, izac vesaire gibi yarış nizamını ihlal eden haller ender olurdu. Koşu komiserleri bunlara karşı hassastı ve zecri tedbirler alırdı. Yarış dürüstlüğünü ihlal eden müşterek bahis dalavereleri ve bunlarla kasti ilgili, kasti at tutmak vakaları hiç görölmezdi.

At yarışlarının “commercialise” edilmesi bu spora arzu edilmiyen unsurları da soktu. At ve At yarışları merakı olmıyan kimseler müşterek bahiste para kaldırmak hevesiyle at yarışlarına gelmeye ve yarışçılık muhitine nüfuz etmeye başladılar. Bunların arasında at alanlar oldu. Müşterek bahislerde “coup”lar hazırlanmaya başlandı. Bazı antrenör, jokey ve ahır personeli oyun şebekeleri tarafından işgal edilmek istendi. Müşterek bahislerde hazırlanan tertiplerin muvaffakiyetini sağlamak amacıyla bazı koşularda bazı atlara ileri götürücü ilaçlar verilmeye başlandı. Aynı maksatla, bazı koşularda bazı atlara da geri ilacı verilmeye başlandı.

Bu gibi vakalar yarışçılık aleminde huzursuzluk yaratmağa başladı. Halkın at yarışlarına itimadı sarsılmağa başladı. Bu gibi vakaların vukuu şuyu bulduktan sonra, hiç bir hile olmıyan dürüst koşulardan da şüphe edilemeye başlandı. Müşterek bahiste para kaybeden bir kısım halk muhakkak surette neticeye itiraz etmeği itiyat haline getirdi. Bunlar at yarışlarının sukün ve huzurunu bozdu. Nümayişler yapılmığa, muvasalat sırasına itirazlar da bulunulmağa başlandı. Bir at startta kaldı diye koşuların tekrarlanması için tazyikler oldu.

Bütün bunlar yarış yerlerinde daha sıkı bir disiplin, daha kuvvetli bir nizam kurulmasına ihtiyaç gösteriyordu. Bu hareketler İstanbul'da başladı. Sonra Ankara yarışlarına sirayet etti. Vakalar tekrür ettikçe otorite zayıfladı. At yarışlarında yolsuzluk olduğu söylentileri ortada dolaştıkça tevatür bunlara daha büyük bir vüsat kazandırıyor ve hiçbir şekilde doğruluğu hakkında şüphe edilmeyecek koşullarda hileler tahayyül ediliyordu. Bu durumun düzeltilmesi lazımdı. Yeni inkişafkar karşısında, değişen şartlar altında yarış otoritesi zayıf kalmıştı.

At yarışlarından birçok kimseler soğuyordu ve 1946-1947 seneleri seyircilerinin elit zümreleri at yarışlarına rağbeti azaltıyordu.

Bilhassa at yarışlarının ekonomik bakımdan sağlam bir temele oturtulmamış olması atçılar arasında hoşnutsuzluk ve endişe yaratmıştı.

Yarış ve İslah Encümeninin mali gücü azalıyor ve modern yarışçılığın ihtiyaçlarını temin için lüzumlu kaynaklara malik değildi. Müşterek bahislerden ve kapı hasılatı olarak elde edilen gelir ise Muhasebe-Hususiyelerinin bütçesine giriyordu. At yarışlarının inkişafı için bu varidattan istifade edilemiyordu. İstanbul yarışlarının idaresi Yarış Atları Yetiştiricileri ve Sahipleri Cemiyetine verilmekle burada yarış gelirlerinin ihtiyaçlara sarfı sağlanmıştı. Fakat, yarış gelirlerini arttırmak çarelerini bulmak ve bu gelirlerin at yarışlarının inkişaf ve ilerlemesine sarfedilmesini sağlayacak bir sistem kurulması lazımdı.

Yarış Atları Yetiştiricileri ve Sahipleri Cemiyeti İstanbul yarışlarından elde edilen bütün varidatı yarışlara sarfediyordu. Fakat, İstanbul Belediyesi bu yerden % 35 eğlence resmi alıyordu ve at yarışlarının ilerlemesi için lüzumlu yatırıma ayrılacak bir meblağ kalmıyordu.

Ankara'da ise günlük ihtiyaçlar için dahi para bulunamıyordu. Bir sefer kum pistte kum kalmamış ve pist çalışılmıyacak hale gelmişti. Muhasebe-i Hususî bütçesini yaparken böyle bir ihtiyaç için tahsis yapmadığından kum alamıyordu. Piste kum getirilmesi için ısrar edildi Cemiyet kumun bedelini ödiyecekti. Fakat, bu da mevzuata uymuyordu. Muhasebe-i Hususiye kendi idaresindeki bir hipodroma kum satın almak için hususî bir teşekkilden para alamaz dendi.

1947 İSTİDASI

Yarış otoritesinin zayıflamış olması, at yarışlarının esaslı bir ekonomik temele bağlanmamış bulunması ciddi bir teşebbüse geçilmesini, hukuki statüsü olan bir yarış otoritesi kurulması ve at yarışlarının muhtaç olduğu finansman yollarının bulunması zaruri idi.

Yarış Atları Yetiştiricileri ve Sahipleri Cemiyetinin bazı üyeleri aralarında bir toplantı yaparak bu hususta harekete geçmek kararını verdiler. Bir istida hazırlandı ve at yarışlarının rasyonel bir şekle sokulması için lüzumlu inkişaf ve terakkinin sağlanabilmesi için alınması gereken tedbirler ve lüzumlu teşebbüsler bunda belirtilmişti. Bu istida Sayın Reiscumhur İsmet İnönü'ye takdim edilmişti. İstidayı Cemiyet ikinci başkanı Yaver Yzb. Cahit Apayık götürmüştü. Sayın İsmet İnönü bu istidayı okuyup mühim yerlerin altını kırmızı kalemle çizerek Ziraat Vekiline havale buyurdular.

Ziraat Vekili Sayın Tahsin Coşkan bizi davet etti ve ne yapılması lazım geldiği hususunda istişarede bulundu. Memleketin tanınmış atçıların bir konferansa davet edip mevzuu tezekkür etmemizi teklif ettik. Bu toplantıya davet edilecek zevat tesbit edildi ve müteşebbislerden maada memleketin ileri gelen atçıların iştirakiyle Ziraat Vekaletinde bir içtimaa aktedildi.

Konferansta iki mevzu ele alınmıştı. Bir "yarış otoritesi" meselesi, bir de at yarışlarının finansman cephesi vardı. Bir "yarış otoritesi" kurulması ve bunun murakabesi altında at yarışlarının sağlam bir ekonomik baz üzerine oturtulması şarttı. Konferans bu hususta müttefikti.

Bir “Jokey Klüp” kurulacak ve bunun kontrolü altında yarış yerlerini idare edecek bir işletme kurulacaktı. Bunun için en uygun şekil bir “societe anonyme par action” idi. Bu Bay Refik Evliyazade’nin teklifi idi ve çok müsait karşılandı.

Konferansta bir komite seçildi. Bu komite Ziraat Vekâleti erkânı, Yarış Atları Yetiştiricileri ve Sahipleri üyeleri ve bazı diğer atçılardan teşekkül etmişti. Komitenin vazifesi Türkiye Jokey Klübünün kurulması için lüzumlu statüyü hazırlamak ve at yarışlarının ekonomik yönden inkişafını sağlayacak esaslar dahilinde bir idare kurmak idi. Bunlar yapılmaya kadar da bu komite “İntikal Devresi Muvakkat Komitesi” namı altında “yarış otoritesi”nin vazifesini görecekti.

Ziraat Vekaletinde toplantılara başlandı, uzun çalışmalardan sonra bir Jokey Klüp statüsü hazırlandı. Bu toplantılara Müsteşar Bay Süreyya Gençça rıyaset ediyordu. Veteriner İşleri Umum Müdürü Bay Nuretin Aral idi.

“İntikal Devresi Muvakkat Komitesi” Yarış ve İslah Encümeninin Yarış Nizamnamesi yerine kullanılan “Yarış Şartlarını” genişleterek yeni bir Yarış Talimatnamesi hazırlayıp neşretti.

Komite çok faaldi. Kısa zamanda statüler hazırlandı ve Ziraat Vekiline takdim edildi. Bu müddet zarfında Ziraat Vekili değişmiş, Bay Cavit Oral vekil olmuştu. Sayın Cavit Oral dosyayı tetkik ettikten sonra Başvekil Bay Hasan Saka’ya arzetti. Sayın Hasan Saka fikri tereddütle karşılaşmış ve “benim böyle işlere aklım ermez, ben bunu devletleştiririm” demiş. At yarışlarının devletleştirilemeyeceği, bu mevzuun böyle bir sistemle inkişaf etmesine imkan olmadığı kendilerine anlatılmağa çalışılmış, fakat Sayın Başvekil bu hususta fikrini değiştirmemişti. Bu suretle, Jokey Klübün kurulması ve at yarışlarının rasyonel bir idareye malik olması gecikiyordu. Fakat, Ziraat Vekili mevzua inanmıştı. Atçılar da fikirlerinin kabul ettirilip, ideallerinin tahakkukunu bekliyorlardı.

Bu arada Hükümet değişikliği oldu. Fakat, yeni kabineyi Bay Hasan Saka kurmuştu ve Bay Cavit Oral gene Ziraat Vekili idi.

1950 seçimleri yaklaşmıştı. Sayın Cavit Oral’ı ziyaret ettim. Tetkik için kendilerine takdim etmiş olduğum İngiliz Jockey Club’ünün statüsünü iade etti. Ve “isteklerinizin hepsi lüzumlu, ben buna inanıyorum, bu iş yapılması gerektiği şekilde kuracağız. Fakat, yakında seçime gidiyoruz. Seçimden sonra gelin beni görün” dedi. Sayın Cavit Oral’ın bu vaadi hepimizde sevinç uyandırmıştı. Projemizin tatbiki için seçimleri bekliyorduk.

1950 seçimleri oldu. 14 Mayıs 1950 günü Demokrat Parti iktidara geldi. Bay Fevzi Lütfi Karaosmanoğlu Parti Genel Sekreteri idi. Ankara Palasta buluştuk. Jokey Klüp projemizi kendilerine anlattım. “Peki, bunu yapalım, fakat şimdi ben seyahate çıkıyorum, dönüşte bu mevzuu ele alırım.” dedi. “Ben de seyahate çıkıyorum. Bu hususla bizim hazırlıklarımız bunlardır. Dönüşte bunları görüşüp karara varırız ve harekete geçeriz” dedim.

Yaz ayları geçti. Sonbaharda tekrar buluştuk ve birkaç görüşme ve fikir teatisinden sonra faaliyete başladık. Bay Özdemir Atman ile Jokey Klüp statüsünü yeniden hazırladık ve Bay Fevzi Lütfi Karaosmanoğlu ile daima buluşup bunu müzakere ediyor ve yapılacak işler hakkında görüşüyorduk. Bu arada Bay Nejat Evliyazade ve Bayan Mesude Evliyazade Jokey Klüp mevzuunu Başvekil Sayın Adnan Menderes’e arzemişlerdi. Mumaileyh Jokey Klüp fikrini tasvip buyurmuşlar ve: “Bu işle Bay Fevzi Lütfi Karaosmanoğlu meşgul olabilir, onunla görüşün” demişlerdi. Sonbahar yarışları da başlamış ve Ankara’da toplantılar sıklaşmıştı.

Fevzi Lütfi Karaosmanoğlu kendisiyle daima temasta olabilecek, meclis içinde kendisine yakın bir yardımcı bulunmasını arzu buyurdular. Eski Süvari ve Binicilik Okulu Kumandanı General Saim Önhon emekliye ayrılmış ve Kocaeli’nden mebus seçilerek Ankara’ya gelmişti. Fevzi Lütfi Bey’e bu işi Saim Paşanın yapabileceğini söyledik. Fevzi Lütfi Bey tensip etti ve Saim Paşa çalışmalarımıza katıldı.

Prens Halim Said ile temasa geçmiş ve nihayet büyük idealimizi tahakkuk ettirebileceğimizi bildirmiştim. Statüyü imzalayıp Vilâyet makamına tevdi ettik. Vilâyet Hukuk Müşavirliği Cemiyetler Kanunu hükümlerine göre iki noktanın tadilini talep etti. Bunlar düzeltilti. Türkiye Jokey Klubü teessüs etti.

Türkiye Jokey Klubünün merkezi Ziya Gökalp Caddesi’nde 1 No. idi. Burası modern Ankara’nın kuruluşunda Yenişehir’de yapılan ilk evlerden biri idi. Bunlar Erzurumlu Nafiz Bey tarafından yapılmış, güzel stili ve büyük salonları olan evlerdi. Bina imar edildi ve modern mefruşatla döşendi ve dekore edildi.

Prens Halim Said, Jokey Klubünün açılışı şerefine klübe iki kıymetli tablo hediye etmişti. Bunlar da Ankara'ya gelmiş ve salona asılmıştı. Tablolar Ziem'in bir "Venice" tablosu, birde Harppigni'nin peyzajı idi.

Klubün tefrişat ve dekorasyonu Mimar Selçuk Milar tarafından deruhte edilmişti. Bay Milar Klubün armasını da çizdi. Kırmızı, beyaz ve siyah renklerle bu desen Türkiye Jokey Klubünün arması olarak kabul edildi. Bugün hipodromlarımızda dalgalanan Jokey Klüb bayrağında ve klubün rozet ve antetlerinde bu resim görülmektedir.

Klüp binasının imar ve tefrişi gecikiyordu. Bay Özdemir Atman, İstanbul Hipodrom Müdürü Bay Feridun Oruntak'ı Ankara'ya çağırdı ve bu işin tesirini rica etti. Klubün açılışı için birgün tesbit edilmişti. Fakat, bazı noksanların ikmalı için bu gün tehir edildi.

Nihayet bütün hazırlıklar tamamlandı ve Klüp açılış günü akşamı muhteşem bir kokteyllle açıldı.

Türkiye Jokey Klubünün açılış kokteyline hükümet erkânı, mebuslar, kuvvet kumandanları, kor diplomatik, ecnebi misyon başkanları ve sosyete davet edildi. İstanbul'dan ve İzmir'den de bir çok davetli vardı.

Nihayet toplantıya iki gün kala Prens Ankara'ya geldi. Prens Belvue Palace Otelinde kalırdı. Ankara'ya gelirken bir çok çulluk getirmişti. Bunların nasıl pişirileceğini ahçıya tarif etti. O gün akşam yemeğinde Belvue'de çok hoş vakit geçmiştir. Saatlerce konuştuk. Uzun seneler tahayyül ettiğimiz planların kuvveden, file çıkması zamanı gelmişti. Eskidenberi düşündüklerimizi derhatır ettik. O gece mesuttuk.

Jokey Klubün tesisi mutantan bir şekilde tesid edildi. Herkes şen ve mesrurdu.

Atçılık yeni büyük inkişafların eşiğinde idi. Bu resmi küşat böyle büyük bir mana taşıyordu, bundan dolayı her tarafla bir sevinç havası vardı.

Jokey Klüp hukuken teessüs etmiş, muazzam bir davetle açılmış ve bir varlık olarak ortaya çıkmıştı.

Jokey Klubün kuruluş gayesi memlekette usul ve nizamına uygun at yarışları tertip etmek ve yetiştiriciliği teşvik etmektir.

Bu gaye'ye nasıl varılacak? Jokey Klubün "yarış otoritesi" olarak tanınması, bu otoritenin murakabası altında at yarışları tertip edecek idarenin kurulması lazımdı. Bunun için bir kanun tasarısı hazırlamağa başladık, bunu aramızda müzakere edip nihayi şeklini verdikten sonra Ziraat Vekili ile görüşmelere başladık.

Jokey Klubün statüsünde geçici bir madde vardı. Bu madde mucibince beş kurucu dört aza üzerinde mutabık kalarak aslı aza adedi dokuza ıblâğ edilecek ve Jokev Klüp ve mevcutlu umumi heyet toplantısını yapacak ve bu dokuz kişi statü ahkamı gereğince aza almağa başladı. Jokey Klüp azalığı bu suretle genişlemeğe başladı. Kanun tasarısının hazırlanmasında, hukukî, idarî, iktisadî ve malî yönlerden mevzu mütalâa ediliyor, tanınmış iktisatçıların mütalâaları alınıyordu. Bu hazırlık safhası bittikten sonra tasarının Ziraat Vekâleti Erkânı ile müzakeresi başladı. Bay Zeki Madenli Umum Müdürdü, Muavini Bay Enver Erilat idi. Müsteşar Bay İbrahim Sargut bazan toplantılara gelirdi.

Jokey Klubün teessüsü ile açılışı arasında geçen müddet zarfında Bay Nihat Eğriboz vekâletten ayrılmış ve yerine Bay Nedim Ökmen Vekil olmuştu. Nedim Bey'i Jokey Klübe davet etmiş ve hazırladığımız tasarımı kendilerine taktim etmiştik. Mumailayh, daima klübe gelir ve bizimle müdavelei efkârda bulunurdu. Tasarının bu taraftaki müzakereleri süratle ve memnuniyet verici inkişaf etmekteydi. Nedim Bey bazı güzel tabir ve ıstılahlar bulmuştu. Bu meyanda "atçılık ekonomisi" tabirini esbabı mucibe layıkasında vesair metinlerde kullandık. Çalışmalar tam bir ahenk içinde ilerliyordu. Fakat, Vekâlette yapılan toplantılar yavaşlamağa, duraklamağa başladı.

Vekil Bey'in bizimle müzakere ettiği ve portföyüne koyduğu tasarı ile vekâlette müzakereye esas teşkil etmek üzere ortaya konan tasarı aynı değildi.

Müzakereler uzuyordu. Bir gün İstanbul'da Bay Fikret Yüzatlı'nın evinde bu toplantı yaptık. Bizim tasarı ile vekâlet tasarısı arasındaki mubayenetleri tekrar tetkik ettik. Tasarının sekizinci maddesi verilen selahiyetleri geri alıyordu. Saim Paşa bunun kabulünde bir mahzur görmüyordu. Fakat, Fikret Bey bu maddeyi tasvip etmiyordu. Bu madde de vazolunan ahkam Jokey Klubün "yarış otoritesi" olarak teessüsü için teşhiz edilmesi gereken selahiyetleri vekaletle bırakıyordu. Bir müddet daha geçti.

Görüşmeler bir netice vermiyordu. Sene 1953. Jokey Klüp kurulu iki buçuk sene olmuş, kanun tasarısı Büyük Millet Meclisine gelemiyor.

Fevzi Lûtfi Bey bunu böyle kabul edelim, tatbikatta çok şey düzeltilebilir diyordu. Bu arada Bay Sedat Evliyazade Başvekili ziyaret etti ve kendilerine Jokey Klüp tarafından hazırlanmış tasarımı taktim etti ve müteakiben yapılan tadillerin mahsurları izah edilerek, bunun aynen kabul ettirilmesini rica etti. Başvekil bu tasarımı paraf edip Ziraat Vekâletine gönderdi. Nedim Bey Hususi Kalem Müdürüne tasarımı kendisinin Meclise götüreceğini bildirdi. Fakat, bunu hukuk lisanına koyalım dediler ve bu arada esasa taalluk eden değişiklikler gene yapıldı. Nihayet Nedim Bey tasarımı portföyüne koyup Meclise getirebildi. Bir gün öğleden sonra Saim Paşa sevinçle klübe geldi ve kanun tasarısının Mecliste kabul olunduğunu tebşir etti. Türkiye At Yarışlarına ait kanun 6132 sayılı kanun olarak tekevvün etmişti.

Bundan sonra Ziraat Vekâleti ile Jokey Klüp arasında kanunun 3 üncü maddesi gereğince devir muamelesine tevessül olundu, 20 sene müddetle bir devir anlaşması imzalandı. Mevsim ortası idi. İstanbul at yarışlarını Cemiyet idareye devam etti. Sene sonunda idare Jokey Klübe geçti.

Jokey Klüp at yarışlarının idaresini devraldığı vakit yarım milyon ikramiye tevzi olunuyordu. Jokey Klübün faaliyet devresinde bu yekûn oniki milyon liranın üstüne çıkarılmıştır.

1950 senesi Veliefendi Hipodromunun yeniden inşaatı için Ankara Hipodromunu yapan Bay Vietti-Violi'ye bir plan hazırlattırıldı. Bay Vietti-Violi İtalyada meşhur San Siro Hipodromunu ve Avrupada ve Amerikada bir çok hipodromlar yapmış beynelmilel şöhreti haiz bir mimar ve mühendisti. Bu planın tatbikine başlandı, fakat beton demiri bulunamadı. Bu tahsise tabi bir madde idi. İnşaat fiatları yükseldi ve proje ikmal olunamadı. Bunun yerine şimdi Veliefendi'ye yeni bir plan gereğince büyük bir tribün bununla beraber modern tesisler yapılmaktadır.

Bu geçen onsekiz senenin ilk üç senesi at yarışlarının tanzimi ile ilgili kanunun çıkarılması ve at yarışlarının sağlam temellere oturtulması için sarfedilen gayretlerle geçen zamandır. Bundan sonraki onbeş sene at yarışlarının kalkınması ve ileri hamlelerle bu sporun inkişafına çalışılan devirdir. Bu müddet zarfında Jokey Klüp ve Ziraat Vekâleti gayretlerini birleştirmiş ve memlekette yüksek seviyede at yarışlarının yapılması için durmadan çalışmışlardır.

İlk Jokey Klüp fikri doğduğu zaman düşünülen, intikal devresinde tahakkuku arzu edilen ve 1950 senesi Jokey Klüp kurulurken prensip olarak vazolunan "Jokey Klüp Otoritesi" bunun murakabası altında hipodromlar idaresi veya idareleri kurulamamıştır. "Yarış Otoritesi" Ziraat Vekâleti olmuştur. Hipodromların idaresi Jokey Klübe tevdi olunmuştur ve klüp yarış yapan müessese olarak Ankara, İstanbul ve İzmir'de yarış yapmak hakkını Ziraat Vekâletinden devralmıştır. Bilâhare bu üç merkeze Adana ilâve olundu.

1956 senesi Bay Fevzi Lûtfi Karaosmanoğlu Reislikten çekildi ve yerine Bay Ethem Menderes Reis oldu. Bu devrede Bay Sadık Giz Umumî Kâtip olarak işleri bilfiil idare ediyordu.

Jokey Klüp kurulduğundan ve at yarışlarının idaresini deruhte ettiğinden beri bu spor çok terekki etmiştir, etmeğe devam ediyor ve edecektir.

Bugüne kadar yapılan mesainin semeresi bundan sonra daha çok görülecek, İstanbul'da Veliefendi Hipodromunun modern tesislere kavuşması ile bu sporun büyük hamleler yapmasını bekliyoruz, bu ileri adımlarla yarışçılığımızın yakın bir zamanda muasır devletler seviyesine yükseleceğine inanıyoruz.

Pek yakın, beynelmilel yarışlara iştiraki ve burada beynelmilel yarışlar tertibini düşünüyoruz. Buna muvaffak olduğumuz gün enternasyonal camiaya girmiş, ve atçılığımızın tarihte taşıdığı kıymete, eski ananelerimize ve modern yarışçılığın icablarına uygun şekilde dünya yarışçılık aleminde lâik olduğumuz yeri almış olacağız.

Bu günün yakın bir istikbalde idrakini temenni ederken bu mesut gayeye ulaşabilmek için memleketimizde at yarışları yapılmağa başlandığı günden bu ana kadar mesai ve gayretlerini teksif ettirmiş ve bu gaye uğrunda çalışmış olan bütün Jokey Klüp azalarının ve mensuplarının, Cemiyet azalarının, atçıların ve vekâlet erkânı ve mensuplarının arzu ve hislerine tercüman olduğumu zan ediyorum.

Bu müşterek gaye için daha çalışacağız, elbirliği ile pek çok başarılar daha sağlayacağız. Yarışçılık tarihimizde yeni parlak sahifelerin ilâve olunduğunu görüp bahtiyar olacağız.